

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

[Decem collationes patrum]

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](#)

Prefatio

Incipit prefatio Cassiani idem collationes patrum.

Kebitū quod beatissimo pape castori et eius voluminū prefatione permisum est. q̄ de institutis cenobiorū. et octo principalium vicioꝝ remedij duodecim libellis dño adiunātē digesta sunt. q̄ tenuitas nostri sufficit i geniꝝ ut cūq; sarcitū est. Alterim sane qd super hoc vel illius. vel nostri fuerit examinis equitate perspensum: utrū in rebus taz profundis tamq; sublimibus. et q̄ in r̄sum stili. vt arbitror: antea nō venēt: dignū aliquid cognitioni vestre omnīq; sanctoꝝ fratrū desiderio p̄misserim. Nūc aut̄ q̄ terelinquēs nos pontifex supradictus migravit ad christum: has interim decē collationes summoꝝ patruꝝ id ē anachoretarū. qui in h̄remo schytic morabantur. quas ille incomparabili flagrā studio sanctitat̄: simili sibi inserat f̄mone conscribi. nō p̄pendēs p̄ multitudine charitatis. q̄to in firmas ceruices p̄dere pregravaret: vobis potissimum o beatissime papa leonti. et sancte frater helladi credidi cōsecrandas. Alter siquidem vestruꝝ memorato viro et germanitatis affectu. et sacerdotiū dignitate. et qd his maiꝝ ē sancti studiū feruore punctus hereditario fraternū debitu iure depositus. Alter anachoretarū instituta sublimia. nō vt qdāz p̄pria agressus est p̄sumptione sectari. s̄ legitimum doctrinę tramitem. sancto spiritu suggestente pene anteq; disceret apprehēdens. nō taz suis adiunētionib; q̄ illo traditionib; maluit erudiri. In quibus mibi nūc in portu silentiū cōstituto immensuz pelagus apitetur. vt sc̄z de instituto atq; doctrina tantoꝝ viorū: quēdāz tradere audeā memorie litterarū. Tanto enī p̄fundioris nauigatiōis periculis fragilis ingenii cymba iactanda ē: q̄tū a cenobijs anachoresis. et ab

actuali vita q̄ in congregatiōnib; exer-
cetur contemplatio dei cui illi inestimabi-
les viri sp̄intenti sunt: maior atq; subli-
mior est. Vestruꝝ igitur est conat̄ nō ros
pij orationib; adiunare ne aut tā san-
cta materia imperito q̄deꝝ b̄ fideli fmo-
ne. p̄menda periclitet in nobis. aut rur-
sus eiusdem materię abyssis obruat̄ no-
stra rusticitas. Proinde ab exteriōre ac
visibili monachorū cultu. quē priorib;
digestimus libris ad innisibilem interi-
oris homini habituꝝ transeamus. et de
canonicarū orationum modo. ad illius
quā aplūs p̄cipit ōzonis perpetuę in-
gitatē ascendat eloquum. vt quisquis iaz
superioris operis lectionē Jacob illius
nomē intelligibilis carnaliꝝ viciorum
supplantatiōe p̄merit. Nūc etiā nō tā
mea q̄ patruꝝ instituta suscipies. dimine
iam puritatis intuitu ad meritum (et vt
ita dixerim dignitatē) trāiens israelis
quid in hoc quoq; perfectionis culmi-
ne debeat obſcuare ſimiliter instruatur.
Obtineat itaꝝ orationes vestre. ab eo
qui dignos nos: vel vīsu eoz. vel disci-
pulatu. vel consortio iudicauit. vt nob̄
earundem traditionū memorīa plenaꝝ
et f̄monē ad dicendum facilem conſerre
dignetur. quo tam sancte eas tamq; in-
tegre qm ab ip̄is accepimus explicatē.
ip̄os quodāmodo suis institutiōis incor-
poratos. et qd est maius latino disputa-
tes eloq; vobis exhibere possim. Hoc
sane volumus aut̄ omnia tam barū col-
lationū q̄ superiorū voluminū f̄moni-
tū esse lectorem. vt si qua forte in his pro-
status sui et p̄positi q̄litate ſive pro vīſu
et cōuersatiōe cōmuni: vel impossibilia
putauerit esse. vel dura: nō ea f̄m ſuę fa-
cultatis modalitū. s̄ f̄m dignitatē et per-
fectionē loquentiū metiatur. quoꝝ pri-
studiū atq; p̄positū mente concipiāt. q̄
vere mortui huic cōversationi munda-
ne nullis affectionib; parētī carnaliū:
nullis actuū ſeculariū neq; obligant̄.
Deinde locoꝝ quoq; in quib; cōmorā-
tur. consideret qualitatēz. quā in solitu-

Capitula.

dine vastissima constituti atq; ab vniuersitate mortalium consortio separati et per hoc illuminatione sensuum possidentes contemplantur vel ploquuntur ea que in expertis atq; incruditis per conditionem et mediocritatem suetudinis sue impossibilita forsan videbuntur. De quatuor si quis voluerit veram pferre sententiam et utrum impleriqueant desiderat experiri festinet per us eorum propositum simili studio et conversatione suscipe et tunc rem ea q; supra facultatem hois videbatur non solu possibilia; veruetiam suanissima comprehendit. Sed nunc ad collationes eorum et instituta pperemus.

ExPLICIT prefatio. Incipiunt capitula collationis prime Abbatis Moysi.

Lap. I.

Oe habitatio-

ne Schyti et proposito Abbatis Moysi.

- ij De interrogacione Abbatis moysi quod est q; monachoscops vel q; sit finis.
- iiij De respotione nostra.
- vij De interrogacione Moysi super propositione predicta.
- v De copiacione eius q; destinata ferire contendat.
- vi De his q; abrenunciates mundo ad pfectioem sine charitate contendunt.
- vij De appetenda tranquillitate cordis.
- vij De pncipali conatu erga divisionem rerum contemplationem et similitudinem Marie et marie.
- ix Interrogatio quod efficientia virtutum non cum hoie pgeneret.
- x Respsolio q; non sit ea pmerces sed actio cessatura.
- xi De charitatis ppetuitate.
- xij Interrogatio de persecutantia spiritualis theorie.
- xij Rsisio de directioem cordis in deum et in regno dei et in regno diaboli.

Collatio prima

- xij De aie perpetuitate.
- xv De contemplando deo.
- xvi Interrogatio de cogitationis mobilitate.
- xvij Respsolio qd possit mēs super cogitationum statu qd reū possit.
- xvij Copatio aq;riem mole et aie.
- xix De tribus cogitationis nostrari pncipijs.
- xx De discernendis cogitationibus ad similitudinem probabilis trapezij.
- xxi De illusione Abba Johannis.
- xxii De qdriptita discretiois rōne.
- xxiiij De hmoni doctoris fmi audiendum meritam.

Explicit capitulo. Incipit collatio Abbatis moysi prima. de monachi destinatione vel fine. Capitulum. primū.

Wm in

heremo Schyti ubi monachorum pbeatissimi ptest et ois cōmorabatur pfectio; abbatem moysen q; velemeti inter illos segregatos flores non solu in actuali veruetiam theorica pntute flagrabat institutio ei fundari cupies experissem; ynacum sancto germano. enī q; m ab ipso tyrocinio ac crudelitatis militie spiritualis ita induit duū deinceps ptribemū. tā in cenobio q; in heremo fuit ut cūcti ad significandā socialitatē ac ppositi sensusq; nū parilitatē pnciarēt. vna mentē atq; aiam duob; inesse corpib; pariter q; ab eodez abbate edificatiōis bmonē fusis lachrymis abirem. Qui ppe cui hinc animiri gozē manifestissime noueramus. vt nisi fidelitē desideratib; et cū omni cordis cōtritioē q;retib; neq; penitū acq;esceret pfectionis apire doctrinā. ne sc̄li passus vel nolētib; ea vel tepide sitiētib; exhibe ret res necessarias et q; solis pfectionem cūpiētib; debet esse cōperte. indignis et

rezumam. Ep̄.

Moisi demonachi destinatione

fastidiose suscipiētib⁹ pandēt; aut iactā
tie viciū ant pditiōis crīmē videret in/
currere tandem fatigat⁹ precib⁹ nr̄is; ita
exorsus est.

De interrogatiōe abbatis mo/
isi querētis qui monacho sco/
pos. vel q̄s sit finis. **C**ap. ii.

Quies inquit artes ac disci/
plinae scopon quendam. i. de/
stinatiōe et telos h̄ē finē. p̄pri
um h̄ē noscūtur ad quē respiciēs vniūs
enīusq̄ arti idustri appetitor. cūctos la/
bores et pericula dispēditaq̄ vniūsa eq̄/
nimiter grata nterq̄ sustentat. Nam et
agricola flagrātes radios soli prūinas
q̄s et glaciēnō declinās terrā infatigat⁹
exercet. et indomitās agri glebas frequē/
ti vomere subigit dū scopon suat. vt eā
cūctis sentib⁹ expurgatā vniūs q̄s gra/
minib⁹ absolutā in modū solubilis ha/
rene. fauilleq̄ cōminuat; finē. i. pceptio/
ne copiosarū frugū: et exuberātiā segetū
nō alias adepturū se nisi bac opis. ac su/
doris sui rōne p̄fidēs. q̄ vel ipē teinceps
vitā secur⁹ exigere; vel suā possit ampli/
ficare s̄bam. Referta etiā frugib⁹ horrea
libēter exbaurit easq̄ sulcis agri cōmē/
dat in santer p̄sente diminutionē fu/
turarū messiū p̄teplatiōe nō sentiēs. Il/
li etiā q̄ negocia nū solēt exercere com/
mercia nō nicertos pelagi timēt casus.
nō vlla discrimina p̄bore scūt dū ad si/
nē questus spe p̄polita puocātur. Nec
nō etiā bi q̄ milicie mūdialis ambitiōe
infīlāt dū p̄spiciūt honoꝝ ac p̄testa/
tū finē p̄eregrinationū exacia ac pericula
nō sentiūt; nec p̄sentib⁹ erūnis. bellisq̄
frāgūtūr. dū p̄positū sibi dignitat̄ finez
cupiūt obtinere. Habet ergo et nostra
professio scopon prop̄ium: ac finem su/
um pro quo labores cunctos nō solum
infatigabiliter verū etiā ḡtanter impen/
dim⁹. ob quē nos ieiunioꝝ inedia nō fa/
tigat. vigiliaꝝ lassitudo telectat. lectio
ac meditatio scripture ꝑtinuata n̄ sa/
tia. labor etiā incessabilis. nuditasq̄ et
om̄i rerū p̄natio ip̄cūdissime sustinet.

nec horroꝝ huīs vassissime solitudinē
formidat. Ob queꝝ vōsip̄li. p̄culdubio
pentū sp̄revissis affectū. et patriū solū as/
delicias mūdi tot per trāsus regionib⁹
despenistis. vt ad nos homines rusticos et
idiotas in hoc heremī squalore degētes
peruenire possetis. Propter qđ respō/
dere inqt̄ mibi q̄ sit destinatio vīa vel fi/
nis. q̄ ad hec om̄ia libētissime sustinēda
vos puocat.

De response noſtra. cap. iii.

Et cuꝝ persisteret noſtrā elicere sup/
er inchoata disputatiōe sententiam.
respondimus. regni celoꝝ causa bēc cū/
cta tolerari.

De interrogatiōe moisi super
ppositione predicta. cap. viii.

Hoc quod illē. Bene inquit et ar/
gute de fine dixisti. qui vero
debeat scopos noſter esse. id ē
destinatiō. cui in igit̄ in berētes finē va/
leamus attigere. p̄ oīnib⁹ noſſe debetis.
Et cu ignoratiōē cōfessi simpliciter fū/
issimus erāt. In om̄i vt dixi arte ac disci/
plina fcedit qdam scopos. i. aīe destina/
tio. siue incessabilis mentis intētio. quā
nisi q̄s om̄i studio persecutātia q̄s hu/
nerit. nec ad finē desiderati fructus pote/
nit peruenire. Nā vt dixi agricola finem
habens. secure copioſeq̄ vniūdi in p̄uē/
tu segetū fecūdarū. scopon. i. destinatio.
nē gerit. agrū suū sentib⁹ cūctis absolu/
re. enīq̄ vniūsis in fructuosis vacuare
graminib⁹. nec aliter se q̄eti finis opule/
tiā adepturū esse cōfudit. nisi id qđ v̄sūt
obtinere desiderat q̄dāz p̄nūs opis: ac
spei suē rōne possideat. Negotiator. q̄s
illud vel istud mercādi desideriū nō te/
ponit. p̄ qđ possit q̄stuoſius diuitias cō/
gregare. q̄ frusta cōcupisceret lucrum.
nisi viā qua ad id tēderet. elegisset. Et
qui certis q̄busq̄ dignitatib⁹ mūdi hu/
iūs cupiūt honorari. cui se officio vel or/
dini debeat mācipare. ante p̄ponūt. vt
per legitimū spei tramitē. finem q̄s vale/
ant desiderate dignitat̄ attigere. Ita q̄s
et viē noſtrē finis qđem est regnum dei.

Lollatio prima Abbatis

qui vero sit scopos telet diligenter inqri.
Qui si nobis similiter cogitus non fuerit
frustra nitido fatigabimur. quod sine via
tendentibus labori est itineris non perfectus. Ad
quod obstupescitibus nobis scener intulit. Fi-
nis quidem nostre professionis ut diximus
regnum dei seu regnum celorum est. Destinatio
vero nostra. i. scopos puritas est cordis
sine quod ad illum finem impossibile est qui per
uenire. In hac enim destinatione desig-
tes nostrae destinationis obtutus velut
ad certam lineam cursum rectissimum dirigimus.
At si paululum quod ab haccogita-
tione nostra deflexerit ad contemplationem ei-
us illico recurretes; rursus eam velut quadam
norma certissima corrugamus. quod super oculos
conatus nostros ad unum hoc renocassisi-
gnū arguet statim si a proposita directio-
ne mens nostra vel paululum deviarit.

C De coparatione eius qui desti- nata ferire contedat. cap. v.

Quemadmodum hi quibus usus est
bellica tela tractandi. cum ante re-
gem mundi huius artis sue cu-
piunt peritiam demistrare in parvissima
quadam scutula. figurata in se conti-
nent premia. iacula sua. vel sagittas ito-
quere contendunt. certi quod non alias. nisi
destinationis suae linea ad finem possint
desiderati premij peruenire. secundum de illo.
si modo propositum scopon valuerint
obtinere. Qui si forte ab eorum fuerit liber-
tractus intuitu. nec ideclinabiliter ei sa-
gacissimorum obtutum pruicacia inheserit.
estlibet recto tramite cassa imperitorum
deceret intentio. excidisse se tamen a con-
templatione non sentient. et cum sibi effica-
cissimis telorum emissionibus videant
inniti. frustrato inertie labore falluntur. quod
illum subtilissimum destinationis limitez
persequi oculis ac mente non norunt. et
cum inutiles in aera vacuosque iactant effu-
derint. in quo peccauerint. quo ve-
cepti sint diuidicare non possunt. quippe
quos nulla mensura proposita arguit.
quantu[m]a directione discesserint. nec quod
deinceps corrigerem vel revocare debent.

lineam discipline docere potest passim non
obtutus. Ita igitur et nostri proposi-
tio[n]is quidem. sicut apostolum. vita eter-
na est sita eodem pronunciante. Haben-
tes quidem fructum vestrum in sanctifica-
tione finem vero vitæ eternæ. Scopus
vero est puritas cordis. Quā sanctifica-
tionem non in merito nūcupavit. sine quod
predictus finis non poterit apprehendendi.
Ac si dixisset alijs verbis. Habentes quidem
scopon vestrum in cordis puritate. finis
vero vitam eternam. De qua destinatio[n]e
docens nos idem beatus apostolus. ipm
nomen. id est scopon significanter expri-
mēs. ita intulit. Que posteriora sunt ob-
liniscens. ad ea vero que priora sunt ex-
tendens me ad destinatum per seq[ue]ntia.
biu[m] sup[er] vocatiōis dñi. Qd evidēt
i greco ponit. i. h[ab]it de
stinatione per sequor. Tancū si dixisset:
Hac destinatione qua illa que posterio-
ra sunt oblinioni transmittit. id est ante
rioris hominis via. ad finem bruij cę
lestis peruenire contendo. Quicquid ergo
nos ad hunc scopon. id est puritatē cor-
dis potest dirigere. tota virtute sectādū
est. quicquid aut ab hac retrahit. ut per-
niciōsum ac noxiū denitanduz. Pro
hoc enim universa toleramus et agimus.
pro hac parentes et patria. dignitates.
diuitiae. delicia mundi huius. et volūtas
universa contēnitur. ut sc̄ puritas cor-
dis p[ro]pria valeat possideri. Hac itaq[ue]
nobis destinatio[n]e proposita. semp actus
nostrī et cogitationes ad eam obtinēdā
rectissime dirigentur. Que si preoculis
nostris ingiter statuta non fuerit. non solū
cūctos labores nostros. varios pariter
atq[ue] instabiles reddens incassum eos
ac line uollo emolumēto faciet effundi. Et
etiam cogitationes omnes diuersas si-
biq[ue] contrarias suscitabit. Necesse ē in-
mentem quo recessat. cui ve principaliter
in hereditate habentē per singulas bo-
ras atq[ue] momenta. p[er] incursum varie-
tate mutari. atq[ue] ex his que extrinsecus
accidunt. in illū statū continuo trāsfor-

Moysi demonachi destinatione

mari q̄ sibi p̄mis occurrit.

De his qui ab renūciātē mun-
do ad perfectionē sine charita-
te cōtentūt. **C**ap. vi.

In cnanc̄ est q̄ nō nullos mū-
di huius maximas facultates
etnō soluz multa auri atq; ar-
genti talenta. verū etiam prediom̄ ma-
gificentiam contemnentes post hęc vi-
dimus pro scalpello. p graphio. p acu-
pro calamo commoneri. Qui si cōtem-
plationē cordis mundi fixam teneren-
tunq; vtq; pro paruis rebus admitte-
rent. qđ ne pro magnis ac preciosis incur-
rerent opibus. caldez penitus abiçere
maluerunt. **N**ā et plerūq; nō nulli tāto
celo codicem seruant. vt eum ne leuiter
legi quidem vel contingi ab aliquo pa-
tiantur. et inde furoris occasione. et im-
patientie ac mortis incurvant. vnde mo-
nentur stipendia patientie et charitatis
acquirere. **C**unq; omnes diuitias suas
pro christi amore disperserint. pristinū
tamen cordis affectu in rebus suis ac
mīmis retētantes. et p ipsi nō nūq; mo-
biliter irascentes. veluti qui nō habeat
apostolicam charitatem ex omnibus in-
fructuosi sterilesq; redduntur. **Q**uod i
spiritu beatus apostolus p̄uidens. Et si
distribuero inquit in cibos pauperū om-
nes facultates meas. et tradidero corp̄
meum vt ardeam. charitatem autē non
habeam nichil mibi prodest. **V**nde liq-
do comprobatur perfectionem non sta-
tim nuditate nec priuatione omnī fa-
cilitatum seu dignitatum abiectione cō-
prehendi. nisi fuerit charitas illa cuius
apostolus membra describit in veritate
possessa; que in sola cordis puritate con-
sistit. **N**am quid est aliud non emulari.
nō inflari. nō irritari. nō agere perpera.
non querere que sua sunt. nisi proprias
admodum res iūmā equitate cōtem-
nere. et ab auferētē nō querere nō sup in
iquitate gaudere. nō cogitare malum. et
reliqua. nisi cor perfectum ac mundissi-
mū deo offerre ac vacuū illud a cunctis

perturbationib; exhibere.

De appetēda trāquillitate cot-
dis. **L**ap. vii.

Onīa igitur huius gratia ge-
renda appetendaq; sunt nos
pro hac solitudo lectanda est.
pro hac ieunia. vigilias. labores. corpo-
ris nuditatē. lectionē. ceteraſq; virtutes
deberē nos suscipere nouerimus. vt sc̄
per illas ab vniuersis passionibus noxijs
illesum parare cor nostrum. et conserua-
re possimus. et ad perfectionem charita-
tis gradibus innitendo concēdere. et
nō propter has obseruātias. si forte ho-
nesta ac necessaria occupatione preuēti
solennitatem innite p̄uetudinis nō po-
tuerimus implere. incidamus in tristici-
am. vel iram. siue indignationē. ob que
expugnanda illud qđ pretermissum est
fueramus acturi. **N**on enī tantū est lu-
ctrū ieunij. quantum ire dispendit. nec
tantus lectione capitū fructus. qđtum
contemptu fratris incurritur detri-
mentum. **E**a igitur que sequentia sunt. id ē
ieunia. vigiliæ. anachoresis. meditatio
scripturarū. propter principaleſ scopō.
id est puritatē cordis. qđ est charitas
nos conuenit exercere. et nō propter illa
principalem hanc perturbare virtutem
qua in nobis integra illibataq; duratē
nihil obert si aliquid eorum que sequē-
tia sunt pro necessitate fuerit p̄missū.
Niquidem nec proderit vniuersa fecis-
se. adempta hac quam dixim? p̄ncipali-
ca eius obtentu sunt oīa perpetrandā.
Dob hoc enī q̄s v̄tensilia cuiuslibet artē
instituere sibimet ac preparare festinat.
nō vt ea possideat ociose. nec vt emolu-
mēti illius fructū qui sperat ex ipsis in-
nuda instrumentorum possessione cōsti-
tuat. sed vt eorum ministerio piciam. si-
nemq; illius discipline cuius bee adiu-
menta sunt efficaciter apprehendat. **I**gi-
tur ieunia. vigiliæ. meditatio scriptura-
rum. nuditas ac priuatione omnī facili-
tatum. nō perfectio. sed perfectionis in-
strūcta sunt. quia non in iōis consistit

Collatio prima Abbatis

discipline illius finis sed per illa peruenit ad finem. Incassum igitur huc exercitia molietur quicquid his velut sumo bono contentus intentione sui cordis huc usque affixentur ad capiendum sine propter quod habere possunt conatu semet extenterit hunc quod est discipline illius instrumentum finem vero in quibus collocatus est fructus ingerat. Quicquid igitur prestat mense puritatem et in quietate quod turbare quis utile ac necessarii videatur ut non in denitadum est. baceniz norma et error pragationis omnium dissensiones poterimus evadere et desiderium finem linea certe directiois attigere.

De principali conatu erga diuinorum rerum contemplationem et similitudine Marie et marthe.

Magister nobis pncipal' debet esse conatus. Hinc mobilis destinatio cordis ingruit affectans da est: et tenet. ut dominis rebus ac deo mensa sit ibereat: quicquid ab hac diuisum est quisquis magnus. secundum tamen etiam inferius seu certe noxiuum indicandum est bene mentis vel actus figura. et in euangelio marthae et mariam pulcherrime designatur. Tunc nam martha secundo utique mysterio defuniret. ut potest quod ipsi domino eiusque discipulo misstrabat. et maria spiritualiter tammodo intenta doctrinam ieiuni pedibus liberaret: quod osculatas bone professio linebat vnguento. perfert tamen a domino quod et meliore elegerit pte et ea quod ab ea non possit auferri. Nam cum laboraret martha pia sollicitudo die ac dispensatio distenta. sola se videt ad tamen mysterium non posse sufficere ad introitum soror a domino postulabat dicitur. Non tibi placet quod soror mea reliquit me sola misstrare: Dic gaudiu ut me adiuuet. Utique non ad uile opus habet laudabile ea mysterium. prouocabit. Ettim quod audiit a domino: Martha martha sollicita es et turbas erga pluram. Pauclus vero opus est aut etiam uno. Maria bona ptem elegit quod non auferret ab ea. Videamus principale bonum in theoria sola: id enim prolatione divina dominum posuisse. unde ceteras virtutes licet necessarias et utiles bonasque prouocemus. secundo tamen gaudiu celendas

ee decerni. quod rnius habui. vni patrat obtetu. Dic est enim dominus sollicita es et fabris circa pluma. pauclus vero opus est aut etiam uno sumum bonum non in actuali quibus lundabili opere et multis fructibus habundanti. sed in divina prolatione quod est simplex et una est: collocavit pauclus opus est prouincias ad perfectam beatitudinem id est illa theouaria quod prius in paucorum suorum consideratione sectorum: et quod prolatione prescedens is quod adhuc in perfectu posuit est ad illud quod quod dicitur vnu. id est soli intuitu. ipso adiuuante proueniet ut scilicet secundum actum ac mysteria mirifica supergressus. soli deitatem pulchritudine scientias pascat. Maria ergo bona pte elegit quod non auferret ab ea. Et hoc diligenter ita edidit. Nam cum dic: Maria bona pte elegit. Iste taceat de martha et nequam eam vituperare videatur. illa tamen laudata habet inferioriter pronunciatus. Rursum cum dicitur quod non auferret ab ea. ostendit quod ab hac sua porcio possit auferri. Nec enim mysterium corporeum cum hoc poterit inuicem permanere. Illi vero studium nullo ulteriore eno docet possesimiri.

Interrogatio quo efficietia virtutum in cuius hoie proueneret. **L**a. ix.

Ermanus. Ad quod nos valde permoti. quod habemus diximus labori etiunio rum. lectiois istud. opa misericordie. iusticie. pietatis et honestatis auferret a nobis. et non permanebunt cum auctoribus suis. probi cum ipso domino retributiones regni celorum ob hoc permittat se talibus redditus et dicitur. Uite bimediata paup. possum. re. vo. patrum et constitutiōem mudi. Esuriui enim et dedistis mihi manu. sicut et te. in beneficiis. Quod haferet hoc quod introduxit factores suos in regnum celorum. **R**espōsio quoniam sit earum merces. Iste actio cessatione.

Mercede boni opis auferedam. dicente eodem domino quod potum dederit vni ex minimis isti calice a quo frigide tamen in noce discipuli amem dico vobis non perdet mercede suam. sed actionem dico. quoniam fieri uincit corporalis vel iugulatio camis: seu mundi huius iniquitas exigit auferendam

Roysi demonachi destinatione

Rā lectōis iſtā viciuniorz afflictio ad emūdationē cordis z castigationem carnis. q̄ si elata fuerit esc̄a z nimietate. seu mētis incuria. p̄fessi luxurie atq; libidinis aculeis puritatē cordis infestat. in p̄nti tñmodo utilitē exercēt. donec caro p̄cupiscit adūlus sp̄m. q̄ nūq; ab his q̄ labore nimio seu egritudine corporis senio re defessi sunt etiā i p̄nti videm? auferri nec ab hoīe posse ingeū exerceri. Q̄ntoma gis ḡb in futo cessabūt. cū corruptibile bindnenit i corruptiōes. corpusq; istud qd̄ nūc aiale ē surrexit spiritale. z cepit caro nō eēia tal. vt adūlus sp̄m p̄cupis scar. d̄ q̄b etiā b-apls maifeste p̄nūciat corporalis inqens exercitatio ad modicn̄z vñl est. pietas at q̄ sine dubio charitas intelligit ad oīa vñl ē p̄missiōz hñs vite q̄ nūc ē z fute. Que ḡ dī ad modicū esse vñl. maifeste p̄nūciat nec p̄ oē tps exerce ri posse. nec sumā pfectiōis p̄ se solā labo rati p̄ferre. Modicū q̄ppe ad vñq; re ferri pt. i. vñl ad breuitatē tps. q̄ sc̄z hoītā i p̄nti q̄b i futo exercitatio corporis coet na eēno possit. vñl certe ad puitatē utilita tis. q̄ de cariali exercitatiōe cōqr̄t. eo q̄ afflictio corporal initia qdā p̄fecit. n̄ ipaz pfectionē charitatē pariat. q̄ p̄missionēz b̄ vñtēpñtis z fute. Et idcirco eā exercitatiōe op̄m p̄dictoz necciaz eē censem?. q̄ sine ipa ad charitatis fastigia nō possit ascēdi. Hec etiā q̄ dicit op̄a pietatis ac misericordia sūt in b̄ tpe. dñ adhuc ine q̄lis diuisitas dñat. q̄m ne b̄ qdē expete ret opatio. nisi inopū. indigetū. infirmo rūq; ps maxia redūdet. q̄ iniqitate ho minū facta ē eo p̄ sc̄z q̄ ea q̄ oība a cōmu ni creatorē pcessa sūt i lulos tñm occupata r̄sūs. n̄ tñ vñeda alijs tenuerit. donec ḡ i b̄ mūdo ieqlitas ista grassat. erit b̄ actio neccia z vñl exercētib; cā. ūstituēs qdē bo no affectui z pie volūtati retributionem hereditatē eteme. ipa x̄o in futo seclō pa nitate regnāte cessabit. cū iā nō fuerint in eqlitas. pp̄ q̄m tebeāt b̄ exerceri. b̄ cūcti ab hac multipli. i. actuali opariōe ad charitatē dei z dñminarū retū p̄teplatiōz ppetua cordis puritate translibūt. cui se

hiq; cura ē vñl sc̄e vñl mētē emūdationē insisterē iā in b̄ seculo p̄stituti elegētoī conatu ac virib; mācipare illi sc̄z semet. ipos officio adhuc i carne corruptionis positi deputātes in q̄erūt corruptiōe te posita pmāsluri. p̄ueniētes ad illā p̄missi onē dei saluatoris. q̄ dī. B̄tī mūdo cor deqm̄ ipsi deum videbunt.

Decharitatis ppetuitate. xi.

Et qd̄ miramini. si illa officia su peri. cōp̄kela trāsibūt. cū sanct⁹ apls etiā sublimiora sp̄ußacti ca risimata trāsita describat. solā x̄o charitatē designet sine fine māsurā. sine i qui ens p̄phetie euacuabūt. sine ligne cessa būt. sine sc̄ia destruet. Et p̄p̄ b̄ ifert. charitas aut̄ nūq; excidet. Dia nanq; dona p̄ vñl ac nc̄citate tribuūt ad tps. cōsum mata dispensatiōe mox. p̄cldubio trā situra. charitas x̄o nullo incipiet tpe. nō solū. n̄ i p̄nti mūdo utilit̄ op̄at in nobis. b̄ etiā in futurū sarcia corporee necitata abiecta. efficacior m̄ltō atq; excellētis or p̄manebit. nullo vñq; corrūpedā deſectu. b̄ p̄incorruptionē ppetuā flagrāt? deo atq; intētius adhesura.

Interrogatio de p̄seuerātia spi ritualis theorie. ap. xij.

Ermanus. Quisq; p̄t fragi li carne circūdat? ita eē huic theorie sp̄ affix⁹. vñq; cogitet de fratri adūetu. de visitatiōe infirmi. vel op̄emanūt. vñl certe de hñanitate q̄ tebe at vñl pegrinis vñl aduenientib; exhiberi. Postremo q̄s nō iterpellet corporis ipi p̄missione vñl cura. Aut quēadmodū mēs vñl q̄ illi inisibili z incōprehēsibili deo valeat coherere. cupimus edoceri.

R̄sio d̄ directiōe cordis in de um z dregno dei. z diaboli. rij

Dylos. Interere qdē deo in git⁹ z p̄teplatiōi ē quēadmodū dicit̄ inseparabilit̄ coplari ipossibile est hoc illa carnis fragilitate circūdato. Verū optet nos scire vñbi mētē n̄e itē nationē debeam⁹ b̄tē deſixā. et ad quā deſili aq̄en̄e renocem̄. vñtuitū. q̄m

Lollatio prima abbatis

cū potuerit obtinere mēs gaudeat· et aq̄ distracta ī se doleat· atq̄ suspirat· totiēsq̄ se a sumo bono sentiat recessisse· q̄tiēs se ab illo itinē dēphēderit separātā fornicationē iudicās· v̄l' moītanē a christi cōtéplatiōe discessū· a q̄cū denauerit pauiū n̄ obtut⁹· rursus ad eū cordis oculos retorquentes· velut rectissima linea mēt̄ aciē reuocem⁹. Tūtū nāq̄ in aīc cōsistit recessus. Unū expulso diabolo· ac neq̄ in ea iā regnātib⁹ vicijs· p̄sequenter regnū dei fūdat⁹ ī nob⁹· dicēte euāgelista Regnū dei nō veniet cū obſuatiōe· neq̄ dicēt· ecce h̄· aut ecce illuc ē. Amē amē di-
co vob⁹· qz regnū dei itra vos ē. Int̄ nos
x̄o nibil alind eēpt̄ qm̄ scia aut ignoratio
x̄itatis· et v̄l' vicioꝝ amicicia v̄l' x̄tutū.
p̄ q̄ aut diabolo aut christo regnū pam⁹
in corde. Cuius enī regni q̄litatē describita p̄s d. Nō enī regnū dei ē esca et po-
tus· h̄iustitia et pax et gaudiū in spūscō.
Itaq̄ si rḡnū dei int̄ nos ē et ip̄m regnū
dei iustitia et pax et gaudiū est· ḡ q̄ ī iſl̄ cō-
morat sine dubio ī regno dei ē. Etecōtra
rio illi q̄i iniustitia et discordia et tristitia
mortē operāt̄ x̄sanct̄· in īgno diaboli· et
in iferno ac morte sūt p̄stituti. His n. in-
dicij̄ v̄l' dei v̄l' diaboli regnū discernit
v̄l' scō. Et reuera si mēte atq̄z aio cōsi-
derem⁹ statū illū in q̄ degūt celestes sup-
neq̄ x̄tutes q̄ x̄e ī regno dei sūt· qd̄ aliō
esse credendus ē qm̄ perpetua in ḡq̄ leti-
cia. Quid enī rā. p̄piū x̄e bititudini tan-
q̄z p̄tē p̄ueniēs· q̄z trāq̄llitas in ḡ et gau-
diū sempitēnū. Et vt h̄i ip̄m qd̄ dicimus
ita cē nō mea p̄iecta. Si p̄i dñi auctoritate
certi⁹ istruat̄· audi eū q̄litatē et statū
mūdi illi⁹ aptissime describet̄. Ecce in-
q̄tego creo cēlos nonos· et rā noua· et n̄
erit in mētia p̄ora neq̄ ascēdet sup cor· h̄i
gandebit et exultabit v̄lq̄ in sempitēnū
in his q̄ ego creo. Et rursum. Haudiū et le-
ticia inuenieb̄t in ea· grārūactio et vox lau-
dis· et erit mēt̄ exmēt̄ et sabbatū exsabba-
to. Et iterū. Haudiū et leticiā obtinebūt
fugiet dolor et gemit⁹. Et si adhuc clari⁹
de illa p̄iūlatiōe et ciuitate sc̄tōꝝ vult̄ ag-

noscere attēdite q̄ ad iāpām bierusalē vo-
ce dñi dirigātur. Et ponā in q̄t visitatio
nētā pacē et p̄positos tuos iusticiā. Nō
audiet v̄lē in iqtas in tra tua· vastitas et
p̄tritio ī terminis tuis· et occupabit sal⁹
muros tuos et portas tuas landatio. Nō
erit t̄ ap̄li⁹ sol ad lucēdū p̄ diēn⁹ splēdot
līe illūnabit te. Et erit tibi dñs ī lucēsem-
piternā· et de tu⁹ in gloriā tuā. Nō occi-
det v̄lra sol tu⁹· et līa tua nō minuet̄· h̄
erit t̄ dñs ī lucē sempiternā· et cōplebūt
tur dies lucē tui. Et idcirco btūs aplūs
nō ḡnaliē neq̄ simplicē oē gaudiū re-
gnū tui ēsse· p̄nūcianit̄ h̄ signāter ac spe-
cialit̄ illud solū qd̄ in spūscō est. Nonit
enī aliud q̄z vituperabile gaudiū· d̄ q̄ dē
Mūdus iste gandebit· et ve vob⁹ q̄ rideat̄
q̄ plorabit̄. Regnū sane celoꝝ triplicē
accipiēdū est· aut q̄ regnaturi sunt celi-
idēctī malis ibditis· h̄ illud. Esto tu
sup q̄nq̄ ciuitates· et tu super decem. Il-
lud q̄z qd̄ dīad discipulos· sedebit̄ sup
sedes x̄j. iudicātes x̄j. cōb̄ israel. Scerte q̄
feti ī cel̄ sint cū dñō rḡnturi· aut certe q̄
ip̄i celi incipiāt̄ a christio regnari· cuz sc̄z
oib⁹ ei ibieet̄ cepit ēsse oīa in omib⁹ te⁹.

De aq̄nūe perpetuitate. xiiij.

Quamobrēin h̄ corpe p̄stitutus
iā nouerit v̄nusq̄s illi⁹ se rḡio
ni v̄l' mīsterio deputādū· cuius
in hac vita semetiōm p̄ticipē cultoreq̄ p̄
buerit· illiusq̄ se etiā ī illo perenni seculo
p̄sortē fūm̄ esse nō abigat· cui nūc mini-
strū se sociūq̄ maluerit exhibere. Fm̄ sen-
tentia dñi ita dicēt̄. Si q̄s m̄ ministrat
me sequat̄· et vbi sū ego· illuc et mīster me-
us erit. Nā quēadmodū diaboli regnū
per p̄nūtētā inscipit̄ vicioꝝ· ita regnū
dei per exercitationē x̄tutū· puritate cor-
dis ac spirituali scia possidet̄. Ubi aut̄ re-
gnū dei ē ibi· p̄culdubio et vita cōmorat̄
eterna· et vbi regnū diaboli est: ibi mors
atq̄z infernus ēsse cognoscit̄· in q̄ q̄ sue-
rit· nec laudare dñm p̄t fm̄ pp̄b̄t̄ s̄niaꝝ
dicēt̄. Nō mortui landabunt te: neq̄
oēs q̄ descedunt̄ in ifernū· sine dubio pec-
cati· h̄nos q̄ viñim⁹ nō vicijs sc̄z nec mū-

Moy si de monachi destinatio.

De huic deo-benedictum dñm ex hñc et
vñq; in seculū. Nō enī est in morte q; me
mor ē dei. i. iferno aut pcti q; cōfitebitur
dño. i. nō. Null? enī etiā si milies semet
ipm vñchristianū esse. pñfiteat vñmona-
chum. cū peccat pñfiter dño. Nullus ad-
mittēs ea q; domin? exēcrat reminiscit
ei? nec hñc se pñfiter illius cui? pñcepta
pñfici temeritate pñtenit. In q; morte il-
lā viduā q; ē in delicys btis apls eē pro-
nūciat vidua inq; q; in delicys ē viues
mortua ē. Hñt g; multi q; viuetes in hoc
corpe mortui sūt. et in iferno iacētes deu-
laudare nō possūt. Et ecōtrario sūt q; cū
mortui sūt corpe-deū spū bñdicūt atq;
collaudat. fm illud. Bñdicite spiri? et
aie iustorū dñm. et ois spū laudet dñm.
Et in Apocalipsi aīēcciso? nō solum
laudare deū. Et iā interpellare dicūtūr.
In euāg; quoq; evidēt? dñs ad saduce-
os. nō legistis inq; qd dictū est a deo di-
cete vob. Ego sū dē abrahā. et dē ysa.
ac. et dē iacob. nō est dē mortuorū b; vi-
uetū. Dēs enī ei viuit. De qby et aplis
Propt? qd inq; nō pñfundit de? vocari
de? eoz. pñuit. n. illis ciuitatē. Nā q; nec
ociose sūt post separationē hui? corporis aīē
neq; nihil sentiāt. etiā euāgeliū parabola
q; de illo paupelaçaro et diuite purpura
to. pñfer ostēdit. q; vñus btissimā sedem
id ē sinus abrabereq; pñmeret. aliis in-
tolerabili ardore eterni ignis exurit.
Si at illud et qd dñ ad latronez. Hodie eris
mecū in padiso. volucrim? intēdere. qd
alind manifeste designat q; pdurare in
aia b; nō solū pñstinos intellect? . Et iā vi-
cissitudine eas pñgrua. pñ merito? actuūq;
suo? pñfrui qñlitate. Hoc enim illi neq; q;
dñ pñmisisset si ei? aīam nosset post sep-
arationē carnis. vñ priuandā sensu vñ in ni-
hilū resoluēdā. Nō enī caro ei? in pad-
iso b; aia erat ingressura cū christo. Cauē-
da sane īmo toto horrore est detestanda
prauissima heretico? illa distinctio. q; dñ
nō credūt christū potuisse eodē die q; in-
ferna descēdit. etiāz in padiso reperi-
ita dislungūt. amē dico tibi hodie et int?

posta distinctione inferunt-mecī eris in
paradiso. vt scilicet hec promissio nō sta-
tim post transitum vite eius impleta. s;
post resurrectionis aduentum sit implē-
da. non intelligentes illud quod ante re-
surrectionis sue diem protulit ad inde
os qui eum vt lemetipos credebant an-
gustijs hñanis et carnali infirmitate cō-
cludi. Nemo ascendit in celum nisi qui
descendit de celo. filius hominis qui ē in
celo. Quibus manifeste probatur aīas
defunctorum nō soluz suis sensibus nō
priuari. sed ne issis quidem affectibus. i.
spē atq; tristitia. gaudio ac metu carere
et ex eis que sibi ī illo generali examinere
seruantur quiddaz eas iam incipere pñ-
gustare. nec fm opinionem quorundam
infidelium in nibilū eas refolui post hu-
ius cōmorationis excessu. sed vimacius
subsistere deiq; laudibus intentius inhe-
rere. Et trenera vt sequestratis paulisper
testimonij scripturarum de ipsius ani-
mē natura fm mediocritatez sensus no-
stri paucis aliqua disputem. Nōne vñ
tra omnis inepit non dicam fatuidatem
sed insaniātē est vel leuiter suspicari illā
preciosiorem hominis porcionē. in qua
etiam imago dei fm beatum apostolum
ac similitudo consistit. deposita hac qua
reconditūr in prensenti sarcina corpora-
li insensibilem fieri que omnem rationē
in se continens etiam mutam atq; in-
sensibilem materiam carnis participati-
one sui facit esse sensibilez. cum utiq; cō-
sequens sit. et hoc rationis ipsius ordo
contineat. vt exuta mēs ista carnali qua
nunc bebetur pinguedine. intellectua-
les virtutes suas in melius reparet. et pu-
riores eos ac subtiliores recipiat potius
q; amittat. Intantum autem hoc quod
dicimus beatus apostolus veruz esse co-
gnoscit. vt etiam optet ab hac carne dis-
cedere. vt separatione eius enīius va-
leat domino copulari dices. desideruž
habeo dissolui. et cū christo ē mltomag
qm dñ sum? in corpe pegrām a dño. et
idcirco audem? et bona voluntate habem?

Lollatio prima Abbatis

magistris corde et pñtes eē ad dñs
ppr̄ qd̄ etiā p̄tēdim⁹. siue absentes siue
pñtes placere illi. cōmorationē sc̄ia⁹ q̄
in hac carne ē sepaſionē atq̄ diſceſſum
pñtiā eē ad chriſtū tota credulitate cōſi-
dēs. Et enidēt⁹ itaq̄ ſup h̄ipo viuacissi-
mo aiařū ſtati idē apls. H̄z accessiſſi in-
q̄t ad lyon mōtē et cīnitatē tci viuēt̄ bie-
ruſalē celeſtē et ad mſtoꝝ miliū āgelouꝝ
frequētā et eccliaꝝ p̄mitiūꝝ. q̄ p̄ſcripti
ſūti c̄ſl. et ſpūs iuſtoꝝ p̄ſectorū. De q̄b⁹
ſpiritib⁹ i alio loco. Deide p̄ſenq̄t car-
niſnre habui⁹ eruditores et reuereba-
mū nō mſtomaſi ſubiciem pñ ſpūn⁹ et
viuēt⁹. Decōteplādo deo. c. xv.

Con teplatioꝝ dei mſtarie cō-
cipit. Nā d̄ nō ſola incōp̄b̄e-
ſiſillius ſbe ſuę amiratiōe co-
gnosci. qd̄ tñ adhuc i ſpe p̄miſſiōis ab
ſcōditū ē ſtiā creaſarū ſuaꝝ magnitu-
dine v̄l eq̄tati ſuę p̄ſideratiōe v̄l q̄tida-
ne diſpelatiōis auxilio p̄uidet. qñ ſc̄z q̄
cū ſanct̄ ſuis p̄ ſingulaſ ḡnatiōes egerit
mēte puriſſima pluſtrām⁹. cū potētiā ip̄i
us q̄ vnuſla guſnat moderatur ac regit
cū immēlitate ſc̄ieci⁹ et oclm quē ſecreta
cordū laterenō poſſūt tremēti cordemini-
ram. cū barena mar̄ vndax nūeꝝ dimē
ſū ci p̄gnitūq̄ paſidi cogitam⁹. cū plu-
niaꝝ guttas cū ſeculoꝝ horas ac dies cū
p̄tentia fula ve vnuſla obſtupeſci⁹ ſci-
entie ei⁹ affiſſtere cū ineffabilē clemtiā ei⁹
p̄ſideram⁹. q̄ inuera flagicia q̄ ſingulis
momēt̄ ſbiſi⁹ cōmittunt̄ aspectu inde-
fella lōganimitate ſuſterat. cū intuemur
vocatiōe. q̄ nos null̄ p̄cedētib⁹ meriti ſtia
ſuę mihiatiōis aſciuit. cū deniq̄ occa-
ſiones ſaluſ tribuit ad optadiſ. cū qdā
amiratiōis intuim̄ exceil. q̄ ita nos na-
ſci p̄cepit. vt ab ip̄is ciabul grā nob le-
gisq̄ luęnoticia iſuſderet. q̄ ip̄e adiſari
um vices in nob. p solo bōe volūtaſ al-
ſelū etiā btūtudie ac p̄petuis nos p̄m̄is
mūerat. cū poſtremo diſpelatiōi ſuęcar-
natiōis. p nra ſalute ſuſcepit. ac mirabi-
lia miſterioꝝ ſuꝝ i cūtigētib⁹ diſlatauit.
H̄t atalię q̄z huimodī p̄teplatiōes
innuere q̄. p q̄litate viſe ac puritate cor-

diſnřis ſenſib⁹ oriuſt̄ q̄b⁹ d̄ v̄l videt̄
mūdis obtutib⁹ v̄l tener. Quas p̄fecto
null⁹ p̄petuo retēbit in q̄adbuſ aliqd̄
carnaliū viuit affectuū. q̄ nō poterit ait
dñs videre faciē meā. nō enī videbit me
bō et viuet ſez mundo huic affectibusq̄
frenis dedit⁹. Interrogatio d̄ cogi-
tationum mobilitate. cap. xvi.

Ermanus. Quid ḡ eſt qd̄ eti-
am noletib⁹ imo d̄ etiā nescien-
tib⁹ nob̄ ita ſupfluē cogitatio-
nes ſtilit̄ ac latēter irrepit. vt nō ſolum
eas expellere verū etiā intelligere ac depre-
hēdere diſcultat̄ immodeſe ſit. Pōt ḡ
mēs aliqñ ab ill̄ vacua repiri. et nunq̄
huimodi illuſionib⁹ incurſari.

R̄nſio qd̄ poſſit mē ſup cogita-
tionuſtati qd̄ ven poſſit. xvij.

Dyles. Mente qdēnō inter-
pellari cogitatiōib⁹ i poſſibile ē
luſcipe d̄o eаſ ſuę reſpuere oī
ſtudēti poſſibile ē. Quēadmodū igit̄ or-
tuſearū nō oimodis pēdet a nob̄. ita re-
pbatio v̄lelectio p̄liſtit in nob̄. Nec tñ
ereo q̄ diſim⁹ i poſſibile cē mēte cogitati-
onib⁹ n̄ adiri totū v̄l icurſni v̄l ill̄ ſpi-
tib⁹ tribuēdū ē. q̄ eаſ nob̄ n̄tūt̄ inge-
re alio qn̄ nec libet in hoīemancet arbitri-
um. nec i nob̄ ſtaretnre correctiōis indu-
ſtria. H̄z ē inq̄ nrm magna expte vt co-
gitationuſq̄ ſuę emēdet̄. et v̄l ſancte ac
ſpiritales oriaſ i nob̄. v̄l terrene carna-
lesq̄ deſcreſcat. Jo nāq̄ frequēt̄ lectio-
riū adhibet meditato ſcriptaꝝ vt epi-
de nob̄ ſpiritualis mēorē p̄beat̄ occasio.

Idcirco decatatio crebra pſalmorū vt
aſſidua nob̄ exinde ſbm̄iſt̄ cōpunc-
tio. Idcirco vigiliariū ac ieunioꝝ oſo
nūq̄ ſedulitas adhībetur. vt extenuata
mē ſtrena ſape ſcelestia poſſit ac ſb-
limia cōteplari. Quib⁹ rursū negli-
gia irrepētē ceſſantib⁹. ncēe eſt vt mē ſi-
cioꝝ ſqualore p̄creta in carnalē p̄tē cor-
ruat atq̄ declinat.

Cōpatio aq̄rię mole et aie. xvij.
Qod exercitū cordis nō incō-
grue molarū ſilitudini cōpat.
q̄s meat⁹ aq̄rū p̄ccps i p̄em ro

Roy si demonachi destinatio.

tate puoluit. Quem nullatenus quidemcessat repossit ab ope disposito aq[ua]rū impul- sib[us] circūacte in ei[us] p[ro]p[ter]o q[uod] p[er]sistitū est p[ro]p[ter]o testate vix nā triticū malitan ordeū lo- liūve cōminui. Illud nanq[ue] est p[ro]culdu- bio cōmoleđū. q[uod] īgestū ab illo fuerit cui opis illi[us] cura cōmissa ē. Ita igit[ur] etiā am mēs p[ro]p[ter]o vīte p[ro]p[ter]is īcūrſus vīndiq[ue] ī- grūtib[us] tēpationū torrētib[us] q[uod] sp[irit]itali- b[us] inflati neq[ue]tib[us]. īdesinētēr eā cīcūfli- unt atq[ue] cīcūfrepūt vacua qdē cogi- tationū estib[us] īsē nō p[ot]erit quales p[ro]p[ter]o vel admittere vel pare sibi debeat. Siquid[em] ac diligēt[em] s[ic] p[ro]uidet industria. Si enī vt dīxim ad sanctarū scripturarū meditationē īgiter recurram ac mēo- riā nīam ad recordationē spūaliū retu[er] et desideriū p[er]fectiōis spēm q[ui] future bea- titudinis erigam. nēcē est vt orte cogi- tationēs exinde spiritales in his q[uod] medi- tati sum. mētē faciat īmorari. Sin p[ro]p[ter]o desidia seu negligētia superati. vīcīs et ocīos ēōfabulatiōib[us] occupem[us]. seu curi- mādanis et supstūis sollicitudinib[us] īpli- cemur; p[er]sequēt[em] exinde velut qdā q[ui]ca- nior[um] species generata. opationē q[uod] nō rō- cordi noxiā p[re]beat. et hī sīniā dñi sal- uator[us] vbi fuerit thecaur[us] op[er]m[us] seu intē- tiōis nīre ibi et cor nīm nēcō p[ro]manebit.

De tribus cogitationū nostra- rū principijs.

Lap. rit.

Tunc sane p[ro]p[ter]o nobis tētem[us] tria cogitationū nīrān ēsse p[ro]p- cipia. id est ex deo. ex diabolo. et ex nob[us]. Ex deo qdē sūt cū spūsancti illi- stratiōenos vilitare dignat. erigēs nos ad sublimiore p[er]fectiō. et in q[ui]b[us] vīl minus acq[ui]siūimus. vel desidiose agētes supa- ti sum. salutērīa cōpūtione castigat. vīl cū referat nob[us] cēlestia sacramēta et p[ro]p- positū nīm ad meliores act[us]. volūtateq[ue] cōuerit. vt ibi cū rex assuer[us] castigat[ur] a dñō. libros annales instigat[ur] in q[ui]rere q[ui]- bus mardochci bñficia recordat[ur]. sumi- cū gdu honoris exaltat ac p[ro]tinus crude- lissimā sup[er] nece gētis indeē sīniā reno- cat. Vel cū p[ro]p[ter]a cōmōrat[ur] audiā qdē

loq[ue]tū me dñs te. Ali[us] q[uod] dīxit īq[ue]tā- āgel[us] q[uod] loq[ue]batū me. Al[ius] cū fūl[us] dei vē- turū se vna cū p[re]e[st]e et māsionē ap[osto]l[us] nos facturū ēsse p[ro]mitit. Et nō estis vos īq[ue]tā- q[uod] loq[ue]mini. b[us] spūs p[ro]nis vīl q[uod] loq[ue]tū ī vo- bis. et vas electiōis. an expīmetū īq[ue]tā- queris qui ī me loq[ue]tur chris[ti]. Ex diabolo p[ro]p[ter]o cogitationū nascit series. cū subū- terenos tā vīcīor oblectatiōe. q[uod] etiam occulū conat insidijs subtilissima calli- ditate mala. p[ro]p[ter]onis fraudulenter ostē- tās. et trāfigurās se nob[us] ī angeliū luc. V[er]o sic euā gelista refert. Et cena facta cū diabol[us] iaz misisset in coriude symo- nis scarioth vt traderet dñm. Et iterū post bncellaz īq[ue]tā introiuit in illū sathā- nas. Detr[act]o q[uod] ad ananiā. q[ui]re ait tēpta- uit satbanas cor tuū mentiri te sp[irit]ui sancto. Et illō q[uod] mīto aī p[er] ecclesiasten p[ro]dictū legi. si spūs p[er]tātē hīc ascēderit sup[er] te locū tuū ne dimittas. Illō q[uod] q[uod] dī ad tē p[ro]tra achab ī q[ui]rto regū libro ex p[ro]p[ter]ona spūs īmūdi: egrediar et ero spi- rit[us] mēdax ī ore oīm. p[ro]p[ter]arū ei. Ex no- bis aut[em] orūtūr cū natālī ea q[uod] gerimus vīl gessim. vel audiūim recordām. De q[uod] bñs dauid. Logitāui īq[ue]tā dies an- tiq[ue]s et ānos ēternos ī mētēhabui. et me- ditat[ur] suz nocte cū corde meo. et exercita- bar et scopebā spūn meū. Et iterū. Dñs scit cogitatiōes boīm qm̄ vane sunt. et cogitatiōes instoz iudicia. In euange- lio q[uod] dñs ad phariseos qdē cogitat[ur] ma- la in cordib[us] vestris.

De discernēdis cogitatiōibus ad similitudinem p[er]babiliſ tra- pezī.

Lap. xx.

Ancig[ue]t opterū mītā rationē nos īgiter obfūare et vñiner- las cogitatiōes q[uod] emēgunt in corde nro sagaci discretōe discutere. ou- gines earū et cās auctoresq[ue] p[ro]mit[ur] īndā- gātes. vt q[ui]les nos eis p[er]bere tebeam[us] ex illoꝝ merito q[uod] eas suggestur p[er]siderare possum[us]. et efficiamur hīm p[er]ceptū dñi p[er]- bables trapezīte. Quoz lumma pitia- est ac disciplina. p[er]bare q[uod] nam sit aurū

trapezīte. mītā
lumma. p[er]p[er]sonā
et p[er]mītā p[er]p[er]sonā
lumma

Lollatio prima Abbatis

panissimū. et vt vulgo dī obriçū. qđ ve
sit min⁹ purgatōe ignis excoctum. ero
qđ viliqđ denario. si p̄ciosū nūmisma s̄b
colore seu indumento auri fulgeç imiteç.
prudētissima discretiōe nō falli. et nō so
lū nūmismana tyrānoꝝ vultū exp̄mētia
sapiēter agnoscere. s̄ etiā illa q̄ sunt veri
qdē regi image. s̄ nō legitimate figura.
pitia sagaciore discernere. deinde ne qđ
ill' a legitio p̄dere diminutū sit c̄slura
trutine diligēter inq̄rere. Que oia nos
qđ debere spiritualit̄ obſinare s̄b figura et
exēplo nois hui⁹ euāgelic⁹ fīmo s̄ exem
pli p̄posito docet: p̄mū ut qđ cordibno
ſtris tr̄repserit. vel si qđ nob̄ dogma fue
rit itromissū. vtrū nā sit diuinio illo et ce
lesti ſpūſ ſacti igne purgatiū. an ad iudai
cā ſuplītōꝝ p̄tinēs. seu de ſeculari p̄bie
tumore delcedēs ut sit ad integrū ſpiri
talis ignis examinatiōe decoctū. s̄ in ſup
ficiē ſp̄ferat pietatem diligētissime p̄
ſcrutem. Qđ ita poterim⁹ ip̄leſi illud
aplicū fecerim⁹. Nolite oī ſpūſ credere.
s̄. p̄bate ſpūſ li ex deo ſint. Quo ḡne cre
dēdi ſit illi qđ decepti. q̄ post p̄fessioneꝝ
monachi nitore fīmois. et q̄busdā ſunt
p̄bor⁹ dogmatib⁹ incitati. q̄ p̄ma fronte
p̄ijs q̄buldā ſenſib⁹ ac religioni p̄ſonis
audiētes velut auri fulgoꝝ fallētia. q̄ ſe
mel ſupficie illexerāt. velut nūmisma
tib⁹ erēis falſisq̄ deceptos. p̄petuo nu
dos ac miferos reddidēt. vel ad ſeculi
eos ſtrepitū reuocātes. v̄l ad hereticos
errores ac p̄ſuptiones tumidas p̄trahētes.
Qđ etiā achān i libro ieu nauelegim⁹
fuſſe p̄pessū. q̄ d̄ caſtri allophiloꝝ regn
lā aureā p̄cupisces. atq̄ furat⁹. anathe
mate illoꝝ p̄cuti atq̄ etiā morte meru
it ac maledictōe dānari. H̄cdo ſollicite
nos explorare cōueniet ne auro puriſi
mo ſcripturā. praua interptatio coa
pata. metalli p̄ciositate nos fallat. In q̄
etiā d̄no ſaluatori callidissim⁹ diabolus
velut hoī ſimpli ſeptauit i ponere. duz
ea q̄ generaliſ ſunt ſup oīm iuſtoꝝ pſo
nis expoſita maluola interptatiōe cor
rūp̄es ſpecialiſ huic q̄ angeloiꝝ cuſtodia.

nō egebat conat̄ aptare dicēs: q̄i angel
ſuis mā. de te. vt cuſto. te i oīb⁹ vijs tuis
in ma. porta. te ne vniq̄ offeſ. ad la. pedē
tuū. Preciosa ſc̄z eloqa ſcripturaꝝ cal
li da aſſumptiōe p̄tēt̄. et ad p̄riū noxiū q̄
ſenſum detorignēs. vt imaginē tyranici
vult⁹ ſub colore nob⁹ auri fallentis i por
tet. ſiu e cū paracaraximis nos conat̄ il
ludere quoddā ſc̄zpietaꝝ op⁹ āmonēs
affectandū. qđ nō de legitia ſenior⁹ p̄ce
dēs moneta. ſb̄ p̄teſtū x̄tū ducit ad
vicia. v̄l immoderat̄ i cōpetēb⁹ q̄ ieui
nījs ſeu vigilijs nūmījs. v̄l oīonib⁹ i por
tunis. v̄l incōgrua lectiōe decipiens ad
noxiū p̄trabit ſinē. v̄l cū intercessiōes ac
viſitatiōes pias p̄ſuadet i p̄edere. q̄bus
nos ab ſpiritualib⁹ monasterij clauſtris.
et ſcretō aīce q̄et̄ exectiat. ſollicitudines
etiā curaſq̄ ſuſcape religiosarū ac deſti
tutaꝝ ſuggerit feminarū. vt huiusmōi
laq̄is monachū inextricabiliſ ſiciat. ac
p̄nicioſaꝝ ſollicitudinū occupatiōe di
ſedat. v̄l certe cū deſiderare ſanctū cleri
caſ ſofficiū ſb̄ p̄tertu edificatiōis multo
rū et amore lucri ſpiritualis iſtigat. p̄ qđ
nos ab hūilitate p̄poſiti hui⁹. ac diſtri
ctiōe diuelliāt. Que oia cū ſint n̄re ſalu
ti. p̄fessioniꝝ p̄ria. tū ſelamie q̄dam mi
ſericordiē ac religiōis obtecta. facile i p̄e
ritos incautoſq̄ decipiūt. Imitant̄ enī
nūmismana veri regis. quia vidētur ad
p̄fens̄ plena pietatis. s̄ nō ſunt a legi
tūmis monetarijs. id eſt probaꝝ et cathe
licis patrib⁹ figurata. nec de cardinali:
ac de publica collatiōis eoy. pdeūt offi
cia. ſb̄ ſurti fraud̄ denuonū ſabuſat̄. nō
ſine detrimēto i p̄it̄ q̄buſq̄ et ignorātib⁹
ingeruntur. Que q̄nūis v̄tilia ſeu ncīia
videātur ad p̄ſens. tū ſi ſi ſoliditatiſ p̄
fessiōis n̄re incipiāt poſt b̄ eſſe p̄ria. et to
tū quodāmodo co:p⁹ n̄rī labefactare p̄
poſiti. tanq̄ necessariū quidem. ſc̄da
lizans membrū. et quod dextre manus
v̄l p̄pediſ agere videat̄ officiū. p̄iſci a nob
atq̄ abſidi ſalubre eſt. Satius enim
eſt abſq̄ v̄niſ precepti membro. id eſt
operatione v̄l fructu; in ceteris ſanum

affophilus m. v. v. 1.
alium

Rovsi de monachi destinatiōe.

firmumq; durare et tanq; debilem int̄roire in regnum dei. q; cum soliditate mandati incidere in aliqd scandalum. qd perniciosa consuetudine separans nos a distinctionis regula. atq; arrepti propositi disciplina inducat in tale dispendium. qd nequaq; futura detrimēta compensans omnes preteritos fructū totum q; operationis nostrę corpus genne faciat ignibus concremari. De generibus istiusmodi illusionū etiā in puerbijs eleganter exprimitur. Hunc vię que videt recte esse viro. nouissima enī earum venient in profundū inferni. Et iterū: Malignus nocet cum secōmiscurerit iusto. id est diabolus decipit cum fuit colore sanctitatis obiecto. Dicit aut̄ sonum tutele. i.e. discretionis vim. q; de seniorum verbis ac monitione pcedit.

De illusioe abbatis Johānis.

Lap. xxi.

FQ; quo etiam abbatenq; Jo-
hannē qui lyco cōmoratur co-
gnouimus fuisse illusum. Raz
cum hausto corpore atq; defecto. percep-
tionez cibi biduano ieiunio distulisset
accidenti ei ad refectionem die postero
veniens diabolus in figura ethiopis te-
tri pueri. atq; ad eius genua pronolut⁹
indulge inquit mihi. q; ego tibi hunc la-
borem indixi. Itaq; ille vir tatus z dis-
cretionis ratiōe perfectus sub colore cō-
tinentez incongruenter exercitate intelle-
xit se ob hoc calliditate diaboli circūnen-
tum. taliq; distentum ieiunio. vt lassitu-
dinem nō necessariam. uno etiam spiri-
tu nociturā. fatigato corpori suppone-
ret. paracaraximo sc̄ illusus nūmisima-
te dū in illo veri regis imaginem ve-
neratus. parum discutit nō illud esse le-
gitime figuratum. Ultima vero obsua-
rio huins probabilis trapezite. quā de
inquisitione ponderis esse prediximus.
taliter a nobis implebitur si quicquid
agendum cogitatio nostra suggestit. om-
ni scrupulo retractantes. atq; in nostri
pectoris trutina collocantes. equilibra-

tione iustissima p̄pēdamus. an plenū
sit honestate cōmuni. an timore dei sit q;
ne. si integrum sensu. si humana ostenta-
tionē. aut aliqua nouitatis insolentieq;
presumptiōe non leue. si meriti eius pō-
dus inanis cenodoxie non imminuerit
vel arrisenit gloria. Et sic ea protin⁹ ad
publica appendentes examina. id est ad
prophetarum z apostolorum actus. ac
testimonia conferentes. illorumq; exem-
plis comparantes. et quodammodo con-
traria ea lance pensantes. vel tanq; inte-
gra atq; perfecta illisq; collibrantia su-
scipiam⁹. vel tanq; imperfecta atq; dā-
nos. nec illorum ponderi consonantia
omni cautione vitemus.

De quadripartita discretionis
ratione.

Lap. xxij.

Erit ergo hoc quadriptito
quo diximus modo necessa-
ria nobis ista discretio. id ē:
vt primuz materia nos au-
ri veri seu fucati fallentisq; non lateat.
secundo. vt has easdem cogitationes q;
mentiuntur opera pietatis. tanq; adul-
terina numismata z paracarapima re-
probemus. vt pote que fallam imaginē
regis non legitime signata contineant.
vt illa que in auro preciosissimo scriptu-
rarum viciose et heretico sensu. non ve-
ri regis sed tyrāni preferit vultū. sūliter
discernētes refutare possim⁹. sive illa q; pōd⁹
ac p̄cū erugo vanitatis arrodēs
exagio seniorū cōgruerē nō sūvit. vt nū.
mismata leuia atq; dānosa. minusq; p̄
fanta recusemus. sive in illud incidentes
qd obfūaretota vtute p̄cepto dñi com-
monemur. cūctis laboz nostroz stipen-
dijz meritisq; defraudemur. Solite the-
saurizare vobis thesauros in terra. vbi
erugo z tinea demolit⁹. z vbi fures effo-
diunt z furātur. Quicqd enī p̄teplatiōe
hūanę gl̄e fecerim⁹. in terra nos thesan-
rizare fin dñi snia z nouerim⁹. et p̄sequē-
ter illud velut humi recōdim⁹. atq; i ter-
rā defossium. vel diuersū demonijs depo-
pulandū vel edaci cenodoxie erugē cō-

ccviii

Lollatio prima Moisi

sumendum: seu superbie tineis tendi
randū. ut ad unū lā recōdētis utilitatē
Incrūve p̄ficiat. **D**ēs igit̄ cordis n̄r̄ res
cessus in giter p̄scrutādi sunt et ascēdēti
um in eos vestigia indagatiōe sagacissi
ma retractāda. ne qua forte intellectu al
ibidē bestia. v̄l leo. v̄l draco p̄trāsiens
p̄nicioſa vestigia latenter p̄fesserit. q̄b
accessus etiā ceteris in abdita pectoris
noſtri p̄ cogitationū negligētiā p̄teatur
Et ita per singulas horas atq̄s momēta
terrā cordis n̄r̄ euāgelico aratro. hoc ē:
ingi dñicē crucis recordatiōe sulcates.
v̄l notariū ex nob̄ ferarū cibilia. v̄l vi
rulentorū p̄tentium examinare lanbilā
atq̄s extrudere poterimus.

De sermone doctoris s̄m audi entium meritū. **L**ap. xxiiij.

Hoc obſtū p̄factors nos int̄
ens senex. et ad verba narratio
nis sine inexplibili ardore fuc
censos. pro admiratiōe desiderij noſtri
paulisp̄ mones ſuā ſp̄eo. rurſus addidit
Quoniā noſo filij ad diſputationē tā
lōgā reſtra ſedulitas. p̄uocanit. et ignis
q̄dam collationi noſtre feruētiores ſen
ſus. p̄ reſtro deſiderio ſubministrat. vt
ex hoc etiā ip̄o maniſte p̄templeret in ve
ritate roſ p̄faciōis ſitire doctrinā. vo
lo vob̄ adhuc ſup̄ diſcretiōis eximia
te v̄l gratia q̄ inter cūctas virtutes arcē
ac primatum tenet. pauca diſſerere ex
cellentiā q̄s cū ſ 7 utilitatē nō ſoluz
quotidianis exemplis. ſed etiā antiq̄s
patrum conſultationibus ac ſententijs
aprobatē. **F**reuerter natūr̄ memini nō
nullis buiū ſmodi ſermonem cū gemini
lachrymisq̄ poſcentibus. me quoq̄ ali
quid eis doctrine conſerte cupientē nul
latenus potuiffe. et ita in me nō ſoluz ſen
ſus. verū etiam ip̄m eloquium defecifſe
vt nō inuenirez quēadmodum eos. v̄l
cum leui cōſolatione dimitterem. **Q**uib
us indicijs evidenter agnoscit' domini
ni gratiam pro merito ac deſiderio au
diētiū diſputatiōib⁹ aspirare ſimonē.
Quē quia breuissimuz illud qđ ſugest.

noctis ſpaciu nō occurrat explere induſ
gētes illud poti⁹ q̄eti corpore⁹ cui ncē
eſt totū pſolui. ſi id qđ modicū eſt fuerit
de negatiū. plenū narratiōis ordinē inte
gro futuri diei ſeu noctis examini refue
mus. **D**ecet nāq̄ discretionis optimos
pſultores. in b̄ primū patefacere ſue mē
tis industriā. et vtrū ſint. v̄l queant ei⁹
capaces eſſe hoc iudicio ac patiētia com
pbari. vt te illa q̄ moderatiōis genera
trix eſt. v̄nute tractātes. neq̄q̄ viciū qđ
ip̄i p̄tranū eſt nimietat̄ incurrat vim ra
tionis ac naturę eius. q̄ v̄bis excoluunt
effecti atq̄ opere violātes. **I**n hoc ergo
nob̄ diſcretiōis bonū de q̄q̄tū dñs te
terit adhuc idagare diſponimus. p̄mi
tis. pſit. v̄t nos de ip̄i⁹ excellentia zmo
deratiōe; q̄ p̄ma eidē x̄tus in eſſe cognō
ſetur diſſerētē. diſputatiōis q̄z v̄l tem
poris modū non p̄mittat excedere. **H**is
ita q̄b tūs moſes collatiōi n̄r̄ dans fi
nē adhuc noſ audios. ac de ſuo ſie pen
tentis deguſtare ſomnū paulisp̄ hor
tatus eſt. biſdez ip̄is q̄bus inſidebam⁹
pſiathys̄ amonens inculbere embriujs
pariter capiti noſtro cervicalium vice
ſuppoſitib⁹ grossiorib⁹ papyris in lon
gos gracilesq̄ fasciculos coactis ſet q̄
pedali internallo mollit̄ nera. nūc qđē
humilimū ſedile ad ſcabelli vicez. fratri
bus in ſynapi conſedētibus preſtāt. nūc
vero ſu bicta cervicalb⁹ dormientiū pre
bent capiti nō nimie durū. ſ tractabile
aptūq̄ fulcimentū. **A**d quos monacho
rū uſus becidcirco. v̄l maxime oportū
habentur et congrua. q̄nō ſoluz ſint ali
quatenus mollia. paruoq̄ et ope repa
rentur et p̄recio. v̄t pote paſſim papyro
emergente. q̄ nili fluminis ripas. quam
enīq̄ volenti in uſum aſſumere nemo p
bitēat deſecare. ſed etiā quod ad remo
uendum ea. ſeu cūz necelle fuerit ad mo
uendū habiliſ materia eſt. fungide le
uifq̄ nature. **A**tq̄ ita precepto ſenit tā
dem ſumus ad deguſtationem ſomni
ueroſa cōpoſiti q̄te tā digeſte collati
oniſ inſiāmati gaudio. q̄b p̄ promiſſe diſ

Capitula

putationis expectatioē suspēsi.

Explicit Collatio p̄ia Abba-
tis Moysi de monachi destia-
tione vel fine. Incipit capitu-
la secunde collationis eiusdem se-
nis.

Cap. primū.

- R**oemiuꝝ ab
bas moysi de discretiōis grā.
¶ Quid discretio sola p̄ferat mo-
nacho & disputatio sup h̄ab-
batis Antonij.
iiij De errore saulis & achab. q̄ per
discretiōis impitiā sūt decepti
vñ.
viii Quæ de bono discretiōis in scri-
ptoris sanctis referātur.
v De morte heronis senis,
vi De nuna duor fratrū ob discre-
tiōis imperitiā.
vii De alterius illusioē quā p̄ impe-
ritiā discretiōis incurrit.
viii De lapsu & deceptiōe monachi
mesopotameni.
ix Interrogatio de acq̄rēda p̄ di-
scretionē.
x Responsio quēadmodū posside-
tur vera discretio.
xi Verba abbatis serapionis & te-
marco p̄ patefactarū cogitatio-
nū & de periculo p̄prie p̄fidētie.
xii Confessio verecūdī ob quā con-
fundere m̄ cogitatiōes nostras
senioribus renelare,
xiii Responsio de confusione calcā-
da & periculo nō cōdolentis.
xv De vocatiōe samuelis.
xvi De vocatiōe Pauli apostoli.
xvii De appetenda discretionē.
xviii De imoderat ieiunīs & vigilijs.
xix Interrogatio de p̄nētia v̄l refe-
ctionis mensura.
xx De optio cibi q̄tidiani modo.
xxi Obiectio de facilitate cōtinētie
q̄ duob̄ parimacij sūstinetur.
xxii Responsio de virtute & mensura
ex parte continentie.
xxiii Quinā ḡnalis p̄nētia ac refet-

Collatio ii

ctionis modus sit.

- xvij Quēadmodum abūdantie bus
morū genitaliū castigentur.
xvij De labore & equali refectionis et
de fratrib⁹ beniamin edacitate.
xxv Interrogatio quō vna semp ea-
dem q̄ mensura seruetur.
xxvi Responsio de nō excedendo refe-
ctionis modo.

Explicit capitula. Incipit se-
cunda collatio Abbatis Moysi
de discretionē.

Cap. i.

Egusta /

Et itaq̄ matutino
sopore cū ortū luc
tādē nob̄ claruisse
gaudētes. repmis-
sā narrationē repo-
scere cepissem⁹. b̄tūs moysē ita exor⁹ ē.
Lū videā vos tanti desiderij ardore flā-
matos. vt ne ip̄m quidē paruissimū qui
etis momētu quod spiritali collatiōi s̄b
trahens refectioni carnis malueraz de-
putare ad requiem credam vestri corpo-
ris profecisse. mihi q̄ hunc vestrum eō/
sideranti seruorem sollicitudo maior in-
nebitur. Necesse est enī etiā me in psol-
uendo debito tanto maiorem deuotio-
nis curam gerere; quanto vos attentius
video illud expetere. fm illam sententiā.
si sedenis cenare ad mensam potentis. sa-
piēter intellige q̄ apponuntur tibi. et imit-
te manum tuam sc̄ies. quia talia te ope-
ret preparare. Quamobrem d̄ bono dis-
cretionis eiusq̄ virtute dicturi. in quā
sermo nocturne collationis ingressus
finem nostrę disputationi dedit. cupio
vobis eius excellentiā patrū primo con-
signare sententijs. vt cum patuerit.
quid de illa senserint. vel prouinciaue-
rint maiores nostri. tum prolatis tā an-
tiquis multorum q̄ recentibus rui-
nis et casib⁹ qui pro eo q̄minus eam
fuerāt assecuti p̄nētio delecti sūtlapsu
in q̄stū possim⁹ utilitates ei⁹ & cōmoda
rectem⁹. quib⁹ discussis quēadmodū

Lollatio secunda Abbatis

excolere eam atq; expetere debeamus. cōsiderātes meritiums & gratiē pōdus efficacius instruamur. Estenī nō mediocris qdā xp̄. nec q̄ hūana passim valesat industria cōprehēdi nisi dīnino fuit munere gratiaq; collata. Hicq; de inter nobilissima spūssanci tona: hāc q; ita legimus ab aplo numerari. Alij datur p spm bmo sapiē. Alij bmo scie b̄m eundē spiritū. Alij fides in eodem spiritu. Alij gratia sanitatu in uno spiritu. Et post pauca. Alij discrecio spiritu. Deinde completo omni catalogo spiritaliū charismatiū infert: Omnia autē b̄ opatur unus atq; idē spiritus. diuidēs singularis. put vult. Videntis ergo nō terrēnū. nec parvū esse discretiōis munus: b̄ divine gratiē largitatē. quā nīsi monachus omni intētōe fuerit assecut⁹. & ascētentū in se se-spiritu discretionē certarōne possederit. necesse est eū velut in nocte ceca ceterisq; tenebris oberrantē. nō solū in pñciosis foucis pñruptisq; concidere. b̄tia in planis ac directis itinerib⁹ frequēter offendere.

Quod discretio sola cōferat monacho. & disputatio sup hoc abbas Antonii. Cap. II.

Eminī igitur quondam in ānis adhuc puericie cōstitutus in partibus thebaidos ubi beatus Antonius morabatur: seniores ad eum perfectionis inquirende et collationis huius grā cōuenisse. Cūq; a resplinis horis usq; ad lucem fuisse tracta collatio. qstionē hāc maximus noctis spaciū pñsumpsit. Nā diutissime q̄rebat q̄ nā virtus vel obscurantia monachū possita diaboli laq;is ac deceptiōnib⁹ custodire sp illesū. vñ certe recto tramine firmoq; gressu ad pfectiōis culmē pducere. Cūq; p captu mentis suę unus. q; sñiam suā pferret in mediis et alij quidē hoc in ieiuniorū. vigiliarūq; studio collocarē. q̄ bis videlicet extenuata mens. ac puritate cordis & corporis asse-

cuta. deo facilis vñiret. Alij in nuditate & cōceptu vñines farū retū. q̄bō mēs si penit⁹ exueret. tāq; null' dēceps retineti b̄ laq;is ad teū expeditior queiret. Alij anachoreta in necessariā. i. remotionem & hereti secreta censeret: in qua cōmanēs q̄s familiarius interpellare deum: eiq; possit peculiariq; intertere. Nōnulliq; in primis sectanda charitatis. i. hūanitas officia definirēt. q̄ pio erga fratres et p̄ regnos studio susceptionis impendit. q̄ his dñtaxat officijs: regna celorū daturū se dñs in euāgelio. velut sp̄cialius repromittat dices: Venite benedicti patris mei. possidete paratū vob̄ regnum a cōstitutiōe mūdi. Esurini enīz & tediſtis mibi manducare. H̄tini & tediſtis mibi bibere ēc. Cūq; in hūc modū diuersis ſtutib⁹. aditū certiorē ad teū parati posse decernerēt. esletq; noctis maximum tempus hac inquisitione consumptū. intulit temuz beatus Antonius: Omnia quidem hec q̄ dīp̄sis necessaria sūt & utilia sitiētib⁹ teū. atq; ad teū cupiētib⁹ puenire. B̄ his pñcipalem tribuere grañā neq; nos innumeri multoz casus & expimenta pmittunt. Nā quosdam ſepuñero acerrime ieiunij ſen vigilijs incubātes. ac mirifice in ſolitudine ſecedentes. priuationē q̄z omniū facultatū ita ſectantes. vt ex ip̄is ne vñ q̄dem diei victū ſibimet. vñq; de nariū ſuperesse paterent. Humanitatētā ſtudia tota dēnotione cōplētes. ita vidimus repēte deceptos ut arreptum opus nō potuerint cōgruo exitu terminare. ſummiq; feruorē & cōuerſationē laudabilem detestabili fine clauerint. Nobrē quid pñcipaliter ducat ad teū manifeste poterimus agnoscere. Si ruine ac deceptiōes illoꝝ cauſa diligēti⁹ a nobis fuerit in dagata. Illis nanq; cū exibetarēt predictarū ope ſtutū. discretio ſola deficiens uſq; ad finē ea durare nō ſinit. Necenī alia lapsus eoꝝ cauſa te p̄ebendit. niſi qđ minus a seniorib⁹ instituti. nequaq; potuerunt rationem

Roxsi de distretione

discretiōis huīus ad ipsiū que p̄termit
tēs vtrāq; nimietatē viaregia quēquāz
docet semper incedere et nec dextera vir-
tutū permittit extollī id est fēuoris exces-
su cōtinente iuste modum transcedere
re nec oblectatum remissione deflectere
ad vicia sinistra cōcedit hoc est sub pre-
textu gubernādi corporis cōtrario spiri-
tū te p̄pore lentescere. Hec nāq; est discre-
tio quē oculū et lucerna corporis in euā
gelio nūcupatur bñ illam finiam salua-
toris. Lucerna corporis tui ē oculus tu-
us q; si oculus tuis simplex fuerit totū
corpus tuū lucidum erit si aut̄ oculū tu-
us nequā fuerit totū corpus tuum tene-
brosum erit eo q; ipas cogitationes bo-
minis vniuersas actusq; discernēs. cu-
cta que gerenda sunt pernideat atq; p-
lustrēt que si in hominē neq; fuerit id est
nō vero iudicio et scia cōmunitā. seu q̄li
bet errore ac presumptiōe decepta. totū
corpus nostrū faciet tenebrosum. hoc est
omnē aciem mentis actusq; nostros red-
det obscuros. cecitate sc̄r viciorū et per-
turbationū tenebris inuolutos. Si enī
inquit lumen qd̄ in te est tenebre sunt. te
nebre ip̄e quante erunt. Nulli nāq; du-
biū est errante iudicio cordis et ignorati-
onis nocte posseſſo. cogitationes quoq;
et opera nostra que ex discretiōis dīle-
ratione descendunt. maioribus peccato-
rum tenebris implicari.

De errore saulis et achab quo
p discretionis imperitiā sūt de-
cepti. **L**ap. iij.

Eniq; ille qui p̄mis ad regnā-
dum populo israel iudicio dei
preelectus est. quia hūc dis-
cretionis oculum neq; habuit. velut to-
to corpore tenebrolus effectus. etiam ip-
so regno tradito sibi mernit spoliari. dñ
lucerne huīus tenebris atq; errore de-
ceptus acceptabiliora deo sacrificia sua
qnam erga preceptum samuelis obe-
dientiam credidit iudicanda. que eū ex
illa magis parte offensionē incurere fe-
cit ex qua repropiciandam sibi diuinā

sperauerat maiestatem. **H**uīus inquāz
discretionis ignoratio achab regē isra-
el post illius sublimissimi triūphi victo-
riam qui ei fuerat dei fauore concessus.
credere persuasit meliore esse misericor-
diam suam quam executionem severis
rissimū p̄cepti. et quēadmodū sibi vide-
bat crudelis īperij. Qua p̄sideratione
mollitus dum manūlt cruentam victo-
riam clementiā tempore ob indiscretāz
misericordiam velut toto corpore reddit⁹ te-
nebrosum irremocibili morte damnatur.

Que de bono discretionis in
scripturis factus referatur. iij.

Hec est discretio que nō solum
lucerna corporis sed etiam sol
ab apostolo nūcupat. bñ illō
Sol nō occidat super iracundiā vestrā
Hec vītē nostre gubernatio dñ. bñ illō
Quibus non est gubernatio cadunt ut
folia. **H**ec consiliū rectissime nomina-
tur. sine qnib; agere omnino scripture
auctoritate permittimur. ita ut ne ipsū
quidem spiritale vinum. id est gaudiu⁹
quod letificat cor hominis sincipiū si-
namur moderatione percipere. bñ illud
Cum consilio omnia fac. cū consilio vi-
nūbile. Et iterum. **S**icut ciuitas murū
diruta et nō circūdata. sic est vir qui nō
cu⁹ consilio aliquid agit. **C**uius prīma
tio qd̄ perniciosa sit monacho. testiōnū
huius exemplū ac figura declarat di-
rute eūm ac sine muris cōparans ciuita-
ti. In hac sapientia. in hac intellect⁹ sen-
susq; consistit. sine quibus nec interior
nostra edificari dom⁹ nec spiritales po-
terunt dīnitie congregari. bñ illud. **C**ū
sapientia edificatur domus et cum intel-
lectu iterū erigitur. cu⁹ sensu impletur
cellaria omnib; dīnitib; preciosis et bo-
nis. **H**ec inquā est solidus cibus qui ni-
si a perfectis tantū ac robustis assumi n̄
poterit. bñ illud. **P**erfectior aut̄ est soli-
dus cibus cornū qui. p consuetudine ex-
ercitatos hñt sensus ad discretionēz bo-
ni ac mali. **Q**ue in tantū utilis nob̄ ac
necessaria comprobatur. etiāz verbo

b

Lollatio secunda Abbatis

De eiusq; virtutibus coaptetur. sicut illud **V**innus est enim dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. et ptingens vsc; ad divisionem anime ac spiritus. cō pagum quoq; et medullarū. et discretor cogitationum et intentionum cordis. Quibus manifestissime declaratur nullam sine discretionis gratia perfecte posse vel perfici vel stare virtutem. Et ita tam beati antonij q; vniuersorū sententia diffinitū est. discretionē esse q; fieri gradu intrepidū monachū perducat ad teum. predictasq; virtutes ingit conseruet illesas. cū qua ad consummationis excelsa fastigia minore possit fatigatione descendere. et sine qua multi etiam appensim laborates. perfectionis nequie turū culmen attingere. Omnia namq; virtutū generatrix. custos. moderatrix q; discretio est.

De morte heronis senis. c.v.

Hec hāc eandem diffinitionē antiquitus a sancto antonio et ceteris patribus. pmulgata. recens q; sicut pmisimus confirmet exē plus. recolite id quod nup gestū oclorū vñorū vidistis obtutib; senem videlicet heronem āte paucos admodū dies illusioē diabolica a summis ad ima deiectū. quēquīq; ginta ānis in hac heremo cōmoratum. singulari distictione rigore continentie tenuisse cognoscimus. et solitudinis secreta vltra omnes h; com morantes miro seruore sectatū. Hic igitur quo pacto qua ratione post tantos labores ab insidiatore delusus. grauiſſimo corruens lapsū cunctos in hac heremo p̄stitutos luctuoso dolore percussit. Nōne q; min⁹ discretionis dute possella suis diffinitionibus regi q; p̄silijs vel collationibus fratrum atq; instituq; maiorū maluit obedere. Quidem tanto rigore īmutabilē ieiunij continentiaz semp exercuit. et solitudinis celleq; ita ingiter secreta sectatus est. vt ab eo participationē īeundi cum fraternitate cōniuij. nec veneratio quidem dici p̄sca-

lis aliquādo potuerit obtainere. In qua fratribus cunctis. p anniversaria solennitate in ecclesia retentis. solus nō potuit aggregari. ne quātulūcunq; perceptione leguminis parvū a suo videretur. p posito relaxasse. Quia presumptione deceptus. angelum sathane velut angelū lucis cum summa veneratione suscipiens. eiusq; preceptis prono obediens simulatu. semetipm in pteū. cuius p̄sumitatem oculorum nō attigit intuitus p̄cipitem dedit. de ageli videlicet sui spōsione nō dubitan⁹ qui eum. p merito p̄ tutū ac laborū suorū nequaq; posse fieri mauerat ulli iam discriminī subiacere. Quis rei fidem vt experimento sue spontatis evidentissime comprobaret. supradicto se puto nocte intempesta illusus iniecit. magnū scilicet virtutis sue meriti probaturus. cum inde exisset illus. De quo ingenti fratrum labore cuj pene iam extanguis fuisset extractus vtam die tertia finitrus. qd bis terti⁹ est. ita in deceptionis sue obstinatione p̄ mansit. vt ei ne experimēto quidem mortisue potuerit persuaderi. q; fuisset demoniū calliditate delusus. Quāobrem p meritis laborū tantoq; et annoz numerositate qua in heremo perdurauit. hoc miserationē et būanitate summa. ab his qui eius cōpatiebatur exitio. vix presbitero abbate. Pafuncio potuit obtineri. vt non inter byzantinos reputatus. etiam memoria et oblatione pauperrimū indicaretur indignus.

De ruina duorum fratrum ob discretionis p̄teritia. Cap vi.

Quid dicam de illis duob; fratribus qui habitantes vtra illam heremum tlebaydos. vbi quondam fuerat beatus antonius com moratus. minus cauta discretione p̄moti. cunctes per extentam solitudinis vastitatem. nullā escam penit⁹ sumere decreuerunt nisi quā per semetipm dominus illis presulat̄. Cumq; errantes eos p̄deserta et deficiente ī famē cōspexisset

fratrem suum. ut p̄sumere posset. et hoc invenit. ut sit deinde p̄sumere. et hoc invenit.

Moysi de discretione

a longem aices quidam que gens cui
ctis pene nationibus feris imanior atqz
cruelior est nō enī eos ad effusionē san
guinis vt nō nullas gentes desiderium
predo sed sola ferocitas metis instigat
etqz contra naturā feritatis suę cū pa
nibus occurrisse. unus ex eis subuenie
te discretione velut a domino sibi porre
ctos cum gaudio et gratiarū actione su
scipit reputā escā libi diuinitus mini
strari nec sine deo factum utbi qui sem
per hominū cruce gauderent deficien
tibus iam ac tabescientibus vite substā
tiam largirētur alius vero recusans ci
bus velut ab homine sibi oblatū in die
defectione consumptus est. Quorum li
cet initia ex reprehensibili persuasio
de scenderint unus tñ subueniente dis
cretione id quod temere incauteqz cōcepe
rat emēdasse agnoscitur. alius autē in
stulta psumptioē perdurans ac penitus
discretionis ignarus morte quaz domi
nus auertere voluit sibi p̄i consciuit ne
quaqz credens diuino instinctu factuz
qd imitis populus p̄prie feritatis oblit
panes eis p gladijs obtulisset.

De alterius illusionē quā peri peritia discretios incurrit. viij.

Quid etiam de illo cōmemorez
cuīs nominis quia adhuc si
perest nolumus facere mentio
nē. Qui dum longo tpe demonē in āge
li suscepit claritate revelationibus eius
innumeris sepe deceptus credidit inter
nūcium esse iusticie. Nam exceptis his
etiam per omnes noctes in cella eius lu
men absqz ullius lucerne prebebat offi
cio. Ad extremū intetur ab ipso. vt deo si
liū suū qui cuī eodem pariter cōmane
bat deuot offerret. vt hoc scilicet sacri
ficio abrābē patriarche merit in nullo
innuēretur inferior. Cuīs instantum ē
credulitate seductus. vt hoc cōfestī par
ticidiū opere perfecisset nisi eūz videns
puer cultrū extra consuetudinē acuēdo
preparare et vincula quibus eum velut
oblaturus ad imolandum constringere

disponebat inquirere presagio sceleri fi
turi perterritus. ecclā cōcīt̄ aufugisset.
De lapsu et deceptione mona
chi mesopotameni. ca. viij.

Longū est deceptionē illī quo
qz monachi mesopotameni p
currere. q̄ i illa p̄uincia p̄pan
cis imitabilem exhibens continentiam.
quā per annos multos singulariter in
cella retrusus exegerat ita ē ad extremū
diabolicis revelationibz somnīscbz te
lūsus. vt post tantos latores atqz virtu
tes quibus omnes monachos ibidez re
sidentes excesserat ad iudaismū et conci
sionez carnis lapsu miserabili fuerit de
tulutus eo q̄ illi solita visione qua vo
lens eum ad credulitatē future deceptio
nis illicere verissima queqz multo tēpo
re diabolus velut veritatis nūcium reue
larat ostenderat demū christianū popu
lum vna cū p̄ncipibz religionis ac si
deinostre apostolis sc̄z atqz martiribus
tenebrosū ac tetrū omniqz macietabi
dū atqz deformē et ecōtra iudeorū po
pulū vna cum moysē patriarchis atqz
ppletis summa tripudiātē leticia. et splē
didissimo lumine choruscantez ac pin
de suadens si mallet meriti ac beatitudi
nis illorum particeps fieri. circūcisionē
quoqz suscipere festinaret. E quibz p̄se
cto tam lugubriter nemo fuisse illusus.
si rationē discretionis huius assequi la
borasset. Quāobrē in quātis perniciōsū
sit discretionis gratiā nō habere multo
rū casus et experimenta declarant.

C Interrogatio de acquireda ve ra discretione. cap. ix.

Ermanus. Et nouellis ex
plis et testimonijis antiquorum
satis abunde p̄patuit disscre
tionem fontē quodāmodo atqz radicez
cunctarū zesse virtutum. Quomodo g
acqni debet cupim? nobis exponi. aut
quēadmodū vtrū vera et ex deo an falsa
et diabolica sit possit agnosci. vt fm illā
euāgelicā qm superiore tractatu dseru
isti parabolā q̄ inbemur fieri pbabiles

b 2

Collatio secunda Abbatis

trapexite nūmismati impressā veri regi imaginem pernidentes. deprehēdere valamus qđ nō desit in moneta legitima figuratū. atq; illud sicut vulgari usus ab histerna collatione dixisti tanq; para carapimū reprobemus. illa instructi peritia quā satis copiose & integre p̄secut̄ habere spiritalem atq; euangelicū trapexit̄ debere signasti. Quid enī p̄derit virtutis eius et gratie merita cognouisse. si quēadmodum debeamus expetere eam vel acquirere nesciamus.

Respoſio quēadmodum possideatur vera diſcretio. La. x.

Dyses. Vera inquit diſcretio nō nisi vera humilitate acq; ritur. Cuius humilitatis non sicut hec est prima probatio si vniuersa nō solum queagenda sunt sed etiā que cogitantur seniorū reseruētur examini ut nibil quis suo iudicio credens illorū per omnia diffinitionibus acqniescat & quid bonū vel malum debeat indicare eorum traditione cognoscat. Que institutio nō solum per v̄tā discretionis viam inuenē recto tramite docebit incedere verūtā cūctis frandibus & insidijs inimici seruabit illesum. Nullaten⁹ enī decipi poterit quisq; nō suo iudicio sed maiorum vivit exemplo. nec valebit ignorationi eius callidus hostis illudere qui vniuersas cogitationes in cordenascentes perniciosa verecundia nescit obtegere. Beas maturo examine seniorū v̄l reprobat vel admittit. Ilico nanq; vt patefacta fuerit cogitatio maligna marescit. & anteq; discretionis iudicij p̄fatur. serpens deterim⁹ velut e tenebroso ac subterraneo specu virtute confessiois p̄tractus ad lucem et traduct⁹ qđ ammodo ad dectionematus abscedit. Tādiu enī suggestiones eius noxie dñant in nobis qđ in celantur in corde. Et vt virtutem lententie huins efficacius colligatis. referam vobis abbatis scrapionis factuz. quod ille junioribus solebat instructionis gratia frequenter inferte.

¶ Clerba Abbatis scrapionis et de marcore patesfactam cogitationū. et de periculo p̄prie cōſidentie. La. xi.

Cum adhuc essem puerulus in quiete. et cuj; abbate theone com̄manerez. hec mihi fuerat inimi- ci impugnatione consuetudo feralis in gesta. ut postq; refecisse hora nona cuj; se ne vnu paximaciū quotidie in sinu meo latenter abscondere qđ sero illo ignorāte occulte edebā. Qd furtuz licet connivētia cogitationis et inoliti semel desiderij incōntinentia sine cessatione cōmittere expleta tñ p̄cupiscentia fraudulenta ad memetipm reuertēs super admissō furtū criminis gravi⁹ cruciabar qđ sup̄ esu eius fueram iocundatis. Luncq; illud moleſtissimum opus velut ab exactorib; p̄ba- ronis iudictū mibi vice laterum singulis diebus explere nō sine dolore cordis mei cōpellerer. nec tamen eruere me posse ab hac eorum seuissima tyrannido & clā- destinum furtum seni manifestare p̄fun- derer. contigit dei nutu de hoc me capti- uitatis iugo volentis enipere. ut quidaſ fratres cellam senis obtentu edificatio- nis expeterent. Luncq; refectione trāſac- ta collatio spiritualis cepisset agitari. re- spondensq; senex propositis interrogati- onibus eorum cuj; de castrimargie vicio et occultarū cogitationū dñatione dissereret. earumq; naturaz et atrocissimam v̄i quā haberent donec celaretur expone- ret. compunctus ego collationis huins virtute et conscientie mee reatu perterrit. velut qui crederem ob hoc ea fuisse pro- lata qđ seni fuerint secreta mei pectori pa- tefacta. in occultos prūmū gemitis exci- tatus. deinde cordis mei compunctione crescente in apertos singulz lachrymas qđ prorumpens. paximaciū qđ cōsuetu- dine viciosa clancule paraueram come- dendum. de sinu furti mei conscio ac si- sceptore produxi. ipm qđ in medium pro- ferens. quemadmodum quotidie inno- fians ipm latenter ederem penitentiam.

ex. 27. 14.

Moysi de discretione.

coram eo in terram submissus cum re-
nie postulatione confessus sum. et ubi-
tim profusis la brymis absolutione di-
risime captiuitatis huic intercessioni
bus eorum atque orationibus implora-
ui. Tunc senex. Confide ait o puer ab/
soluit te a captiuitate. etiam in e taceo
confessio tua. **A**uctorem nam quod aduter-
sarium tuum hodie triumphasti. validi-
us eum tua confessione elidens quoniam ipse
fueras ab eo tua taciturnitate deictus.
quem nequaquam vel tua vel alterius respo-
sione confutans in te nunc usque permis-
seras dominari. sed illa salomonis sen-
tentiam. quia non fit tradictio ab his
qui faciunt malum cito. ideo repletum est
co filiorum hominum in ipsis ut faciant
mala. **E**t indecirco iam te post hac publi-
cationem suam nequissimus spiritus iste
nullatenus inquietabit ulterius. nec in
te latibulorum sibi tetterimus. **H**oc igitur modo ad scientiam
discretionis vere peruenire facilissime po-
tenimus ut seniorum vestigia subsequen-
tes neque agere quicquam noui. neque discer-
nere nostro iudicio presumamus. sed que
admodum nos vel traditio illorum vel
vite probitas informarit in omnibus gra-
diamur. **Q**ua institutione firmatus non
modo ad perfectam discretionis ratio-
nem quisque perueniet. verumetiam mun-
itus a cunctis insidijs inimici et tutus.
simus permanebit. **N**ullo namque alio
vicio tam precipitem diabolus mona-
chum pertrahit ac perducit ad mortem
quam cum eum neglectis consilij seniorum
in suo iudicio persuaserit ac diffinitio
doctrina ve confidere. **E**tenim cum om-
nes artes ac disciplinam humano ingenio
reperte. et quemlibet amplius quam vite hu-
iis temporarie comodis prosunt. sed manus
palpari queant. et oculis peruideri.
recte tamen a quoque sine instituentis do-
ctrina nequeant comprebendi. quam inep-
tum est credere hanc solam non egere do-
ctorum quaeque et inuisibilis et occulta est. et quae
non solum oculis sed ne animo quideant
nisi corde purissimo perspici poterit. cu-
m error non temporale damnum nec quod
facile reparetur. sed animam perditionem
parit mortem quam perpetuam. **H**abet enim
non aduersus visibles sed inuisibilis at
que inimites hostes diuinorum nocturnum
conflictum. nec contra unum seu duos
sed contra innumerabiles cateruas spiri-
ritale certamen cuius casus tanto perni-
ciosior cunctis quanto et infestior inimi-
cibus. et congressus occultior. **E**t ideo sem-

bia incantatori. faciti serpentis mortuorum
perniciosum esse designans. id est. si per
confessionem siue sensum suggestio seu
cogitatio diabolica incantatori cuiquam
spirituali scilicet viro qui carminibus scri-
pturarum mederi protinus vulneri et
extrabere de corde viri consuevit noxia
venena serpentis patefacta non fuerint
succurrere perdidanti perituro ne non
poterit. **H**oc igitur modo ad scientiam
discretionis vere peruenire facilissime po-
tenimus ut seniorum vestigia subsequen-
tes neque agere quicquam noui. neque discer-
nere nostro iudicio presumamus. sed que
admodum nos vel traditio illorum vel
vite probitas informarit in omnibus gra-
diamur. **Q**ua institutione firmatus non
modo ad perfectam discretionis ratio-
nem quisque perueniet. verumetiam mun-
itus a cunctis insidijs inimici et tutus.
simus permanebit. **N**ullo namque alio
vicio tam precipitem diabolus mona-
chum pertrahit ac perducit ad mortem
quam cum eum neglectis consilij seniorum
in suo iudicio persuaserit ac diffinitio
doctrina ve confidere. **E**tenim cum om-
nes artes ac disciplinam humano ingenio
reperte. et quemlibet amplius quam vite hu-
iis temporarie comodis prosunt. sed manus
palpari queant. et oculis peruideri.
recte tamen a quoque sine instituentis do-
ctrina nequeant comprebendi. quam inep-
tum est credere hanc solam non egere do-
ctorum quaeque et inuisibilis et occulta est. et quae
non solum oculis sed ne animo quideant
nisi corde purissimo perspici poterit. cu-
m error non temporale damnum nec quod
facile reparetur. sed animam perditionem
parit mortem quam perpetuam. **H**abet enim
non aduersus visibles sed inuisibilis at
que inimites hostes diuinorum nocturnum
conflictum. nec contra unum seu duos
sed contra innumerabiles cateruas spiri-
ritale certamen cuius casus tanto perni-
ciosior cunctis quanto et infestior inimi-
cibus. et congressus occultior. **E**t ideo sem-

Lollatio secunda Abbatis

per seniorum summa diligentia sunt se
ctanda vestigia. atq; ad eos cuncta que
in hostis cordibus orinuntur sublato co
fusionis velamine deferenda.

Confessio verecundie ob qua^z
cofunderemur cogitationes no
stras senioribus reuelare.

Cap. xiiij.

Ermanus. Occasionem
nobis perniciose verecundie
qua cogitationes malas stu
deamus obtegere. ac saluta
ri eas patefacere confessio
ne vereamur. illa precipue creat cau
sa. qua nouimus quendam in syri par
tibus ut credebatur precipuum senior
cuidam fratri cogitationes suas simpli
ci confessione prodenti. postmodu^r qua
dam indignatione commotum eisdem
grauius exprobasse. Unde fit ut dum
eas in nobis premissas ac senioribz eru
bescimus publicare curationum reme
dia consequi nequeamus.

Responsio de cofusione calcā
da et periculo non condolētis.

Cap. xiiij.

Odyses. Hic ut non sunt
omnes iuvenes pari modo
vel seruentes spiritu vel dis
ciplinis ac moribz optimis
instituti. ita ne senes quidem cuncti uno
modo vel perfecti possunt vel probatissi
mi reperi. Divitie enī senum nō sunt
canicie capitis sed industria inuentus
ac preteritorum laborum stupendijs me
tiende. Que enim non congregasti in
quit in iuventute quomodo iuuenies in
senectute tua. Senectus enim venerabi
lis est nō diuturna neq; numero annor
computata. Cani enim sunt sensus bo
minis et senectus honestabilis vita ima
culata. Et idcirco non omnium seniorū
quoru^r capita canices tegit. quosq; vi
telongitas sola commendat. nob sūt
imitanda vestigia vel sectanda seu tra
ditiones ac monita suscipienda. sed eo

rum quos laudabiliter vitam suam ac
probatissime compemus in iuventute
signasse nec presumptionibus proprijs
sed maiorum traditionibus institutos.
Sunt enim nonnulli quorum etiā qd
est lugubris maior pars sine dubio re
peritur. qui in tempore suo quem ab ado
lescentia sua p̄cepérunt atq; ignavia sene
scentes auctoritatem sibi non maturita
te morum sed annorum numerositate con
quirūt. De quibus exprobatio illa to
mini proprie satis dirigitur per prophe
tam. Et comedenter alieni robur eius et
ipse nesciuit. sed et cani effusi sunt in co
et ipsi ignorauit. Hos inquam in exem
plum iunioribz nō eoz vite probitas
nec vlla propositi huius laudabilis atq;
imitanda districtio sed annositas sola
pronexit. Quorum canicie calidissim⁹
inimicus. ad deceptionem iuniorum in
preindicata auctoritate proponens. eti
am illos qui ad viam perfectionis v̄l su
is vel aliorum potuerunt monitis inci
tari. subuertere ac decipere exemplis co
rum fraudulēta subtilitate festinat. vel
in tempore scilicet noctum vel in letalez
desperationem eorum doctrinis institu
tisq; perducens. Cuius rei volens pro
ferre vobis exemplum auctoris nomine
pretermissio. ne nos quoq; illius qui pa
tesfacta sibi fratris vicia publicauit sile
aliquid admittamus. rem tantu^r gestā
que instructionem necessariaz vobis co
ferat paucis exponam. Cum igitur ad
senem quendam nobis optime cognitū
quidam non ignauissimorum iuueniū
profectus sui et curationis gratia per
xisset. et carnalibus incentiis ac forni
cationis spiritu semet ipsum inquietari
simpliciter pdidisse et consolationem cre
dens laboribus suis oratione sensis et re
media conceptis vulneribus reperturū
ille amarissimus eum verbis excipic̄s. ita
suis ecōtrano correptionibz asperavit
miserabilem pronuncians et indignu^r
nec monachi nomine ac religione celsa

Ap̄er

Roxsi de discretione

duz qui potuerit huiusmodi vicio et
cupiscentia titillari ita suis econtrario
correptionibus vulnerauit utrum sum
ma desperatione deiectus mestum quod ad
modum ac letali tristitia penitus obni-
ptum sua dimitteret cella. **L**iquid ei in
tali merore depresso nec iam de remedio
passionis sed de expletione concepte co-
cupiscentie profunda cogitatione tracta-
ti abbas appollo protinus occurrisse
et vim laboris eius et oppugnationis re-
bementiam quae in corde eius tacite vol-
nebatur de contemplatione vultus et
intuitus ipsius dejectione coiectas can-
sam tante perturbationis inquireret at
quod ille molliter se compellant seni ne re-
sponsum quidem ullum possit referre magis ac
magis cum sentiens senes non in-
aniter causam tante tristicie silentio vel
le contegere quam ne vultu quidem diffi-
cillare quiuisset intemperie ab eo causas
occulti doloris cepit inquirere. **Q**uibus ille
constrictus pergere se ad vicum con-
fitetur ut quia sibi sententiam illius se-
nis monachus esse non posset nec refre-
nare stimulos carnis et impugnationis
remedia consequi preualeret uxoris du-
ceret ac relicto monasterio reuenteretur
ad seculum. **Q**uem senes appollo blan-
da consolatione demulcens sequez asse-
rens isdem quotidie incentinoruz stimu-
lis atque estibus agitari et idcirco non de-
bere eum prouersus in desperationem con-
cidere nec mirari super impugnationis
ardore qui non tam laboris studio quam
sericordia domini et gratia vinceretur. uni-
us tantum dici super dilatioru[m] ruine dis-
posita ab eodem poposcit inducias et ut
reuenteretur ad suam cellulam depreca-
tur ad monasterium predicti senis illico
tota festinatione perexit. **L**iquid eidez
proximasset expansis manibus oratio-
nem cum lacrymis fundens conuerte

ait dominem qui occultarum virium et in-
firmitatis humanae solus arbiter pius
ac secretus es medicus impugnationem
illius iuuenis in senem istum ut descendere
in infirmitatibus laborantium et co-
pati fragilitati iuniorum vel in senectu-
te doceatur. **L**umque ille hanc precem cum
genitu conclusisset cernit ethiopen te-
trum contra illius cellulam stantem atque
aduersus eum ignita iacula dirigen-
tem. **Q**uibus cum fuisse ille protinus
sauciatus progressus e cella et hoc illuc
quam velut amens et ebrius cursitaret atque
egrediens et ingrediens iam continere se
in ea non posset eadez via concitus per-
gere cepit qua mestus iuuenis ille discel-
lerat. **Q**uem abbas appollo velut amem-
tem factum ac quibusdam furys agita-
ri conspiens intellectus ignitum diabol-
i telum quod viderat ab illo directum
in eius corde fuisse defixum illam quod in
eo confusione mentis ac perturbatio-
nem sensuum intolerandis estibus ope-
rari accedensque ad eum quo inquit pro-
peras aut quemaz te cause senilis illius
atque iolite grauitatis oblitum ita pueri-
liter inquietat ac mobiliter cursitare co-
pellunt. **L**umque ille pro conscientie sue
reatu ac turpi exagitatione confusus
crederet ardorem sui pectoris deprehen-
sus ac rectectis seni sui cordis archanis
nullam responsione percunctanti sered-
dere prouersus auderet reuenterere iquit ad
cellaz tandemque te intellige vel ignoratum
hactenus a diabolo vel respectum nec
in eorum numero reputatus quibus ille
quotidie confligere et colluctari pro-
fectibus eorum ac studijs instigatur que
vnum eius in te directu[m] iaculuz post
tam annoz seriem quam in hac professio-
ne traxisti non dicam respnere sed ne dis-
ferre quidem vel uno die ac tolerare qui
uisti que te sauciari dominus idcirco per-

Lollatio secunda Abbatis

misit ut saltem in senecta disceres compati infirmitatibus alienis et fragilitati p̄descendere iuniorum tuis exemplis atq; experientia doceris qui suscipies inuenem infestatione diabolica laborantem non modo nulla consolatione souisi sed etiam perniciosa desperatione dejectum inimici manibus tradidisti quā tum in te est ab eodem lugubriter tenorandum quem sine dubio nequaq; at temptasset tā velementi conflictu quo tenunc vscq; est appetere redignatus nisi forte profectui eius innidens inimic illam virtutem quaq; animis eius inesse cernebat anticipare ac peruertere suis ignitis iaculis festinasset proculdubio indicans fortiorē cui tanta velementia confligere opere premium indicavit. Diisce itaq; tuis exemplis laborantibus cōdolere et perditantes nequaq; perniciosa desperatione deterrere nec durissimis sermonibus asperare sed potius leni blandaq; consolatiōe resouere et fm preceptū sapientissimi Salomonis eruire eos qui ducuntur ad mortem et credere eos qui interficiuntur nostrīq; salvatoris exemplo barindinem quassatam non conterere et linum sumigās nō extiguere illamq; a domino gratias postulare ut ipse quoq; fiducialiter valeas opere ac veritate dicere dominus dedit mihi linguam eruditam ut sciām sustentare ēū qui lapsus est verbo. Nulius enim possit insidias inimici suffferre sen carnales estus naturali quodammodo igne flagrantes vel extinguere vel reprimere nisi gratia dei vel inuaret fragilitatem nostram vel protegeret vel sua misericordia cōmuniret. Et idcirco salutaris huius dispensationis ratione finita qua vel illum inuenem perniciosis estibus dominus liberare vel de impugnationis velementia et compatiendi af-

fectu te voluiterudire cōmunitibus eis precibus imploremus quo flagellū isto quod utilitatis gratia dominus inferre dignatus ēbacten inbeat tēperari ipse enim dolorem facit et rursus medetur percutit et manus eius sanant ipse humiliat et exaltat ipse occidit et vinificat deducit ad infernum et reducit dignita diaboli iacula que me arbitro tibi pmisit infligi redundante diuino spiritus sui rore restinguat. Quā temptationē licet eadez celeritate qua inferni eam dō minus passus est ad unam senis oratione sua pietate rursus absulerit hoc tam enidenter experimento docuit non modo nō exprobrari patescat cuiusq; vicia detere sed ne dissimulare quidem laborantis dolorem seu leniter preterire. Et idcirco nequaq; nos vnius senis siue paucorū vel im peritia vel lenitas ab illa salutari quā predixim via et traditione maiorū deterreat et excludat quo rum canicie ad deceptionem iuniorum callidissim abutitur inimicus sed absq; villo confusionis experimento omnia debent seniorib; renelari atq; ab eis vel remedia nostris vulnerib; vel exempla cōuersationis ac vite fiducialiter sumi in quibus parem opem et similem experiemur effectum si nihil penitus affecta re nostro iudicio ac presumptione tempemus.

De vocatione Samuelis.

Cap. xiiij.

SEniq; intantū placita deo h̄c sententia comprobatur vt etiam scripturis sanctis banc eandem institutionem non ociose repeterimus insertam ita vt puerum Samuelen iudicio domini p̄electum sua nollet per semetipsum diuis-

Roysi de discretione

ni colloquij disciplina dominus erudit
sed recurrere semel et iterum pateretur ad
senem. cum quis quem ad suum vocabat
alloquium. etiam illius qui offenderat
deum dummodo senioris doctrina vel
let institui. et quae sua vocatioe dignissi-
mum indicaret. senior maller institutioe for-
mar. ut scilicet et illi quod ad diuinum misterium
vocabatur probaretur humilitas. et in
nioribus forma subiectionis huins pro
poneretur exemplo.

De vocatione pauli apostoli.

Lap. xv.

Paulum quoque per semet ipsum vocans et alloquens christus. cum posset ei perfectionis viam referare conse-
stum. nequaquam facit. sed dirigit illum ad Ananiam et ab eo inbet viam veritatis agnoscere dicens. Surge et ingredere cimitatem. et ibi tibi dicetur quid te oporteat facere. Dicit itaque et hunc ad seniorem. eumque illius potius doctrina quam sua censem insitui ne scilicet quod recte gestum fuisset in paulo. posteris malum presumptionis preberet exemplum. dum unus quisque sibi metu pueret. simili modo se quoque debere dei solius magisterio ac quam doctrina potius quam seniorum institutione formari. Quam presumptionem omnimodis detestandam etiam ipse apostolus non solum literis sed etiam opere atque exemplo docet. ob hoc solummodo se afferens hierosolimam recessisse. ut euangelium quod comitante gratia spiritus sancti cum potestate signorum et prodigiis genibus predicabat. cum suis coauctis et antecessoribus priuata quod ammodo ac domestica examinatione conferret. et contulit inquiens cum illis euangelium quod predico inter gentes.

ne forte innatum currerem aut cur-
rissem. **Q**uis ergo tam presumptor et ce-
sus sit qui se andeat suo indicio ac dis-
cretioni committere. cujus vas electionis
indiguisse coauctorum suorum se col-
latione testetur. **A**nde manifestissime
comprobatur. ne a domino quidem vi-
am perfectionis quempiam promereret.
qui habens unde valeat endiri. doctri-
nam seniorum. vel instituta contempte
rit. parvipedes illud eloquium quod oportet
diligentissime custodiri. Interroga
patrem tuum et annunciat tibi senior
restuos et dicent tibi.

De appetenda discretione.

Collatio secunda Abbatis

Cap. xvi.

Onus igitur conatu debet discretionis bonum virtute humilitatis acquireti que nos illesos ab utraque potest nimietate seruare. Actus namque sententia est. id est. nimietates equales sunt. Ad unum enim finem nimietas ieiunij et voracitas peruenit. eodemque dispendio vigiliarum immoderata continuatio monachum quo somni grauissimi torpor involuit. Nam per excessum continentie debilitatum quemque ad illum statu reuocari necesse est in quo negligens quisque per incuriam detinetur. ita ut frequenter quos per castrimargiam decipi non posuisse cōspicimus. per immoderacionem ieiuniorum viderimus fuisse deceptos atque ad eandem quam vicerant passionem infirmitatis occasione fuisse colapsos. Vigilie quoque et pernoctationes irrationabiles deiecerunt. quos somnus superare non potuit. Quia propter sim apostolum per arma iusticie que a deo sunt et a sinistris recto moderamine trascendum est. et ita inter utrasque nimietates discretione moderate gradiendus est. ut nec traditum continentie tramite acquiescamus excedere. nec rursus remissionem noxia in gule ventrisque desideria concidamus.

De immoderatis ieiunijs et vigilis. Cap. xvii.

Aenim memini me frequenter ita appetitum cibi penitus despississe ut duobus diebus aetribus refectione dilata. ne memoria quidem ullius edulij meam interpellauerit mente. et rursus ab oculis meis ita somnum diaboli impugnatione subtractus

ut plures noctes ac dies paululum quid somni meis oculis a domino precarer i fundi. grauissimique me pericitatum somni cibique fastidio que soporis et castrimargie colluctatione persensi. Itaque sicut festi uandum nobis est ne appetitus corporee voluptatis in dissolutionem noiam te labamur. et ante prestitutum tempus vel cibo nos indulgere vel modum eius sumamus excedere. ita est esce somniisque refectio hora legitima etiam si horreat ingredenda. Utrumque enim bellum aduersarij factio consurgit. et perniciösus continentia immoderata que latitudo remissa supplantat. Ab hac namque ad mensuram distinctionis intercedente compunctione salubri concedi potest. ab illa non potest.

Interrogatio de continentia refectionis mensura.

Cap. xviii.

Cermanus. Quis igitur est continentia modus queque a moderamine retinentes inter utramque nimietatem ille si transire possimus.

De optio cibi quotidiani modo. Cap. xix.

Odyses. Super bacre inter maiores nostros frequenter nouimus habitum fuisse sermonem atque magnopere tractatum. Nam discutientes continentias diversorum qui vel solis leguminibus vel oleribus tam vel pomis vitam ingredi etigebatur posse re cunctis illis refectionez siccii panis cuius equissimum modum in duobus primis statuerunt. quos parvulos panes vix libet unius pondus babere certissimum est.

Roxi de discretione

Obiectio 8 facilitate cōtinētie
quē duobus parimachū sustie-
tur.

Lap. xx.

Ermianus. Qd nos gra-
tanter amplexi respondim⁹
hunc modum nos minime
pro cōtinētia reputare q̄p
pe qui integrum cum nequaq̄ possim⁹
insumere.

Responsio de virtute et mensu-
ra ex parte continentie.

Lap. xxi.

Dyles. Si vultis experiri
vīm statutū huius modū
istū iugiter retinete adiecti
onem nullam die dominico
vel sabbato indulgentes nec interduz
quoddam coctionis pulmentū sub ali/
qua aduentium fratum occasione
lumentes quibus refecta caro non solū
minore quantitate diebus residuis pote
rit sustentari verumetiam totam refecti
onez sine labore differre illorum scilicet
ciborum quos extrinsecus sumperit ad
iectione suffulta. Quod nullomodo
facere nec refectionem panis differre in
diem posterum preualebit quisq; fuerit
semper predice mēsure quantitate con
tentus. Etenim memini seniores nostros
qd nos quoq; retineo frequenter fuisse
percessos cuz tanto labore ac difficulta
te banc parsimoniam sustentasse tanta
q; vi atq; inedia predictā custodisse mē
suram vt inuiti quodammodo nec sine
gemitu atq; tristitia hunc finem sibi re
fectionis imponeret.

Cui nam generalis continen
tia ac refectionis modus sit.

Lap. xxii.

Generalis tamen hic con
tinētie modus est vt sim ca
pacitatem virium vel corpo
ris vel etatis tantuz sibi met
cibi unusquisq; concedat quantum su
stentatio carnis non quantum desideri
um saturitatis exposcit. In vtraq; enī
parte sustinebit maximū detrimentum.

quisquis inegalitatē tenens nūc ven
trem ieiuniorū ariditatem constringit nūc
escarū nimietate distendit. At enī mēs
cibi inanitate lassata perdit orationum
vigorem dum carnis lassitudine nimia
pregrauata condormitare compellitur.
ita rursu z nimietate voracitatis oppres
sa emittere suas preces ad deum puras
leuesq; non poterit. Sed nec castimonie
quidem ipsius puritez indirupta va
lebit ingitate seruare dum ei etiam die
bus illis quibus carnem actiore videt
continentia castigare preterita cibi ma
teria quānis ad presens defecto sit cor
pore ignem carnalis concupiscentiæ sub
ministrat.

Quemadmodum abundantie
humorum genitalium castigen
tur.

Lap. xxiii.

Am quod semel per escarū
abundantiam concretu z fu
erit in medullis necesse ē ege
ri atq; ab ipsa nature lege p
elli que exuberantiam cuiuslibet hūo
ris superflui velut noxiā sibi atq; con
trariam in semetipā residerenō patitur
Ideoq; rationabilis semper et equalis
impēndenda est castigatio vt si naturali
bac necessitate cōmorantes in carne om
nīmodis carere non possumus saltez ra
tius nos et non amplius q; trina vice
respersos isto deliquio totius anni cur
sus inueniat. Quod tamē sine villo pri
ritu quietus egerat sopor nō fallax ima
go index occle voluptatē eliceat. Quā
obrē h̄ est tpata quā diximus cōtinētie
eq̄litas atq; insurata q; patrū q; iudicio
cōprobat vt q̄tidiana panis refectionē
q̄tidiana comites esuries i uno eodēq;
statu aīam piter corporisq; p̄fūas nec ie
iunjū fatigatiōē p̄cidere nec Guarī mētes
saturitatem p̄mittens. Tanta nāq; fruga
litate finitur vt interdu se post vesperez
nec sentiat aut meminerit refecisse.

De labore equalis refectionis et
de fratribus benia min edacitate.

Lap. xxiv.

Lollatio secunda Abbatis Moysi

Al instantū hñō sine labore per-
ficitur. vt malint hi q̄ perfectio
nē discretionis ignorat. etiā bi-
duo p̄telare ieiunia. idq; qd hodie sum-
pturi fueratī crastinū refuare. dñmodo
ad refectionē guenietes desiderata satie-
te potiāt. Qd nup benyamin cūnē v̄m
ptin aciter tenuisse p̄gnoscit. q̄ ne q̄tidie
paximacia duo percipiens equali casti-
gatione continuatam parcitatem iugis
retentaret. maluit biduana ieiunia sem-
per continuare. dñmodo ad refectionem
veniens duplicata mensura repleret v̄
tris in gluium. Nam id qd biduo fue-
rat percepturus differēs. vno die abso-
lutionem ieiuniū post biduū pariter in-
sumebat. vt quattuor paximacia come-
dens desiderata saturitate gauderet. et
expletionē ventris sui biduano ieiunio
quodāmodo compararet. Qui obstina-
tione & pertinacia mentis sūe diffinitio-
nibus potius p̄prijs qm seniorū traditi-
onibus acquiescens. quali fine suum p-
positum terminaret. procul dubio memi-
nistis. Siquidem relicta heremo. rursus
ad inanem philosophiā mundi huius
ac vanitatez seculi deuolutis. predictā
sententiam seniorum sui casus signet ex
emplo. ruinaq; sua cūctos doceat. nem-
inem suis moribus deditū. v̄l proprio in-
dicio confidentē p̄fectionis culmen ali-
quando posse concendere sed nec dia-
boli quidē p̄niciosas illusioes evadere.

Interrogatio quō vna semper
eademq; mensura seruetur.

Lap. xxv.

Ermanus. Quomodo igit
a nobis hic modus indirupte
valebit custodiri. Nam nōnū.
q̄ hora nona soluta iam statione ieiuniū
superuenientibus fratribus necesse ē co-
ruz obtentu. aut adjici aliquid ad statu-
taz solitamq; mensurā. aut certe huma-
nitatem qm iubemur omnibus exhibe-
re penitus abdicari.
Responsio de nō excedendo re-
fectionis modo. c. xxvi.

Moses. Utraq; uno modo
ac sollicitudine pari conuenit
obseruari. Nam et mensuram
cibi causa continentie ac puritatis cu³
om̄i scrupulo custodire debemus. & hu-
manitatem atq; adhortationez adueni-
entibus fratribus charitatis obtentu si
militer exhibere. quia satis absurdum ē
vt fratriūmo christo mensam offerēs nō
cu³m eo cibum pariter sumas. aut ab ei⁹
refectione te facias alienū. Itaq; in neu-
tra parte reprehensibiles iuueniemur. si
hec a nobis consuetudo teneatur. vt ho-
ra nona de dñobus paximacijs quē no-
bis canonica mēsura iure debent. vno
paximacio prelibato. alium huius expe-
ctionis gratia in vespere reseruem⁹
quē si superuenerit quispiam fratrū cu³
ip̄o pariter in sumamus. nihil consuetu-
dini solite amplius adiungentes. et hac
dispēsatōe neq; fratri nos p̄tristabit
aduentus qui nobis debet esse granula-
bilis. Siquidem ita humanitatis exhibe-
mus obsequelam. vt nihil a rigore
continentie relaxemus. Si vero nullus
aduenerit hunc quoq; velut de canoni-
co modo debitum nobis libere presume-
mus. qua parcitate nec stomach⁹ vespe-
re poterit agrauari. quippe hora nona
vno paximacio iam premisso. qd plenū.
q; his qui districtorem abstinentiaz se
tenere credentes. totam refectionem ad
vesperam differunt. eueniē consuerit.
Nam recens esce perceptio tam in vesp-
tinis q̄ in nocturnis orationibus tenu-
em leuemq; sensum non sinit iuueniri.
Ideoq; cōmodum satis & vtile hora no-
na refectionis tempus indulxit est. in q̄
ſſiciēs mōach⁹ n̄ solū i noctis vigilijs
leuis ac vacu⁹ vespereā i p̄pis vespelinis so-
lēnitati⁹ digesto iā cibo inēit aptissim⁹.
Talibus nos beat⁹ moyses verbis eru-
diens hoc nobis precipuū gemina insti-
tutione p̄mit vtnō soluz discretionis
virtutem et gratia⁹ sed ip̄ius quoq; ab-
renunciationis rationē quā penit⁹ igno-
rantes feruore tantūmodo spiritus n̄i

Capitula

Collatio III

ac celo dei acripsiisse videbamus incipi-
entes agnoscere deinceps intelligerem⁹
quantū a puritate cordis et directionis
linea fuissimus in id temporis evanesci
absc⁹ villa dumtaxat destinatione vñ si-
net dentes. et quid p̄ncipaliter tenere
nos opteret. qđ ve cauere similiter ecō-
trario deberem⁹ omnino disignorātes
illam qđ pre omnibus definitionē senis
verissimāz cōprobauimus null⁹ artis
seu discipline periculam posse sine desia/
tiōis ratione subsistere nec sine contem-
platione certi finis attigi.

Explicit collatio secunda Abba-
tis moysi de discretione. Inci-
pit capitula collationis abba-
tis pafuntij de tribus abrenū-
ciationibus. *(Cap. i.)*

- Econversatione ac vita abba-
tis pafuntij.
De sermone eiusdem senis ac re-
sponsione nra.
Propositio abbatis pafuntij d
tribus vocationū generibus.
et de tribus renūcationibus.
Expositio triū vocationū.
Nec desidioso vocatio p̄ia non
prosit. et strenuo postrema non
oblit.
Expositio trinū renūcationū.
Quādmodum singularum re-
nunciationum sit apprehendē-
da perfectio.
De p̄p̄ij dīnitij in quibus cō-
stat animē pulchritudo vel fe-
ditas.
Detripartito genere diuitiarum
Non posse quenquam primo tan-
tum renūcationis gradu eē
perfectum.
Interrogatio de libero arbitrio
hominis et gratia dei.
Responsio de dispensatione di-
uine gratiae manente arbitrij li-
bertate.
Qđ directio vie nostre ex deo sit
Qđ scia legis magisterio et illūi-

natione dñi conferatur.

- xv Qđ intellectus quo mādata dei
possimus agnoscere et bone vo-
luntatis effect⁹ a dñ o p̄donet.
xvi Qđ ipa fides a dñ concedatur.
xvii Qđ moderatio et tolerātia tem-
ptationum nobis a domino tri-
buantur.
xviii Qđ perpetuitas timoris dñi no-
bis a dñ conferat.
xix Qđ initū voluntatis bone et con-
summatio eius a dñ sit
xx Qđ nihil in hoc mundo sine deo
geratur.
xi Obiectio super liberi arbitrij po-
testate.
xxi Respōsio qđ liberū arbitriū nrm
adiutorio dñi sp̄ indigeat.

Expliciunt capitula. Incipit
collatio Abbatis pafuntij detri-
bus abrenūcationibus. cap. i.

D illo choro sanctorū
qui velut astra
purissima in no-
ctemundi istius
resulgebant. vi.
dimus sanctū
pafuntij vice luminaris magni clarita-
te scie choruscantē. **H**ic namq; presbiter
congregationis nostre id est illius qui ei-
beremo schyti morabatur fuit in q̄ ita
vsc⁹ ad extremā duravit etatē vt nūq; e
cella quaž iunior cepera habitare qđq;
ab ecclesia milibus qnq; distabat saltē
ad viciniora migraverit. nec fessus anis
tanti itineris spacio die sabbati vel dñi
co venturus ad ecclesiam vexaret. sed nec
vacans qđem reuerti epinde contentus
vas aq; quā p̄ totā erat ebdomadā sum-
pturus cervicib⁹ suis onerans reporta-
bat ad cellam. **C**unq; nonagenariam
excessisset etatem. nunq; passus est eam
iuniorum sibi labore deferni. **H**ic itaq;
ab adolescētia sua scole cenobij tanto
ardore se tradidit vt in ea paruo tem-

Collatio tertia Abbatis paſuntū

pore commoratus tam subiectionis bo-
no q̄ vniuersarū ḫtutū ſcia p̄f' ditaret.
Humilitatis nāq̄ 7 obedientie discipli-
na omnes suas mortificans volūtates
et per hāc extinctis vniuersis vīch̄s enī
enīq̄ virtutibus plummatis quas mo-
nasteriorū instituta vel antiquissimorū
patrū doctrina fundavit sublimioris p-
fectus ardore successus heremī festina-
uit ſecreta penetrare ut domino cui int-
fratrum turbas poſitus ſitiebat in ſepa-
rabilitate inberere nullo teinceps ab ei
cōtemplatione hūano conſortio v̄l ima-
gine ſe retrabente facilius vniret. **A**bi-
rurſum tanto fernore etiā ip̄oꝝ anacho-
retarū ḫtutes ſuperās. deſiderio 7 intē-
tione ingis ac diuinē illius theorie cun-
ctorū deuitabat aspectus rāſtiora 7 in
acceſſibilia ſolitudinis penetrans loca-
multoq̄ in eis tpe delitescens ut ab ip-
ſis quōq̄ anachoretis difficulter ac ra-
tiſſime deprehensus. angelorū q̄tidiano
conſortio delectari ac perfrui cederetur
atq̄ ei merito virtutis huius ab ip̄is in-
ditū fuerit bubali cognomentū.

De ſermonne eiusdem ſenis. ac
reſponſione noſtra. **L**a.ij.

Consiguit magiſterio iſtitui
cupiētes cogitationū etiam ſu-
mulis agitatī ad cellam ei⁹ iaz
die ad uesperaſcēte peruenim⁹. Qui ha-
bito aliquātisper ſilentio cū p̄poſitū no-
ſtrū predicare cepiſſet qđ ſc̄z patriā reli-
quētes tot p̄uincijs p̄ amore dñi perlu-
ſtratis egeſtates ac rāſtitatē heremī tole-
rare ſumitari rigorē cōuerſationis illoꝝ
tantope niterem⁹. quē vix ip̄i qui i cadē
neceſſitate atq̄ inopia natī educatiq̄
ſunt ſuſtinerēt respondimus nos ob id
ad eius doctrinā ac magiſteriū p̄eadiſſe
ut imbuī aliquatenus doctrina tāti vi-
ri poſſimus quā innumeris documentis
inſelle eidem ſenſeramus. nō ut illi⁹ que-
tamen in nobis non eſſent laudib⁹ gra-
uarem⁹ aut in elatione animi q̄ in no-
ſtris quoq̄ cellulis nōnunc ſuſtelle-
net illabamur inimici. ip̄ius quoq̄ ſer-

monibus inflarem⁹. Quā obrem illa
nobis potius precabamur infundi. qui
bus cōpungi vel hūiliari. nō quib⁹ nobis
metip̄is blandiri extolliq̄ poſſimus.

Propositio abbais paſuntū
d tribus vocationū generibus
et de tribus abrenūciatioibus

Cap.iiij.

Afuntius Tres iquit voca-
tionū ſunt ordines. tres quoq̄
renunciations monacho in q̄
cunq̄ vocationis ordine conſtituto ne-
ceſſarias noſterimus. Et primā quidez
cauſam qua tres eſſe vocationū ordies
diſiimus oportet nos diligenter inquire-
re ut cū agnouerimus nos ad dei cultū
primo gradu vocationis aſcitos. ſim ei⁹
ſublimitatem conuerſationis q̄ ſuſtre
congruentiam temperem⁹. Nihil enī
pderit ſublimiter inchoasse. ſi ſimilē p̄n-
cipijs nō exhibuerimus et finē. Qz ſi eti-
am vltimo ordine nos a pueratione ſe-
culi extractos fuſſe cognoscimus. quan-
to min⁹ probabili ad religionē p̄ncipio
videm⁹ inniti. tanto acruis noſmetip̄
ſos ad meliore ſinem ſpiritali fernore in-
citare curem⁹. Secūdam q̄q̄ cauſam
trię abrenūciatōis om̄imodis noſſenos
cōuenit. quia nullo modo perfectionem
poſterimus attigere. ſi eam v̄lignoraue-
rim⁹. vel ſcientes nō p̄tenderimus ope-
re conſumare.

Expoſitio triū vocationū. iiij.

Eligitur tres bi vocationum
modi ſpeciali diſtinctione pan-
dantur. Primum ex deo eſt ſe-
cundus per hominē tertius et neceſſi-
tate. Ex deo quidem eſt. quotiens inspira-
tio quedam immissa in cor noſtri nōnū
q̄ etiā dormientes nos ad deſideriū eter-
ne vite ac ſalutis exiſtitat. deumq̄ ſe-
q̄ 7 ei⁹ inberere p̄ceptis cōpunctione ſa-
luberrima colortatur. ut i scripturis ſan-
tis abrahā voce dñica. de genitali ſolo
7 toti⁹ p̄gnatiōis ſuę affectib⁹ p̄nſiq̄ do-
mo legim⁹ enocatū dicēte dño. Enī d̄ tra-
tu⁹. 7 d̄ p̄gnatōetua 7 d̄ domo p̄ris tui

De tribus ab renunciationibus

Quo etiam modo beatū Antoniū acci-
tu3 esse cognouimus· qui occasionē sue
cōversionis a sola diuinitate percepit.
Ingressus nāq3 eccliazib3 audiēs in
enāg dñm p̄dicatē· q̄ nō odi p̄rēz t̄ ma-
tri z filios z uxorē z agros· insup z ani-
mā suā nō p̄tme3 esse discipul⁹· et si vis
p̄fec⁹ eē vade z vēde q̄ habes· z da pau-
pib⁹ z hēb thēzauz i celo z vēi se q̄re me.
Preceptū hoc dñi velut specialiter ad
se directū cum summa cordis compun-
ctione suscepit· confessi⁹ renuncian⁹
cunctis secutus est christum· nulla extor-
tatione neq3 doctrina hominū p̄nou-
catus. **S**ecundus vocationis modus
est quē fieri per hominē diximus· cui⁹ v̄k
et exemplis quorundam sanctorū vel mo-
nitis instigati ad desideriū salutis accē-
dimur. **Q**uo nos q̄q3 gratia domini re-
tinemus ascitos· qui predicti vii moni-
tis ac virtutib⁹ incitati huic nos studio
professioniq3 tradidimus· quo ordine
etā in scripturis sanctis per moysen fili-
os israel te afflictione egypci legimus li-
beratos. **T**ertius vero vocationis mod⁹
est qui ex necessitate descendit· cū nos di-
nitij mudi huius vel voluptatibus ob-
ligati· ingruētibus repente temptationi-
bus que vel mortis pericula cōminātur
vel amissione bonorum ac p̄scriptione p̄-
cutiunt vel carorū morte cōpungunt· ad
dñm quē sequi in rerū p̄spēritate p̄tem
plim saltem inuiti p̄perare cōpellim.
Luius vocationis necessitatē in scriptu-
ris quoq3 sepissime reperimus· cū filios
israel ob merita peccator⁹ suorū legim⁹
a domino traditos hostibus suis· ob q̄z
dñnationem crudelitatēq3 scuissimā nur-
sus conuersos ad dñm p̄clamassem⁹· z mi-
lit eis inquit dominus saluatorē aoth
filii gera· filium gemini· qui vtraq3 ma-
nu vtebatur p̄ dextera. **E**t rursus **C**la-
mauerunt inquirit ad dominū qui susci-
tauit eis saluatorē· et liberauit eos otto-
niel filii cheneq3 fratrēcaleph⁹ iuniorē. **E**t
de talibus in psalmo dicitur. **C**um occi-
teret eos tūc querebat eum et reuertebā

tur et diluculo veniebant ad eū· et reco-
dati sunt· quia deus adiutor eorum est·
et deus excelsus redemptor eoru3 ē Rur-
sum q̄. Et clamauerūt ad dñm cum tri-
bularētūr· z de necessitatib⁹ eoꝝ libera-
uit eos.

Nōz t̄ desidioso vocatio p̄ia n̄
plūt̄ strenuo postrema n̄ oblit⁹

Lap. v.

Hec itaq3 tribus modis licet
priorēs duo meliorib⁹ inniti-
p̄ncipijs videāttir· nonnūq3 ta-
men inuenimus etiam de tertio gradu
qui infimus videtur ac tepidus perse-
ctos viros ac spiritu feruentissimos ex-
titisse illisq3 consimiles qui optimo p̄n-
cipio aggressi domini famulatū reliqm
quoq3 vitam laudabili feroze spiritus
exegernnt· et iterum de illo superiori gra-
du plurimos factos ad vituperabi-
lem finem sepissime recidisse ac perinde
sicut illis nihil obſuit q̄ non suo viderē
tur arbitrio sed necessitatis compulsiōe
conuersi· quippe quibus hācipā occa-
sionem qua compungerētur domini be-
nignitas procurauit ita etiam istis om-
nino nihil profuit sublimiora conuersi-
onis habuisse principia· quia nō studu-
erunt reliquā vitam sine congruo termi-
nare. **R**ec enī abbati moysi qui habita-
uit in loco istius heremi cui calam⁹ nū-
cupatio est· quicq3 defuit ad perfecte te-
atitudinis meritum· q̄ metu mortis q̄
ei ppter homicidij crimē intentabatur i-
pull⁹ ad monasteriū decucurrit· quā ita
necessitate p̄versionis arripuit vteam i
voluntatē p̄mpcta animi virtute conver-
tens ad perfectionis fastigia summa per-
uenerit· sicut etiāzcontrario plurimis
quos nominatim memorare nō debeo
nihil profuit domini seruituz meliore
arripuisse principio· qui deinceps cordis
ignavia ac duricia subsequentē qua se-
niorū traditiōib⁹ ac q̄cescerenoluerūt· in te-
porē noxiū· ac in p̄fundū mortis barat⁹
concederunt. **Q**uam rem in aplorūq3
vocatione videmus emidēter expressaz.

Collatio tertia Abbatis pasuntij

Quid enī p̄fuit iudea plato sublimissi
mū gradum eodem ordine quo petr⁹ ce-
teriq⁹ apostoli asciti sunt voluntarie su-
scipisse· qui vocationis sue preclara p̄n-
cipia cupiditas ac filargirie pestifero si-
ne consumās· usq⁹ ad traditionē domi-
ni crudelissim⁹ patricida p̄puit. Aut
quid obfuit paulo q̄ repēte cecatus ad
viā salutis velut inuitus videtur attra-
ctus· qui postea dñm tota animi denoti-
one sectatus· initium necessitatis volun-
tate cōsumans· gloriosam tantis virtu-
tibus vitā imutabili fine conclusit. To-
tū ergo in fine consistit in quo p̄t quis et
optime cōversionis initij dedicat⁹ in-
ferior per negligētiā reperiri· et necessita-
te attractus ad nomē monachi profiten-
dum effici per timorem dei diligentiāq⁹
perfectus. (Cap. vi.)

Expositio triū abrenūciationū
Dunc de abrenūciationib⁹ dispe-
ndendum est quas tres esse et pa-
trum traditio et scripturarum
sanctorū demonstrat autoritas· quasq⁹
vnuīquēq⁹ nostrū omni studio optet im-
plere. Prima est qua corporaliter vniū-
fas dinitias mundi facultatesq⁹ cōteni-
mus· secūda q̄ mores ac vicia affectusq⁹
pristinos animi carnisq⁹ respuimus· ter-
tia qua mentē nostrā de presentib⁹ vniū-
sis ac visibilib⁹ suocātes futura tan-
tumodo p̄templamur· et ea quē sunt in-
visibilia concupiscimus. Quemadmo ut si-
mul perficiātur ad abrahaz legimus a
domino fuisse precepta cum dicit ad eū.
Exi de terra tua· et de cognatione tua· et
de domo patris tui. Primum dixit de
terra tua· id est de facultatibus mundi
huius· opibusq⁹ terrenis· secundo de co-
gnatione tua· id est de cōversatiōe et mo-
ribus vicijsq⁹ prioribus q̄ nob̄ a nostra
natitate coherētia velut affinitate qdāz
et consanguinitate videntur esse cognata.
tertio de domo patris tui· id est omni
memoria mundi huius quē oculorū oc-
currunt obtutibus. De duobus enī patri-
bus· id est sine de illo quē deserere sine d-

eo quē debemus expetere· ita per David
ex persona dei catur. Audi filia et vide
et inclina aurē tuā et oblinisci populi
tuū et domū patris tui. Nam qui dicit
audi filia pater utique est· et illum cui⁹ do-
mū vel populum monet obliuioni dari
patrem nihilominus sue filii fuisse te-
statur. Q̄ ita sit cū mortificati cum chri-
sto ab elementis huius mundi p̄templa-
mur s̄m apostolum. Jam nō ea quē vi-
dentur· sed quē nō vidētur· quē enī vi-
tentur temporalia sunt· quē aut non vi-
dentur eterna. Et exentes corde de hac
tpali ac visibili domo in illā domū in q̄
iugiter erimus permanesci· nos tristis oculos
mentemq̄ dirigamus. Qd̄ tunc im-
plebimus· cū in carne ambulantes non
s̄m carnē militare dño ceperimus· illam
beati apostoli sententiā opere ac virtute
nos quoq⁹ clamātes· noster autē mūci-
pius in celis est. His tribus abrenū-
ciationib⁹ p̄prie tres libri salomonis ap-
tantur. Nam prouerbia prime abrenū-
ciationi cōueniunt· quibus mores emē-
dantur incipientiū· aut terrena vicia re-
secātur. Secunde abrenūciatiōi ecclesiā-
stes· vbi vniuersa quē aguntur sub sole
vanitas pronunciātur. Tertie cantici
cāticorū· in q̄ mēs visibilia cūcta trāscē-
dens verbo iam dei et cœlestiū rerū contē-
plationi coniungitur.

Quēadmodū singularū renū-
ciationū sūt apprehendēda per-
fectio. (Cap. vii.)

Quapropter nō multū p̄derit
primā nos abrenūciationē ar-
toresidei suscepisse si secundā
nō eodem seruore ac studio festinaueri-
mus implore. Et ita cum etiam hāc fne
rimus indepti· ad illam quoq⁹ tertiā p̄-
uenire poterimus q̄ de domo prioris no-
stri parentis egredi· quē ab exordio nat-
uitatis nostre s̄m veterem hominē ac pa-
stīnā conuersationē quādo eramus na-
tura filij ire sicut et ceteri· patrem nobis
fuisse meminimus· omnē mētis intuitū
ad cœlestia deflectem⁹. De quo etiā p̄.

De tribus ab renunciationibus

tre ad hierusalem que verum patrem
deum contempserat dicitur pater tuus
amoris. et mater tua cetera. **E**t in euā-
gelio. **V**os ex patre diabolo estis. et de-
sideria patris vestri vultis facere. **Q**uez
cū dimiserimus de visibilibus ad invis-
ibilia transmigrantes. cuius apostolo dice-
re poterimus. **S**cim⁹ autē qm̄ si terrestri
domus nostra huius habitationis dis-
solvatur. q̄ habitationem habeamus
a deo. domū non manufactā eternaz in
celis. **E**t illud qd̄ paulo ante cōmemoria
nūmus. **N**ostra autē cōversatio in celis ē
Vnde et salvatorē expectamus dñm ie-
sum christū. qui reformabit corpus huii
litatis nostre conforme corpori claritatq̄
sue. **E**t illud beati **D**avid. q̄ icola ego
sum in terra et peregrinus. sicut oēs pa-
tres mei. vt bñ dñi vocē tales efficiamur
quales illi de quibus hec dñs ad patres
in euāgeliō loquebatur. **D**e mūndo hoc
nō sunt. sicut et ego nō sum de hoc mun-
do. **E**t rursum ad ipos apostolos. **S**i d̄
hoc mūndo essetis: mūndus qd̄ suū est vti-
q̄ diligenter. sed quia de hoc mūndo non
essetis sed ego elegi vos de hoc mundo. p-
pterea odit vos mūndus. **H**uius ergo re-
nūciationis tercie veraz perfectionē tūc
merchimur obtinere quādō mēs nostra
nullo carnee pinguedinis hebetata con-
tagio. sed peritissimis eliminationibus ex-
polita ab' omni affectu et qualitate terre-
na per indeśinentē diuinorum meditati-
onem. spiritalesq̄ theorias. ad illa que in
visibilia sunt eovsq̄ transierit. vt circu-
data se fragilitate carnis ac situ corporis
supnis et i' corporeis intenta non sentiat.
atq̄ in huīsimodi rapiatur excessus. vt
nō solū nullas voces auditu corporalire
cipiat. nec intuendis pretereuntiū homi-
nū imaginibus occipetur. sed ne astan-
tes quidem arborū moles. et ingētes ma-
terias subiectas oculis carnis aspiciat.
Cuius rei fidem atq̄ virtutē nemo nisi
is capiet solus qui hec que dicūtur expe-
riētia magistra percepit. cuius videlicet
ita dñs oculos cordis de yniuersis pre-

sentibus auocarit vtea nō tanq̄ transi-
tura sed iā quasi nō existentia reputans
et velut inanē fumū in nihilū resoluta cō-
spiciat ambulansq̄ vt enoch et ip̄e cuī
deo. ac de hūana pueratiōe moribusq̄
trāslatus. nullatenus possit a quoq̄ in
vanitate presentiū reperiri. **Q**d̄ in illo
etiā corporaliter factum. lectio geneseos
ita cōmemorat. Ambulauitq̄ enoch cuī
deo et nō innueniebatur. q̄ translulit eū
deus. **A**postolus quoq̄ ita cōmemorat
Fide enoch translatus ē vt nō videret
mortē et nō innueniebat' quia translulit
illum deus. **D**e qua mortedñs in euā-
gelio. **Q**ui vinit inquit et credit in me n̄
morietur in eternū. **Q**uapropter festina-
re debemus si perfectionē vera desidera-
mus attingere vt quādmodū corpe pa-
rentes patriā dīnitias mundi. volunta-
tesq̄ desperim⁹. ita etiā corde hec om̄ia
reliquētes nlla rursus ad ea q̄ dimisim⁹
cōcupiscentia reuertamur. ne sicut de il-
lis scripture cōmemorat. q̄ educti p mo-
ysen cuī minime redisse corpore videātur
corde tamē reveri dicūtur ī egyptū. re-
licto sc̄z deo. qui eos eduxerat cuī tanta
x̄tutel signorum. idola egypti que cōtem-
plerat venerantes. siē scripture cōmē-
rat. **E**t reveri sunt cordib⁹ suis in egyptū.
dicētes ad aaron. **F**ac nobis deos
qui precedant nos. cum illis etiam pari-
ter condemnemur. qui in heremo cōmo-
rantes. post escā manne celestis deside-
rauerūt vicioz fetidos. ac sordide vilitaq̄
cibos. nosq̄ cum eis similiter pelamare
videamur. **B**ene nobis erat in egypto.
vbi sedebamus super ollas carniū et co-
medebamus cepas et allia. et cucumeres
et pepones. **Q**uē figura licet in illo pre-
cesserit pplo. tamē nūc quoq̄ eam quoti-
die in nostro ordine ac professione vide-
mus impleri. **O**mnis enī quicunq̄ post
renūciationē mūndi huius ad antiqua re-
ueritatis studia. et ad pristina desideria
reuocatur. hec eadem cum illis opere ac
virtute. pelamat dicens. **B**ene inibi erat
in egypto. **Q**uorum vero. ne tanta in-

Collatio tertia Abbatis pasuntij

nenienda sit multitudo · quantas tunc
sub moysi preuaricantū turbas legim⁹
extitisse. Nam cum sexcenta milia arma
torum de egypto dinumerentur egressa.
ex his nō sunt amplius qm̄ duo tantuʒ
terram re promissionis ingressi. Unde
festinandum nobis est vt a paucis ac
rarissimis sumamus exempla virtu-
tuʒ · quia fm̄ illaʒ quā diximus figurā.
in euangelio quoq; multi vocati pauci
aut dicuntur electi. Nihil ergo nobis p-
detit ab renūciatio corporalis et localis
de egypto transmigratio · si renūciatio
nem cordis que sublimior et utilior ēnō
valuerimus similiter obtainere. De illa
enī qua dipinxus ab renūciatione corpo-
rali ita pronunciauit apostolus. Si dis-
tribuero omnes facultates meas i cibos
pauperū et tradidero corpus meum ut
ardeam · charitatem aut nō habuero ni-
chil mibi prodest. Quod beatus aposto-
lus nunq; dixisset nisi fieri hoc posse spū
prenidisset. vt aliqui facultatibus vniū
sis in pauperū alimenta dispersis ad p-
fectionem euangelicam et charitatis ar-
duū culmen peruenire nō possint quia
scilicet pristina vicia morumq; inconti-
nentiā vel superbiam · vel impatientiaʒ
dñantem in suis cordibus retinētes ne
quaq; se ab illis expurgare curauerint
et ob id ad charitatem dei q; nunq; ca-
dit minime valeant peruenire quiq; in-
feriores effecti · hoc secundo renūciationis
gradu · multo minus illum tertiuʒ qui p-
culdubio est sublimior apprehendit. Di-
ligentius tamen etiam hoc mente perpen-
dite q; nō simpliciter dixerit. si distribu-
ero facultates meas. videret enī te illo
forte dixisse qui nec dñ euangelicum im-
plens mandatū · sibi ex eis sicut nō nulli
tepidorum faciunt aliquid resurrexerint.
sed si distribuero inquit omnes faculta-
tes meas in cibos pauperū · id est etiaʒ si
perfecte ab renūciatione diuitijs istis ter-
renis. Huic quoq; renūciationi aliud
maiis adiunxit et tradidero corp⁹ meū
ut ardeam · charitatem vero nō habuero.

nihil sum. Ac si alijs verbis dixisset. Si
distribuero in cibos pauperū omnes fa-
cultates meas fm̄ euangelicū illud mā
datum quo dicit. si vis perfectus esse va-
te vende omnia qne habes et da panpe-
ribus et habebis thezaurū in celo · et ve-
ni sequere me ita scilicet ab renūciās vt
ex his nihil penitus mihi refuem · et hu-
ic erogationi martiriuʒ qd quotidie susti-
neo · existimē mee carnis adiunctoro · ita
vt corpus meū tradam pro christo · et tñ
vel impatiens · vel iracundus · vel inuid⁹
vel superbus sim · vel aliorum inflamer
iniurijs · vel queram qne mea sunt · vt ea
q mala sunt cogitem · vel vniuersa q mi-
bi possunt inferri · nō patiēter libenter q
sustineam · nihil mibi proderit exteriois
hominis ab renūciatio atq; cōbustio · in-
teriorē adhuc vicijs pristinis inuoluto-
eo q simplicē substantiam mudi huius
principi conuersonis feruore contemnēs
quenec bona esse nec mala · s media diffi-
nit · viciosi cordis noxias facultates si-
militer abYCere nō curarim · nec attigi do-
minicam charitatem que patiens q be-
nigna est · quenō emulat · non inflamat
nō irritatur · nō agit perperaz · nō querit
que sua sunt · nō cogitat malū que oīnia
suffert · omnia sustinet · postremo q secta-
tore suum nunq; cadere sinit supplati-
one peccati.

De proprijs diuitijs in quibus
cōstat anime pulcritudo vel fe-
ditas. Cap. viii.

Estinare igitur debemus omni-
instantia vt interior quoq; no-
ster homo vicioū suorum diui-
tias quas in anteriore conuersatione cō-
traxit vniuersas abYCiat atq; dispergat.
que corpori atq; anime ingiter coheren-
tes proprie nostre sunt · ac nisi adhuc in
corpo constitutis nobis abiecte fuerūt
et abscede · etiā post excessum nos nō des-
inet comitari · vt enī virtutes vel ipsa cha-
ritas que earum fons ē in hoc seculo cō-
quisite · post finē quoq; huius vię pul-
cibrum ac splendidū amatorem suū red-

De tribus ab renunciationibus

dunt ita vicia obscuratae quodammodo
mente coloribz tetriz ad illaz perennem
cōmorationē infectamqz transmittunt.
Pulchritudo enī velfeditas aīē virtutum
seu vicioz gignitur qualitate. Ex
quibz quidā attractus color ant splen-
didam eā deo reddit ac pulchraz ita ut
a ppheta mereat audire. Et cōcupiscet
rex decorem tuū. Aut certe atrā fetidam
atqz deformē ita ut ipm fetore pphrie fedi-
tatis ipa confiteatur z dicat. Cōputru-
erūt et corrupte sunt cicatrices mee a fa-
cie iſpiētie mee. Ipēqz dñs ad eā. Qua-
re inquit nō est obducta cicatrix filie po-
puli mei. Et idcirco he sunt pphrie
dinitie. q̄ cuzāia iugiter cōmorātur. q̄s
nobis nullus regū nullus hostiū nec co-
ferte poterit nec auferre. H̄e sunt pphrie
dinitie nostre quas ne ipa quidez mors
valebit ab animo separare quibus vel re-
nūciantes ad perfectionē possimus que-
nire illigati. v̄l implicati eterna morte p-
celli.

De tripartito genere diuitiarū.

Lap. ix.

Oripartito enī modo in scriptu-
ris sanctis intelligūtur diuitie
id est male. bone. medie. Male
quidē sunt de quibus dicitur. Diuities
egnerat z esurierunt. Et ve vobis diui-
ties quia receperistis consolationē vestrā.
Quas etiā diuitias peccatorum abieci-
se summa perfectio est. Ad quarū distin-
ctionē sunt pauperes illi qui in euāglio
domini voce laudantur. Beati paupe-
res spiritu. qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. Et
in psalmo. Iste pauper clamauit. z dñs
exaudiuit eū. Et iterū Pauper z inops
laudabit nomē tuū. Sunt etiā bone q̄s
acquisisse magne virtutis ac meriti ē q̄s
xirius postolidens collaudat. dicente
David. Generatio rectoz benedicetur.
Gloria z diauitie in domo eius. z iusticia
eius manet in seculum seculi. Et iteruz.
Redemptio anime viri pphrie diuitie ei⁹.
De quibus diuitijs spiritualibz in apoca-
lipsi dicit illi qui eas nō habēs vitime-

rabiliter pauper z nudus est. **I**ncipiaz
te inquit euomere ex ore meo. quia dicis.
q̄ dines sum z locuples. et nullius egeo.
et nescis quia tu es miser et miserabilis
et pauper z cecus et nudus. si adeo tibi
a me emere aurū ignitiū pbatiū vt locu-
ples fias. et vestimentis albis induaris.
et non appareat confusio nuditatis tuę.
Hunt quoqz medie id ēque possunt vel
bone esse vel male. Ad vtranqz enī ptem
pro arbitrio vel qualitate vtentū trans-
ferunt. De quibz ap̄ls. Diuitibus ait
mūdi huius precipe non sublime sapere
neqz sperare in incerto diuitiaz. sed in
deo qui prestat nobis abunde oñia ad
fruendum bene facere. facile tribuerē. cō-
municare. thezaurizare sibi fundamen-
tum bonū in futurū. vt apprebendat ve-
ram vitā. Quas iterū diues ille in euā-
glio retinēt ac neqz indigentibus s̄b-
ministrāt. de cuius misericordia saturari pau-
per Lazarus ante portas eius exposit⁹ cu-
piebat. intolerandis gehenne ignibus.
et eterno deputatur ardori.

Nō posse quēquā primo tantū
renūciationis gradu esse pertes-
ctū.

Lap. x.

Nasigitur visibiles mundi di-
uitias relinquentes nō nr̄as sed
alienas abh̄cimus facultates.
q̄uis eas gloriemur vel nostro labore q̄-
litas. vel parentū ad nos hereditate trā-
missas. Qibil enī vt dixi nostrū est nisi
hoc tantū qđ corde possessum. atqz ani-
menostre colixerens. a nemime p̄t p̄sus
auferri. De quibus visibilibus diuitijs
ad eos qui illas tanqz pphrias retentātes
cōicare indigentibus nolit. increpās lo-
quitur christus. Si in alienis fideles n̄
fuissis. qđ vestrū est quis dabit vobis.
Evidenter igitur has diuitias alienas
essenō solum quotidiana experientia do-
cet. verūtē sententia dñi ipa appellati-
one qua eas significavit expressit. De vi-
lissimis verisqz diuitijs loquitur petr⁹ ad
dñm. Ecce nos reliquimus omnia. z se-
cuti sumus te. quid ergo erit nob⁹. Qui

• c 2

Collatio tertia Abbatis pafuntū

utiqz nibil āpli? qm vilissia pissa qz re
tia dimisisse noscunt. Quoia nisi in
hac abrenūciatione vicioz. q vere mag
na et summa est fuerint intellecta. nec pre
ciosum aliquid innenimus aplos relis
quisse. nec dñm habuisse. ppter qd illis
tantā beatitudinis gloriaz largiret. vt ab
eodē mereretur audire in regnatiōe cuz
federit filius hominis in sede maiestatis
suę sedebitis et vos super sedes duode
cim. iudicātes duodecim trib⁹ israel. Si
igit hi qui perfecte terrenas illas ac vi
sibiles abdicat facultates. certis excau
sis ad illam aplicam charitatem perue
nire nō possunt. nec illū sublimiorē pan
corum qz admodū renūciatiōis gradu
tertiū attingere queunt. quid illi de semet
ipis indicare debet. q nec prius a qdē q
perfascilis est perfecte arripiētes. atqz an
tiquas pecuniarū suarū sordes cuz insi
tilitate paſſina retentātes. nudo tantū
sibimet autumāt monachoz vocabulo
gloriandū. Ergo prima quā dixim⁹ ab
renūciatio rerū alienarū est. ideoqz per se
solam perfectionē renūcianti cōferre nō
sufficit nisi peruenierit ad scđam. q vere
abrenūciatio rerū nostrarū ē qm adepti
expulsione oīm vicioz. tertie quoqz ab
renūciatiōis fastigia condescendemus. q
quā nō solū oīa q in hoc mūndo gerūtur
vel particulatim ab hominibus possidē
tur. verū etiā ipam cunctoz elementoz
plenitudinem. q putatur esse magnifica
tanqz vanitati subiectam. et mox transi
turā transcendentēs animo ac mēte de
spicimus. intuentes dum taxat fm apo
stolū nō ea que vidēt. b quē nō vidēt
q enī vidēntur tqualia sunt. que aut̄ non
vidēntur eterna. vt ita temū illud sup
mū mereamur audiēre. qd dicit ad abra
hā. et veni in terrā quā tibi mōstrauero.
Per qd evidenter ostenditur. qnisi qz
tres superiores illas abrenūciatiōes i
plenerit. ad quartū hoc puenire nō possit.
qd remūteratiōis ac premij vice taliter
renūciatiōi tribuitur. id est vt terrā repro
missionis mereatur intrare. nequaqz si.

biam vicioz spinas ac tribulos germi
nantē q post expulsionē passionū cūctz
rū puritate cordis in hoc corpe possidet
qm nō virtus vel industria laborantis
monstrabit ei. Biſe dñs ostensurā se esse
pmittit. et veni inquiēs in terrā quā tibi
mōstrauero. Per qd manifeste probat
erinitium nostre salutis domini vocati
one fieri dicentis. exi de terra tua. et con
sumationē pfectiōis ac puritatē ab eodē
sili tribui. cū dicit. et veni in terrā quā
tibi mōstrauero. id ē nō quā tu extemet
ipo nosse. vel industria tua poteris repe
rire. b quā ego tibi nō solum ignorāt. b
etiā nī querēti mōstrauero. Ex quo ma
nifeste colligitur q quēadmodū inspira
tione dñi. puocati ad viā salutis accu
rimus. ita etiā magistriō ipsi⁹ et illumina
tione deducti. ad perfectionē summe
beatitudinis peruenimus.

Interrogatio 3 libero arbitrio hominis et gratia dei. Cap. xi.

Eri manus. In quo ergo li
berū cōsistit arbitriu⁹. n̄reqz q
landabiles sumus reputat in
dustrie si deus in nobis oīa q ad nostrā
perfectionē tēdit et icipit et cōsummāt.

Responsio de dispensatione di vine gratie manente arbitrii li bertate. Cap. xii.

Afūtius. Hoc vos recte mo
uiset si in omni oīe vel discipli
na principiū tantū esset ac finis
etnō etiā quedā medietas inter esset. Ita
q sicut occasioes salutis diversis mo
dis deū cognoscimus opari. ita nostrū
et occasionib⁹ a diuinitate concessis. v̄l
enījus vel remissius famulari. Nam si
cut tei fuit vocatiō oblatio. exi de terra
tua. ita abrahā fuit exētūis obedientia. et
quēadmodū illud qd dicit. et veni i ter
ram. vt faciat obēperantis ek opus. ita
illud qd additur qm tibi mōstrauero.
intētis dei vel pmittentis est grā. Let
tos tamen nos esse connenit q omnem
virtutē indefessis conatiō exētētēs neqz
q diligentia v̄l studio nostro pfectiōes

De tribus ab renunciationibus

possimus attingere nec sufficiat humana sedulitas labore merito ad tamen sublimia beatitudinis premia puenire nisi ea domino nobis cooperare et cor nostrum ad id quod expedit dirigente fuerimus indepi. ideoque debemus cum David orantes momentis singularem dicere. Perfice gressus meos in semitis tuis ut non moueantur vestigia mea et statuit supra petram pedes meos et directus gressus meos ut nos strum arbitrii quod perleuius vel ignoratio ne etoni vel oblectatione passionis ferre ad vicia ille invisibilis rector mentis humanae ad virtutum potius studia contorquere dignetur. Quod uno versiculo prophetam manifestissime legimus decantari. Impulsus versatus suus ut caderet in quo liberi arbitrij infirmitas designatur et dominus suscepit me rursus adiutorium domini iunctum eidem semper ostenditur quo ne penitus libero collabamur arbitrio. cum titubasse nos viderit prorectione quodammodo manuum suarum sustentat atque confirmat. Et iterum. Si dicebam mortem est pes meus lubrica scilicet arbitrij facultate misceris tua domine adiuuabat me iterum mobilitati sue dei coniungit auxiliu quo ne moueretur pes fidei sue non industrie proprie fuisse sed misceris domini confitebitur. Et iterum. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo quod libero utique mihi nascebantur arbitrio consolationes tuas letificauerunt animam meam per tuam scilicet inspirationem venientes in cor meum et reserantes contemplationem futurorum bonorum que pro tuo nomine laborantibus preparasti non solum absulerunt omnem angustatem cordis mei verum etiam summam leticiam contulerunt. Et rursus nisi quia dominus adiunxit me paulominus habitauerat in inferno anima mea libero utique arbitrio per quod se in inferno habitatur fuisse testatur nisi dominus fuisset adiutorio ac pectio saluator. Ad domino enim non a libero arbitrio gressus hominis dirigetur. Et cum ceciderit insensus libero dominus taxat arbitrio non collidetur. Quare quod

dominus supponit manus suam. Hoc est aptissimum dicere. Nullus in isto vel sibi sufficit ad obtainendam iusticiam nisi per momenta singula titubanti eidem et corridenti fulcimenta manus sue supposuerit divina clemencia ne prostratus intereat penitus cum fuerit liberi arbitrij infirmitate colapsus.

Quod directio vie nostre ex deo sit.

Lap. xiiij.

Dicit sane unus viri sancti directione vie quam gradiebant ad perfectum consummationemque tendentes industria se propria obtinuisse testati sunt sed eam ponunt a domino consolati qui precebatur dicentes. Dirige me in veritate tua et dirige in conspectu tuo viam meam. Alius autem non solum fide sed etiam experientia et quodammodo in ipsa rerum natura hoc ipsum se comprehendisse proclamat. Cognoui domine quia non est in homine via eius nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Et ipse dominus ad Israel. Et dirigam eum ego in qua ut abiecte vi rente ex me fructus tuus innuentur est.

Quod scientia legis magisterio et illuminatione domini conferatur.

Lap. xiiij.

Egis quoque ipsius scientiam non lectionis industria sed magisterio et illuminatione dei quotidie desiderant adipisci dicentes ad eum. Quastus domine demonstra mihi et semitas tuas edoce me et renela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua et doce me facere voluntatem tuam quod deus mens es tu. Et iterum. Qui docet hominem scientiam.

Quod intellectus quo mandata dei possimus agnoscere et bone voluntatis effectus a domino condonatur.

Lap. xv.

Ipsum etiam intellectus beatus David quo mandata dei possit agnoscere que utique in libro legis nouerat esse prescripta a domino possulat promitteri dices. Verus tu ego

53

Collatio tertia Abbatis paſuntij

sum da mihi intellectum ut discas man-
data tua. Atque et intellectu semel sibi q
natura prestitum possidebat. noticiaq
quoq mandatorum dei que descripta
tenebant in lege. utiq habeat in pm/
ptu. et tamet ut hanc plenius appreben-
dat dominum deprecatur. sciens neq
sibimet sufficere posse id quod per natu-
ram conditionis insertum est. nisi quoti-
diana domini illuminatione ad intelli-
gendarum spiritualiter legem ac manda-
ta eius apertus agnoscenda. sensus ip-
sius ab eodem fuerit illustratus. ipso eu-
am vase electionis. hoc qd dicimus cla-
rius predicante. deus est enī qui opera-
tur in nobis. et velle et perficere pro bō
voluntate. Quid potuit apertus dici
qz ut et bonā voluntatem nostram et ope-
ris consummationem a domino in nobis
pronunciaret impleri. Et iterum Quia
vobis donatum est p christo non sohaz
ut in eum creditatis. sed ut etiam pro illo
patiamini. Hic quoq et initium conu-
lisionis ac fidei nostre et passionis tolerā-
tiaz donari nobis a domino declaravit.
Quod intelligens dauid quoq similiter
orat sibi hoc ipsum domini miseratione
concedi dicens. Confirmā deus hoc qd
operatus es in nobis. ostendens nō su-
ficere sibi salutis principia dono dei gra-
tiaq collata. nisi fuerint eadē misera-
tione ipsius et quotidiana opitulatione
perfecta. Non enim liberum arbitrium
sed dominus soluit compeditos. Non
nostra virtus. sed dominus erigit eos.
Non lectiois industria. sed dominus il-
luminat cecos. Qd grece dicitur.
id est dominus sapie-
tes facit cecos. Non nostra cautio. sed do-
minus custodit aduenas. Non nostra
fortitudo. sed dominus alleuat siue sus-
fulcit omnes qui corruunt. Hec autem
dicimus non ut studium nostrum vella-
borem atq industriam quasi inaniter et
superfluo impendenda vacuemus. sed ut
non erimus nos sine auxilio dei. nec ad-
miti posse. nec efficaces nostros esse. cona-

tus ad capescendum tam immane pml
um puritatis. nisi nobis adiutorio do-
mini ac misericordia fuerit contributum. E-
quis enī paratur in dī belli. a domino
est adiutorium. quia nō est in fortitudine
sua potens vir. Oportet igitur nos semper
cum beato dauid canere. Fortitudo
mea et laudatio mea. non liberum arbitriū.
sed dominus. et factus ēmibi in sa-
lutem. Qd doctor quoq gentium non
ignorans. idoneum se factuz ministerio
non i testamenti. non suo merito nec su-
dore sed dei miseratione proclamat. nō
ip sim? igit idonei cogitare aliquida nob
qz ex nobis. sed sufficiētia nrā ex deo ē
qd minus latine sed expressius dici po-
test. idoneitas nostra ex deo est. Deniqz
sequitur. Qui et idoneos nos fecit mini-
stros noui testamenti.

Q ipsa fides a domino conce-
datur. Cap.xvi.

Tantum autē vniuersa q ad
salutem pertinent apli sibimet
a domino largita selerūt. ut ip-
sam quoq fidem prestari sibi a domino
postularent dicentes. Domine addeno
bis fidem. Plenitudinem eius non libe-
ro arbitrio presumentes. sed dei sibi cre-
dentes munere conferendas. Deniqz do-
cet nos idem auctor salutis humane qz
ipa fides nostra lubrica sit et infirma. et
nequaqz sibi sufficiens nisi fuerit auxi-
lio domini roborata. dicens ad petrum.
Simon simon. ecce satanas expetinit
vos ut cibraret vos tāqz miticū. Sz ego
rogani piez meū ne deficeret fides tua.
Quod alius in semetipso sentiens fieri
et quodāmodo fidem suam infidelitas
fluctibus ad pernicioſi naufragij vidēs
scopulos pernigeri. ad eundē dominū
auxilium fidei suę postulans dicit. Do-
mine adiuua infidelitatem meā. Intan-
tum itaq senserunt en angelici et a poslo-
lici viri vniuersa q bona sunt. auxilio co-
mini consummari. ut ne ipsam quidem
fidem suam confisi sint illesam se posse

De tribus ab renunciationibus

Suis viribus vel arbitrii libertate serua-
re ut hanc vel adiunari in se vel donari
sibi a domino postularent. Quæ si in pe-
tro ne desiceret domini egebat auxilio.
quis erit tam presumptor et cecus qui se
erga huins custodiam quotidiano do-
mini credat adiutorio non egere preser-
tim cum ipse dominus in euangelio hoc
ipsum evidenter expresterit dicens. Si-
cuit palmes non potest fructum facere a
semetipso nisi in vite mäserit ita et vos
nisi in me manseritis. Et iterum. Quia si
ne menib[us] potestis facere. Et sit igitur
ineptum a clacilegum quicq[ue] de bonis
actibus nostris industrie et non dei gra-
tie vel adiutorio deputare manifeste p[ro]-
batur dominica protestante sententia: si
ne sua opitulatione vel inspiratione spi-
ritales fructus exhibere neminem posse.
Omne enim datum bonum et omne
conum perfectum de sursum est descendens
a patre luminis. Zacharias quo
que quia liquid boni ipius est et liquid op-
timum ab ipso. Et ideo constanter bea-
tus apostolus. Quid enim habes q[uo]d
non accepisti. Quod si accepisti q[uo]d glo-
riaris quasi non accepisti.

¶ **Q**uod moderatio et tolerantia te-
stationis novis a domino tri-
buatur. Lap. xvii.

Emimam quoq[ue] tolerantie q[uo]d
temptationes illicitas sustine-
re possimus non tam in nostra
virtute q[uo]d in dei misericordia et mode-
ratione consistere. beatus apostolus ita
pronunciat. Temptatio vos non appre-
hendat nisi humana fidelis autem deus
qui non permittit vos temptari sup id
quod potestis sed faciet cum temptatione
etiam exitus ut sustinere possitis. De-
um quoq[ue] aptare sine confirmare ani-
mos nostros ad omnem opus bonum et ope-
rari in nobis ea q[uo]d sibi sunt placita. Idez
apostolus docet. Deus autem pacis qui
eduxit te tenebris pastorem magnu[m] ou-
rum in sanguine testamenti eterni iesum
christum aptet vos in omni bono. facies

in vobis quod placeat eorum se. Quod
etiam thessaloniciensibus ut enierat ita
precatur dicens. Ipse autem dominus
jesus christus et deus pater noster qui di-
lxit nos et dedit consolationem eternam
et spem bonam in gratia exhortetur cor
da vestra et confirmet in omni ope et ser-
mone bono.

¶ **O**perpetuitas timoris domini no-
bis a domino conferatur.

Lap. xviii.

Totum teniq[ue] timore[rum] dei quo
firmiter cum tenere possimus a
domino nobis infundi. Dicte
mias propheta ex persona dei manife-
testatur ita dicens. Et dabo eis cor unum
et viam unam ut timeant me unius[is]
diebus et bene sit eis et filii eorum post
eos et faciam eis pactum sempiternum
et non desinam eis benefacere et timore[rum]
meum dabo in corda eorum ut non rece-
dant a me. Ezechiel quoq[ue] Et dabo eis
cor nouum et spiritum nouum tribuam
in visceribus eorum et auferam cor lapi-
deum de carne eorum. et dabo eis cor car-
neum ut in preceptis meis ambulent et
indicia mea custodiant faciantq[ue] ea et
sint mibi in populis et ego sim eis in de-
um.

¶ **O**initium voluntatis bone et co-
lummatio eius a domino sit.

Lap. xix.

Quibus manifestissime perdoce-
mur et initium voluntatis bo-
ne nobis domino inspirate co-
cedi cum aut per se aut per ex-
hortationem cuiuslibet hominis aut per
necessitatem nos ad salutis attrahit vi-
am et perfectionem virtutum ab eodem
similiter condonari. nostrum vero hoc
esse ut exhortatione auxiliu[m] dei vel
remissiu[m] vel enixi exequimur et per nos
vel remuneratione vel supplicia dignissi-
ma. p[ro]mereri q[uo]d ei dispelat[ur] ac p[ro]uidet
tie circa nos beigne collate vel neglexim[us]
vel studiu[m] n[on]coobedie d[omi]no[rum] p[ro]gruere

Qd evidenter in Deuteronomio auctoribus describitur. Cum inquit introduxit te dñs deus tu? in terra quā possessor? ingredieris et teneuerit gentes multas corā te ethēū et gergeseū et amoreū chanañ et pherezeū. eueni zebuseū septē gentes multo maioris numeri et robustiores te cedideritqz eas tibi. percuties eos usq ad internationē nō inib cū eis sed. neqz sociabis cū eis cōingia. Qd igitur introducitur in terra reprobationis. qd telē tur gentes multe corā eis. qd tradūtur in manus eorum nationes maioris numeri et robustiores qd plus israel. dei esse sūtiā scriptura p̄niciat. Utrū autē percūtias eas israel usq ad internationē an reseruet eas et parcat. et nō ineat cū eis fēdus. et utrū nō societ cū eis cōingia. an societ ipsoz esse testat. Quo testimonio manifeste discernitur. quid libero arbitrio. quid ve dispensationi vel quotidiano adiutorio dñi tebeamus ascribere. et qd divine sit gratie prestare nobis puen- tis secūdos atqz victoriā nīm vero esse ut cōcessa dei beneficia vel intentius vel segnius exequamur. Quā rōem etiā illoz cecoz curatiōe satis evidenter vide- mus expressam. Qd enī transiū ante eos iesus. divine. p̄udentie et dignationis est gratia. Qd vociferātur et dicunt. misere- rere nostri dñi filii dauid. fidei iporum et credulitatis est opus. Qd visum recipiunt oculoz. divine miserationis ē mun? Qd autē etiā post perceptionē cuiuslibet muneris tā gratia dei qm ratio liberi arbitrii perseveret. leprosoz quoqz decem qui pariter curati sunt declarat exemplū. Ex quibz dñi unus per arbitrij sui bonū gratiarū restituit actionē dñs nouē in qres vnuqz collaudās sollicitudinē adiutorij sui etiā circa immemores bñficiorū suoz ingē retinere se monstrat. Hoc p̄m enī visitationis sue donū est. qd vel suscipit et approbat gratū. vel requirit accep- bendit ingratos.

Qd nihil in hoc mundo sine deo geratur. Lap. xx.

Rederetamen inconcissa fide nos cōuenit nibil sine deo pr̄sus in hoc mundo geri. Autenī volūtate eius aut permisso agi vniūla satendū est. vt sc̄z hec q̄ bona sunt volūtate dei p̄fici auxilioz credātur. q̄ autē cōtraria sunt p̄missu. cum p̄neq̄tis ac duricia cordis nīi deserē nos dīna pte ctio diabolū nob̄ v̄l ignomiosas corporis passiōes patit dñari. Qd et apli voci b̄ euidentissime perdoceſſi dicētis Propter qd tradidit illos dñs in passiones ignominie. Et iterū. Quia nō credidēt tēn̄ habere in noticia. tradidit illos de in reprobū sensum. vt faciāt ea q̄ nō cōuenit. Ip̄e quoqz dñs per prophetam ait. Et nō audiuit p̄pls meus vocē meā. et israel nō intēdit m̄. Propter qd dimisi eos inq̄t fm̄ adiunctiones cordis eorū ambulabūt in adiunctionibz suis.

Obiectio sup̄ liberij arbitrij po- testate. Lap. xxi.

Ermannus. Hoc testimoniū aptissime liberū dīmōstrat arbitriū q̄ dī. Si p̄pls meo audiisset me. et nō audiuit p̄pls meo vocē meā. Enī enī dicit. si audiisset ostēdit in p̄tā illiū fuisse vel acq̄escendi vel nō acq̄escēdi in diciū. Quonodo igit nō in nob̄ nrā sa- lus est collocāda. cū sit in nob̄. vel audi- endi. vel nō audiēdi facultas.

Responsio qd liberū arbitriū noſtrū adiutorio domini sem- per indigeat. Lap. xxii.

Aſuntius. Acute quidez co- siderasti hoc qd dicit. Si au- diisset me. et nō attēdist illū q̄ ad audiētē vñ audiētē loq̄. nec illō qd se- q̄t. Pro nibilo vñiq̄ imicosē bñlias sem. et sup̄ tribulātescos misissez manū meā. Nemo igit hec q̄ p̄tulim⁹ vt nibil geni sine dño. p̄baremus. prava inter- p̄tatione detorquēs ad defensionē liberi arbitrij ita pertēptet assumere. vt ab ho- mine gratiā dei. p̄usionem qz quotidia- nā velita ferre per hoc qd dicitur. et non audiuit populus meus vocē meā. et ite-

Lapitula.

nisi populus meus audisset me israel si
in vijs meis ambulasset zc. Et respiciat q
sicut liberi arbitrij facultas populi iobe
dientia cōprobat. ita quotidiana circa
eū prouisio dei clamantis qdāmodo
et monētis ostenditur. Cum enī dicit: si
populus mens audisset me priorē vtiqz
se locutū eis euidenter ostēdit qd fieri a
dño nō solū per legē p̄scriptā liter. ve
rātiā quotidianis monitis solet. fm il
Ind qd per ysaiā dicit: tota die expandi
manus meas ad plm nō credentē mi
bi sed contradicentem. Ut rūqz ergo
p̄t hoc testimonio cōprobari quod di
citur. Si populus me⁹ audisset me isra
el si in vijs meis ambulasset pro nibilo
vtiqz inimicos eoz būiliasset. et super
tribulātes eos miserez manū mēā. Nā
sicut liberum arbitrium per inobedienti
am populi temōstratur. ita dispensatio
dei et auxiliū eius versiculi ipius initio
declaratur ac fine. cum se ⁊ priorem lo
cūtū fuisse testatur. et postea inimicos eoz
būiliatur si ab eodem fuisset auditus.
Nos enī per hēc q. p̄tulimus nō liberū
arbitriū hominis volumus submonere
Et huic adiutoriū ⁊ gratiā dei per singu
los dies ac momēta necessariā cōp̄bare
His ep̄al nos sagmatos pafan⁹ e sua
cella nō tam alacres q̄ cōpunctos cor
de ante mediū noctis emilit. hoc nobis
precipuū sua collatione conferēs. vt cū
abrenūciationē primā tota virtute ac
disciplina. fm omnia patrū instituta ex
equentes. per eandem solaz attingenda
nobis perfectionis culmina blandirem
inciperemus agnoscere nec dum nos ce
p̄ssemus agnoscere fastigia somniare. quip
pe qui de scđa abrenūciatione parū qd
in cenobijs erudit⁹. tertia in qua omnis
perfectio continetur. queqz illas inferio
res duas mult⁹ modis excedit. nequidē
sequidēnos antea penitus noscerem⁹.
Explicit collatio abbatis pafu
ti otribus abrenūciationibus
Incipiunt capitula collatōis
Abbatis danielis. Lap. I.

- S**abbati danielis p̄tersatiōes.
- i Inquisitō vñ oriat̄ repē
tina cōmutatio mentiū ab inef
fabili leticia in mesuissimaz ani
mi detractionem.
- ii Responsio sup̄ p̄posita q̄stioē.
- iii Q̄ dispensationis ac p̄bationis
dei dūplex causa sit.
- v Q̄ studiū et industria nostra ni
bil sine adiutorio dei p̄ualeat.
- vi Q̄ vtilenobis sit interduza do
mino derelinqui.
- vii De vtilitate eius pugne qm ap̄o
stolus ponit in colluctatiōe car
nis et spiritus
- viii Interrogatio quid sit qd in ca
pitulo apli post aduersantes si
bi cōcupiscētias carnis et sp̄us
tertia adiiciatur voluntas.
- ix Respōsio de intellectu recte inter
rogantis.
- x Q̄ vocabulū carnis nō in vna si
gnificatione ponatur.
- xi Quid in hoc loco caro ab aposto
lo noicitur. et qd sit cōcupisen
tia spiritus.
- xii Que sit voluntas nostra q̄ inter
cōcupiscentiā carnis et spiritus
ponitur.
- xiii De vtilitate cūctationis q̄ ex col
luctatione oritur carnis ⁊ sp̄us
- xiv De inemēdabili malitia spirituali
um nequiciarū.
- xv Quid nobis p̄sit carnis aduer
sus spiritu p̄cupiscentia.
- xvi De incentiis carnis quibus vt
humiliaremur qm tenerem⁹.
- xvii De cunctis tepeore.
- xviii Interrogatio quid intersit inter
carnalem ⁊ aialem.
- xix De triplici aialem statu.
- xx De male abrenūciatibus.
- xxi De his qui contemptis magnis
occupantur in paruis.
- E**xpliūt capitulo. Incipit col
lato Abbatis Danielis de cō
cupis carnis et spiritus. La. I.

Collatio quarta abbatis danielis

¶tercete

Nro christiane philo/ sophie viros abbate quoq; vidimus Da/ nielē. equalem qdēz in omni virtutum genere. his qui in be/ remo scibi commanebant. sed peculia/ rius gratia humilitatis ornatum. q; me/ rito puritatis ac mānitudinis sue a be/ ato paſuntio ſolitudinis cuiusdem preſ/ bitero. et quidez cum multis iuniorib; eſſet etate. in diaconij p̄electus eſt gradu. In/ t̄m enim eidē beatus paſuntius virtuti/ bus ip̄i adgaudiebat. vt quē vite meri/ tis ſibi et gratia p̄are nouerat coequare ſibi etiā ſacerdotij ordine felinaret. ſiq; tem nequaq; ferens in inferiore eū miſte/ rio diuitius immorari. optansq; ſibimet ſuccesorem dignissimū prouidere. ſup/ ſtes cum preſbiteralis gradu bonore p/ uexit. Qui tamē priors humilitatis co/ ſuetudinem nō omittens. nihil vñq; ſi/ bi illo preſente de ſublimiori ordinis col/ latione donauit. ſed ſemper abbate pa/ ſuntio ſpiritales hōſtias offerente. hic velut diaconus in prioris ministerij per/ mansit officio. In quo tamē beatum paſuntiū cum talis vir eſſet ac tātus. vt in multis etiā pre ſcientie gratiā poſſide/ ret. hec ſpes ſubstitutionis et electio val/ defefellit. Nam non multo poſt tempo/ re hūc quem ſibi parauerat ſuccesorem decessorem premisit ad teum.

Inquisitio vnde oriatur repē/ tina comutatio mentiū ab inef/ fabili leuicia in meliſſimaz ani/ mi deiectionem. Cap. iij.

Hic igitur beatus daniel inqui/ rentibus nobis cur interduz re/ ſidentes in cellula tanta alacri/ tate cordis. cum ieffabili quodam gau/ dio et exuberantia ſacratiſſimoꝝ ſenſuū rediundemus. vt eam nō dicam ſermōe percurrire. ſed ne ip̄e quidem ſenſus oc/ currat. oratio quoq; p̄inguis emittatur ac p̄mp̄ta. et mens plena ſpiritaliꝝ fru/

ctibus preces ſuas efficaces ac leues eti/ am per ſoporem ſupplicans ad deū ſenti/ at penetrare. ac rurſum nullis exiſtētib; cauſis tāta ſubito anpietate repleamur et irrationabili quodam merore. vt n̄ ſo/ lum noſmetip̄os huimodi ſenſib; are ſcere ſentiam. verūtiam horreat cella ſoideat lectio. ip̄a quoq; iſtabilis ac nu/ tabunda et quodammodo ebria et gra/ uis emittatur oratio. ita ut ingemisen/ tibus et conantibus nobis ad directio/ nem priuā reduci mēs noſtra nō poſ/ ſit. quantoq; intentiſ ſuerit renocata. tanto velementius ad diſcurſus inſta/ biles lubrico rapiatur excessu. et ita oī ſpiritali fructu reddat effeta. vt nec deſi/ terio regni celoz̄. nec metu gehenne. po/ poſito ab hoc letali quodam ſomno va/ latiſ ſuſcitani. ita respondit

Reſpoſio ſuper proposita que/ ſtione. Cap. iij.

Ripartita nobis ſup bac qm/ dicitis ſterilitate mentis tradi/ ta ratio eſt. Autē tenegligē/ tia noſtra. aut de impugnatione diabo/ li. aut de dispensatiōe dñi ac probatiōe deſcendit. Et de negligentia quidem. cū noſtro vicio tepeore precedente in differē/ ter noſmetip̄os et remiſſius exhibem⁹. q/ quā deſidiā noxij cogitationibus pa/ ſti. terram cordis noſtri ſpinas et tribu/ los facimus germinare qbus in ea pul/ lulantib; conſequēter efficiamur ſteriles. atq; ab omni reddimur ſpiritali fructu et co-templatione deſerti. De impugna/ tionē vero diaboli. cū etiā bonis nōnq; ſtudijs teditos. callida ſtilitate mētē ſrām irrepē. vel ignorātes ab optimis in teionib; abſtrahit vel innutus.

Q/ dispensationis ac pbatio/ nis dei duplex cauſa ſit. L. iij.

Dispelatiōis aut ac pbationis dñi duplex cauſa eſt. Prima vt paulisp; ab ip̄o terelicti. et mēj nr̄ ſetiam ſiſmitatē. et neq; ſup/ pcedere puritate cordis q nob illi⁹ ē nr̄ ſitatē donata poſſim⁹ extolli. pbātēſq;

De cōcupiscētia carnis et spūs

nos ab eo derelictos gemitibus nostris et industria illum leticie ac puritatis statum recuperare non posse intelligamus. et pretentā cordis alacritatem nō nostro studio sed illius dignatione nobis suis se infusam. et presentem de iōius rursus gratia et illuminatione esse possendam. Secunda vero p̄bationis est causa ut p̄ severātia nostra vel mentis constantia et desideriū comprobetur. qua q̄ intentōe cordis et orationi instantia. deserentem nos visitationem sancti spiritus requiramus manifestetur ī nobis. ac pariter agnoscentes quanto labore amissū isto spiritale gaudium et puritas leticia conquiratur. sollicitus inuenta custodire ac tenere attentius studeamus. Quodā modo enim negligenti⁹ custodiri solet. quicqđ creditur facile posse reparari.

Dō studium et industria nostra nihil sine adiutorio dei preuaeat. Cap v.

Per quę evidenter probatur. ḡtiam dei ac misericordiam semper operari in nobis ea quę bona sunt. Qua deserentib⁹ valere studium laborantis. et quantalibet annitatis industria sine iōius iteru adiutorio statum pristinū recuperare nō posse. illi⁹ q̄ in ḡter in nobis impleri. nō volentis neq̄ currentis s̄ miserentis est dei. Que gratia nōn q̄ econtrario negligentes ac resolutos inspiratione hac qua dicit̄ sancta. et abundantia spiritualium cogitationum visitare nō despicit. si inspirat indignos. exfuscat tormentos. et illuminat obfessos ignorantie cecitate. clementer q̄ nos arguit atq̄ castigat. infūdens se cordibus nostris ut vel sic de inventie somno compunctione iōius instigati consurgere pronocemur. Deniq̄ frequenter etiam odoribus ultra omnē suavitatem compositionis hūane. in his iōis subito visitationib⁹ adimplemūta ut mens hac oblectatione resoluta ī quendam spiritus rapiatur excessum. sc̄

ḡt morari obliniscatur in carne.

Dō ytile nobis sit interdū a domino derelinqui. Cap vi.

Tantū vero illum quem dimimus abscessum. et v̄ita loqr̄ desertiōnē tui. beatus David vtile esse cognouit. vt neq̄quā maluerit orarene a deo penit⁹ in nullo relinq̄retur. hoc enim sciebat incongruū esse v̄l sibi v̄l hūane nature ad qualibet peruenienti perfectionem. s̄ temporari ea⁹ potius deprecatus sit dicens. Non me de relinquis usq̄qua⁹. Ac si diceret alijs verbis. Scio q̄ terelinquere soleas v̄ti liter tuos sanctos ut probes. Alter enī ab aduersario temptari nō possunt nisi a te paulisper fuerint derelicti. video nō rogo ut nūq̄ me derelinquas. quia nō expedit mibi v̄t nō vel meā infirmitatez sentiens dicā Bonum mihi quia humiliasti me. vel exercitū non habeā preliandi. qđ sine dubio haberem non potero. si mibi semper et indirupte cohererit pte ctio tua. Suffultū namq̄ me tua desensione temptare diabolus nō audebit. il lud obijcens et exprobrans. v̄l mihi vel tibi. qđ aduersus athletas tuos solet calumniosa voce proferre. Nunquid gratias iob colit deum. nonne tu vallastierū ac domū eius. vniuersamq̄ substantiaz eius per circumitum. sed magis peto ne me usq̄qua⁹ deseras. Quod grece dicitur.

id est usq̄ ad nimietatem. Quantum enim mibi vtile est si derelinquas me paulisper ad tempus ut desiderij mei cōstantia comprobetur. tantum noxiuz est si pro meritis ac delictis meis nimiu⁹ me deserere volueris. quia nulla virtus humana si diuitias in temptatione tuo deseratur auxilio. sua poterit constantia perdurare. et non protinus aduersari vel potentia vel factione succumbere. nisi tu ipse qui es humanarum virium conscientia auctoritatum moderator non p̄misieris. tēptari nos sup id qđ possim⁹. feceris cū tēptatōe et exitū ut sustinere possim⁹.

114

115

Collatio quarta Abbatis Danielis

Tale qd et in iudicij libro sup extermi-
tione gentium spiritualium que aduersantur
israeli mystice legimus designati. Hec
sunt gentes quas dñs dereliquit ut er-
diret in eis israhelem et haberet consue-
tudinem cum hostibus preliandi. Et iterum
post pauca dimisitq; eos deus ut
in ipsis expiretur israhelez vtrū andiret
mādata dñi que preceperat patrio eo/
rū per manū moysi an nō. Quaz utiq;
pugnā nō inuidens deus quieti israel
nec male eidem consulens sed sciens esse
utillissimā reseruauit ut duɔ gentium sem
per istarū impugnatiōe deprimitur nū/
q; se sentiat auxilio dñi non egere et ob/
id semper in eius meditatione et inuoca-
tione persistens nec inerti ocio dissolua-
tur nec bellandi vsum et exercitia virtutis
amittat. Frequenter enī quos super/
rare nō potuerunt aduersa securitas et
res prospere colliserunt.

De cōfilitate eius pugne quam
apostolus ponit in colluctatio-
ne carnis et spūs. Cap. vii.

Dicit pugnā utile nr̄is q; mē-
bris insertam etia; in aplo ita
legimus. Caro enī concupiscit
aduersus spiritū spiritus aut aduersus
carnē. Hec aut inuidice aduersantur sibi
vt nō quecunq; vultis illa faciat. Ha-
bes et hic pugnā inuiscerat qd ambo-
do corpori nostro dispensatione domini
penitā. Quicqd enī generalit et sine
aliciens exceptiōe omnibus inest qd ali-
ud indicari potest nisi ipi humane sub/
stantie post ruina; primi hominis velut
naturaliter attribuitur et qd vniuersis
cōgeniti cōcretū q; reprehendit. quo
modo nō credendū sit arbitrio dñi non
nocentis sed consilientis insertū. Can-
sam vero huius belli id est carnis et spi-
ritus hāc esse describit. vt non inquit q;
cunq; vultis illa faciat. Ergo id qd p-
curant deus vt nō posset a nobis imple-
ri id est vt nō quecunq; volnus facia-
mus qd aliud si impleatur credi potest
esse qm noxiū. Et est qd ammodo utiles

hec pugna dispensatiōe dei nobis infer-
ta et ad meliorē nos statū puocans atq;
cōpellens qua pugna sublata pculdus
bio pax econtrario perniciosa succedit.
Interrogatio quid sit qd in ca-
pitulo apostoli post aduersan-
tes sibi concupiscentias carnis
et spiritus tertia adūciatur vo-
luntas. Cap. viii.

Erit annus. Licet nobis que-
dam intellectus lineā iam pre-
lucere videātur tamē quia nec
dū possūimus apli sententiā ad liquidū
peruidere. volumus hec nobis apertis
explanari. Tres enī res hic indicari vi-
tentur. Prima carnis aduersus spiri-
tum pugna. Secunda spiritus aduersus
carnis concupiscentia. Tertia vo-
luntas nostra que velut media ponit
de qua dicitur vt nō quecunq; vultis il-
la faciat. Super qua re licet vt dī su-
spitiones quādam ex his que exposita
sunt intelligentie colligamus. volumus
tamen quia se huius collatiōis occasio
dedit aliquid nob̄ lucidius disputari.

Responsio de intellectu recte i-
terrogantis. Cap. ix.

Aniel. Discernere diuisiones
et lineas questionū portio intelle-
ctus est. et maxima pars intelli-
gentie est scire quod nescis. Propqd
dicitur insipienti interroganti sapien-
tia reputabitur. quia licet is qui interro-
gat vim p̄pōsite questiōis ignorat tamē
quia prudenter inquirit et qd nō intelli-
gebat intellectus hocipm illi reputatur ad
sapientiam eo qd nesciret prudenter
agnouit. Hec dū divisionē itaq; restrā
tres res ab apostolo noīari videntur. cō-
cupiscentia carnis aduersus spiritū et
spūs adūsi carnē qd adūsus se inuidē p-
ugna hāc videtur habere causam atq; p-
uentū. vt ea quēnolumus facere neque-
am. Quarta igitur superest causa qm
minime vidistis vos. vt illud sc̄ qd vo-
lumus faciamus. Nunc ergo opus est
nob̄ vt p̄us duarū cōcupiscentiarū vim

De cōcupiscētia carnis et spūs

id est carnis et spiritus agnoscamus. et
ita temu^q voluntas sit nostra. que in
vtrāq polita est discutere valeam^q. de
inde quid possit voluntatis nostre nō eē
similiter discernamus.

**Vocabulū carnis nō in vna
significatione ponatur.** Cap. x.

Gocabulum carnis in scripturis sanctis multifarie legimus nominari. Nam non unum quod significat hominem integrum id est qui ex corpore constat et anima. ut ibi. Et verbū caro factum est et videbit omnis caro salute dei nostri. Nonnumquid homines peccatores atque carnales. ut ibi. Non permanebit spiritus meus in hominibus istis eo quod sunt caro. Interdum propter ipsos peccata ponitur. ut ibi. Quos autem non estis in carne sed in spiritu. Et iterum. Caro et sanguis regnum dei non possidebunt. Denique sequitur. Neque corruptio incorruptelam possidebit. Nonnumquid pro agnitione et propinquitate. ut ibi. Caro mea et ossa mea vos. Et apostolus. Si quomodo in emulatione inducam carnem meam. et saluos faciam aliquos sexillis. Querendum ergo nobis est. sed quae significationes exhibis quattuor carnes hic debeat accipere. Manifestum nam quod est sed illud quod positum est. Et verbū caro factus est. Vel illud. Et videbit omnis caro salutare dei. penitus stare non posse. Sed neque sed illud quod dicitur. Non permanebit spiritus meus in hominibus istis eo quod sunt caro. quia non sicut ibi abrupte de homine peccatore ita et sed ponitur caro. cum dicit. Caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. Neque enim de rebus substantiis libus loquitur. sed de actualibus que in uno eodem tempore vel pariter vel singulatim cum quadam temporis vicissitudine et mutatione luctantur.

Divid in hoc loco caro ab apo-
stolo nominetur et quid sit con-
cupis spūs.

Cap. xi.
Nam obrem in hoc loco carnē
nō hominē id est homininis sū

stantiam sed voluntatem carnis et de-
sideria debemus pessima accipere. sicut
nec spiritum quidem aliquam rei substanciali
lem. sed anime desideria bona et spiritua-
lia significare sentimus. Quem sensum
idem beatissimus apostolus in superioribus eiusdem
sententie euidenter expressit ita incipies
Dico autem. Spiritu ambulate et deside-
ria carnis non perficietis. Caro enim concu-
piscit aduersus spiritum. spiritus vero ad-
uersus carnem. Hec autem inuidem aduersan-
tur sibi. ut non quemque vultis illa facia-
tis. Que cum utramque desideria. id est car-
nis et spiritus in uno eodemque sunt homini
ne intestinum quotidie intra nos geritur
bellum. dum concupiscentia carnis que
precipitater fertur ad vicia. hisque ad pre-
sentem requiem pertinent. et temporalibus
deliciis gaudet. Quibus econtra con-
cupiscentia spiritus aduersata. ita desi-
derat tota spiritualibus studijs inherere.
ut etiam necessarios carnis usus optet
excludere sic illis iungiter occupari fessi-
nans. ut nullaz penitus fragilitati cunctis
curam cupiat impartiri. Caro luxurians
ac libidine telectatur. spiritus ne ipsis
quidem naturalibus desideriis accrescat
Illa concupiscit satiari somno. replete ci-
bo. Hic vigilijs et ieiunijs ita saginatur
ut ne ad ipsum quidem necessarium vite usus
somni cibumque velit admittere. Illa cu-
pit exuberare copiis vniuersis. hic ne ipsi
us quidem angusti panis quotidianaz
libam habere contenus est. Lauacris il-
la nescire et quotidianis adulatiis tur-
mis appetit constipari. Hic squalore in-
accessibilis heremi pascitur. cunctorumque
mortaliu[m] p[ro]sternit perborrescit. Honoribus
illa et laudibus hominum confonetur.
Hic interrogatis sibi putredinis iniurijsque
letatur.

CQue sit voluntas nostra q̄ inter
concupiscentiam carnis et ipsi
tus ponitur. **A** Cap. iii.

Et huiusmodi sunt etiam
piscentias anime voluntas in
meditatio quodam imperabi-

Collatio quarta Abbatis Danielis

siore consistens. nec vicioꝝ flagitiis oblectatur. nec virtutū laboribꝫ acquiescit. sic querēs a passionibꝫ carnalibus tēperari. vt nequaꝝ velit dolores necessarios sustinere. sine quibus ḡtutes spiritꝫ nequeū possideri. absqꝫ castigatōe carnis castumoniā cupiens corporis obtinerē. sine vigiliaꝝ labore cordis acquirere puritatē. cū requie carnis spiritualibꝫ virtutibꝫ exuberare. absqꝫ vltꝫ exasperatōe cōniej patientie gratiā possidere humilitatē christi sine honori mundi exercere iactura. religionis simplicitatē cū seculi ambitione sectari. christo cūz hominum laude ac fernoꝫ suire. distinctionē veritatis. sine cuiuspiā vel tenui offensione p̄ferre. Postremo sic vultfutura conseq̄ bona. vt presentia nō amittat. Quę voluntas nunqꝫ nos ad perfectionē veram faceret peruenire. s̄ in tempore quodam te terrimo collocaret. talesqꝫ faceret q̄les illi sunt q̄ i apocalippi increpatiōe dñi castigant̄ scio opera tua. quia neqꝫ calid̄ es neqꝫ frigidus. vtinā frigid̄ es. aut calidus. nūc aut̄ quia tepidus es. incipi am tecuomere de ore meo. nisi hunc tepidissimū statū altrinsecus hec insurgeā bella dirūpent. Nam cū famulantes huic voluntati nostre ad hanc remissionē voluerimus nosmetipos paululū relaxare. confessim aculei carnis insurgū. suisqꝫ nos vicijs. et passionibꝫ sauciātes nequaꝝ in illa qua delectamur puritatis qualitate stare p̄mittunt. atqꝫ ad illam quā horum frigidā voluptatē. plenāqꝫ sentibus pertrabunt viaꝫ. Rursus si spiritus fernoꝫ succensi oga carnis volentes extinguere. sine vlo respectu fragilitatis huane totos nosmetipos temperauerimus ad imoderata ḡtutum studia cordis elatione conserre. interpellās imbecillitas carnis ab illa repiebensibili nimietate spiritus renocat ac retardat et ita fit vt viraꝝ concupiscētia tali colluctatōe alterna sibimet repugnāte. anime voluntas quenec totā se carnalibus desiderijs p̄dere. nec virtutū vult labo-

sibꝫ desudare quodāmodo iusto moderatione temperetur. dñi hec inter vtraqꝫ cōtentio. illam perniciosiorē excludēs anime voluntatē. vt quādam equitatis librā i statera nostri corporis collocat q̄ spiritus carnisqꝫ cōfinia iusto discernit examine. nec a dextris mentē spūs ardore succensam. nec aliena carnē viciorum aculeis preponderare permittit. Dum h̄ pugna quotidianis diebꝫ vtiliter exagritatur in nobis. ad illud quartū qđ nolumus salubriter venire cōpellimur. vt prūritatē cordis nō ocio nec securitate. hisi gi sudore et cōtritione spiritus acquiramus. castitatem q̄ carnis districtis ieunijſ fame. et siti ac vigilantia retētemus. directionē etiā cordis lectione. vigilj. oratione cōtinua. et solitudinis squalore. recipiamus. patientiā tribulationū exercitj. retētemus. cū blasphemis. zopparioꝝ. saturitate nostro suiamus auctoritati. veritatē cūz inuidia mūdi iſius. et iniuricijs. si necesse fuerit etequamur. et tali colluctatione in nostro corpore militare. p̄tractis nobis ab hac ignaua securitate atqꝫ ad istū quę volumus laborem ac virtutū studia. p̄uocatis. equitas optime media retineatur. et tepidū nīrē voluntatis arbitrium. hinc spiritus feroꝫ illinc carnis gelidissimus rigor. moderatissimo calore cōtēperet. ac neqꝫ ad effrenata vicia mente p̄trabi concupiscētia spiritus sinat. nec rursus ad virtutū irrationabiles appetit. fragilitas carnis spiritū patiā extollī. ne v̄l inde oīgenū pullulent formites vicioꝝ. v̄l hinc elatio morbi principalis emergens telo nos superbie graniore cōfodiat. s̄ pugne horū equa libratio iuste succedēs sanā. et moderatā inter vtraqꝫ virtutū reseruet viam. itinerere regio dōcēs militē christi semper incedere. atqꝫ ita fit vt cū p̄ tempore huīus quā dūmus signauissime voluntatis p̄pensiū mēs ad desideria carnis fuerit tenoluta. spiritus p̄cupiscētia refreneat. nequaꝝ ea vicijs acquiescente teterūmis. rurshimqꝫ si immoderato feroꝫ

De cōcupiscētia carnis et spūs

per excessum cordis ad impossibilia fuit spiritus noster et incōsiderata prēceptus. infirmitate carnis ad iustū retrahatur exāmē et transcedēs volūtatis nostre epidissimū statū cōmodissima tēprie plānoqz tramite cū sudoris idūstria viam perfectiōis incedat. Simile quid etiā ī illius turris extrexitōe legimus a domino dispensatū in libro geneseos. vbi linguarū oborta repente cōfusio sacrilegos ausus hominū nefandosqz cōpescit. Permanisset enī etiam ibi aduersus deū immo aduersus eos qui diuinā eius attēptare cēperāt maiestatem consensus noxiū. nisi eos dispensatōne dei repugnās inter se diuersitas lingue per dissonantiā vocis in meliore statū p̄ficere compulisset. et quos ad excidiū sui animauerat perniciosa cōsenſio. ad salutem reuocasset bona vtilisqz discordia. incipientes sc̄z humana fragilitatē intercedente diuīsione sentire. quā ḡno p̄ā conspirationē elati anteā nesciebat.

De vtilitate cunctationis q̄ ex colluctatiōe oritur carnis et spiritus. *Lap. xiiij.*

Tantum vero vtilis nobis ex huīus pugne diuersitate cūcta tio nascitur. et salutaris ex hac p̄certatōe dilatio. vt resistente soliditate corporea dū ab eoz effectu q̄ nequit mēte concipimus retardamur. nō nunqz in meliore statū. seu penitudine s̄bsequēte. seu emendatiōe quadam que solet p̄crastinatione operis et recogitatione inueniente descendere corrigam. Deniqz hos quos intelligimus ad voluntatū suarū desideria perficienda. nullo carnis obstaculo retardari. demones sc̄z ac spiritales nequicias. et quidē cū sint de eminētiorē āgeloꝝ ordine deuoluti. detestabiliores eē hominibꝝ p̄templamur. eo q̄ possibilitate eorū desiderijs adiacētē id. qd̄ nequiter semel p̄ceperint irrenorabili malo perficere nō morētur. quia sicut est anim⁹ velox ad excogitandū. sic ad p̄siciendū pernix et absoluta substantia. et

dū suppeditat eis prona facilitas ea que voluerit peragendi. p̄ceptū malū nulla intercedens deliberatio salutaris emendat.

De inemendabili malicia spiritalium nequiciarū. *Lap. xiiij.*

Spiritalis nanc̄s lba nec villa carnis soliditate deuicta ut excusationē exorte in se praeue nō recipit voluntatis. ita venia malignitatis excludit. quia nulla quemadmodū nos ad peccandū impugnatione carnis extrinsecus lacessita est. b̄ vicio soli⁹ male voluntatis accensa. et ob hoc sine reuia peccatū. et languor sine remedio est. Sicut enī nulla sollicitatē terrena materia corruit. ita ne indulgentia quidem aut locū penitūdinis obtinere pt. Quibus exrebus evidenter colligitur. q̄ nō solū noxia nō sit hec que contra se inuicē suscitatur in nobis carnis spiritusqz cōtentio. verūtia multā p̄ferat vtilitatez.

Quid nobis p̄sit carnis aduersus spiritu cōcupia. *Lap. xv.*

Srimo q̄ delicias ac negligētias nostras statim arguit. et vt qdā diligētissim⁹ pedagog⁹ a districtiōis et discipline rectitudine nūqz nos deuiare cōcedens. si paululū qd se curitas nostra mensurā congrue seriatatis distinctionisqz excederit. flagellis in centiōz stimulat confessim et increpat atqz ad cōpetentem reuocat parcitatem. Hecūdo q̄ pro castimoniē ac puritatis integratate cū dei gratia concedente. ita nos longo tpe genitali pollutione vide nimis immunes. vt ne ipa quidem sim plici cōmotione carnis vlerius nos inquietandos esse credamus. et per hoc vln̄t qui nō gestemus corruptela carnis in secretis conscientie nostre fuerimus elati. suo nos rursum quāuis q̄eto ac simplici visitans fluxu humiliat ac retūdit nosqz homines esse stimulis suis amonet. Quodāmodo enī cū in ceteris gene ribus vicioꝝ et quidē grauioribꝝ malisqz noxijs indifferētis soleam⁹ incur-

Collatio quarta Abbatis Danielis

tere nec tā facile ī eoꝝ cōpungamur admissu. in hoc peculiariuſ hūiliat conciētia nřa. per qꝝ hanc illuſionē neglectarū quoqꝝ passionū recordatione mordet. evidenter intelligens immūdaꝝ se factā naturalibus incentiuſ. que cū effet imūndior spiritualibꝝ viciꝝ ignorabat. re currens. ptinus ad emendationē anteroris ignauie. cōmonetur pariter ne sup successibꝝ preterite puritatis debere confidere. quā se perspicit pūſilluꝝ quid de clinantem a domino perdidisse. nec posse huins purificationis donū niſi per soli us dei gratiā possidere. docentibus nos quodāmodo ipius rei exprimētis. vt si iugitatē cordis perpetuo psequi teleamtur. hūilitatis studeamus virtute in giter obtinere.

De incētiuſ carnis quibus ut humiliaremur grauiuſ tenere mur

Lap. xvi.

Etius igitur puritatis elatiōnem pniciosiore futurā cūctis sceleribus atqꝝ flagitiis. et ob hanc nibil nos emolumēt cōsecuturos p qualibet castitatis integritatē. testatur ille virtutes quarū superius fecim⁹ mētionē q̄ cū nullas huiusmodi titillatōes carnis habuisse credātur ob solā cordis elationē ppetua rūina de sublimi cōfessiō ſtatione deiecte ſunt. Eſsemus itaqꝝ penit⁹ abſqꝝ remedio tepidi. vt poten non habētes indicēne negligentie noſtre. vel in corpe nřo aut in conſciētis ppris in ſide tem. nec ſtudere nus ad perfectionis puenire ferorē. ſed nec frugalitatis qdeſ diſtinctionē vel cōntinentiā tenerem⁹. niſi nos hec titillatio carnis increſcēs hūiliaret atqꝝ retunderet. aduersus spiritu liū quoqꝝ vicioꝝ purgationē ſollicitos redderet et intentos.

De eunuchorum teþore.

Lap. xvii.

Oniqꝝ in hiſ q̄ ſpadones ſunt corpe. idcirco hūc aīe teþorem pluriꝝ in eſſe deprehēdim⁹. qꝝ velut ſolū ab hac neceſſitate carnali.

nec labore cōtinente corporalis. nec cōtri tione cordis ſe eſtimant indigere. et hac ſecuritate resoluti. nunqꝝ perfectionē cor dis ſed nec ſpiritualiū quidē viciō ſu rgationē vel querere in veritate vel poſſi dene feſtinat. Qui ſtatus a carnali q̄li tate deſcendens efficitur aīal⁹ qui eſt p culdubio teþerior gradus. ip̄e eſt enī q̄ de frigido ad tepidum trāſiens de teſtabilior dñi voce ſignatur.

Interrogatio quid iſterſit inter carnalem et animale. **L**ap. xviii.

Ermanus. De vtilitate col luctationis que inter carnem et ſpiritu ſuſcitatur. quātuꝝ vide tur nobis evidenter expreſſum eſt. ita vt eam ipis quodāmodo manibꝝ nřis pa pabilem factā eſte credamus. Et idcirco hanc quoqꝝ rationē nobis ſimiſit cu pimus aperiri. quid iſterſit inter carnalem et aīalem virū. vel quēadmoduꝝ aīa lis carnali poſſit eſte teþerior.

De tripli aīarū ſtatu. **L**a. xix.

Anel. Scđm diſtințioꝝ ſcri pture tres ſunt aīarū ſtatu. **P**rimus carnalis. **S**econdus aīalis. **T**ertius ſpiritualis. Quos in apoſtolo ita legimus deſignari. Nam dī car nali dī. **L**ac vob̄ potū tedi nō eſcā. nec dī ei poteraſt. bñ adhuc qdē poſteſt. ad huc enī eſt carnales. **E**titerū. Ab ei eſt inter vos zelus et pteſtio. nonne carnales eſtis. **D**e aīali q̄ alī cōmemorat. Aīa lis aut hō nō p̄cipit ea q̄ ſunt ſpiri tui ſtultitia ei ēilli. **D**e ſpirituali ſuo. **S**piri talāt exaniat oīa. ip̄e aut a nemine iudi cat. **E**titerū. **V**os aut q̄ ſpiritales eſtis inſtruite eos q̄ eī ſimodi ſunt in ſpūleni tatis. Itaqꝝ feſtinādi eſt nob̄ vt cū renū ciātes deſierimus eſſe carnales. id ēa ſe culariū ceſpimus cōuerſatiō ſe inngi. et ab illa maniſta carnis poſſuſione cefſa re ſpiritalem ſenſum. ptinus apprehēde re tota pture nitam. ne forte blandiētes nob̄ q̄ videmur ſu m exteioꝝ hominē huic renūciasse mūndo. vel carnaliū ſomi cationū deſeruisse cōtagia. tāqꝝ q̄ ſum.

De cōcupiscētia carnis et spūs

mā perfectionē p̄ hoc apprehēderim⁹. remissiores deinceps erga emūdationē ceterū passionū lentioresq; reddamur. ⁊ inter vtraq; detenti graduz spiritualis pfectus asseq; nequam⁹ existimātes ad pfectionē nob⁹ abūdes sufficere. q̄ exterio reboie videamur de pueratioē mundi hui⁹ ac voluptatib⁹ segregari. vel q̄ im- munes sumus a corruptela et cōmixtio- ne carnali. et ita innēti in illo tepido sta- tu. q̄ dēteri⁹ indicat. euomendos nos ex ore dñi fm eius s̄nīaz nouerim⁹ ita di- centis. Utinā calidus es⁹ aut frigid⁹. nūc aut⁹ tepidus es ⁊ incipiā te euomere ex ore meo. Nec īmerito eos dñs. q̄ si iam viscerib⁹ recepat charitatis noxios ⁊ te- pefactos. cū qđā cōnūsiōe pectoris sui euomēdos eē. pñūciat. q̄ cū salutarē qđ. Amodo ei p̄tuissent prebere l̄bam. euelli ab eins viscerib⁹ maluerit. tāto dēteri- res effecti illis q̄ nūq; ou dñi illāi sunt cibis. q̄nto id qđ nausea cōpellēte. pñci- mus odibilis⁹ detestamur. Quicqd ei frigid⁹ est. etiā ore susceptū vertit in ca- lores. ⁊ salutifera suavitate percipit. qđ aut⁹ semel vicio teponis abiectū est. nō di- cā labijs admouere. Etā emin⁹ itueri si ne ingenti horrore nō possimus. Recti- sime ergo. pñūciatur esse dēterior. q̄ faci- lius ad salutarē pueratioē ac pfectio- nis fastigiū carnalis q̄s id est seculari. v̄l gētilis accedit. q̄s is q̄ professus mona- chū. nec tñ viā perfectionis arripiēs fm regulaz discipline. ab illo semel spirituali- feruore segnis discessit. Ille nāq; corpo- ralib⁹ saltē vicijs būiliatus atq; imūdū se sentiēs ptagione carnali. ad fontē ve- re purificatiōis ac perfectionis culmen. qñq; cōpūct⁹ accurrit. ⁊ horrescēs illuz in quo est infidelitatis gelidissimū statū spiritus ardore succēsus ad perfectionē facilius cōnolabit. Nā q̄ semel vt dixi- mus tepido exorsus initio monachi ce- pit abuti vocabulo. nec tñ būilitate ac feruore quo debuit iter huius pfectiois arripuit. infectus semel hac miserabili- lue ⁊ in ea qđāmodo resolut⁹. nec ex se

vlteri⁹ pfecta sapē. nec alteri⁹ poterit mo- nitis erudiri. Dicit ei in corde suo fm il- lā s̄nīam. q̄ diues sum ⁊ locuples. ⁊ nul- lius egeo. Cui illud q̄z qđ sequit⁹ con- sequēter aptabit. tñ aut̄ es miser ⁊ miser- rabilis. ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nud⁹. i eo fact⁹ etiā seculari dēterior. q̄ nec miserū se nec cecū ac nudū aut emēdationē dignā. vel egere monitis alicuius aut institutione cognoscit. et ob h̄oc nec exhortationē q̄- tem vllaz verbi salutaris admittit. nō i telligēs ip̄e monachi se noīe pregrauari ac dēpmi opinione cūctoz. qua dū cre- ditur ab oīb⁹ sanctus. et velut dei famu- lis colit. necesse est vt in futurō rebemē- tioni iudicio peneq; subdat. Postremo qđ diuti⁹ immoramur i his q̄ nobis ex- perimēto satis cōpta sunt ac pbata. Fre- quēter enī vidimus de frigidis atq; car- nalib⁹. i. d̄ secularib⁹ ac paganis. ad spi- ritale peruenisse feruorē de tepidis atq; aialib⁹ omnino n̄ vidim⁹. Quos etiā p̄- p̄bēta ita legim⁹ dñm detestari. vt spiri- talib⁹ viris atq; doctorib⁹ p̄cipiat. vt ab eis monēdis docēdisq; discedāt. ⁊ ne quaq; velut in sterili atq; ifructuosa ter- ra notisq; sentib⁹ occupata. semē verbi salutaris expendant. b̄ vt p̄tēnentes ea⁹ nouā potius excolāt terrā. i. erga paga- nos ac seculares omnē doctrine culturā ac verbi transferāt salutaris instantiaz. qđ ita legit. Hec dicit dñs viro iuda et habitatorib⁹ bieren salē. Nouate noua- le. et nolite serere sup spinas.

De male abrenūciatiōib⁹. c. xx.

DEniq; qđ p̄det dicere ita ples- rosq; abrenūciasse cōspicimus. vt nihil āplius immutasse de anterioribus vicijs ac mou- bi cōprobētur. nisi ordinez tantūmodo atq; habitū secularē. Nam r̄acquirere pecunias gestiūt. q̄s nec ante possedēt. vel certe quas habuerūt retineat nō te- sinūt. aut qđ est lugubris etiā amplifi- care desiderāt. Is h̄oc p̄textū. vel famu- los sp̄exinde vel fratres alere se detere in- stū esse contēdūt. vel certe ostētu congre-

Collatio quarta Abbatis Danielis

gādi ceterū refūat quos velut abbates
instituere se posse presumunt. Quid si in vē
ritate viā pfectiōis in quereret hoc ponit
ta fortute pficerent niterent. ut sc̄ exuti nō
solū pecunij s̄ etiā affectiōib⁹ pſtinis ⁊
distensionib⁹ vniuersitatis semetiōis singu
lares ac nudos ita s̄ seniori⁹ im perio col
locaret. ut curā nō modo aliorū nullaz.
S̄ ne sui quidē gereret. Ecōtrario autē
evenit. ut dū fratrib⁹ p̄cessē festinat. nū
q̄ seniorib⁹ ip̄i subiiciatur. ⁊ a superbia
inchoātes dū instituere cupiūt. nec disce
re ip̄i nec agere ea que sunt deo agenda
mercatur. Quib⁹ necesse est ut fin salua
toris suiam ceci duces cecoz effecti. pa
riter in souēā cadant. Cuius subigelic⁹
vnū sit genus. dūplex tū eius est species.
vna q̄ serietate granitatēq̄ ingiter ini
tamur. alia q̄ effrenata libertate in cachib⁹
nos fatuos risusq̄ dissoluīt. Et illa qui
dem taciturnitate congaudet. hec vero
dēdignat silentio coartari. nec confun
dit passim ploq̄. etiā res incongruas ⁊ i
eptas dū erubescit vel inferior ceteris v̄l
inductior indicari. Alia ob elationē de
rictatus ambit officiū. altera despicit. ut
pote iudicās illud. aut dignitati pristinē
aut vīte ac nataliū snozū meritis inco
gnū vel indignū. Quarū q̄ dēterior. p
nūcianda sit. vniuersitatisq̄ discutiat
ac p̄pendat examē. Unū sane atq̄ idē
inobedietie genus est. v̄l. ppter opatiōis
instantiā. vel ppter oīj desideriū seniori⁹
violare mandatū. tanq̄ dispēdiosum ē
p somno q̄. p vigilāntia monasteriū sta
tuta quellere. Tantū deniq̄ est abbatis
transire pceptū vt legas. q̄ntū si cōtem
nas vt dormias. nec ali⁹ superbie formes
est. pīeūnīo fratrē q̄. p refectionē p̄tē
re. nisi q̄ pīcīosiora et a remedīis longī
quiora sunt vicia que sub specie fortū
⁊ imagine spiritualiū rerū vident̄ emerge
re. q̄ illa q̄ ex aperta carnali voluptate
gignūt. Hec enī velut palaz expositi
ac manifesti languores. et arguitur co
minus ⁊ sanātur illa vero dū pretextū
fortū tegūt. incrata pdurat. et dece

ptos quosq̄ periculosius faciunt ac te
speratins egrotare.
**Dēbis qui cōtēptis magnis oc
cupatur in paruis.** (Lap. xxi.)

Tam illud ridens q̄liter expi
mat. q̄ nonnullos post pīme re
nūciatiōis ardorez. quo vel res
familiares vel opes plurimas ac militi
am seculi relinquētes semetiōis ad mo
nasteria cōtulerūt. tāto cernim⁹ studio
in his q̄ penitus abscondi nō possunt. ⁊
q̄ nequent in bordine nō haberi. q̄uis
parua viliaq̄ sint. esse deuinctos. vt ho
mī cura pristinarū oīm facultatū superet
passione. Quib⁹ pfecto nō magne pro
terit maiores opes ac s̄bas cōtēpsisse. q̄
affectus earū ob q̄ ille contēpte sunt in
res paruas atq̄ exiguae transstulerunt.
Nā viciū cupiditatis ⁊ auaricie qđ er
ga spēs preciosas exercere non possunt.
circa viliores materias retinētes. n̄ abs
cidisseb⁹ immutasse. p̄bāt pristinā passio
nē. Nam nimia deuicti diligentia erga
curā pīathij. sportelle sagelli. codic mat
te aliarūq̄ similiū rerū. q̄uis vilissima
rū eadētn qua antea libidine detinetur.
Quē etiā tanta emulatione custodiunt
atq̄ defendūt. vt. p̄ ipsi⁹ aduersus fratrē
cōmoueri. atq̄ litigare qđ etiā turpius
est nō pudeat. In quib⁹ adhuc egritudē
ne cupiditatis pristinē laborātes. h̄ eadē
q̄ vīlus corporis possidere monachum vel
necessitas cogit. hi sedim numerū mens
rāq̄ cōmūnē nō sūt h̄re p̄tē. in hoc q̄z
sui cordis auaritiam designātes. cū vel
ea quib⁹ vītī necesse est. p̄pensiūs student
habere q̄ ceteri. vel excedentes diligētie
modū peculiarius ea attētiū s̄q̄ custodi
unt. et ab aliorū p̄rectatione defendūt.
q̄ vniuersis fratrib⁹ debet eē cōmūnia.
quasi ḥo differētia tātūmodo metallo
rū. et nō ip̄a passio cupiditatis habeat
innocia. ⁊ cū p̄ rebus quidem magnis ira
sci nō liceat. p̄ viliorib⁹ vero hoc ip̄m fe
cisse sine culpa sit. et nō idcirco preciosio
res abiecentiūs materias. vt facili⁹ dis

Capitula

cerem⁹ viliora h̄tenere. Quid enī differt
utrum quis perturbationē cupiditatis er-
ga opes amplas atq; magnificas, an er-
ga viliores exerceat species-nisi q̄ i eo re-
prehēsibilior iudicādus est. Ip̄ qui maxi-
ma spreuerit in minimis obligetur. Sō
perfectionē cordis abrenūciatio ista nō
obtinet q̄ cū censum habeat pauperis,
nō abūcē dūitis voluntatem.

Explícit collatio abbatis dani-
elis de concupiscentia carnis &
spiritus. Incipiūt capitula col-
lationis serapionis abbatis d
octo p̄cipalibus vicijs. La.i.

- A**duentis noster ad abbatis se-
rapionis cellā et in q̄stio de ge-
nerib⁹ & impugnatiōe vicioꝝ.
Narratio abbatis serapiōis de
octo p̄cipalib⁹ vicijs.
- D**e duob⁹ vicioꝝ generib⁹ & effi-
cientia eorū quadripartita.
- R**ecapitulatio de castrimargie &
fornicatiōis passiōe & curatio-
nearum.
- Q**uō dñs n̄ solus absq; pecca-
to temptatus sit.
- D**e rōceptatiōis qua & diabolō
temptatus est dñs.
- D**e cōsummatione cenodoxie et
supbie sine mīsterio corporali.
- D**e filargiria q̄ extra natam sit
& qđ intellit inter ip̄am & natu-
ralia vicia.
- D**e ira atq; tristitia q̄ inter acci-
dēntia vicia plerūq; innueni-
antur.
- D**esex viciorū p̄cordia & dñorū
ab eis dissidentiū cognatiōe.
- D**e origine & qualitate vniuersi
iusq; vicij.
- I**n qđ sit utlis cenodoxia.
- D**e varia oppugnatiōe oīz vicioꝝ.
- D**e insitūdo aduersiō vicia cer-
tamie sūm ip̄oꝝ infestationē.
- R**ibil nos posse aduersum vicia

sine auxiliō tēi nec cōterenos, i
eorū extollī victoria.

- xvi** **D**e significatiōe septē gētiū q̄z is-
rael accepit trās & q̄re alibi sep-
te alibi mīste gētes cē dicātur.
- xvii** **I**nterrogatiō de cōpatiōe septē
gentiū & octo vicioꝝ.
- xviii** **R**espōsio quō sūm octo vicia oc-
to gentiū numerus ip̄leaf.
- xix** **C**ur vna gēs qđē deserit septē ve-
ro iubētur extingui.
- xx** **D**e natura castrimargie ad simi-
litudinē aq̄le cōparade.
- xxi** **D**e perseveratia castrimargie ad
ūlus philosophos disputata
- xxii** **C**urabiale predixerit dñs tecē
gentes expugnandas a poplo is-
rael.
- xxiii** **Q**uomodo utile nobis sit vicio-
rum terras possidere.
- xxiv** **Q**uā terre de q̄b⁹ expulsi sunt po-
puli chananeoꝝ semini sem sit
erit deputate.
- xxv** **L**estimonia diuersa super signifi-
catione octo vicioꝝ.
- xxvi** **Q**uā tenacita passiōe gule īpendē-
dus sit labor ad x̄tutes ceteras
obtinendas.
- xxvii** **Q**uā nō idē ordo p̄siliū sit q̄ p̄s-
titut in catalogo vicioꝝ.

Explícit capitula. Incipit col-
latiō serapionis de octo p̄inci-
palibus vicijs. La.i.

N illo
cetu antiquissi-
moꝝ sēnum fuit
vir noīe serapi-
on ad p̄mē gra-
tia discretiōis or-
nat⁹. cui⁹ collati-
onē ope p̄ciū reorūs ēdere. Ambicēb⁹
enī nob̄ vt te impugnatiōe vicioꝝ aliq;
disputaret. q̄b⁹ origines eorū & cause ma-
nifestiūs p̄aderētūr ita exorsus est.
Narratio abbatis serapiōis de
octo p̄cipalibus vicijs. La.ii.

Lollatio quinta Abbatis Serapionis

Octo sunt p̄ncipalia vicia q̄ hu-
manū infestat genus. i. prunus
castrimargia qd̄ sonat ventris
inglunies. Secundum fornicatio. Tertium si-
largiria. id ē avaricia sine amor; pecunie
Quartum ira. Quintum tristitia. Sextum acci-
dia. id ē anxietas sine tediū cordis. Sep-
timum cenodoxia. id ē iactantia seu vana
gloria. Octavum superbia.

De duobus vicioꝝ generibus et efficiēta eorū quadripartita

Dīn igitur vicioꝝ genera sunt
duo. Aut enī naturalia sunt vt
castrimargia aut extra naturā
vt filargiria. Efficientia vero quadrip-
tita est. Quedā enī sine actōe carnali cō-
summari nō possunt. vt est castrimargia
et fornicatio. quedā ḥo etiā sine vlla cor-
poris actōe cōplētū. vt est supbia et ce-
nodoxia. nōnulla cōmotiōis suę cās ex-
trīsecus accipiunt. vt est filargiria et ira.
alia vero intestīs motib⁹ excitant. vt est
accidia atq̄ tristitia.

Recapitulatio de castrimargie et fornicationis passione et cu- ratione earū. **Lap. viii.**

Aut hec eadē disputatiōe qn-
tū possumus nō solū brevi s̄ eti-
am scriptura et testimonijis ma-
nifestiora reddam. castrimargia et forni-
catio cū naturaliter nobis insint. nā nō.
nūq̄ etiā sine vlo aīcincitamento solius
instigatione ac pruritu carnis oriūntur.
materia tñ vt cōsummētur egent extrin-
secus. et ita in effectū corporali actione p-
ueniunt. Anusquisq̄ ei tēptat propria
cōcupīa. deinde cōcupisctia cuz fuerit
cōcepta pariet peccati. Peccatum ḥo cū
fuerit cōsummātū generat mortē. Nam
nec p̄mis adā per castrimargiaꝝ decipi
potuit nisi esse materiā habēs in p̄mptū
abusus ea fuisse illicite. nec scđs sine cu-
iisdā materie illicitatiōe temptatur cū
dicitur ei. si fili⁹ dei es dic vt lapides isti
panes fiāt. Fornicatio qz qnō nisi per

corp⁹ p̄ficiat oīb⁹ patet. ita dē B spū dicē
te deo ad btm̄ iob. Et p̄t̄ eius in lūbis
et ptāsei sup vmbilicū ventri. Ideo q̄
b̄ spālit̄ duo q̄ m̄ isterio carnis explēt̄ ex
tra illā spiritalē aīc curā egēt peculian⁹
etiā p̄tinēta corpali. Siqdē ad retiuden-
dos h̄o stimulos nō sufficit mētis intē-
tio. vt nōnū q̄ solet adūlus irā seu tristi-
ciā ceterasq̄ fieri passiōes q̄s etiā sine
vlla carnis afflictione sola nouit expug-
nare mētis idūstria. nisi etiā castigatio
corpalis accesserit. q̄ ieūnij. vigilijs et
opis p̄tritione p̄ficiat. hisq̄ fuerit remo-
tio localis adiūcta. q̄s sicut aboz vicio-
id ē aīc et corporis generant. ita supari nissi
vtrūq̄ labore nō poterit. Et licet bea-
apl's oīa vicia generalit̄. p̄nūc auerit eē
carnalia. siqdē imimicias et iras atz be-
reses inter cetera carnis opa nūrauerit.
nos tñ ad illoꝝ curatiōes atz nat'as di-
ligētī colligendas dupli ea divisione
distiguim⁹. Nam ex his qdā dicim⁹ esse
carnalia. qdā ḥo spiritualia. et illa qdē
carnalia q̄ spāl's ad sotū et ad sensuꝝ p-
tinēt carnis. q̄b̄ illa ita delectat ac palci-
tur. vt etiā q̄etas iciter mētes innitasq̄
eas nōnū q̄ p̄trahat ad suę volūtāt̄ as-
sensu. De q̄b̄ btū apl's. In q̄b̄ ait et
nos oēs aliquā p̄fisiati sum⁹ in desiderijs
carnis n̄refaciētes volūtātē carnis et co-
gitationū. et eramus natura filij ire sicut
et ceteri. Spiritualia vero dicimus q̄ in-
stinctu anime solius sorta. nō soluz nibil
voluptatis conseruit carni. sed etiā grā-
vissimis eam lāguoribus afficiētia. mi-
serime iocunditatis pastu animā tātu⁹
nutriunt egrotantem. Etidcirco hec q̄
dem simplici cordis indigent medicina.
que autem carnalia sunt non nisi dupli-
ci quemadmodum dīimus ad sanita-
tem curatione perueniūt. Unde puritas
et studentib⁹ plurimū confert. vt barum
naturaliū passionū ipsas materias sibi
primitus subtrahat. quib⁹ potest vel oc-
casio vel recordatio earūdem passionū
egrotati adhuc anime generari. Neces-
se est enī vt morto dupli. duplex adbi-

De octo principalibus vitiis

tratur curatio. Nam corpori ne cōcupi-
scientia in effectū temptet prūmpere ne
cessario effigies et materia illiciens sub-
trahenda est. et anime nibilominus ne ea
vel cogitatione cōcipiat. attentior medi-
tatio scripturarū. et sollicitudo per vigil
ac remoto solitudinis apponēda. In ce-
teris autē vicijs humana consortia nibis
obsunt. quinimum etiā plurimū conferunt
his qui carere eis in veritate desiderant
quia freqūētia hominum magis argu-
tur. et dum laesissita crebris manifesta-
tur. celeri medicina. perueniunt ad salu-
tem.

Quomodo dominus noster so-
lus absq; peccato temptatus sit.

Lap. v.

Egoq; dominus noster iesus
christus cū apostoli pronūciet
sententia temptatus fuisse per
omnia sīm similitudinez nostrā. dicitur
tamen absq; peccato. id est. absq; huīns
passionis cōtagio. neq; sc̄z aculeos cō-
cupiscentie carnalis expertus. quib; nos
necessē est etiā ignorātes inuitosq; com-
pungi. quippe cui nulla inerat similitu-
do seminationis vel cōceptionis huma-
ne. ita rōem conceptus eius archangelo
nūciante. Spiritus sanctus supueniet in
te. et viri altissimi obū brabit tibi. Ideo
q; et qd nascetur ex te sanctū: vocabitur
filius dei.

Deratione temptationis qd di-
abolo temptatus est dñs. Lap. vi.

Tillis enī passionibus enī ip-
se temptari tebuit. incorruptā
imaginē dei ac similitudinem
possidens. in quib; et adam temptatus
est. cū adhuc in illa inuiolata dei imagi-
ne perduraret. hoc est castrimargia. cen-
odoxia. superōia. nō in quib; post preuari-
cationē mandati imagine dei ac simili-
tudine violata. suo iaz vicio deuolutus
inuoluit. Castrimargia nāq; est qua in-
terdicti ligni presumit edulium. cenodo-
xia qua dicitur. aperiētur oculi vñi. sup-
bia. qua dicitur. eriq; licet dñj seictes bo-

nū et malū. In his tribi vicijs etiā domi-
nū salvatore legimus fuisse tempratum.
Castrimargia cum dicitur ei a diabolo.
Dic ut lapides isti panes fūt. Lenodo-
xia. Si filius deis. mitte te deorsū. Su-
perbia. cū ostendens illi omnia regna mū-
di et eoz gloriā dicit. Hec oīnia tibi da-
bo si cadens adoraueris me. vt isdē qui-
bus ille temptationū lincis ē appetitus
nos quoq; quēadmodū temptatorē vi-
cere deberemus suo doceret exēplo. Ideo
q; et ille adam dicitur. et iste adam. Ille
le primus ad ruinā et mortē. Hic p̄mus
ad resurrectionē et vitā. Per illū omne
genus hominū cōdemnatur. per illū om-
ne genus hominū liberatur. Ille de ru-
di atq; intacta singitur terra. Hic d̄ ma-
ria virgine p̄creatur. Huius ergo vt sit
scipere enī temptationes oportuit. ita ex-
cedere necessariū nō fuit. Nec enī qui ca-
strimargia vicerat. poterat fornicatione
temptari. quippe ex illius abūdantia ac ra-
dice procedit. quia ne ille quidez p̄mus
adam fuissest elisus. nisi ante genitricē ei
passionē deceptus illecebris diaboli rece-
pisset. Et ob hoc filius dei nō absolute ī
carne peccati venisse dicitur. Sīm simili-
tudine carnis peccati. quia cū esset in co-
vera caro manducās sc̄z et bibens et dor-
miens. clauorū q; confixionē in veritate
suscipiens. peccatū eins qd premaricati-
one contraxit. verū nō habuit sed imagi-
nariū. Nō enī ignitos aculeos concipi-
scientie carnalis expertus est. qui etiā no-
lentibus nobis naturā iam āministran-
te consurgunt. sed huius quandaz simi-
litudinem naturā participādo suscepit.
Nam cum omnia quę officij nostri sunt
in veritate compleret. et vñiversas infir-
mitates gestaret humanas. consequen-
ter huic quoq; passioni putatus est sub-
iacere. vt per has infirmitates etiā cōdi-
tionem huius quoq; vicij atq; peccati
videretur in sua carne portare. Deniq;
in his cum tam tammodo vicijs diabo-
lis temptat. in quib; etiam illuz p̄mū
deceperat. coniiciens hunc quoq; velut

quod s̄t in fūt. Septem
S. le lucam

gut

Lollatio quinta Abbatis Serapionis

hominē sit in ceteris illudendum. si eius
in illis quibus priorē teiecerat sensisset ei
sum. Verū ei scđm iam morbi q̄ tera
dice principalis vicijs pullularat. primo
certamine cōfutatus inferre nō potuit.
Videbat ei nullatenus eū initiale cau
sam egritudinis hui⁹ suscepisse eratq̄
superflū sperari ab eo fructū peccati cu
iis eum semina vel radices nullomodo
recepisse cernebat. Licet fīm lucam qui
postremā temptationē illam ponit. qua
dicitur. Si filius dei es mitte te deo. Ius
hec superbię passio possit intelligi. ita vt
illa supior quā matheus tertia ponit. in
qua iuxta predictū lucam euangelista
omnia ei regna mūdi in pūcto temporis
ostendens diabolus repromittit. accipi
atur passio filargiria. q̄ scilicet post castri
margie victoriā fornicatione eū tempta
renō preualens ad filargiriā transierit
qm̄ radicē malorū oīm nouerat. in q̄ itex
superatus nullū ei viciū ex his q̄ seques
bātur eam ausus ē ingerere. quippe que
nouerat de eius radice ac somite pullus
lare ad extremā superbię transierit pas
sionē. qua nouerat etiā perfectos quo
q̄ denictis omībus vicijs posse pulsari
qua etiā vel seipm̄ cum esset vt lucifer v̄l
cōplures alios absq̄ v̄l incitamento
precedentū passionū de celestib⁹ memi
nerat corruisse. Juxta hūc ergo quē pre
diximus ordinē qui ab euangelista luca
describit. etiā ipa illa illicitatio & figura
temptationū quibus vel illū primū v̄listū
scđm adam callidissim⁹ aggreditur in
imicus elegantissime cōgruit. Illi nāq̄
dicit. aperietur oculi vestri. huic ostēdit
om̄ia regna mūdi et gloriā eorū. Ibi di
cit. erit sicut dī. b̄ dīc. si filius dei es.

De consummatione cenodox
ie et superbie sine misterio cor
porali. Lap. vii.

Evt de efficiētis ceterarū q̄
passionū quarū rōnem interci
terenos expositio castrimargie
vel dñicē temptationis necessario cōpū

lit. eodem quo p̄posueramus ordine dis
seramus. cenodoxia atq̄ superbia etiā
sine v̄lo consummari solent ministerio
corporali. In quo enī egent actione car
nali. que p̄ concupiscentia & voluntate
sola cōquirēde laudis & hūane glorie
consequēde abunde ruinā generat anīē
captivitate. Aut quē effectū habuit cor
poralem predicti luciferi illius antiqua
superbia. nūlī q̄ eam tantummodo aio et
cogitatione p̄cepit. ita. p̄plexa cōmemo
rāte. Qui dicebas i corde tuo. i celū cō
scendam super astra dei ponā soliū meū
ascendam super altitudinē nubī. ero si
mīlis altissimo. Qui sicut huius sup̄bie
neminē habuit incentorem. ita ei plū
mationē criminis ruineq̄ perpetue co
gitatio sola perfecit. equidem cū affectas
tētrannidis nulla fuerint opera subse
cuta.

Defilargiria q̄ extrā naturā sit
et quid intersit iter ipsam etna
turalia vicia. Lap. viii.

Filargiria & ira licet nō sint vni
us nature. nā prior extra natu
rā est. sequēs vero originale vi
detur in nobis seminarū possidere. simi
li tamē oriūntur modo. extrinsecus siqui
dem causas cōmotionis plēnq̄ cōcipi
unt. Etenī frequēter bi qui adhuc infir
miores sunt. vel irritationē. vel instinctū
quorundam. in hec se corruisse vicia con
queruntur. ac precipitatos se v̄l ad iracū
diā. vel ad filargiriā alioq̄ p̄uocatione
causantur. Q̄ extra naturam sit filargi
ria. hinc liquido guidetur. quia nec ori
ginale probatur in nobis habere prin
cipiū. nec de materia concipitur que per
tingit ad anime vel carnis participatio
nem. viteq̄ substantiam. Q̄ibil enī ad
v̄sum ac necessitatē nature cōmuniſ pre
ter escam quotidianā ac potum certū est
peruenire. relique vero vniuersalē materię
q̄ntolibet studio atq̄ amore seruentur.
alienē tñ ab hūana indigentia etiā v̄su
vitēpius approbātur. ideoq̄ hoc velut
extra naturā existens nō nisi tepidos ac

De octo principalibus vitiis

malefundatos monachos pulsat. Que
autem naturalia sunt etiaz probatissimos
monachorum equidem in solitudine co-
moriantes attemptare non desinunt. Et in-
tantum hoc verissimum est probatur. ut
etiam gentes nonnullas ab hac passione
id est filargiria liberas omnimodis agno-
scamus. quia nequaquam vicibus egri-
tudinem usui et consuetudine receperunt.
Illum quoque priorem mundum qui an-
te diluvium fecit. diutissime concupis-
cie huius rabiem credimus ignorasse.
Que etiam in unoquoque nostrorum recte
abrenunciante sine ullo labore probatur
extingui. cuicunque uniusquis faculta-
tibus abieccis. ita experierit cenobij dis-
ciplinam. ut ex eis ne unum quidem de-
narium sibimet superesse patiatnr. Cu-
ius rei testes multa hominum milia pos-
sumus innenire. quia cum sub momento bre-
vissimo dispersis omnibus substantijs
suis ita hanc eradicaverunt passionem.
ut ne tenuiter quidem ab ea pulsent ul-
terius. nihilominus omni tempore con-
tra castrimargiam pugnantes. nisi inge-
ti circumspectione cordis et abstinentia
corpis dimicauerint securi esse non possunt.

De ira atque tristitia quae inter acci- denta vicia plerisque inuenia- tur.

Lap. ix. Risticia et accidia nulla quead
modum superiora diximus accedentes
te extrinsecus prouocatione ge-
nerari solent. Nam solitarios quoque et
in heremo constitutos. nullaque humano
comitios consortio. frequenter atque ama-
rissime vexare noscuntur. quod esse verissi-
mum quisque cum fuerit in solitudine com-
moratus. et pugnas hominis interioris
expertus. ipsis experimentis per facile co-
probabit.

De sex viciorū cōcordia et duo- ru ab eis dissidentiū cognatiōe.

Lap. x. Ecceigitur octo vicia licet diuersi
sos ortus ac dissimiles efficien-
tias habeant sextamen priorum id est ca-

strimargia. fornicatio. filargiria. ira. tri-
sticia. accidia. quadam inter se cognati-
one. et ut ita dixerim cōcavbenatiōe cōne-
xa sunt. ita ut prioris exuberātia sequen-
ti efficiatur exordiū. Nam te abundan-
tia castrimargie fornicationē. de fornicati-
onē filargiria. de filargiria iram. de ira
tristicia. de tristicia accidia necessēe pul-
lulare. ideoque simili cōtra hec modo atque
eadem rōne pugnādum est. et a precedē-
tibz semp aduersus sequētes optet nos
inire certamina. Facilis enim cuiuslibet
arbori notia latitudo ac pceritas exares-
cit. si antea radices ei⁹ quibus innitit vel
nudate fuerint vel succile. Et infestan-
tes humores aquarū continuo siccabuntur
cum generator earū fons ac profluentes ve-
ne sollerti industria fuerint obturate. Ob-
obiem ut accidia vincant ante tristicia su-
perāda est. ut tristicia propellatur. ira p-
us est extrudēda. ut extinguat ira. filar-
giria calcāda est. ut euellatur filargiria
fornicatio compescenda est. ut fornicati-
onē subtrahatur. castrimargie vitium est
castigandum. Residua vero duo. id est.
cenodoxia et superbia. sibi quidē similit-
illa qua de superioribus viciis diximus
ratione iunguntur. ita ut incrementum
prioris ortus efficiatur alterius. Lenoc-
nōx enim exuberantia superbie somitez
parit. Sed ab illis sex prioribus viciis
penitus dissident. nec simili cum eis soci-
etate federantur. Siquidem non solum
nullā ex illis occasiōne sive generationis
accipiunt. sed etiā contrario modo atque
ordine suscitantur. Nam illis euensis b-
relementius fructificant. et illos morte
viuacius pullulant atque succelunt.
Unde etiam diverso modo ab his duo
bus viciis impugnamur. In unūquod-
que enim illorum sex viciorū tunc incidi-
mus. cum a precedentibz eorum fuerim⁹
elisi. in hec quo duo victores et maxiept⁹
triumphos perclitamur incurrere. Dia-
git vicia quēadmodū incremento prece-
dentium generantur. ita illorum diminu-
tione purgātur. Et hancrōe ut superbia

Collatio quinta Abbatis Serapionis

possit explodi cenodoxia est presocanda
Et ita semprioribus superatis sequentia
coquiescet et extinctione precedentium
residue passiones absq; labore marcescet
Et licet hec qd prediximus octo vicia illa
q; cōmemorauimus rōne inuicem sibi
cōnexa atq; permixta sint spālius tñ in
q; tuor cōingationes et copulas diuidū
tur. Castrimargie namq; fornicatio pe
culiari cōsortio federatur. Filar girie ira
tristitia accidia. cenodoxie supbia fami
liariter coningatur.

De origine et qualitate vnius cuīsq; vici.

Le singillatim nūc de vnius
cuīsq; vici generib; disputo
mus. castrimargie genera sunt
tria. Primum qd ad refectionē perurget
monachū ante horā statutam ac legitti
mā festiare. Secundū qd expletōe ventrī et
quarūlibet escarū voracitate letat. Ter
tū qd accuratioes ac delicatissimos de
siderat cibos. Que tria nō leui dispenso
dio monachū feriūt. nisi ab omnib; iſil
pari studio atq; obfuantia semetipſuſ
expedire cōtenderit. Nam quēadmodū
absolutio ieinnij ante horā canonicam
nullatenus presumēda est. ita et vētris
ingluies et escarū sumptuosa atq; exq;
sita preparatio sit̄ amputāda. Ex his
enī tribus causis diuerse ac pessime vali
tudines aīg. p̄c̄atūr. Nam de p̄ma mo
nasterij odiū gignit. atq; exinde horor.
et intolerātia eiusdem cōcrescit habita
culi. quā sine dubio mox discessio aut fu
ga velocissima subsequetur. De secunda
igniti luxurie et libidinis aculei suscitā
tur. Tertia etiā inextricabiles filargirie
laq; os necit ceruicib; captiuoz. nec ali
quādo monachū sinit pfecta christi nu
ditate fundari. Cuīs nobis passionis
inesse vestigia. isto qd̄ deprehendimus
indicio. cū forte ad refectionē detenti ab
aliquo fratrū. p̄tentī nō sumus eo sapo
re cibos sumere. quo ab exhibente condi
ti sunt. sed qddā superfundi eis vel adq;
ci importuna atq; effrenata p̄scimus li

tertate. Qd̄ si enī penitus nō op̄ortet. tri
bus de canis. Primo qd̄ mēs monachi
semper debet in omni tolerātia ac parci
tatis exercitatione versari. et fm aposto
li discrein quib; est sufficiēs esse nulla
tenus enī poterit. vel occulta vel maiora
corpis desideria restringere. quisq; degu
statione modice insuavitatis offensus.
ne ad momentū quidē deliciās gutturis
sui valuerit castigare. Secundū qd̄ non
nūq; euēnit ut ad horā desit illa sp̄es qd̄
postulatur a nobis. et verecūdā neceli
tati vel frugalitati suscipiētis incutim.
publicatēs sc̄ paup̄itatē eius quaz soli
deo cognitā esse maluerat. Tertio qd̄ in
terdū solet savor ille quē nos adiici posci
mus alijs displicere. et innenimur iniu
riam multis dum nostrē gule ac tēside
rio satisfacere cupimus irrogare. ppter
quod omnimodis hec in nobis est casti
ganda libertas. Fornicationis genera
sunt tria. Primum qd̄ per cōmixtionē se
xus vtrūq; pficitur. Secundū qd̄ abs
q; feminē tactu. p̄o quo ber patriar
che iude filius a dño p̄cussus legit. qd̄
in scripturis sanctis immūdicia nuncu
patur. super quo apls. Dico aut̄ innup
tis et viduis. bonū est illis si sic perman
serint sicut et ego. qd̄ si se nō cōtinent nu
bant melius est enī nubere qd̄ vri. Terti
um qd̄ animo ac mēte cōcipit. Dequo
dñs in emangilio. qui viderit mulierem
ad concupiscendum eam. iam mecha
est eam in corde suo. Que tria genera be
atis aplus pari modo extingueda pro
nūcians. Mortificate inquit mēbra ve
stra que sunt super terrā. fornicationes
immūdicia libidinēz. Et iterū de duo
bus ad epheseos. Fornicatio et immūdici
a nec noietur in vobis. Etitez. Illud
aut̄ scitote qd̄ omnis fornicator. aut imū
dus. aut anarus qd̄ est idolorū seruitus
non habet hereditatē in regno christi et
dei. Que tria ut a nobis pari obseruati
one caueantur. simili nos eoruſ a regno
christi atq; vna deterret exclusōe. Filar
girie genera sunt tria. Primum qd̄ renūci

Sp̄. 6. p. 1.

De octo principalibus virtutis

antes diuitiis ac facultatibus suis spoliari non sinit. Sedm quaeque a nobis dispelta sunt vel indigentibus distributa. resumere nos maiori cupiditate persuadet. Tertius quaeque ne antea quidem posse dimus desiderare acquire vi compellit. Tre genera sunt tria. Unum quod exarde scitur in seculis quod grece thimos dicitur. Aliud quod in Iohannese 7 opere effectum primum quod occidit cupas. dicitur quod in apostolo. Num autem dominus inquit vos omnia ira indignatione. Tertius quod non ut illa seruens ad horam dirigit sed dies et tempora fratres quod aleis dicitur. Quae omnia equecli sunt a nobis horrore damnanda. Christine gena sunt duo. Unum quod vel iracudia desinente vel deillato domino ac desiderio propedito cassatoque generatur. Aliud quod irrationali mente angustia et sensu desperacione descendit. Accidie genera sunt duo. Unum quod ad somnum precipitat estuantes. aliud quod cellas desiderare ac fugere cohortat. Cenodoxia licet multiformis ac multiplex sit. et in diversas species dividatur. genera tamen eius sunt duo. Primum quod pro carnalibus ac materialibus extollimus rebus. secundum quod spiritu vane laudis in flamamur.

In quo sit utilis cenodoxia.

Lap. xij.

Non re tam eni cenodoxia utiliter ab incipientibus assumitur. ab his ducatur qui adhuc viciis carnalibus instigatur. ut verbi gratia si illo tempore quo fornicationis spiritu perurgentemente conceperint vel sacerdotalis officij dignitate vel opinionem canticorum qua sancti et immaculati esse credantur. et ita immundos concupiscentie stimulos quasi turpes atque indignos vel existationi lugere vel illi ordines indicantes hac saltete contemplatione declinet. minorem alio id quod maius est retundentes. Satius est cenodoxie vicio quemcumque pulsari quod incidere in fornicationis ardore vnde reparari aut non valeat aut vix valeat per rem. Quem tamen expsona dei unde prophetata

eleganter expressit dicens. Propter me longe faciam furorem meum et laude mea in frenato te ne intreas. id est ut duces cenciose laudibus comedas nequaquam ad ferni profunda pruas et irreuocabiliter mortalium peccatorum consummatione mergaris. Nec mirum tantam passionem habicinesse virtutem. ut irruentes quepiam in fornicationis labem valeat refrenare. cum sit multorum experimentis sepissime comparatum. quita enim quem semel veneni sui pestis corrugit infatigabilem reddat. ut factat ab eo ne biduana quidem ieunia vel triduana sentiri. Etiam nonnullos in hac heremo frequenter nouimus suisse professos. scilicet cenobitis syrie constitutos quinis diebus refractionem cibi sine labore tolerant. sed nunc autem tanta se fame ab hora tertia perurget. ut usque non a vix queant differre ieunia quotidiana. Super qua re pulcre abbas machanitis cunctam percutitati cur fame ab hora tertia in heremo pulchritudinem qui in cenobio ebdomadiby integris refractiones cōtempnens non sensisset esurientem respondit. Quia nullus habet ieunium nisi te illis qui te suis laudibus nutrit atque sustentet. ibi autem te digitus hominum et cenodoxie refractione saginabatur. Huius autem trei figura qua diximus superueniente cenodoxia vicium fornicationis excludi. pulchre in regum libro ac signanter exprimitur. ubi populum israelitum a nechao rege egypti captiuatum ascendens nabuchodonotore rex assiriorum et finibus egypti ad suam transfluit regionem scilicet ut non eos libertate pristine et genitali restitueret regioni. sed ad suas abducere terras et longius asportandos quod fuerant in terra egypti captivi. Quem figura in hoc quoque competenter aptabitur. licet enim tolerabilis sit cenodoxie quod fornicationis vicio deseruire. difficultius tamen a cenodoxie dominatione discedere. Nammodo enim longiore itineris spacio captiuus abductus laboriosius ad genitale solu et libertate pristine restetur meritoque ad eum increpatio illa prophetica

xvij 23 + 24

2

Collatio quinta Abbatis Serapionis

dirigetur. Quare inneteratus es in terra aliena. Recte siquidem inneterat? dicitur in terra aliena. quisquis a terrenis viciis non innonatur. Supbie genera sunt duo. Primi carnale. Secundi spirituale. quod etiam perniciosius est. Illos namque desperationis impugnat quos in quibusdam virtutibus prosecuisse repererit.

De varia oppugnatione omnium viciorum. Cap. xiiij.

Necigitur octo vicia cum omnibus hominum genus pulsentur. Non tamen uno modo impetu cunctos. In alio namque spiritus fornicationis locum obtinet principalem. in alio superequitat furor. in alio cenodoxia vendicat tyrannidem. in alio arcem superbia tenet. Et cum constet omnes ab omnibus impugnari. diverso modo et ordine singuli laboramus.

Di instituendo aduersus vicia certamine sum ipso infestacionem. Cap. xiiij.

Non obrem ita nobis aduersus obsecunda sunt pueri. ut unusquisque vicium quo maius infestatur explorans. aduersus illud arripiat principale certamen. omnes curam mentis ac sollicitudinem erga illius impugnationem observationemque defigens. aduersus illud quotidiana ieiuniorum dirigens spicula. pro illud cunctis momentis cordis spiralia crebraque gemini. um tela contorquens. aduersus illud vigilium labores ac meditationem sui cordis impendens. idesinentes quoque oratione ad deum fletus fundens. et impugnationis suae extinctionem ab illo spaliter ac ingiter poscens. Impossibile namque est de qualibet passione triumphum quempiam promereri. priusque intellexerit industria vel labore proprio victoriam certaminis semet obtineret non posse. cum tamen ut valeat mundari. necesse sit enim die noctisque in omni cura et sollicitudine permanere. Cumque se ab ea senserit absolutum. rursum latebras sui cordis simili intentio-

perlustret et excipiat sibi quam inter reliquias perspicerit duriorum. atque aduersus eam spaliter omnia spiritus armamenta comoveat. et ita semper validioribus superatis celerem de residuis habebit faciemque victoriam. quia et mens triumporum processu redditur fortior. et infirmorum pugna succedens promptior est. pruentum faciet preliorum. ut fieri solet ab his qui coram regibus mundi huius omnigenis congregati bestiis premiorum contemplatione consueverunt. quod spectaculi genus vulgo pancarpum nuncupatur. Hi in qua feras quascunque fortiores ratione vel feritatis rabie conspicerint dominos. aduersus eas prime congressionis certamen arripiunt. quibus extinctis reliquias qui minus terribiles minusque reverentes sunt exitu faciliori prosteruntur. Ita et viciis semper robustioribus superatis. atque infirmioribus succedentibus parabitur nobis absque villo discrimine perfecta victoria. Nec tamen putandus est principaliter quis contra unum dimicans vicium. et velut incantans aliorum tela prospiciens. inopinato ictu facilius valeat sauciari. quod nequam fiet. Impossibile namque est. enim qui pro cordis sui emendatione sollicitus erga impugnationes vicii cuiuslibet intentione suae mentis amauerit. aduersus cetera quoque virtus generali quendam horrorem et custodiā similem non habere. Quo enim modo vel illa qua absoluiri desiderat passio mea. rebitur obtinere victoria. que indigna purgationis premio aliorum facit contagio viciorum. Sed cum principalis cordis nostri intentio. velut speciale pugnam aduersus unam excepit passiones pro ipsa orabit attentius. peculiari sollicitudine ac studio supplicans. ut eam diligenter obseruare. et per bec celerem reatur obtinere victoriam. Hunc namque nos ordinem preliorum exercere debemus. nec tamen de nostra virtute confidere. etiam legislator his docet verbis. Non timetis eos. quia dominus deus tuus in

De octo principalibus virtutis

medio tui est. tens magnus et terribilis. ipse consumet nationes basin conspectu tuo pavlatim atque per partes. Non poteris telere eas pariter ne forte multipli centur contra te bestie terre. Habitque eos dominus deus tuus in conspectu tuo. et inter sicut illos donec penitus teleantur.

Nihil nos posse aduersum vicia sine aurilio dei. nec debere nos in eorum extollit victoria. Cap. xv.

Ed neque debere nos in eorum extollit victoria similiter amonet.

Ne postquam comederas inquit et satiatu s fuenis. domos pulchras edifica ueris. et habitaueris in eis. habuerisque armenta et ouium. greges auri et argenti cunctarumque regum copiam. eleuetur cor tuum. et non reminiscaris domini dei tui quod eduxit te de terra egypci. modo frumentis. et ducor tuus fuit in solitudine magna atque terribili. Salomon quoque in pueris. Si ceciderit inimicus tuus noli glorulari. in supplantatione autem eius noli extolliri. ne videat dominus in te placeat ei. et auertat iram suam ab eo. id est. ne perspiciens elationem cordis tui ab eius impugnatione discedat. et incipias terelictus ab eo rursus illa quam per dei gratiam ante superaueras passione verari.

Non enim orasset. propheteta dicens. Ne tradas domine bestias animas consistentem tibi nisi scisset. propterea inflatione cordis quosdam ut humilientur eisdem rursus vicique que vicerant tradi. Nobrem certos nos esse conuenit. tam ipsis rerum experimentis que in numeris scripture testimonij eruditos. nostris nos viribus nisi dei solius auxilio fulciamur. tatos hostes superare non posse. et ad ipsum quotidie summam victorie nostre referre debere. Ita super hoc quoque per moysen dominum monete. Ne dicas in corde tuo. cum delenerit eas dominus deus tuus in conspectu tuo. propter iusticiam meam introduxit me dominus. ut terram hanc possiderem. cum propter impietas suas iste letale sint nationes. Neque enim propter iusticias tuas et equitatem cordis tui tu

ingredieris ut possideas terras eorum. sed quia ille egerunt impietatem. te introcessit delete sunt. Rogo quid apertius potius dici contra perniciosa opinionemque presumptionemque nostram. qua totum quod agimus. vel libero arbitrio vel nostre voluntatis industrie reputare. Ne dicas inquit in corde tuo. cum delenerit eas dominus deus tuus in conspectu tuo. propter iusticiam meam introduxit me dominus. ut terram hanc possiderem. Nonne his qui oculos anime reseratos et aures habent ad audiendum evidenter expressit. Cum tibi prospere viciorum carnalium bella successerint. et videris te de ipsis ratione cenno et conuersatione mundi istius liberatum. non tu quid virtuti nec sapientie prouentum pugne atque victorię inflatus ascribas. credens te proprias labores et studium tuum. et arbitrij libertatem de spiritualibus nequitibus vel carnalibus virtutibus obtinuisse victoram. Quibus proculdubio in nullo penitus preualere potuisse nisi te domini communisset ac ptecessisset auxilium.

Designificatione septem gentium quarum israel accepit terras. et quae alibi septem et alibi multe gentes esse dicantur. Cap. xvi.

Non sunt septem gentes quarum terras egressis ex egypto filii israel daturum se dominus repromittit. Quae omnia secundum apostolum cum in figura contigerint illis. ad nostram confirmationem scripta debemus accipere. Ita enim dicitur. Cum introducerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingredieris. et delenerit gentes multis coram te. et hebreum et gergeseum et amorreum et chananeum et serecum et eueum et iebuseum. septem gentes multo maior numeri que tu es. et robustiores te tradideritque eas dominus tibi. percuties eas usque ad internacionem. Quae vero multo maioris numeri esse dicuntur. hec est ratio. quia plura sunt vicia que virtutes. Et ideo in catalogo quidem diligi-

Cap. 1. cap. 10. 1.

Dec. 1. A. 1.

102

Collatio quinta Abbatis Herapionis

merantur septē nationes in expugnatiōne vero eārum sine numeri ascriptione pōnūtur. Ita enī dicitur: et te leuerit ḡes multas coram te. Numerosior enim est q̄ israel· carnaliū passionū populus. de hoc septenario somite viciorū acra dice procedens. Exinde enim pullulant homicidia· contentiones· heresies· furtas· falsa testimonia· blasphemias· comesatiōes ebrietates· detractiones· ludicra· turpilo· quia· mēdacia· periuaria· stultilo q̄a· scurilitas· inquietudo· rapacitas· amaritudo· clamor· indignatio· cōtemptus· murmuratio· temptatio· desperatio· multaq̄ alia que cōmemorare plōgū ē. Que cū a nobis lenia iudicent· quid de illis apostolus senserit· vel qm super his sententiā intulerit audiamus. Necq; murmu raueritis inquit· sicut quidam illorum murmurauerūt· et ab exterminatore perierūt. Et de temptatione. Necq; tempe mus christum· sicut quidam illorum tē prauerunt· eta serpentibus perierūt. De detractione. Noli diligere detrahere ne eradicet. Et de desperatione. Qui desperantes semetipos tradiderunt impudicitie i operationē oī serorū· in immundici am. Q; vero clamor· sicut ira et indignatio et blasphemia condemnat· eiusdez apostoli vocibus manifestissime perdocetur ita precipientis. Dñnis amaritudo et ira et indignatio· et clamor· et blasphemia tollata a vobis· cum omni malicia· aliaq; cōplura his similia. Que cum sint multo maioris numeri q̄ virtutes· denictis tamen illis octo principalibus vicijs. ex quorum natura eas certum est emanare omnes protinus conquiscent· ac perpetua pariter cum his internatione telen. De castimargia namq; nascunt come sationes· ebrietates. De fornicatiōe turpiloquia· scurilitas· ludicra· ac stultilo. q;. Defilargiria· mēdaciū· fraudatio· furtā· pūria· turpis lucri appetit· falsa testimonia· violētia ihūanitas ac rapacitas. De ira· homicidiū· clamor et indignatio. De tristitia· rācor· pusillanimitas· ama-

ritudo· desperatio. De accidia· ociositas somnolētia· iptunitas· inquietudo· per uagatio· instabilitas mentis et corporis verbositas· curiositas. De cenodoxia cōtentiones heresies· iactantia· ac presumptio nouitatum. De superbia· contempli inuidia· inobedietia· blasphemia· murmuratio· detractio. Q; autē he pestes etiā robustiores sint· maſſeſe nature ipius impugnatione sentimus. Fortior enī militat in membris nostris oblectatio carnalium passionū q̄ studia virtutum· q̄ nō nisi summa contritione cordis et corporis acquirantur. Si autem et illas innumerabiles hostiū caternas spiritualibus oculis contempleris· quas beatus apls enumerat dicens· nō est nobis collectatio adūlus carnē et sanguinē· bādūlus p̄cipiat· adūlus p̄tates· adūlus mūdi rectores tenebrarū bay· cōtra spiritualia nequitie in cōlestibus· et illud qđ d̄ viro iusto i nonagēimo dicitur psalmo. Tent a latere tuo mille· et decem milia a textris tuis· liquido peruidebis· q̄ multo maioris sint numeri et validiores q̄ nos carnales sc̄ atq; terreni· quippe cū illis spiritualis atq; aeria concessa substatia sit.

Interrogatio de cōparatione septē getium et octo viciorū.

Lap. xvij.

Ermarius Quō igitur octo sunt viae quē nos impugnat· cum per moysen septē dinumrate sint gentes quē aduersantur populo israel· vel quēadmodum terras viciorum cōmodum nobis est possidere.

Respōsio quō sūm octo viae octo getiū numerus impleatur.

Lap xvij.

Herapion. Octo esse p̄cipia lia viae quē impugnat monachum· cunctorū absoluta sententia est. Quefiguraliter sub gentium vocabulo nominata· idcirco nūc omnia nō ponūtur· eo q̄ egressis iaz de egypto et liberatis ab una gēte validissima· id ē

De octo principalibus vitiis

egyptiorum moyses vel per ipsum dominum in deuteronomio loquebatur. Quae figura in nobis quoque rectissime stare repreheditur qui de seculi laqueis expediti castrimargia id est ventris vel gule vicio carnifice cognoscimus. Et habemus iam contra has residuas septem gentes simili ratione consuetum. prima scilicet quia iam deuicta est minime computata. Cuicunq; etiam terra in possessione israeli non datur. sed ut deserat eas perpetuo. et egressiatur ab ea domini preceptione sancitur. Et idcirco ita sunt moderanda ieunia. ut non necesse sit per immoderationem continetie. quod defectione carnis vel infirmitate tracta est reverti rursus ad egyptum et terram id est pristinam gule et carnis occupantiam. quam cum mundo huic abrenunciaremus abiecimus. Quod figuraliter illi perpetui sunt. quod egressi in solitudinem fortuitum. rursus desiderauerunt ollas carnium super quas sedebat in egypto.

Cur una gens quidem deserit se ptem vero iubetur extingui.

Lap. xix.

Quod aut illa gens in qua natim sunt filii israel non penitus extinguitur. sed tantummodo deserit eius terra precipit. hec vero septem usque ad iterationem iubetur extingui. hec est. quod cuncti libet ardore spiritus successi heremus fortuitum fuerimus ingressi. in civitate ac ministerio castrimargie. et quodammodo quotidiano eius convertio neque carere poterimus. Semper enim in nobis edulij et escarum ut ingenitus ac naturalis vivit affectionis licet amputare superfluos eius appetitus ac desideria festinemus. quod sicut per omnia teleri non possunt ita debent quodam declinatione vitari. De hac enim dicitur. Et carnis cura ne feceritis in desideriis. Dum huius ergo cure quam precipitum non per omnia abscedere. sed absque desideriis exhibereret in eis affectum. evidenter egypci dominacione non extingui mus. sed ab ipa quadam discretione separamur. non desupfluis seu laetioribus epul cogitantes. sed secundum apostolum. victu quotidiano.

ano indumentoque vestenti. Quod figurale etiam in legem mandatur. Non ab omnibus enim egyptiorum quod fuisti incola in terra eius. Ne cessari ei virtus corpori non sine uestimento permicie vel aie scelere denegatur. Illaz vero septem perturbationum velut omnimo dis noxiarum. de recessibus aie nostrae penitentis exterminandi sunt motus. De his enim ita dicit. Omnis amaritudo ira et indignatio. et clamor et blasfemia tollat a vobis cum omnium malitia. Et iterum. Fornicatio autem et omnis imundicia et auaritia nec noierit in vobis. aut turpitudo. aut stultiloquium. aut scurrilitas. Non sumus ergo horum quod nature supinducta sunt radices abscidere viciorum. usum vero castrimargie nequaquam valebitus amputare. Non enim possumus quantumlibet perficerimus. id non esse quod nascimur. Quod ita est tamen nostra quod sumus exigui. quod omni perfectorum vita et conuersatione monstratur. quod cum reliquarum passionum reciderit stimulos. atque heremus tota metis furore et corporis experientia nuditate. nihilominus quotidiani virtus prudentialia et annui panis preparacione. queunt liberari.

De natura Castrimargie ad suam milititudinem aquile comparade.

Lap. xx.

Natura passionis figura qua nescire est quodvis spiritualiter summumque monachorum coartari proprie satis aequaliter similitudine designat. Quae cum excellissimo volatu ultra nubium fuerit altitudinem sublimata. sequitur ab oculis cunctorum mortaliuum. ac facie terrenae totius abscondebitur. rursus ad vallum ima submitti. et ad terrena descendere. ac morticinis cadaueribus implicari vestris necessitate convertitur. Quibus manifestissime corroboratur castrimargie spiritum neque posse ut certaria virtus resecari. vel per omnia similiter extingui. sed a culeos eius ac superfluos appetitus extute animi retudi timet atque prohiberi.

De perseverantia Castrimargie aduersus philosophos disputata.

Lap. xxi.

e 5

Collatio quinta Abbatis Serapionis

In senū cū philosophis disputās qui eum p simplicitate christia na velut rusticū crederēt fatigandū. sub loc p blematis figurās colore elegāter expressit. Multis inq̄t creditorib⁹ p̄ me us me dereliquit obnoxius. ceteris ad integrū soluē ab omni cōuentiōis eoz molestia literatis sum. vni satis facere quotidie soluendo nō possum. Cumq; illi ignorātes vim pposite questionis absolūtionē eius precario postularēt multū ait virtijs fui naturali cōditiōe p̄strict⁹. sed inspirāte dño desideriū libertatis. cūq; illis tanq; molestissimis creditoribus renūcians huic mundo. et omnē s̄bam q̄ mihi successiōe patris obuenerat a me pariter abiiciēs satis feci. atq; ab eis sū omnimodis absolutus castrimargie p̄o si mulis nullo modo carere preualui. Nec enī q̄z quis cā in paruu modū vilissimā q̄z redigerem q̄z titatē vim quotidiane cō pulsioneis enado. s̄ necesse est me perpetuā cōventionib⁹ perurgeri. et iterminabilē qnandā solutionē iugū functiōe depēdere. atq; inexplibile inductionibus eius inferre rectigal. Cum illi hūc quem velut ideotā ac rusticū ante despexerant pñncia erūt pñmas philosophie p̄tes. id est ethica disciplinā apprimē cōp̄rendisse mirati admodū potuisse eū naturaliter assequi. q̄ nulla ei secularis erūditio p̄tulisset. cum ipi sudore multo lo gāq; doctrina hec attin gere nequivisset. Hec spāliter de castrimargia dixisse sufficiat. Qunc reuertamur ad disputatiōnē quā de generali vicioz cognitione ce peramus exponere.

Cur abrae predixerit deus de cē gentes expugnadas a populo israel. **L**ap. xxij.

Cum ad abrahā dñs de futuris loqueret qđ vos minimere qui sisisti. nō septē gentes legit di numerasse s̄ decē. quarū terra semini ei danda p̄mitit. Qui numerus adiecta idolatria atq; blasphemia evidentē imple

tur. q̄bus ante notitiā dei et gratiā ba ptismi vel impia gentilium vel blasphemā iudeoz multitudine subiecta ē. donec in intellectuali egypto cōmorat. Si aut̄ ab renuncians quis et egressus inde per dei gratiā denicta pariter castrimargia ad terrenū peruenierit spiritalem. de impugnatiōe triū gentiū literatis p̄tra septem tantuʒ que per moysen dinumerant̄ bel la suscipiet.

Cuō vtile nobis sit vicioz ter ras possidere. **L**ap. xxij.

Qod vero istarū perniciolarū gentiū regiones salubriter pos sidere precipimur. ita intelligit. Habet vñū quodq; vicinū in corde nro p̄pia stationē quā sibi vendicās in aīe nostre recessu exterminalis israel. id est contemplationē rerū summarū atq; sanctarū. eisq; semper aduersari nō desinit. Nō enī possunt v̄tutes cū vicijs parit cōmorari. Que enī participatio iusticie cuž iniquitate. aut q̄ societas luci ad te nebras. Sed cū ab israele p̄plo. id est. virtutib⁹ contra se dimicantib⁹ fuerit vicia superata. locū q̄ sibi in corde nro concupiscentie vel fornicationis spiri⁹ retentabat. deinceps castitas obtinebit. quē furor ceperat. patientia vendicabit. quē tristitia mortem operans occupane rat. salutaris et plena gaudio letitia pos sidebit. quē accidia vastabat. incipiet ex colere fortitudo. quē superbia conculca bat. humilitas honestabit. et ita singul vicijs expulsis. eoz loca. id est. affectus virtutes contrarie possidebunt. Quēsi. lij israel. id est. aīe videntis dei. non um̄ merito nūcupātur. q̄ cuž vñiversas cor dis expulerint passiones. nō taz alienas possessiones peruassisse q̄. p̄prias recipie rasse credendi sunt.

Oterre de quib⁹ expulsis sunt populi chanaeozū semini sem fuerint deputate. **L**ap. xxij.

Eleni quantuʒ docet vetus tra ditio. bas eisdem terras chanaeozū in quas itroducūtur filij

57
13

De octo principalibus vitis

israel filii sem fuerunt quondam in orbis divisione sortiti. quas deinceps per viꝫ atqꝫ potentiam posteritas clam quasi ois iniq̄tate possedit. In q̄et dei iudicium rectissimum cōprobatur qui et illos de locis alienis q̄ male occupauerant expulit. et istis antiqua patrū possessionē q̄ prospiceorū in divisione orbis fuerat depurata restituit. Quæ figura in nobis q̄q̄ stare certissima ratione cognoscit. Nam voluntas dñi possessionē cordis nostri nō vicijs s̄ virtutibꝫ naturaliter depuravit. Quæ post p̄maricationē ade in solestem tibi vicijs i. p̄lis chanancis a p̄pria regione depulit. cū ei rursum per dei ḡtiā diligētia nřa ac labore finierint restituētam alienas occupasse terras q̄ p̄prias credende sunt recepisse.

Testimonia diuersa super significacione octo viciorū. *La. xxv.*

Ebis octo vicijs et in euangelio ita significatur. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida querētū inuenit. Lūc dicit. Reuertar in domū meā vnde exiui. Et veniens inuenit vacante scopis mundatā et ornataz. Lūc vadit et assumit alios septem nequiores se spiritus. et intrantes habitat ibi. et siunt nouissima hominis illius peiora p̄ oribꝫ. Ecce ut ibi septē ḡtes legim⁹ excepta egyptiorū. de q̄ egressi fuerat filii israel. ita et hic septē reuerti sp̄us dicuntur immundi excepto eo q̄ ab homine p̄hus narratur egredens. De hoc septenario somite viciorū salomon quoq; in proverbiis ita describit. Si te rogauerit inimicus voce magna. ne consenseris ei. septē enim nequies sunt in aīa eius. id est. si superatus castrimargie sp̄us ceperit tibi sua humiliacione blandiri. rogās quodāmodo ut aliqd relaxas a cepto fenuore impertas ei. qd̄ continentie modū et mensurā iuste discretionis excedat. ne resoluarise ei subiectio. nec arridente impugnationis securitate. qua videris paulisper a carna-

libus incentiis factus quietior ad p̄stū remissionē vel preteritas gule concupiscētias reuertaris. Per h̄enī dic̄ sp̄us ille quē viceras. Reuertar in domū meā vnde exiui. Et procedentes ex eo p̄festim septem spiritus vicioꝫ erūt tibi acriores quā illa passio q̄ i p̄mordijs fuerat superata. q̄ temox ad deteriora p̄trahet ḡta peccatorum.

Ol de victa passione gule impēdendus sit labor ad virtutes ceteras obtinendas. *Cap. xvi.*

Qua propter ieunij et continētie incubentibus nobis festinandum est vt gule passione superata protinus aīam nostram vacuā esse a necessariis virtutibus non sinamus. s̄ eis vniuersos recessus cordis nostri studiosius occupemus. ne reuersus concupiscentie spiritus inanes nos ab ip̄is vacantes reperiatur et non sibi aīam soli adiutum parare contentus introducat secuz in animam nostram septenarium hunc somitem viciorū. et faciat nostra nouissima peiora prioribus. Turpior enī erit post hec et immundior anima. ac supplicio graviore plectetur que seruūtiasse huic seculo gloriatur. dominatibus sibi octo vicijs. quā fuerat qndā ī seculo p̄stituta. cum nec disciplinaꝫ monachi fuisse professa nec nomen. Nam et nequiores hi septem spiritus illo priore qui egredens fuerat idcirco dicuntur. quia deliderium gule id est castrimargia per se senō esset noxia. nisi intromitteret grauiores alias passiones. id est fornicationis filargirig. ire. tristitia. sine supbie. q̄ p̄ semet noxia aīe ac p̄ceptoria ēēnō dubiū ē. Et idcirco perfectionis puritatē numq̄ poterit obtinere quisquis eam de hac sola continentia. id est ieunio corpali sperauerit acqrendaz. nisi nouerit obid se hanc exercere debere. vt humiliata carne ieunij facilis possit aduersus alia via. cia inire certamen. nō in solestante carne

Collatio sexta Abbatis Theodori.

saturitatis ingluie.

Quoniam idem ordo preliorum sit quod ponitur in catalogo viciorum.

Lap. xxvij.

Aliendum tamen non enundetur in omnibus ordinis preliis, quod si cut diximus non vno modo impugnamur oes, et oparetur vniuersitas nos struimus qualitate belli quo principaliter infestatur concertationis luctamen arris pereita ut aliud necesse sit aduersus vicium quod tertium ponitur primum exercere conflictum, alius contra quartum seu quintum, et ita prout ipsa via in nobis obtinent principatum, utque impugnatiis exigit modus, nos quoque oportet ordinem inserviare preliorum, sicut que prouentus quod victorie triumphiq; succedens faciet nos ad puritatem cordis et perfectionis plenitudines peruenire. Hucusque abbas serapion de natura octo principalium viciorum nobis differens, latentius in corde nostro passionum genera, quarum causas atque affinitates cum ab ipsis quotidianie vastarem, nec cognoscere poteram, ita lucide reseravit, ut eas quodammodo ante oculos positas intueri nobis velut in speculo videremur.

Explicit collatio abbatis serapionis. Incipiunt capitula collationis theodori de nece sanctorum.

Lap. i.

Escriptio heremi et inquisitione nece sanctorum.

iij Responsio abbatis theodori ad propositam questionem.

vij Detribus quod in loco modo sunt, bonis et malis et medijs.

iiij Quod malum nulli inuito ab alio possit inferri.

v Obiectio quod admodum ipse de dicat creare mala.

vi Responsio super interrogacione proposita.

vij Interrogatio an reus sit qui in isto intulit mortem, cum iustus habeat de morte mercedem.

vij Responso ad precedentem interrogacionem.

ix Exemplum beati iob a diabolo temptati et domini a iuda traditi, et quod in isto tam prospera quod aduersa sapientiam ad salutem.

x De virtute viri perfecti qui ambidexter figuraliter nuncupant.

xi De duplice genere temptationum, quod triplici modo inferuntur.

xij Quoniam vir iustus non certus adamantino signatorio debet esse consimilis.

xij Interrogatio si possit mens inter in una atque eadem qualitate durare.

xviii Responso ad interrogatis propositis.

xv Quid detrimentum sit discedentis ex cella.

xvi De mutabilitate etiam supernarum celestiumque virtutum.

xvij Quod nemo ruina subitanea colabatur.

Expliciunt capitula. Incipit collatio theodori abbatis de nece sanctorum.

Lap. i.

Non pale sine partibus iuxta tecum vicum quod amos prophetam me ruit procreare, solitudo vastissima est usque arabia ac mare mortuum, quod ingressa deficiunt flumina iordanis et alphei sui faciunt finem, et cineres sodomorum amplissima extensione porrecta. In hac summe vite ac sanctitatis viri monachi dirissime cōmorantes repente sunt discurrentibus saracenorū latrunculis interempti. Quod corpora licet sciremus tamquam pontificibus regionis illius quod ab unius sa plebe arabum tanta veneracione precepita, et inter reliquias martyrum condita, ut innumeri ipsi e duobus opidis concurretes grauissimum sibi certamen indicerint, et usque ad gladiorum conflictum pro-

De nece sanctorum

Sancta rapina sit eorum progressa cōtentio. dum pia inter se deuotione decertat qui nā iustius eorum sepulturam ac reliquias possiderent. alijs scilicet de vicinia cōmorationis iorum. alijs de originis propinquitate gloriantibus. nos tamen vel nostrorum vel quorundam nō mediocriter ex hac parte scādalizantū fratrū offensione permoti. inquiretesq; cur tanti meriti ac tantarū virtutū viri ita sint a latrunculis interfecti. tantūq; dñs passus fuerit erga suos famulos facinus perpetrari. ut viros cunctis mirabiles in manus traderet impiorū. mesi ad sanctū theodori singularem in cōuersatione actuali perreximus virum.

Hic namq; morabatur in cellis. qui locus inter nitriā ac scibiaz situs. et a monasterijs quidem nitriē quinq; milibus distans. octoginta milii solitudine ab heremo scibhi in qua cōmorabamur interueniente discernitur. Cui cū de predicto virorum nece querimoniā fudissemus. ammirātes tantā dei patientiaz q; viros sc̄ illius meriti taliter perimi permisisset. ut qui alios quoq; siue sanctitatis pondere de huiusmodi liberare temptatione debuerint. ne se ipso quidez preripuerint de manib; impior; aut cur deus admitti in seruos nōs tantū facin⁹ consensisset.

Respoſio abbatis theodori ad ppropositam questionem. Lap. ij.

Batus Theodorus respondit Hec qstio illoz solet animos per mouere qui paruz fidei vel scientie possidentes. merita sanctorū vel premia q; nō in presenti redunduntur. Spposita sunt in futuruz arbitratūr in huius temporalis vite breuitate restitui. Ceterū nos qui nō sumus in hac vita tantū sperantes in christo. ne sīm apostoli milerabiliores sumus omnibus homini bus. quia sc̄ in hoc mndo nihil. pmissio nū recipiētes. etiam in futuro eas p hac incredulitate perdam⁹. opinionib; eorū nō debemus errare. ne ignorata vere dis-

finitionis sententia titubantes. ac trepidi temptationib; moueamur. cū eisdem nos quoq; traditos viderimus. vel iniusticiā sc̄ vel incuriā humanarū rex deo qd dictu quoq; nefas est ascribentes. q; sanctos viros recteq; vinētes in temptatione nō protegat. nec bonis ea que bona sunt. nec mala malis retribuat in presenti. et cuz illis damnari mereamur. quos Sophonias. pp̄heta castigat. qui dicūt inquit in corib; suis nō faciet dñs bene. sed neq; faciet male. vel certe cum illis innamur. q; huīusmodi querimonijs deuī blasphemare dicuntur. oīnis qui facit malum bonus est in conspectu domini. et tales ei placent. aut certe. vbi ē tensiusticie illam quoq; blasphemā que in subsequentib; describitur similiter adiungentes. van⁹ ē q; seruit deo. aut qd emolumētum quia custodimus precepta eius. et quia ambulauimus tristes coram domino. ergo nūc beatos dicimus arrogātes. si quidem ditati sunt facientes impietatem. et temptauerunt deū et salvi facti sunt. Nobrem ut banc ignorationē que prauissimi huius erroris radix et cā est possimus euadere. primuz nosse debeamus. quid vere sit bonū. quid malum. et ita deū super his nō fallam vulgi. sed vera scripturarū diffinitionē tenētes. minime infidelū hominū decipiē errore.

De tribus que in hoc mndo sūt id est bonus et malus et medius.

Lap. iij. Tria sunt enī que in hoc mndo sunt. id est. bonū. malū. mediū. Debemus itaq; nosse qd proprietū. quid malum. quid ve sit mediū. vt nostra fides vera scientia communia in cunctis temptationibus incōcusfa perduret. Nihil igitur in rebus dum taxat humanis principale bonum ēē credenduz est. nisi virtus animi sola. que si de sincera nos ad divina perducens illi immutabili tono facit iugis inberere. Et cōrio nihil malū ēē dicēdū est. nisi peccatum solum. qd a bono deo nos separans.

Et pnde. et honesti. vñ pnd. illud. qd leprosus. de lat. vñ

bonū. p.

mediu. p.

Collatio sexta Abbatis Theodori.

malo facit diabolo copulari. Media sunt quae in utramque partem per affectum et arbitrio vententis dirimir possunt. utputa diutie, potestas, honor, robur corporis, sanitas, pulchritudo, vita ipsa vel mors, paupertas, infirmitas, carnis iniuria, et cetera his similia, que per qualitatem et affectum vententis, vel ad bonam possunt parte proficere vel ad malam. Nam et dinitie proficiunt frequenter ad bonum apostolum, qui dinitib[us] huius mundi precipit ut facile tribuat, comunicet indigentibus, thesaurensi sibi fundamentum bonum in futurum, ut per has apprendat veram vitam. Et secundum euangelium bone sunt illis qui faciunt sibi amicos de iniquo manoma. Quae rursum retorquentur ad malum, cum ad recendunt tantummodo vel ad luxuriam cogenerantur, et non ad usus indigentium dispensantur. Potestas quoque et honor, corporisque robur ac sanitas, que sint media et utrobique convenientia, etiam ex hoc facile cōprobatur, quod multi sanctorum in veteri testamento potiti his omnibus, et in summis dinitiis et culmine dignitati ac fortitudine corporis constituti, deo quoque accessissimi fuisse noscuntur. Et ediverso qui his male abusi sunt, et ea ad ministerium suorum detulerunt, non immerito vel puniti sunt vel extinti, quod frequenter regno lib[er]tatis indicat factum. De ipso etiam morte ac vita quia media sunt, vel sancti Iohannis vel inde nativitas protestatur. Unius namque inter se sibi vita, prout vitalis quoque gaudium ortus eius contrallate dicatur, secundum illud. Et multi super eius nativitate gaudebunt. De alterius vero dicta vita, Bonum erat ei, si natu non fuisset homo ille. De morte etiam Iohannis omniumque sanctorum dicitur. Preciosa enim est in conceptu domini mors sanctorum eius. Deinde autem et similius. Mors peccatorum pessima. Infirmitas etiam carnis interdum quae sit cōmoda Lazarus illius paupis ulcerosi beatitudo demonstrat. Cuiuscum nulla alia virtutum merita scriptura committitur pro hoc solo quod egestatem et infirmi-

tatem corporis patientissime toleravit, si nus abrah[ae] possidere beatissima sorte permisit. Egestas quoque ac persecutio[n]es et iniuria que mala esse totius vulgi opinionem censentur, que sint utiles ac necessarie etiam ex hoc liquido cōprobatur. quod sancti viri non solum eas nunquam vita re voluerunt, verum etiam in virtute sua, vel appetentes, vel fortiter tolerantes amici dei effecti, eterne vite sunt stipendiata consecuti, beato apostolo concinete. Propter quod placebo mihi in infirmitatibus, in contumelias, in necessitatibus, in persecutionibus, in agustiis pro christo. Cum enim infirmor, tunc potens sumquia virtus in infirmitate perficitur. Et idcirco illi qui summis huius seculi dinitiis et honoribus ac potestatibus extolluntur, non ex his principale bonum obtinuisse credendi sunt, quod in solis esse virtutibus definitur sed medium quiddam quod si in istis recte ac necessarie ventibus utilia hec esse repertur et cōmoda, occasionem namque operis boni fructusque in illius vita eternitate parturiunt, ita illis qui male opibus abutuntur inutiles sunt atque incomode et occasione peccati mortisque concinant.

Quoniam nulli in finito ab alio possit inferri. **L**ap. iiiij.

Has itaque divisiones fixas atque immobiles retinet scientesque nihil esse bonum nisi virtutem sola, que extimore dei ac dilectione descendit, nec malum quicquam esse nisi peccatum, solum et separationem a deo, diligenter nunc discussiamus. utrum deus unquam sanctis suis, aut per se, aut per alium quempiam inferri permiserit malum, quod sine dubio nullum omnino reperies. Nec enim potuit aliquando cuiusque nolenti ac resistenti malum peccati alter inferre, nisi illi soli qui illud in se se cordis ignorantia et corrupta voluntate suscepit. Denique cum ibi iob diabolus adhibet vniuersaliter nequitie suam machinam malorum peccati voluntas.

Denece sanctorum

inferre ac nō solum cunctis eū facultatibus spoliasset. verū etiā post illū de morte septem filiorū tam atrocē tamq; insperatū orbitatis dolorē. vulnerē eum pessimo a capitis vertice usq; ad plantā pedum. et itolerādis cruciatiōy onerasset neq; ei peccati maculā quinuit infligere q; in cunctis īmobilis persenerās. nūlū blasphemie accōmodanit assensum.

Obiectio quēadmodū ipse deus dicatur creare mala. *Lap. v.*

Eri manus. Frequenter legimus in scripturis sanctis deūz creasse mala. vel hominib; intulisse. vt est illud. Qm ablsq; me nō est deus. ego dñs z nō est alter formā lucem et creās tenebras faciēs pacē z creās mala. Et iterū. Si ē malicia ī ciuitate quaz dñs n̄ fec. **Respōsio super īterrogatione pposita.** *Lap. vi.*

Theodorus. Nōnūq; los let scriptura dīna abusue mala pro afflictionib; ponere. non quia pér naturā prie mala sīnt. b; fm b; qab his sentiātur mala quib; utilit; inferūtur. Hominib; etenī disputās dīni na censura. necesse est vt humanis xbis et affectionib; eloquatur. Etenī sectio vel vstio salutaris que illis qui vlcērū contagione putrefacti sunt pie infertur a medico. mala a tolerantib; credit'. nec iniquo carcer. nec eq; calcar. nec emēdatio luanis est delinquēti. Omnes etiam discipline his q; erudiūt amare sentiūt ad pns. sicut apls dicit. Omnis autē disciplina ī pnti nō videſ esse gaudij b; meror. postea at fructū pacatissimū bis qui per se exercitati sunt reddet iusticie. Et quē diligit dñs corripit flagellat at omnē filiū quē recipit. Quis ei est filius quē nō corripit pater. Itaq; mala non nūq; ponī pro afflictionib; solent fm illō. Et penituit deū super maliciā quā locut' est vt faceret eis z nō fecit. Et iterū. Quia tu dñe misericors z miserator. paties z multū misericors z penitens in malicijs. id est super tribulationib; et

erūnis quē nobis pro peccatorū nosstro rū meritis inferre cō pelleris. Quassciens vtiles esse nō nullis. ita aliis ppber ta utiq; nō inuidens salutū eoz b; cōsus lens imprecatur. Adde illis mala domine. addemala glorioſis terre. Et ipē dō minus. Ecce inquit inducam super eos mala. id est dolores ac vslitates. q; bus in presenti salubrī castigati ad me quē in rebus prosperis contempserūt. reuerit tandem ac festinare cogātur. Ideoq; hec principalia esse mala nō possumus definire multis enī ad bonū proficiunt et causas ēternorum pariūt gaudiorum. Et idcirco vt ad questionem propositā recurramus. vnlnera quē putantur mala nobis ab inimicis vel a quibuscumq; alijs interrogari. nō sūt credenda mala ec b; media. Non enī talia inuenientur quālia putat esse ille qui intulit animo furiando. b; qualia senserit ille qui sustinet. Ideoq; cum illata fuerit mors viro sancto non ei malum illatum esse credendū est. sed medium quiddā. Qd cū peccatori maluz sit. iusto requies z absolutio fit maloy. Mors enī viro iusto reqes. cui? vita abscondita ē. Et tō n̄ c vir iust? ex hac aliqd ppetit detrimētū q; nihil p. tulit noui. b; id qd ei accessurū fuerat ne cessitate nature inimici neq; tia non sine p̄mio vte pēnis exceptit. ac debitū moris hūane qd inexcusabili lege reddēdū est. cū fructū vberimo passionis. ac magne remuneratiōis mercede persoluit.

Interrogatio an reus sit qui iusto intulit morte cū iustus habeat de morte mercede. *Lap. vii.*

Eri manus. Ergo si iterēpt' iust' nō solū nihil mali ppetus est. b; etiā mercedē passiōis asseqtur. quō in reatū vocabit' q; nō nochit mortē inferēdo b; profuit.

Respōsio ad precedentez interrogacionē. *Lap. viii.*

Theodorus. Nos te ppriate boni maliz vle' qd dixi? cē mediū disputam? nō d' affectu eoz.

Collatio sexta Abbatis Theodori.

qui ista cōmittūt. Nec enī q̄s impi⁹ vel iniquus idcirco impunitus erit. q̄ malitia sua iusto nocere nō potuit. Tolerationia enī et virtus iusto nō illi qui morte vel supplicia intulit. sed illi proficit ad mercēdē qui illata sibi patiēter exceptit. Ideoq; et hic merito punietur p̄ crudelitatem suę vicio qua malū voluit inferre. et ille nibilominus nihil mali perpessus est. q̄ virtute animi sui patiēter temptationes doloresq; sustentans. ea q̄ malo p̄posito illata sunt ad profectū melioris status. et eterne vite fecit beatitudinem peruenire vel pertinere.

Et rēplū beati iob a diabolo tēptari. et dñi a iuda traditi et q̄ iusto rā p̄spera q̄ aduersa p̄ficiat ad salutē. **Lap. ix.**

Ne q̄ enī patientia iob mercede⁹ diabolo q; enī illustriorē suis temptationib; reddidit. Billi ip̄i q̄ eas viriliter pertulit acquisiuit. nec iudicem⁹ supplicij imunitate donabitur. q̄ p̄ditio eius ad salutē generis. p̄fecit humani. Non enī p̄uenitus p̄siderādus est opis b̄operatis affectus. Quapropter hec debet in nobis diffinitio imobiliter custodiri. q̄ nulli malū ab alio possit inferri. nisi qui illud ignavia sui cordis ac p̄fillanimitate p̄traxerit. hāc eandē sententiā beato a p̄stolo uno versiculo confirmātē. Scimus autē qm̄ diligentib; deū oia cooperātur ad bonū. Dicēs enī oia cooperātur ad bonū. vniuersa nō solū q̄ prospera. verū etiā q̄ putātur aduersa pariter cōp̄ebendit. Per q̄ et in alio loco idem aplū se transisse describit. cum dicit. Per arma iusticie q̄ a dext̄ris sunt et a sinistris id est per gloriam et ignobilitatem. per infamiam et bonam famam. vt seductores et veraces. ut tristes. semper autē gaudentes. ut egentes. multos autē locupletates et cetera. Omnia ergo q̄ p̄spera repūtantur et dext̄re dicuntur partis. q̄ sanct⁹ aplū glorię et bonę famę vocabulo designantur. illa etiā q̄ existimatur aduersa q̄ per ignobilitatem et infamiam evidenter ex-

pressit. q̄q; a sinistris esse describit. efficiuntur viro perfecto arma iusticie si illata sibi magnanimiter suscitauerit. q̄ vi delicit per hec dñmicas et in illis ip̄is qui bus impugnari putatur aduersis taq; armis vtendo eisq; velut arcu et gladio scutoq; validissimo cōtra illos qui hec īgerūt cōmunitus. p̄fecit suę patiētie ac virtutis acquirat. gloriolissimū constātie triūphū ex ip̄is q̄ letaliter inferuntur capiens hostiū telis. nec p̄sporis dumtaxat elatus. nec delectus aduersis. sit in re plano ac via regia semp incedens. ab illo trāquillitatis statu nequaq; leticia superueniente quasi in dext̄ra motus. nec ingruentibus aduersis tristitiaq; cominate velut ad leuam rursus impulsus. Pax enī multa diligentib; nomē tuu⁹ et nō est illis scandalū. De illis vero qui per singulos incurrentes casus. p̄ eorum qualitate ac varietate mutatur ita dicit. Stultus aut̄ sicut luna mutatur. Ut ei de perfectis ac sapientib; dicitur. diligētib; deū omnia cooperātur ad bonū. ita d̄ infirmis. p̄nūciat̄ ac stultis. Omnia adūsa viro insipīcti. nec enī p̄sporis rebo p̄ficit nec emendatur aduersis. Eiusdēnā. q̄ virtutis est tristia fortiter tolerare cuī ins etiam sc̄da moderari. et cū qui ī uno eoq; superatur neutrū suffere certissimum est. Facilius tamen quis elidī potest p̄sporis q̄ aduersis. Hec enī interdū etiā inuitos retinent atq; humiliat̄. et cōpūctione saluberrima v̄l minus peccare faciunt vel emēdant̄. illa vero molib; mētem ac perniciousis extollentia blandimentis. securos felicitatis suę puent̄. ruina maiore prosterunt.

Per virtutē viri perfecti qui abī dexter figuraliter nūcupatur. **Lap. x.**

Th̄i sunt ḡ q̄ figuraliter in scripturis sanctis amfoterodexioi id ē ab dext̄ri nūcupāt̄. vt ille aoth in libro iudicium fuisse describitur. q̄ vitraq; manu vtebat̄ p̄ dextera. Quā dext̄e

De nece sanctorum

ita poterim⁹ nos quoq; intellectualē possidere si ea q̄ p̄sp̄ra sunt dexterāq; censem̄ et ea q̄ aduersa sunt ac sinistra dicū nē. bono rectoq; v̄su ad partē fecerim⁹ dexterā p̄tinere ut q̄cūq; fuerint illata fiant nob̄ s̄m aplin̄ arma iusticie. **N**uaby nāq; partib; (et vt ita dix erim manib;) interiorē boiem nostrū subſiſtēre quidemus: nec q̄ſq; sanctorū carere hac ſinistra quā dicim⁹ pōt ſin. hoc v̄tus pfecta diſcernit: ſi v̄trāq; in dexterā bñ v̄tendo cōuertat. **E**t vt ma- nifeſtiuſ hoc quod dicimus poſſit ite- ligi: habet vir sanct⁹ dexterā ſuccellus videlic⁹ ſpirituſales in qua tunc cōſiſit: qn̄ ſeruens ſpū dederiſ et p̄cupiſcen- tis omib; dñatur. qn̄ ab omī diaboli- ca impugnatōe ſecurns abſq; v̄llo la- bore ac difficultate vicia carnis vel re- ſpuit vel abſcidit. cū ſublimat⁹ a terra vniuersa p̄ſentia atq; terrena: velut inanem fumū vmbraq; vacuā p̄teplatur et mox tranſitura contemnit cū fu- tura p̄ excessum mentis: nō ſolū arden- tissime concupiſcit: verū etiam clari⁹ in- tetur. cū efficacius ſpirituſalib; paſcitur theorijs: cum lucidiuſ ſibi reſerari con- ſpicit celeſtia ſacramenta: cū orationes purius atq; alacriuſ emittit ad dñm. cū ita ſpū ardore ſuccenſus ad ea que iuſibilia ſunt et eterna tota animi ala- critate transmigrat: vt nequaq; ſe iam credat in carne cōſistere. **H**abet ſiliter et ſinistrā cum temptatōnum turbinib; implicatur: cū ad deſideria carnis incē- tuorū eſlib; inflammat⁹. cū ad iracū- die feruorem perturbationū igne ſucce- ditur. cū ſuperbię ſeu cenodoxię elatōe pulsatur. cū truſticia morte operāte te- pmitur. cū machiniſ accidię et ipnigna- tione occidię. cūq; oī ſpirituſali feruore ſe- ſto qdā te pore atq; irrationabili mero re torpeſcit: vt nō ſolū cogitatōib; recq; ac feruentib; deſeratur: ſed enī psalm⁹ oī lec̄tio remoſio celle ſumſtorreant: et tolerebili quodā tetroq; fallido vni- uera ſordeant iſtrumenta virtutum. q̄

bus cū pulſat monachus ſinistris pti. bns ſe cognoscat vrgeri. **Q**uisq; igit in ill⁹ que dextre parē eſſe p̄dūm⁹ mīme fuerit ſu bintrāte glīa vanitatis elatus et in iſlis que ſinistrę p̄tis ſunt viriliter dimicās: nulla desperatōe p̄ciderit: ac potius de cōtrarijs arma quedā patē ad exercitiū x̄tūtis aſſumpſerit. vtraq; manu v̄tetur p̄ dexterā: et in vtrōq; actu triūphator effect⁹ tam de ſinistro ſtatū q̄ de dexterā palmā vīctorię conſequet⁹ **Q**uale htm̄ iob legi⁹ meruſſe: q̄ v̄tq; p̄ dexterā coronabat qn̄ ſeptē filioꝝ p̄ opulentus ac diuines incedens quotidiana p̄ eoz purificatōe ſacrificia dño of- ferebat: nō tā ſibi eos q̄ deo ſuceptos ac familiareſ cupiēs exhibere qn̄ ianua eius oī aduenienti p̄tebat: qn̄ erat pes claudorꝝ: et oculus eceorꝝ: qn̄ de velleri bus ouiū eius humeri calefiebat inſi- mo: um: qn̄ erat orphanoꝝ pater et vir viduariū: qn̄ nec in cor: de quidē ſuo ſup inimici ſui ruina ganifus eſt. Idēq; tur- ſus p̄ ſinistrā partem ſublimiore v̄tute de aduerſitatib; triūphabat: cū ſeptem filiis uno orbatus momēto: non vt pa- ter acerbo luctu cōſiciebat: ſed vt verus dei famulus ſup creatoris ſui volūtate gaudebat: cū ex locuplete pauperrim: nadus ex diuite: ex valido tepidus: ex inclyto et glorioso ignobilis atq; deſpe- cts incorruptam animi fortitudinē re- tentabat. **C**ū deniq; omī ſubſtātia atq; opib; deſtitutus ſterquilinij erat factus habitator: et velut qdāz corpori ſui ſene- riſſimus carnifex telta radebat ſaniē p̄- fluentem: atq; ex omī parte mēbroꝝ gle- bas dñmū mersis in pſunda v̄uineq; digitiſ tetralebat. **I**n qbus cunctq; in nullā deſperando plapsus eſt blaſphe- miā: nec aduersus creatorē ſuū in ali- quo murmurauit quinimo neq; tan- ta temptationum mole atq; acerbitate cōterritus: ipm quoq; qd̄ ex oī priuina facultate ſuo corpori ſupuerat in dumē- tum qd̄ ſolū q: ipo v̄liebat: a diabo li potuerat vāſtatiōe ſaluari reſcidens

f

Collatio VI abbatis Theodori

atq; abiiciens adiecit sup illaz quā dñ
nissimus predo intulerat spontaneā nu
ditatem. **C**onā quoq; capitis: que so
la de priori glorie reliquijs intacta remā
serat: vexatori suo, piecit abscisam. et am
putans etiā id qd scuiēs reliquerat ini
micus. illa celesti aduersus eum voce tri
pudiat et insultat. **S**i bona suscepim⁹
de manu domi; mala nō suscinebimus:
Pudus egressus sum de vtero matris
me⁹: nūdus reuertar illuc. **D**omin⁹ de
dit dñs abstulit: quō dño placuit sic fa
ctum est: sit nomen domini benedictum.
Ambidextrū merito dixerim et ioseph.
q; in p̄sp̄ris gratior: patri: religiosior fra
tribus: acceptōr deo: in aduersis causis
domio fidelis: carceri m̄tissimus vincit.
inuictarū immemor: beneficis inimicis
inuidis: et q̄stum in iphis fuit interfectori
bus fratrib⁹ nō solū piis: s; etiā muni
ficis inuenit. **S**i ergo eorūq; consimi
les recte .i. ambidex
tri nuncupat. vtraq; em⁹ manu vtūtur
p̄ dextra: et inter hec que aplūs dinume
rat transentes partē dicūt. **P**er arma
iusticie que a dextris sunt et a sinistris. p̄
gloriā et ignobilitatem. p̄ infamia⁹ et
bonam famam ēt. **D**e qua dextra vel si
nistra ita salomon ex persona spōse loq;
tur in cantico cantico⁹. **L**ena eius s̄b ca
pite meo: et dextera eius amplexabit me
Quas licet vrasq; vtiles esse significet
tū illam sub capite suo ponit: q; subiace
re debent aduerser̄ ptes p̄ncipalitat̄ cor
dis. **A**d hoc siquidem tū vtiles sunt: ut
p̄ tempore nos exerceant et erudiāt ad sa
lutem. ac pfectos ad patientia⁹ reddant
dexterā vero ad confoundandā se ac ppe
tuo conseruandā salutari amplectu spō
si sibimet coerere: atq; insolubiliter ei
optat innecti. **E**rimus igitur ambidex
tri: qn⁹ nos quoq; rerū presenti⁹ copia
v̄ inopia non mutarit: et nec illa nos ad
voluptates noīcē remissionis impulerit
nec ista ad desperatōem attraxerit et que
relaz: sed simili⁹ deo grates in vtrōq; re
ferentes p̄atem fructum de sc̄dis aduer

sisq; capiamus: qualem se ille ver⁹ am
bidexter doctoz gentiū fuisse cōsecutum
testatur dicens. **E**go em⁹ didici in quib⁹
sum sufficiens esse: scio et humiliari: scio
et abūdere: vbiq; et in omnibus institu
tus sum: et saturari et esurire: et abūdere
et penuriam pati: omnia possum in eo q̄
me confortat.

De duplice genere temptationis
et triplice mo inferuntur. **C**a. xi.

Rogo licet dixerim⁹ bipartitam
esse temptationem: id est in rebo
vel p̄sp̄ri vel aduersis: sciendū
est tū om̄es hoies triplici rōne temptari
Plerūq; ob. pbatōem: nonnunq; ob
emendatōem: interdū ob merita delicto
rum. **E**t ob. pbatōz qdē: vt btm abraā
vt iob multosq; sanctorū: tribulatōnes
innumerās legim⁹ p̄mis̄e: vel illud qd
in deuteronomio dicit ad populum per
moisen. **E**t recordaber̄ cūcti itineri illi⁹
p̄ quod adduxit dñs tens tuis q̄dra
ginta annis p̄ desertum: vt affligeret te
atq; temptaret: et nota fierent que i tuo
animo x̄sabuntur: vtrū custodiens mā
data illius an nō: et illud quod in p̄s. dē
p̄bani te apud aquam contradictōnis.
Adi iob qz. **A**n putas metibi aliter locu
rum: q; vt appareres iustus: **O**b emēda
tōem vero cui iustos suos: p̄ parnis qui
busdaz leuibusq; peccati: seu pro elatōe
sue puritatis humilians diuersis tem
ptatōibus tradit: vt omnem sordē co
gitatōnum: et vt x̄bis p̄p̄hetē dica⁹: sco
riam quā in occultis eorū quidet esse cō
cretā excoquēs in p̄senti: velut aut p̄ pu
num futuro trāsmittat examini: nihil in
eis residere p̄mittēs qd̄ scrutās: post hec
indicijgnis penali cruciati expurgatu
rus inueniat: fm illnd: multe tribulatō
nes iustorū: et fili-noli negligere discipli
nam dñi: neq; fatigē dū ab eo in crepa
ris: quez em⁹ diligit dñs corripit: flagel
lat aut omnē filiū quē recipit: q; se ni est
fili⁹ quez nō corripit p̄: **N**isi ex disciplē
nam estis cui⁹ participes facti sunt oēs:
ergo adulterini et nō filij estis: et in apōcē

De necessariis sanctorum

ego quod amo arguo et castigo. Ad quod etiam
in figura hierosim et psalmi dei per hieremiam
fimo dirigitur. Facia enim pluviationem in
oibus gentibus in quibus displiceat te autem non
facia in pluviatione; sed castigabo te in
iudicio; ut non tibi videar innoxius. Pro
qua salutari emendatione orat daniel di-
cens. Proba me domine et tempta me; vtere
nes meos et cor meum. Iesaias quod utilitate
huius temptationis intelligens. correpe in
quit nos domine. veritatem in iudicio et non in
furore tuo. Et iterum. Confitebor tibi domi-
ne quoniam iratus es mihi: conuersus est furor
tuus et consolatus es me. Pro merito autem
peccatorum plaga temptationis inferit: ut
ibi plegas populo israeli immisurum se do-
minus cōminat dicens. dentes bestiarum
immittat in eos cum furore trahentium super
terrā et frustra percussi filios vestros disci-
plinā non receperitis. In psalmis quoque
multa flagella peccatorum. Et in euangeliis.
Ecce sanus factus es: iam noli peccare
ne teteris tibi aliquod contingat. Inueni-
mus sane et quartam ratum: qua ob manū
festandā solummodo gloriam et opa dei inferri
quibusdam aliquas passiones scriptura
rum auctoritate cognoscimus. Nam illud
euangeli. Neque hic peccauit neque parētes
eius; sed ut manifestetur opa dei in ipso.
Et iterum. Infirmitas hec non est ad mortem
sed per glorificem filium dei per ipsam. Hunt autem et alia ultionem genera:
quibus non nulli quod malicie supergressi sunt cu-
mulū percutiunt ad pīns. ut dathā etabi-
ron sine chore legimū fuisse damnatos.
et ultime illos de quibus aplius dicit.
Propter quod tradidit illos de in passio-
nes ignominie. et in repubum sensum. quod
etiam ceteris penitentiis iudicandum est.
De ipsis namque psalmista. In laboribus in-
quit homini non sunt et cum homib⁹ non fla-
gellabuntur. Non enim merentur salutari vi-
satate dñi: nec temporalibus plagi conse-
qui medicinam: quod desperantes semetipsos
tradiderunt impudicitiam: in operatōes oīs
errois in immundiciam. quique obdura-
tione cordis et usū ac frequētia deliquē-

di purgationē breuissimi huius enim et ultio-
nē vite presenti exceduntur. Quibus pro
pletā sermo dominus exprimat. subuerti-
vos sicut subuertit deus sodomā et go-
morā. et facti estis sic tori rapto de incē-
dio. et nec sic redistis ad me: dicit domini.
Et hieremiam. Infecti et perdidit psalmū meū
et in via suis non sunt reuicti. Et iterum
percussisti eos et non doluerunt: attriueristi
eos et renuerunt accipe disciplinā. indu-
rauerunt facies suas super petram: noluerunt
reuicti. Erga quorum curatōes oēs tuis isti
medicina vidēs. prophetā incassum fuisse
plumptā: desperatis quodammodo īā de eorum
salute perclamat. Defecit sufflatorum in
igne: frustra perfluit perflator: malicie enim
vires non sunt plūpte argentū repbus ro-
cate eos. quod dñs piecit illos. Hac salu-
tarē ignis purgatōes circa eos quod perdura-
ti sunt sceleribus suis inanis se dñs adhi-
buississe sub psalmū hierosim percreta perfracta ru-
bigine pīctō et ita concreti. Donec in quās
ollā enēa super prunas vacuam ut icale-
scat. et liquefiat es ei. et confiterit in medio
ei inquinamentū ei. multo labore suda-
tum est. et non exiuit de ea nimia rubi-
go ei neque per ignē immodicia tua ex-
crabilis: quod mundare te volui: et non es mun-
data a lordib⁹ tuis. Nobrem ut pitissi-
mus medicus expensis oibus salutaribus cur-
ris: nec ulluz iam remedij genitum quod infir-
mitati eorum possit aptari dñs superesse co-
spiciens: quodammodo iniquitatū magni-
tudine superat. ac discedere ab illa clemē-
ti sua castigatione perpellit. ita quod ei denū-
ciat dicens. Jam non irascar tibi. et celus
me recessit a te. De alijs vero quorum non
predurauit cor: frequētia pīctō. nec illa
seuerissima (et virtute dixerim) caustica ig-
nis idiget medicina. sed eruditō saluta-
ris ubi sufficit ad salutē dicit. Emēda-
bo eos in auditu tribulatiōis sue. Non
ignoramus alias quod animaduersiones
sue ultionem causas que inferuntur his quod
guissime deliquerunt. non ad expianda eo-
rum criminia: nec ad abolenda merita pec-
catoꝝ. sed ad emendatōes metūque viuentū

Lollatio VI abbatis Theodori

Genidens in hieroboā filiū nabath bā
alā qz filiū achia z achab atq; iezel, illata cognoscim⁹. ita pñciate diuina cēsura. Ecce ego īducā sup te malū z de metā posteriora tua. z iterficiā d' achab mingente ad pietē. z clāshū z nouissimū in isrl̄. z dato domā tuā sicut domū hie roboā filij nabath. z sic domū baasa filij achia. q; egisti vt me ad iracundiam puocares. z peccare fecisti isrl̄. canes etiā comedēt iezel in agro iegrabel. si mortu⁹ fuerit achab in ciuitate. comedent eū canes. si aut̄ mortu⁹ fuerit in agro. comedent eū volucres celi. Et illud qd̄ p̄ genti cōminatōe denunciat. Nō infere tur cadauer tuū in sepulchri patrū tuo rum. nō quo vel illius tā. pfana cōmēta qui vitulos aureos ad p̄petuā p̄uaricationem pleb̄ impiam qz a dño sepatōnē p̄mis instituit. vel illoꝝ tam innumera tāqz nepharia sacrilegioꝝ crimā h̄ ex coquere breuis ac momētanea pena inficeret. h̄ vt ceteris qz q̄ futura v̄l negligentes vel penit⁹ nō credentes. p̄ sideratione tm̄ mō p̄sentiū frangebant. terror istarū qz metuebant vltionū incutere exemplō. nec apud illā sumi noīs maiestatem esse humanarū rez. et quotidiāe dispensatōis incuria documēto bni⁹ se ueritatis agnoscerēt. ac retributorē deū cunctorū actuū p̄ hec q̄ grauissime formidabat manifestius perniderēt. Inuenimus sane etiā p̄ pleniorib⁹ culpis non nullos eandē mortis ad p̄sens excepsisse sentētiaz q̄ sunt z illi p̄niti qz p̄dixim⁹ extitisse sacrilege p̄uaricatōis auctores vt factū est in illo qui sabbato ligna collegerat. vel in anania et laphira qui parum quidem de substantia sua infidelitate errore seruauerant: non q̄ equalia fuerint p̄dera peccatorꝝ. h̄ q̄ reptino. ne transgressionis p̄sumptores debuerunt p̄bere cetēs quemadmodū peccati. ita etiā pene a terroris exemplū: vt qz q̄s eadē deinceps affectare temptas. set nosset sibi s̄m eandē formā qua illi damnati sunt. etiāz si in p̄senti suppli-

cium differat in futuriū indicij examina-
tionē reddendū. Et q; vidē excessum
quendā dū genera temptationū vel vlti-
onū p̄currere volumus a p̄posita nar-
ratione fecisse. q̄ dicebam⁹ virū pfectu⁹
in vtraqz temptationē manere semper im-
mobileꝝ. ad eandem nunc iterū reūtam⁹

Quomōd̄ virū iustus non cere h̄
adamantino signatōio debeat
esse consūmilis. Cap. xij.

Taq̄ mens virū iusti nō debet
esse similis cere vel alteri⁹ cuiusqz
materiē mollior⁹. q̄ sp̄ caracte-
ti signatiū cedēs. p̄ eius forma atqz ima-
giē figurat. quāqz in setam diu retinet
donec alio rursus sup̄presso signatu-
lo reformat. atqz ita fiet vt nunqz in sua
q̄litate persistens ad formā eoz que im-
pinunt sp̄ conūtaſ ac transeat. qn poti⁹
debet velut qd̄dam esse adamantinū si-
gnatoriū vt inuolabilē mens nra figu-
ram sui sp̄ custodiens caracteri vnuer-
sa q̄ incurrent sibi ad q̄litatē sui stat⁹
signet atqz trāsformet ipsa vero insigni-
ri nullis incurisibus possit. Interro-
gatō si possit mens in vna atqz
eade qualitate iugiter durare

La. xiiij.
Ermanus. Potest ne mens
nostra vnu statū iugiter retine-
re. z in eade sp̄ q̄litate persiste-
re. Responſio ad interrogati-
onis propositionem. Cap. xiiij.

Theodorus. Necesse est vt
s̄m aplm. aut renouat⁹ qz sp̄
mentē sue p̄ singulos dies p̄fici
atad ea se q̄ in ante sunt sp̄ extēndens
aut si neglexerit cōsequens est vt retro
redat atqz in deten⁹ relabat. Et idcirco
conullo mō mēs poterit in vna atqz ea-
dez q̄litate durare. velut si qz p̄ aquas
flumis violenti nauē subigere remorū
impulsionē conet. necesse est eū aut ſu-
te brachiorꝝ torrenꝝ haluci impētū desecā-
tē ad supiora cōdescēdere. aut remissis
manib⁹ ad p̄ceps prono amne renocari
Qua ppter istud erit enidēs nri indiciū

De nece sanctorum

detrimento si intellexerim nos nibil amplius acquisisse nec dubitem retrois us nos omnimodis renocatos qdienō serim ad supiora progressos qz ut dixi nec in eodem statu mens huius pōtiugiter permanere nec in hac carne cōsistēta x̄tū apicē possidebit qslqz ille factoz ut immobil pseueret. Necesse est enī aut aliquid adjici illis sp aut minui nullaqz i oī creature tal poterit esse pfectio q mutabilitatē nō subiaceat passiōni. Hm illō qd in libro beati iob legit. Quid est hō ut immaculat sit et iusl apparent natē demuliere. Ecce inter sanctos ei nemo immutabil et celi nō sunt mudi in pspēctu ei. Solū nāqz deū immutabilem conitem quē tmō sancti illius ppbete ita pcallat orō. In atidē ipē es. Et ipe d se Ego sū inqz dē et nō mutor. q sc̄ z pse sit solus naturalis sp bon sp plen spqz pfect. cui nibil nec adjici possit aliquā nec minui. Ideoqz debem ad x̄tū studia irremissa cura ac solicitudie nosmetip̄os sp extendere. ipsqz nos in git exercitiis occupare ne cessante pfectu pfectum diminutō subsequat. Ut enī diximus in uno mēs eodem qz statu manere non p̄ualet. i. vt nec augmenta x̄tū capiat nec detrimēta sustineat. Nō acqsl se em eius minuisse est. qz desinē pfectē di a ppetit nō aberit a piculo recedendi.

Qd detrimentū sit discedentis ecella. Cap. xv.

Modoqz iugis celle cōmoratio retentanda est. Totēs ei etiā reūsus qz velut nouus in ea et incipiens habitator titubabit atqz turbabit. quoties ab eadem fuerit evagat. Illā nāqz quā in cella residens acquisierat animi intētōz si fuerit relaxata recuperare rursus non sine labore poterit ac dolore. qz h̄eductus retro non deamissio cogitabit. pfectu quē supadijere potuit. si e cella non fuisset excursus. sed gaudebit potius si illū statū de quo recidit semetiōm senserit recepisse. Nam sic amissum ac preteritū tps vltē renoca

rinon pōtrita ne illa qdem q̄ pierū pos sunt emolumēta restitu. Quātūlibz enī post hec animi intentio fuerit opata. instanti dīci. pfectus et p̄sent tpis questus est. non lucrī semel perditī reparatio.

De mutabilitate etiam supnāruz celestiumqz virtutū. La. xvi.

Mutabilitati aut etiā supernas potestates ut dixim subiacere declarat illi qui de eo p̄ nume ro corrupte voluntatis vicio corruerūt. Unneqz illi immutabil nature esse putandi sunt q in illa qua creati sunt beatitudine p̄senerat. eo q̄ in contrariā ptem nō fuerit simili t̄pnu. Alind nāqz ē immutabil nature esse alind x̄tū indu stria boniqz custodia q̄ immutabilis dei grām nō mutari. Quicqz em per dili gentiā vel acqrit vel tenet. pōt etiā per negligentia depire. Ideoqz dicit. ne beatifices hoīem an exitū suuz. q̄ videlicet adhuc in colluctatōne qz (et vt ita dixerim) scemate cōstitut. qz quis vincere soleat. ac frequētes palmas victoriē cōse quat. nō pōt tñ a metu ac suspitione incerti puentus esse secur. Et idcirco dē solus immutabil vel bonus dñ. qui bonitatem nō industrie studio s̄ naturalis possidēt nō pōt alind qd esse qz bonus. Nulla igit x̄tū pōt immobilitab̄ hoīine possideri sed vt parta iugit teneatur. necesse est ea sp illa qua acquisita est sedulitate atqz industria custodiri.

Qn nemo ruina subitanea col labatur. Cap. xvii.

Lapsus x̄o quispiā neqz subitanea ruina corrissē credēt. est s̄ aut p̄ne institutōnis decēptus exordio aut per longā mentē incūriam paulatē x̄tute animi decedēte. et p̄ h̄ sensim vicijs increscētibz casu misera bili p̄cidisse. An p̄tritionē em p̄cedit in iuria et an ruinā mala cogitatio. quēad modū dom⁹ nāqz subitaneo ad ruinām p̄cūbit impulsu. nisi aut antiq̄ vicō fundamēti aut lōga inhābitantiū t̄sidia stillicidij p̄mū parvissimis penetrantur.

f 5

Capitula

tib⁹ corrupta sensim fuerit munimenta
tector⁹. q⁹ p⁹ retusta negligentia i⁹ ma-
iore mod⁹ patescat atq⁹ collapsis ri-
vatim post h⁹ influet pluvias imbricq⁹
tempestas. In pigrijs enī humiliabit cō-
tignatio. ⁊ in segnicie manuum stillabit
dom⁹. Qd̄ aī spiritali⁹ euenire idē sa-
lomon alijs x̄bis ita designat. Stillici
dia inq⁹ eis iūt̄ boiem in die hyemali
de domo sua. Elegant⁹ g⁹ men⁹ incuria⁹
domati p⁹auit tectoq⁹ neglecto. p⁹ qua⁹
p̄mo qđem velut minutissima quedam
penetrat ad aīa⁹ stillicidia passionum.
Q̄ si velut parua ac lenia negligant' cor-
rupunt tigna x̄mū. ⁊ post h⁹ influit im-
bre largissimo vicerū p⁹ que in die hye-
mali. i. in tpeptationis ingruēte impu-
gnatione dialoli expelleſ mens de habi-
tatione x̄tū in q̄ sc̄z aliqui circūspectā
diligentia⁹ retinens velut in domo p̄rie
possessionis requeuerat. His itaq⁹ cōpq⁹
infinita spiritual⁹ cibi pcepim⁹ voluptate,
ita ut ex hac collat⁹ maiore animi gau-
dio replerem⁹ q̄ antetristicia super nece
sanctor⁹ fueram⁹ affecti. Qd̄ solū enim
de qbus hesitabam⁹ edoc⁹ sum⁹: verū
etiā illa q̄ p tenuitate sensus nostri mi-
nus in q̄rere noueramus: sub illius que-
stionis interrogacione cognouimus
**Explicit collatio abbatis theo-
dori. Incipit capitula collato-
nis prime abbatis Sereni.**

Capitulum primum.
I. E castitate abbatis Sereni.
ii. Interrogatio predicti se-
nis sup statu cogitationū nra.
iii. Responſio nra sup aiemobilitate.
iv. Disputatio senis de statu aime
ac virtute eius.
v. De perfectione aīe ad similitudi-
nem euangelici centurionis assunte.
vi. De pſenerantia erga cogitatio-
num custodiam.
vii. Interrogatio de mobilitate ani-
me ⁊ impugnatione nequitiaz celestiū.
viii. Responſio super adiutorio dei ⁊
literi arbitri⁹ potestate

ix. Interrogatio super anima⁹ ac de-
monium coniunctione.

x. Responſio in quē modū spūs
immundi humanis mentib⁹ copulantur

xi. Obiectio vtrū possint spūs im-
mudi humanis mentib⁹ copulantur

xii. Responſio quemadmodum ener-
guminiſ immundi spiriuiſ dominent⁹.

xiii. Qd̄ spiritus spiritui penetrabilis
esse non possit sed in corporeo ſoli deo.

xiv. Obiectio qua demones credi de-
beant cogitationes hominum peruidere

xv. Respoſio quid possint temones
in cogitationib⁹ homin⁹ qđ venō possint.

xvi. Similitudo qua spūs immundi
cogitationes homin⁹ doceant agnoscere.

xvii. De eo qđ nō singuli quiq⁹ temo-
nes vniuersitas hominib⁹ ingerat paſſiōes

xviii. Interrogatio an inter demones
impugnationis ordo ac viſiſtudis di-
ſcipina seruetur.

xix. Responſio in quē modū p̄cio de-
monū ſup viſiſtudis ipuſtōe ſblisſat

xx. De eo qđ non ſunt vnius fortitudi-
nis contrarie potestates nec temptandi
ſuſtis in eorum ſit arbitrio collocata

xxi. De eo qđ demones cum homini-
bus non ſine ſuo labore conſligant

xxii. De eo qđ non ſit potestas nocēdi
in arbitrio demonum collocata.

xxiii. De imminuta demonū potestate

xxiv. Qua rōne demones ſibi in co:ū
corpora q̄ arreptū ſunt adiūt parent

xxv. De eo qđ miserabiliores ſint hi q̄
vicijs q̄ qui ipis demonibus poſſidēt.

xxvi. De nece p̄pete ſeducti ⁊ infirmi-
tate abbati pauli quā p ſua emendatiōe
promeruit.

xxvii. De temptatione abbatis moysi

xxviii. De eo qđ ſperni non tebeant hi q̄
spiritibus traduntur immundis

xxix. Obiectio curbi qui ſpirituib⁹ re-
uantur imūdis a communione dñica ſepat.

xxx. Responſio ſup p̄poſita queſtiōe

xxxi. De eo qđ milen ſint hi qui ſubdi
temporalib⁹ iſiſ temptatōib⁹ nō meret

xxxii. De diuerſitate ſtudioi⁹ ac volu-

Lollatio VII abbatis Bereni

tatu que in aereis potestatibus exercetur.
xxiiij Interrogatio unde differetia ne
quitiarum celestium tanta processerit.
xxvij Dilato super absolutone proposi
tione questionis.

Expliciunt capitula. Incipit
collatio prima abbatis Beren
ni de anime mobilitate et spiri
tibus nequitius. Lap. i.

Bmme

sanctitatis et con
tinetie viri nomi
nisq; sui speculuz
abbate Berenuz
que singulari su

mus veneratione per ceteri ammirati stu
diosorum mentibus insinuare cupientes aliter
arbitramur desiderium nostrum nos explorare non
posse quia si collatorem ei⁹ nostris libellis tem
ptauerimus inserere. Cui super oēs virtutes
qui non solum in ei⁹ actu vel morib⁹ sed etiam
in ipso vultu per dei gloriam resulgebāt ita
est peculiari beneficio donū castitatis insu
sum. Utetia se ne ipsis quidem naturalibus
incētuis inquietari vel in sopore sentiret.
Ad quam tam carnis propria puritate que
admodum gratia dei ammiculante peruenie
rit quoniam super conditiones nature videt esse
humane necessariū reor permitt⁹ explicare.

Interrogatio predicti senis super
statu cogitationū nostrarum.

Hec igit̄ p interna cor. Lap. ii.
dis atque aīe castitate nocturnis
diurnisq; p̄cib⁹ ieiunijs q; ac
vigilijs infatigabilitate insistens, cū vidis
set oronuz suaq; obtinuisse se vota. cu
etosq; est in corde suo occupie carnal' ex
tictos. velut suauissimo gustu puritatē
accēsus. in maiore siti celo castitatis exar
sit. et intentionib⁹ cepit ieiunijs atque ob
secratōib⁹ incubare. ut mortificatō pas
sionis h⁹ qui interiori hoī suo dono dei fu
erat attributa. ad exteriori hoīs etiā pur
itatē eaten⁹ paeniret. ut ne ipse quidem vel
illo simplici ac naturali motu que etiā in
paulatq; lacticib⁹ excitat ulteri⁹ pulsat

ret. indepti sc̄z muneri exp̄im̄to qđ se no
uerat nō laboř merito s̄y dei grā p̄secu
tū ardēti aīma? ad h⁹ qđ sūlī obtinēdū
credēs m̄sto facilis? hos stimulos carnis ra
dicit⁹ deū posse quellere q̄s etiā humāe
ar̄q; industria nōnūq; solet qbusdā po
cul vel medicamēq; seu ferri sectōe tetra
bere. qñqdem illā spūs puritatē q̄ subli
mior est. quāq; impossibile est būano labo
re vel studio p̄phēdi suo munere p̄tulisse
t. Lūq; petitōi cepte su applicatiōe ingi
ac lachrymis iudecessus insisteret adueni
ens ad eū angel⁹ in visioñe noctīna ei⁹ q̄s
velut apiens vteq; qndam ignitā carnis
strumā de ei⁹ viscerib⁹ euellēs ac p̄cīcēs
suisq; oīa ut fuerat locis intestīa restitu
ens. ecce in q̄t incētua carnis tue absca
sa sunt. et obtinuisse te nouerit hodierna
die p̄petuā corpori puritatē quā fidelē
poposcisti. Hec de grā dei q̄ meorato
viro peculiaritatem attributa est breuiē dix
isse sufficiat. Ceterz de illis virtutib⁹ q̄s cū
reliq; sumis viri coīc possidebat. aliquid
comemorari supfluū puto. ne speal' sup
noīe hui⁹ ista narratio alijs demere vi
teat id qđ de ipso singularitatem p̄dicatum
fuerit. Hūc igit̄ summo desiderio colla
tōis ei⁹ atq; institutōnis. accēsi. dieb⁹ q̄
dragēsimē videre curauim⁹. Qui cū a
nob̄ te q̄litate cogitationū nr̄ay et in te
riori hoīs statu trāq;llissima cōpellatiōe
q̄sisset. vel qđ nob̄ ad ei⁹ puritatē tantū
tpis herem̄ habitatio p̄tulisset. his enī
q̄rimonijs adorsi sum⁹. Respoſio no
stra super aīe mobilitate. Lap. iii.

Appūtatio tpm ac solitudinis
habitatio cui⁹ p̄teplatōe coni
cis interiori hoīs pfectōez nos
p̄seq; debuisse h⁹ solumō p̄tulit nob̄ ut di
scerem⁹ qđ esse neq;am⁹. nō tñ fecit eē qđ
esse p̄cedim⁹. nec tñ aut desideratē puri
tas fixā stabilitatem aut robur aliquid fir
mitatē nos hac sc̄ia nouim⁹ assūcitos.
S̄tūmō p̄fusionis aut pudor⁹ augm̄ta
Etei cū oīm disciplinarū meditatio ad
h⁹ q̄tidianis studijs exerceat atq; pficiat
ut a trepidis rudimentis ad p̄titā certam

Lollatio VII abbatis Berenii de mo

stabilēq; pueniens in ci pia nosse q; pri
mitis vel ambiguū nouerat vel penitus
ignorabat. et firmo (ut ita dixerim) gdu
discipline q̄litate pcedēs pfecte in ea ac
sine illa iam difficultate p̄set econtra
rio meū bni puritatē studio laborātem
id solūmō pfectisse reperio. ut sciā qd ēē
nō possim. nō tū appre hēdere valea qd
me esse tebere cognoui. exq; nihil michi
alīud sentio q̄s labore tñ cordis contri
tione pferri. **V**ideo nāq; me hac obser
uātia nihil acq̄rere nisi dolore inutilē
ut nūq; sc̄z desit materia lachrymarum
nec tñ esse desinā qd esse nō tebeo. **E**t id
circō qd pfuit didicisse qd summū est si
cognitū nequeat appre hēdi. **N**am cum
directionē cor dis ad destinatā ptempla
tionē p tendere senserim: insensibiliter
mēs inde revoluta ad p̄ores euagatōes
impetu velēmētiou plabit. et ita quoti
dianis distentōib; occupata innume
ris captiuitatib; incessant abducit. ut
ppemodū iam desperet a nob̄ desidera
ta correctio et supflua b̄ obfusatio videa
tur. **S**i qdēm p momēta singula lubiq;
discursib; anim⁹ euagat. cū ad timorez
tei vel ad p̄eplatoz reducit spiritalē. et
pusq; firmet i ea rurs⁹ fugaci euanscīt.
Cūq; eū velut exp̄gfacti tēphenderi
ab intentiōe p̄posita deniasse atq; ad il
lam theoriam vñ discesserat reducētes vo
luerim⁹ eū tenacissima cordis intentiōne
velut qbusdā vincul⁹ obligare. in ipso co
natū nro ocius q̄s anguilla tē recessib;
mens elabit. ita ut hac intentiōe mentis
laborē solūmō nō pfectū nos arbitrem⁹
aliquē esse consecutos. **O**b quā rem q̄t
dianis hm̄i obfusatiōib; estuātes. nec
tñ ex p̄is aliqd nro cordi stabilitatē ro
bur accessisse cernētes. ad hāc opinionē
fracti desperatōe trāducim⁹ ut n̄ nro iā
s̄nate vicō bas aīe puagatōes h̄iano
genē inesse credam⁹. **D**isputatio
senis de statu aie ac virtute eius
Erenus. P̄triculole L. iiiij
p̄sumptōis est nec dū rebō recte
discursis nec certa rōe collecta.

de natura cuiuslibz rei p̄propere defini
re ac de fragilitatis sue consideratione
cape plecturā. nō de statu et q̄litate ip̄i
discipline vel de alioz experientia p̄ferre
sententiā. **H**ec em̄ si q̄s ignar⁹ natandi
sciens pondus corpori sui ferri aq̄ruz le
uitate ac liquore nō posse. experientia sue
voluerit imp̄itie definire neminē penit⁹
posse liq̄dis elemētū solida carne circū
datū sustineri. idcirco vera eius opinio
iudicanda est quā fm̄ experientiā suā vi
sus est. p̄tulisse. cū b̄ non solū esse impos
sibile. s̄ etiā p̄facile ab alijs fieri rōe cer
tissimā et oculoz fidēnō dubia cōp̄bet.
i. mēs
semp mobil⁹ et multū mobilis definitur.
Ande etiā in sapia q̄ d̄ salomonis scri
ptum est. Terrenū habitaculū aggruat
mentē multa cogitātē. **H**ec igit̄ p̄ cōdi
tione nature nūq; p̄tociosa consistere
s̄ necessē est eā nīsi. p̄nisū habuerit vbi
suos exerceat mor⁹ et in q̄b̄ ingr̄ occu
pet. p̄pria mobilitate discurrere. et p̄ oīa
volitare donec lōgo exercitio vñq; q̄s
suefacta diuturno q̄ nos incassuz dicē
laborare expias et discat q̄s mēorie sue
materias tēbeat p̄parare erga q̄s circū
agat in defessos volat⁹ et immorandi ro
bur acq̄rat. et ita p̄ualeat adūsus inimi
ci suggestions q̄b̄ detrahēbat extrude
re atq; in illo quē desiderat statu et q̄lita
te durare. **N**ō ḡhāc euagationē cordis
nī vel nature h̄ianae vel deo creatori e⁹
tēbem⁹ ascribere. **V**era estēnī scriptu
re s̄nia. q̄ d̄ns boīz fecit rectū. et ip̄i que
sierūt cogitatōes multas. A nob̄ ḡ carū
q̄litas pēdet. q̄ cogitatio bona inquit
sciētib; eā a. pop̄inquat. vir aut̄ prudēs
inueniet eā. **Q**uicqd enim inueniri p̄t
nre prudētē industrieq; subiectum est.
Si nō fuerit inuentū. sine dubio nre de
sidiq; v̄l ip̄prudētē nō nature vicio repu
tandū est. **C**ui sensu psalmista q̄z p̄gn
it dices. **B**eat⁹ vir cui⁹ est auxiliū abste
dñe; ascēsiōes i corde suo disposuit. **C**i
de ergo in nra ditione cōsistere. ut siue
ascēsus. i. ptingētes ad dñi cogitatōes

bilitate aie et spiritualib⁹ nequitiis

lue descensus ad terrena scz et carnalia
cornuetes in nr̄is cordib⁹ disponamus.
Quesi non in nr̄a pt̄ate p̄sisterent: nec
p̄bariseos dñs increpasset. **Q**uid cogi-
taq̄ mala i cordib⁹ v̄ris. **N**ec p̄ prophetā p̄
cepisset dicens. **A**uferte malū cogitatio-
num v̄rāz ab oculū meis. **E**t v̄sqz q̄ mo-
rabuntⁱ te cogitatōes noxie. **N**ec i die
iudicii ea p̄ qlitas quā admodū operz ex-
igeret a nob̄ita p̄ yslaiā dño cōminante
Ecce ego inquit venio ut cōgregēz opa
et cogitatōes eorū cū oib⁹ gentib⁹ et lin-
guis. **H**z nec cōdemnari q̄dem ea z testi-
monio vel defendi in illo terribili atq̄
metuendo examē fm̄ bñi apli sentētia z
mererem̄ ita dicenq̄. **I**n se innicē cogi-
tatōib⁹ accusantib⁹ autētā defenden-
tib⁹ in die q̄ iudicabit de occulta boim
fm̄ euangeliū meū. **D**e p̄fectione
anime ad similitudinem euāge-
lici centurionis assunte.

Capitulu. v.

Nun ergo p̄fecte mens figura
p̄ illū euangelicū centurionem
pulcherrīe designatⁱ. cui⁹ vtus
atq̄ p̄stantia. q̄ nō q̄buslib⁹ ingruenti
bus cogitatōib⁹ abducebat. sⁱ p̄ suo in-
dicio vel admittēbat bonas vel cōtrarias
absq̄ vlla difficultate pellebat. hac p̄
spicua significatōe descripta est. **N**az
ego hō sum sub pt̄ate cōstitut⁹ h̄ns sub
me milites. et dico huic vade et vadit. et
alio veni et venit. et seruo meo fac et fa-
cit. **H**ic igit̄ nos q̄z virilis adūsus p̄ tur-
bationes et vicia dimicātes poterimus
ea dicioni nr̄e discretōiq̄ subiçere. ac
militātes in carmenā extingue re passio-
nes. v̄l' instabile cogitationū nr̄aruz co-
hortem ratōis impio subiugare. ac do-
mice cruci salutari vello dirissimas ad-
uersaria p̄ potestatū turbas a termis no-
stri pectoris ppulsare. si pro tanto p̄ me-
nitis triūphoz ad spiritualis huus cētu-
ronis ordinē p̄uestrū. q̄e in exodo q̄z
p̄ moysem misericē legimus designatum.
Constitue tibi tribunos et centuriones.
et qui q̄genarios et decanos. Et ita nos

q̄ dignitatis hui⁹ apice sublimati. ha-
bemus hanc impandi potestate atq̄ vir-
tutem qua non quib⁹ nolumus cogita-
tionib⁹ abducantur. sed his q̄bus spiri-
taliter delectamur immorari vel inhore-
re possumus. malis q̄dem suggestionib⁹
impantes abite et ibūt. bonis vero dice
venite et venient. **T**erno quoq̄ nostro
id est corpori ea q̄e castitatis vel conti-
nenti sunt similē iniū gemus. et sine vla-
la cōtradictōe deseruiet. non iam susci-
tans nobis aduersus spām concupisce-
tie stimulos. sed omnez exhibens spūi fa-
mulatum. **H**uius centurionis q̄lia ar-
ma sunt vel ad que p̄liorum exercicia p̄-
parent. audi beatū aplūm p̄dicantez
Arma inq̄t militienrē carnalia sunt
sed spiritualia. **D**ixit q̄lia sunt. i. nō carna-
lia nec ifirma sⁱ spiritualia et potētia deo
Deinde ad q̄s sint exercenda p̄flic⁹ cō-
sequēter insinuat. **A**d destructionē mu-
nitionū cogitatōes purgātes. et omnez
altitudinem extollente se aduersus scien-
tiaz dei. et captiuantes oēm intellectum
in obedientiā christi p̄pati vlcisci omnē
inobedientiā cū impleta fuerit p̄mu^z ve-
stra obediētia. **Q**uo oīa singillatū p̄cur-
rere sicut necessariū ita etiā alterius tpis
ē. **A**rmoy tñmō volo vob̄ genera. p̄pe-
tatesq̄ patescere q̄bus nos q̄z si volu-
mus bella dñi p̄liari. et inter cēturonē
euangelicos militare accincti ingiter te-
bemus incedere. **S**umite inq̄t lēntū fi-
dei in quo possitis omīa tela nequissimi
igneā extinguere. **E**rgo fides est que exci-
piens ardētissima libidinum tela. me-
tu futuri iudicii et celestis regni creduli-
tate mortificat. **E**t loriam inquit chari-
tatis. **I**psa nempe est que vitalia pecto-
ris nostri circūdans a tq̄z cōmuniēs. le-
talibus perturbationū obiecta vulneri-
bus contrarios retūdit ictus. nec ad in-
teriorē hominē nostrū iacula diaboli
penetrare permitit. **O**mnia enim suffert
omnia patitur. omnia sustinet. **E**t ga-
leam spēm salutis. **G**alea capitū est mu-
nimen. **Q**uia ergo caput nostrū est

419 2 107 10
2 108 10

Collatio VII abbatis Berenide mo

christus debet isto sp̄ spe futuroꝝ bono
rū velut in expugnabili galea in cūcī tē-
ptatōibꝫ ac p̄secutōibꝫ cōmūnire ⁊ p̄ni-
paliter fidē cī illes am atq; integrāz cu-
stodire. Alijs em̄ mēbris trūcātū quem
piā licet debilē possibile tñ est utcūq; su-
peresse. Hinc capite x̄o nem̄ vel brenis
vite spaciū progaſ. Et gladiū sp̄iū qđ
est x̄bū dei. Penetrabilī nāq; est om̄i
gladio ancipit⁹ ⁊ ptingēs vlsq; ad dini-
sionē aie ac sp̄iū cōpagū qđ ⁊ medulla
rum ⁊ discretor cogitationū ⁊ intentio
num cordis. diuidēs sc̄z ⁊ absidēs qđ
qd̄ in nob carnale terrenumne repererit.
Quibꝫ armis q̄sq; fuerit cōmunit⁹ ab
hostiū telac depopulatōe defensus non
vt captiuns ac subdit⁹ ad hostilē cogi-
tationū terram cōstrict⁹ depredantium
vincul abducit⁹ nec audiet per ap̄berā.
Quare innuetaſ es in terra aliēa sed
q̄si triūphator ac victor illa quā volue-
rit cogitationū regione p̄sistet. Vis etiā
ip̄m robur ac fortitudinē cēturonis hu-
ins q̄bꝫ hec arma quē p̄dixim⁹ nō carna-
lia s̄z potentia deo gestat agnoscere. an-
di ip̄m regē viros fortes ad spiritalē mi-
litiam p̄gregantem q̄mō dilectos signet
ac p̄bet. Infirm⁹ inq̄t dicat q̄ forti ſuꝫ
ego ⁊ q̄ patiēs eſt ſit pugnator. Videq;
bella dñi pliani: niſi patiētes ifirmosq;
nō posse. Illa p̄culdubio infirmitate q̄
fundat⁹ ille nr̄ euangelic⁹ centurio cū fi-
ducia loquebat⁹. Lū em̄ infirmor tūc po-
tens ſum. Et itex. Vir⁹ aut̄ in infirmit-
tate p̄ficit. De q̄ infirmitate vn⁹ p̄plexa-
rum. Et erit q̄ infirmat⁹ inter eos ſic co-
mus dauid. Patiēt̄ etiā h̄ bella preliabi-
tur. Nempe illa patiā de q̄ dñ. Patien-
tia vobis necessaria eſt; vt voluntatem
dei facientes recipiatis remuneratōem.

De p̄seuerantia erga cogitatio- num custodiām. *Lap. vi.*

Ebere tñ ac poſſe nos deo cole-
rere ⁊ experientia p̄pria deprehen-
dim⁹. Si mortificatas voluntates
ac desideria mūdi hñ habeam⁹ ab
ſcisa ⁊ illoꝫ aūte docebi⁹ qui dñ col-

loquētes fiducialē dicunt. Adhēſit aia:
mea post te ⁊ adhēſi teſtimoniū tuū do-
mine. Et. Nibi aut̄ adhēſere deo bonū
eſt. Et. q̄adheret dñ oꝫ vn⁹ sp̄iū eſt cū eo
Nō ergo debem⁹ bis euagatōibꝫ ani-
mefatigati ab hoc ſtudio relaxari. Qui
enī colit terrā ſuā ſatiabit⁹ panibꝫ q̄ au-
tem ſectat⁹ oꝫ ſuā replebitur egeſtate. Nec
q̄ intentōne hui⁹ obſeruātie p̄nicioſa
desperatōe frangam⁹. q̄ in om̄i ſollici-
to in eſt ampli⁹. Nam q̄ ſuavis ⁊ ſine la-
bore eſt in egeſtate erit. Et itex. Vir i do-
loribꝫ laborat ſibi ⁊ vim facit p̄ditioni
ſuꝫ. Necnō etiā regnū celoꝫ vim patiē
⁊ violenti rapiūt illud. Nulla nāq; vir-
tus ſine labore p̄ficit⁹. nec vlli poſſible eſt
ad iſtā quā cupidis ſtabilitatē menſi ſi-
ne ingenti p̄tritōe cordis p̄ſcēdere. Hō
enī ad labore nascit⁹. Qui vt in viruꝫ p̄-
fectū poſſit occurrere in mensuraꝫ etatis
plenitudinis christi. maiori euꝫ intētōe
neceſſe eſt ſp̄ eſſe pugilem⁹. iugiq; ſollici-
tudinē nemo pueniet alias in futurū.
niſi q̄ p̄meditat⁹ ⁊ imbut⁹ ea ſuerit in p̄
ſenti. eāq; adhuc in ſeculo poſit⁹ p̄liba-
uerite. huiſiq; mēbrū p̄ciosiſſimū deſi-
gnatus arrā p̄paginis illi⁹ p̄quā corpo-
ri ei⁹ valeat copulari in hac carne poſſe
derit. vnū dñtaxat deſiderās. vnū ſitiēs
ad vnū oēs nō ſolū actus ſuos; veſtiā
coſtituēt ſp̄ intendēs. vt illud qđ i ſu-
turum diceſt de btā p̄ſatōe ſanctorum
iam ſubarratū ſeue in p̄nti. id ē ſitei
de oīa in oībus. Interrogatio de
mobilitate anime et impugna-
tionē nequitiarum celeſtium.

Ermanus. Poſſiſ ſa. vii
forſitan h̄ volubilitas mentis
aliq̄ten⁹ coercri. ſi eaꝫ nō tan-
tus adūſarioꝫ numer⁹ circūuallens ad
ea q̄ nō vultīmo q̄illam q̄ ſuę nature
mobilitas rapit indeſinent⁹ impelleret.
Quam cum tam innumerabiles tam
potentes tamq; terribiles circummagant
inimici. reſiſti illis ab hac p̄ſertim
fragili carne imposſibile crederemus.

bilitate aie et spiritualib⁹ nequitiis

nisi ad hanc opinionē vestris sententijs
velut celestibus animaremūr oraculis.

**Responsio sup adiutorio dei ⁊
liberi arbitrii p̄ate.** Cap. viii.

Erenus. Aduersarios nobis
qđem ingit insidiari qđcūqz in-
teriorib⁹ experti sūt pugnas
dubitare nō p̄nt. H̄y ita dicimus hos
nris pfectib⁹ aduersari: vt eos tñmō incē-
tores maloꝝ nō etiā impulsores esse cre-
dā. Ceteroꝝ null⁹ hoīm posset oīno vita
re peccatū qđcūqz illi in cordib⁹ nostris
ingerere voluisse. si eis quēadmodū
ad suggestiōnū ita ⁊ ad cōpellendū fa-
cultas violēta suppetret. Nob̄rem sīc
ill⁹ est instigationis copia. ita ⁊ in nob⁹
tus respuendi sine acq̄escēndi libertas est
attributa. Quorū m̄ potentia ⁊ ipugna-
tōnes si p̄timescim⁹. etiā p̄tectiones atqz
adiutoria dei ecōtrario p̄feram⁹. de quo
dī. Maior est enī q̄ in nobis est q̄ q̄ in
b̄ mūdo. Qui⁹ auxilia multo vehemen-
tiorē militat p̄ nobis q̄ aduersari
nos eoꝝ multitudo p̄fligit. Nā bonaꝝ
rez nō tñm suggestor s̄ etiā sautor atqz
ipulsor est d̄e: ita vt nōnūqz nos etiā
invitos ⁊ ignorātes attrahat ad salutē.
Constat ḡneiem posse a diabolo decipi
nisi illū q̄ p̄bere illi maluerit sue volūtā
tis assenlum. Qđ ecclesiastes his p̄bis
evidēt exp̄ssit. Quia em̄ nō fit d̄ictio
ab his q̄ faciunt malū cito. iō repletum
est cor filioꝝ hoīm in iōpis vt faciant ma-
lum. Ergo manifestū est hinc yñūquē
q̄ delinq̄re q̄ ingruentib⁹ cogitatōni-
bus p̄uis nō eis se confessum repulsa co-
tradictiōis obijciat. Nā resissite ei in q̄
⁊ fugiet a vob⁹. **Interrogatio sup
animē ac demona coiunctione.**

Ermānus. Qđ **La. ix.**
Istud queso est aīcū istis sp̄in-
tib⁹ neqz tam indiscretū p̄mix-
tumqz p̄sonū. q̄ sic eidem nō dicā īgi-
b⁹ vniri possint. ⁊ alloq̄ eā insensibiliter
⁊ inseri atqz inspirare illi q̄cūqz volue-
rint. ⁊ ad ea q̄ placuerint eā valeat insti-
gare eiusqz cogitatōes ac mot⁹ videant.

atqz plustrēt. tantaqz int̄ ipos ac mēteꝝ
vnitas fiat. vt sine dei grā qđ ex illoꝝ in
citamēto qđ ex nr̄a voluntate p̄cedat di-
scerni penē nō possit. **Responsio in**
quē modū sp̄ū summundi hu-
manis mētib⁹ copuletur. Cap. x.

S Erenus. Non mirū est posse
sp̄ū sp̄ū insensibilit̄ piugari
⁊ occultā suadendi vim ad ea
q̄ libita fuerint exercere. Est em̄ int̄ eos
sicut inter homines. quedam substantie
silitudo atqz cognatio. Si qđez diffini-
tio q̄ de natura aīe assūmit etiā illorum
substātie similiē coaptat. Altrinsec⁹ po-
eos sibi inseri vel vniri. ita vt capax alī
alteri⁹ esse possit. oīmodis impossibile ē
Hoc nāqz solūmō teitati q̄ sola incor-
poreā simplerqz natura est rectissime tri-
buī. **Obiectio vtrū possint sp̄ū**
immudi eorū quos suppleue-
rint aīabus inseri vel vniri.

Ermānus. H̄ic **La. xi.**
Oratōi sat̄ arbitram⁹ esse p̄trūm
qđ vidim⁹ i arreptiōi fieri. cū
afflati spiritib⁹ immūdis loquunt̄ ⁊ ragūt
ea q̄ nesciūt. Quomō ḡaīas illoꝝ spiri-
tib⁹ illis nō credam⁹ vniri quorū vide
illas velut organū factas. ⁊ terelicto na-
turali statu ad illoꝝ mot⁹ affectusqz trā-
sire. ita vt iam nō suas: sed illoꝝ voces
⁊ gestū voluntatesqz deponant.

Responsio queadmodū ener-
gumis immūdis p̄s d̄tentur.

Eren⁹. Predicte **La. xii.**
diffinitōi n̄ē non est p̄trām
sieri. cū spiritib⁹ immūdis arrepti lo-
quunt̄ vel agūt ea q̄ nolūt v̄l q̄ ea que
ignorāt. p̄ferre cogunt. Nā enī uno mo-
do istam eos infusionē sp̄ūm sustinere
certissimū est. Quidā enī sic afflantur:
vt nequaqz ea q̄ gerūt vel loquunt̄ itel-
ligāt. qđā v̄o tūc nō norunt ⁊ postea re-
cordātūr. Qđ fieri p̄ infationem sp̄ūi,
mundi non ita putandum est vt iāme
iōpis penetrā substātiā ⁊ velut vniꝝ
⁊ qđamō indutus eō sermones ac

2. - 1. - 2. - 3. - 4. - 5. - 6. - 7. - 8. - 9. - 10. - 11. - 12. - 13. - 14. - 15. - 16. - 17. - 18. - 19. - 20. - 21. - 22. - 23. - 24. - 25. - 26. - 27. - 28. - 29. - 30. - 31. - 32. - 33. - 34. - 35. - 36. - 37. - 38. - 39. - 40. - 41. - 42. - 43. - 44. - 45. - 46. - 47. - 48. - 49. - 50. - 51. - 52. - 53. - 54. - 55. - 56. - 57. - 58. - 59. - 60. - 61. - 62. - 63. - 64. - 65. - 66. - 67. - 68. - 69. - 70. - 71. - 72. - 73. - 74. - 75. - 76. - 77. - 78. - 79. - 80. - 81. - 82. - 83. - 84. - 85. - 86. - 87. - 88. - 89. - 90. - 91. - 92. - 93. - 94. - 95. - 96. - 97. - 98. - 99. - 100. - 101. - 102. - 103. - 104. - 105. - 106. - 107. - 108. - 109. - 110. - 111. - 112. - 113. - 114. - 115. - 116. - 117. - 118. - 119. - 120. - 121. - 122. - 123. - 124. - 125. - 126. - 127. - 128. - 129. - 130. - 131. - 132. - 133. - 134. - 135. - 136. - 137. - 138. - 139. - 140. - 141. - 142. - 143. - 144. - 145. - 146. - 147. - 148. - 149. - 150. - 151. - 152. - 153. - 154. - 155. - 156. - 157. - 158. - 159. - 160. - 161. - 162. - 163. - 164. - 165. - 166. - 167. - 168. - 169. - 170. - 171. - 172. - 173. - 174. - 175. - 176. - 177. - 178. - 179. - 180. - 181. - 182. - 183. - 184. - 185. - 186. - 187. - 188. - 189. - 190. - 191. - 192. - 193. - 194. - 195. - 196. - 197. - 198. - 199. - 200. - 201. - 202. - 203. - 204. - 205. - 206. - 207. - 208. - 209. - 210. - 211. - 212. - 213. - 214. - 215. - 216. - 217. - 218. - 219. - 220. - 221. - 222. - 223. - 224. - 225. - 226. - 227. - 228. - 229. - 230. - 231. - 232. - 233. - 234. - 235. - 236. - 237. - 238. - 239. - 240. - 241. - 242. - 243. - 244. - 245. - 246. - 247. - 248. - 249. - 250. - 251. - 252. - 253. - 254. - 255. - 256. - 257. - 258. - 259. - 260. - 261. - 262. - 263. - 264. - 265. - 266. - 267. - 268. - 269. - 270. - 271. - 272. - 273. - 274. - 275. - 276. - 277. - 278. - 279. - 280. - 281. - 282. - 283. - 284. - 285. - 286. - 287. - 288. - 289. - 290. - 291. - 292. - 293. - 294. - 295. - 296. - 297. - 298. - 299. - 300. - 301. - 302. - 303. - 304. - 305. - 306. - 307. - 308. - 309. - 310. - 311. - 312. - 313. - 314. - 315. - 316. - 317. - 318. - 319. - 320. - 321. - 322. - 323. - 324. - 325. - 326. - 327. - 328. - 329. - 330. - 331. - 332. - 333. - 334. - 335. - 336. - 337. - 338. - 339. - 340. - 341. - 342. - 343. - 344. - 345. - 346. - 347. - 348. - 349. - 350. - 351. - 352. - 353. - 354. - 355. - 356. - 357. - 358. - 359. - 360. - 361. - 362. - 363. - 364. - 365. - 366. - 367. - 368. - 369. - 370. - 371. - 372. - 373. - 374. - 375. - 376. - 377. - 378. - 379. - 380. - 381. - 382. - 383. - 384. - 385. - 386. - 387. - 388. - 389. - 390. - 391. - 392. - 393. - 394. - 395. - 396. - 397. - 398. - 399. - 400. - 401. - 402. - 403. - 404. - 405. - 406. - 407. - 408. - 409. - 410. - 411. - 412. - 413. - 414. - 415. - 416. - 417. - 418. - 419. - 420. - 421. - 422. - 423. - 424. - 425. - 426. - 427. - 428. - 429. - 430. - 431. - 432. - 433. - 434. - 435. - 436. - 437. - 438. - 439. - 440. - 441. - 442. - 443. - 444. - 445. - 446. - 447. - 448. - 449. - 450. - 451. - 452. - 453. - 454. - 455. - 456. - 457. - 458. - 459. - 460. - 461. - 462. - 463. - 464. - 465. - 466. - 467. - 468. - 469. - 470. - 471. - 472. - 473. - 474. - 475. - 476. - 477. - 478. - 479. - 480. - 481. - 482. - 483. - 484. - 485. - 486. - 487. - 488. - 489. - 490. - 491. - 492. - 493. - 494. - 495. - 496. - 497. - 498. - 499. - 500. - 501. - 502. - 503. - 504. - 505. - 506. - 507. - 508. - 509. - 510. - 511. - 512. - 513. - 514. - 515. - 516. - 517. - 518. - 519. - 520. - 521. - 522. - 523. - 524. - 525. - 526. - 527. - 528. - 529. - 530. - 531. - 532. - 533. - 534. - 535. - 536. - 537. - 538. - 539. - 540. - 541. - 542. - 543. - 544. - 545. - 546. - 547. - 548. - 549. - 550. - 551. - 552. - 553. - 554. - 555. - 556. - 557. - 558. - 559. - 560. - 561. - 562. - 563. - 564. - 565. - 566. - 567. - 568. - 569. - 570. - 571. - 572. - 573. - 574. - 575. - 576. - 577. - 578. - 579. - 580. - 581. - 582. - 583. - 584. - 585. - 586. - 587. - 588. - 589. - 590. - 591. - 592. - 593. - 594. - 595. - 596. - 597. - 598. - 599. - 600. - 601. - 602. - 603. - 604. - 605. - 606. - 607. - 608. - 609. - 610. - 611. - 612. - 613. - 614. - 615. - 616. - 617. - 618. - 619. - 620. - 621. - 622. - 623. - 624. - 625. - 626. - 627. - 628. - 629. - 630. - 631. - 632. - 633. - 634. - 635. - 636. - 637. - 638. - 639. - 640. - 641. - 642. - 643. - 644. - 645. - 646. - 647. - 648. - 649. - 650. - 651. - 652. - 653. - 654. - 655. - 656. - 657. - 658. - 659. - 660. - 661. - 662. - 663. - 664. - 665. - 666. - 667. - 668. - 669. - 670. - 671. - 672. - 673. - 674. - 675. - 676. - 677. - 678. - 679. - 680. - 681. - 682. - 683. - 684. - 685. - 686. - 687. - 688. - 689. - 690. - 691. - 692. - 693. - 694. - 695. - 696. - 697. - 698. - 699. - 700. - 701. - 702. - 703. - 704. - 705. - 706. - 707. - 708. - 709. - 710. - 711. - 712. - 713. - 714. - 715. - 716. - 717. - 718. - 719. - 720. - 721. - 722. - 723. - 724. - 725. - 726. - 727. - 728. - 729. - 730. - 731. - 732. - 733. - 734. - 735. - 736. - 737. - 738. - 739. - 740. - 741. - 742. - 743. - 744. - 745. - 746. - 747. - 748. - 749. - 750. - 751. - 752. - 753. - 754. - 755. - 756. - 757. - 758. - 759. - 760. - 761. - 762. - 763. - 764. - 765. - 766. - 767. - 768. - 769. - 770. - 771. - 772. - 773. - 774. - 775. - 776. - 777. - 778. - 779. - 7710. - 7711. - 7712. - 7713. - 7714. - 7715. - 7716. - 7717. - 7718. - 7719. - 7720. - 7721. - 7722. - 7723. - 7724. - 7725. - 7726. - 7727. - 7728. - 7729. - 7730. - 7731. - 7732. - 7733. - 7734. - 7735. - 7736. - 7737. - 7738. - 7739. - 7740. - 7741. - 7742. - 7743. - 7744. - 7745. - 7746. - 7747. - 7748. - 7749. - 7750. - 7751. - 7752. - 7753. - 7754. - 7755. - 7756. - 7757. - 7758. - 7759. - 7760. - 7761. - 7762. - 7763. - 7764. - 7765. - 7766. - 7767. - 7768. - 7769. - 7770. - 7771. - 7772. - 7773. - 7774. - 7775. - 7776. - 7777. - 7778. - 7779. - 77710. - 77711. - 77712. - 77713. - 77714. - 77715. - 77716. - 77717. - 77718. - 77719. - 77720. - 77721. - 77722. - 77723. - 77724. - 77725. - 77726. - 77727. - 77728. - 77729. - 77730. - 77731. - 77732. - 77733. - 77734. - 77735. - 77736. - 77737. - 77738. - 77739. - 77740. - 77741. - 77742. - 77743. - 77744. - 77745. - 77746. - 77747. - 77748. - 77749. - 77750. - 77751. - 77752. - 77753. - 77754. - 77755. - 77756. - 77757. - 77758. - 77759. - 77760. - 77761. - 77762. - 77763. - 77764. - 77765. - 77766. - 77767. - 77768. - 77769. - 77770. - 77771. - 77772. - 77773. - 77774. - 77775. - 77776. - 77777. - 77778. - 77779. - 777710. - 777711. - 777712. - 777713. - 777714. - 777715. - 777716. - 777717. - 777718. - 777719. - 777720. - 777721. - 777722. - 777723. - 777724. - 777725. - 777726. - 777727. - 777728. - 777729. - 777730. - 777731. - 777732. - 777733. - 777734. - 777735. - 777736. - 777737. - 777738. - 777739. - 777740. - 777741. - 777742. - 777743. - 777744. - 777745. - 777746. - 777747. - 777748. - 777749. - 777750. - 777751. - 777752. - 777753. - 777754. - 777755. - 777756. - 777757. - 777758. - 777759. - 777760. - 777761. - 777762. - 777763. - 777764. - 777765. - 777766. - 777767. - 777768. - 777769. - 777770. - 777771. - 777772. - 777773. - 777774. - 777775. - 777776. - 777777. - 777778. - 777779. - 7777710. - 7777711. - 7777712. - 7777713. - 7777714. - 7777715. - 7777716. - 7777717. - 7777718. - 7777719. - 7777720. - 7777721. - 7777722. - 7777723. - 7777724. - 7777725. - 7777726. - 7777727. - 7777728. - 7777729. - 7777730. - 7777731. - 7777732. - 7777733. - 7777734. - 7777735. - 7777736. - 7777737. - 7777738. - 7777739. - 7777740. - 7777741. - 7777742. - 7777743. - 7777744. - 7777745. - 7777746. - 7777747. - 7777748. - 7777749. - 7777750. - 7777751. - 7777752. - 7777753. - 7777754. - 7777755. - 7777756. - 7777757. - 7777758. - 7777759. - 7777760. - 7777761. - 7777762. - 7777763. - 7777764. - 7777765. - 7777766. - 7777767. - 7777768. - 7777769. - 7777770. - 7777771. - 7777772. - 7777773. - 7777774. - 7777775. - 7777776. - 7777777. - 7777778. - 7777779. - 77777710. - 77777711. - 77777712. - 77777713. - 77777714. - 77777715. - 77777716. - 77777717. - 77777718. - 77777

Collatio VII abbatis Berenidemo

Habat pos patiens emittat. Nullo namque modo istud ab eis fieri credendum est. Nec enim pro aliquanta a*et* diminutione sed per corporis debilitate*b* euenire manifesta reo*d*eplendit. cum scilicet in illis membris in quod by vigo*r* a*et* contine*c* immundus spiritus insi dens eisque importabile atque immensum pondus imponens obscuritate tetrica*m* intellectuales ei*o* obruit et intercipit sensus instigans ea quod non vult vel quod ignorat. proloqui quod non nunquam eti*a* vini se brisque vicio seu nimij frigori alijsque valitudinibus extrinsecus supuenientibus videm*o* accidere. Quod ne beato iob dial**o** l*o*ns quod carnis ei*o* accep*er*at pret*er*tem molire*f* infer*e*. precepto domin*u*s prohibetur dic*e* Eccet rado cu*m* in man*u* tuas: tem animaz ei*o* custodi*i*. i*te* modo eum amentem ne facias debilitati*a* i*te* domicilio*o* et obreas intellectu*o* ac sapientia*o* resist*e*. principali scilicet cordis a*et* tuo pondere profocato.

Ox spiritus spiritus penetrabilis esse non possit sed incorpo*e* soli deo

L*o*pitul*u*.xiij.

Decimum si crasse huic solideque materie*o*. i*te* carni spiritus admis*er*et quod fieri facilime pot idcirco*o* et a*et* quod itidem spiritus est ita vniuersi posse creditur ut ea quo*q* simili*o* sue naturae redat capac*e*. Quod soli est possibile trinitati*o* quod sic vniuersi intellectualis nature efficitur penetratrix*o* ut non soli circupl*e*cti ea atque ambire sed eti*a* illabi ei*o* et velut incorpore*o* corpori possit infudi*o*. Licet enim pronunci*e* nonnullas e*st* spiritales nat*ur*as*o* vi sunt angel*o* archangel*o* ceter*o* eque potutes*o* ipsa quod aia n*atura* vel certe aer iste sub*ter* incorpore*o* nullaten*o* estimande sunt. Habet ei*o* hui*u* se corp*o* quod subsist*u*t*u* licet multo tenuius quod n*atura* sunt corpora*o*. Hui*u* apl*i* sententi*o* ita dicentis. Et corpora celestia*o* et corpora terrestria*o*. Et iteru*z* Seminal corpus aiale*o* exurgit corpus spiritale*o* Quibus manifeste colligit*u* nihil esse incorporen*o* nisi solu*m* deu*u* i*te* idcirco ipsi tantum*o* posse penetrabiles o*es* spirituales atque intellectuales esse substantias

eo*q* solus i*te* tot*u* et vbi*q* z*in* o*ibus* sit*u* ita ut*z* cogitationes bo*z* z*int*enos mot*u* atque abdita ment*u* vniuersa i*spiciat* atque plus*er*. De ip*o* siqdem solo p*ro*nunciat*u* beatus apl*i* dicens. Vnuus est enim f*atu* dei*o* et efficax*o* et acutior sup*o* o*em* gladiu*z* anticip*e* et p*ro*tingens v*is*que ad divisione*o* a*et* sp*hi*s*o* c*o* pagu*z* ac medullar*u* ac discretor*o* cogitationu*z* et intentionu*z* cor*dis*. et n*on* est creatura inuisibil*o* in conspe*ctu* ei*o*. o*ia* aut*u* nuda*o* et apta sunt o*culis* ei*o*. Et beatus dauid i*sq*it*u*. Qui singit s*ing*illatim corda eo*z*. Et iteru*z*. I*p*e enim no*ti* occulta cordis*o*. Job quod. Qui sol*u* no*si* corda bo*u* Obiectio qua demones credi debeant cogitationes hominu*o* p*ro*uidere. Lap. xiiij.

Emanus. Hac r*ati*one qua dicis nec cogitationes quodem nostras intueri isti spiritus potnt*u*. Quod existimare valde putam*u* absurd*u* dice*te* scriptura*o*. Si spiritus pret*er*tem haben*u* ascenderit sup*o* te. Et iteru*z*. Cu*m* diabol*u* misset*u* in corde symonis scarioth*is* vt tra*ter* domin*u*s. Quid ergo credi pot n*on* patere eis cogitationes n*ras* qua*z* seminari*u* p*ar*te max*ia* i*p*is immittentib*o* at*q* instigantib*o* sentimus obo*z*iri?

Responsio quid possunt demones*o* in cogitationibus hominu*o* quid ve*re* non possint. Lap. xv.

Eren*o*. Nulli dubiu*m* est*o* pos*se* spiritus immundi cogitat*o* nu*z* n*ras* attigere qualitates*o* s*ed* dic*er* eas sensibili*o* for*is* colligentes*o*. aut ex*n*ris dispositio*n*ib*o* aut *pro*b*is* et studi*is* in*q* p*ro*p*ri*ensi*o* p*ro* sperer*it* nos inclinari*o*. Ceteru*z* illas*o* nec du*m* te intern*is* a*et* pd*ie* runt adire o*ino* n*on* potnt*u*. Ips*as* quod cogitationes*o* inger*u* v*tr*u*m* suscep*te* vel que*z* admodu*m* suscep*te* sint*o*. n*on* p*ro*p*ri*o*z* a*et* nat*ur*az*o*. i*te* illu*m* interior*o* motu*o* quod in abd*is* ei*o* abs*co*dit*u* et*z* vt maiest*u* ali*q*d exp*ma* i*te* medull*u* (*z* vt ita dixer*u*) i*p*ius latitante*o* sed ex*mo*tib*o* at*q* in dich*o*s exterioris homis deplendit*o* v*tr*puta cu*m* suggester*it* castri marg*ia**o*. si vider*it* monachu*o* ad fenestr*u*

bilitate aie et spiritualib⁹ nequitius

aut ad solē oculū erexisse vel de hora soli
cicūs in q̄slisse cognoscit̄ desideriū gule
finisse suscep̄tū. Si fornicatiōz ingeren-
tes senserit eū patientē telū libidinis susce-
pisse seu viderit carnē cōmotā. aut certe
nō vt oportuit aduersus suggestiones
immūdicie suspirasse lasciviam intelli-
gūt in penetrabilib⁹ aie libidinis iaculū
finisse defitum. Si incitamēta tristicie si-
ire si furor admoerint. vtrū nam cor-
di insederit gestu corpori et sensibili cō-
motione dinoſcūt sc̄z cū vel infremuisse
tacitū vel q̄dam indignatiōe suspirasse
seu vultū considerauerint q̄dam pallo-
re aut rubore mutasse. r̄ita subtilit̄ quis
nam cui sit vicio dedit̄ deprehendunt.
Ilo nāq̄s vñūquēq̄s n̄m delectari cer-
ta ratōe cognoscit̄ ad cui⁹ instigationē
mox quodā nutu vel motu corpori con-
sensum cōniuentiāq̄ ab eo p̄stā fuisse
p̄niderint. Quęab ill⁹ aereis virtutib⁹
ita deprehendi nō mirū est cū h̄a prudē-
tibus q̄z viris sepiſſime fieri videmus.
vt sc̄z interiori boīs statū defigura et vul-
tu seu q̄litate exteriori agnoscat. Quan-
to ḡ certi⁹ hec ab eis poterūt deprehendi:
quos vtq̄s vt spiritualis nature in loib⁹ ſub-
tiliores ac sagaciores boībus esse nō du-
biū est. Similitudo qua spi-
ritus immūdi cogitationes ho-
minu doceantur agnoscere

Quemadmodū enī. **L**a. xvi
nonnulli latrones in his domi-
bus quas furti aggredi cupiūt
occulta boīū ſolent explorare ſubſtāti-
as q̄ p̄ tetras noq̄ tenebras cauteſpar-
gentes manu minutias barenarū. recō-
ditas opes q̄s viſu puidere nō poſſunt.
tinnitu q̄dam vel ſtrepitū ad earum lap-
ſum respōdente deprehendūt. ac ſic ad
certissimam rei vel metalli cuiusq̄s noti-
ciam q̄dam elicite vocis p̄ditōne perue-
niunt: ita bi q̄z vt thecaūrū nostri corpo-
ris explorēt velut barenas quasdā ſug-
gentiones nobis noxias in ſpargētes: cū
h̄m earū q̄litatē affectū corporū lysi-
derint emetſſe, velut q̄dam deintimis

cōclauib⁹ p̄deente tinnitu q̄d ſit recon-
ditum in abditū interiori hominis reco-
gnoscit̄. **D**e eo q̄ non ſinguli
quęq̄ demones vniuersas ho-
minib⁹ ingerant passiones.

Doctū noſſe tebe. **L**a. xvij.
mus non oēs demones vniuer-
ſas homib⁹ inuareſe passiones,
ſed vnicuiq̄ vicio certos ſp̄ns incubare
et alios q̄dem immūdicij ac libidinum
ſordib⁹ oblectari. alios blaſphemij ali-
os ire furorij peculiari⁹ imminere. ali-
os paſci trifticia. alios cenodoxia ſuper-
biaq̄ mulceri. et vñūquēq̄ illud viciū
humanis cordib⁹ quo ipſe gaudet inſe-
rere. ſed nec cunctos pariter ſuas inge-
rere p̄mitates. ſz vicifſim put tempori
vel loci vel ſuſcipiens oportunitas p̄-
noauerit. **I**nterrogatio a n̄ in-
ter demones impugnatiois or-
do ac vicifſitudinis disciplina
ſeruetur. **L**ap. xvij.

Ermanus. Ergo credendit
est inter eos ordinatā (et vt ita
dixerim) disciplinatā eſſe neq̄
tiam. vt q̄dam vicifſitudinis ab eis or-
do ſeruet ac ratōabilis gerat impugna-
tōnis incurſio. cū cōſtet nec moduſ nec
ratioem niſi inter bonos atq̄ bonos
poſſe ſubſttere. fm illam scripture ſentē
tiam. quere ſapiētā ap̄d malos: et nō
inuenies. et inimici nostri inſensati. illud
etiam. non eſt ſapiētā: non eſt fortitudo
nec eſt conſilium apud impios.

Respōſio in quem moduſ cō-
cio demoni lup. vicifſitudinis
impugnatio ſubſtata. **L**a. xix

Erenus. Nō eſſe int̄ malos
p̄petua in oībo pſenſioneſ. nec
poſſe pfectā ſtare p̄cordiā etiaſ
in illiſ ipsiſ vicijs q̄b⁹ cōmunie oblectant̄
certa diffinitio ē. Nō ei poterit quemad-
moduſ dixiſti in rebi indiſciplinaq̄. di-
ſciplina moduſq̄ ſeruari. In nōnulli tñ
vbi ſc̄z vel operatōnis cōmanio vel ne-
cessitas exigit ſeu cuiusdam lucri inui-
tat conſortiū neceſſe eſt op̄s temporaleſ

Collatio VII abbatis Berenide mo

cōmodare p̄sensuſ. Quod esse i hac mi-
litia nequicię sp̄ital' manifestissime p̄-
uidemus. vt nō solū tpa inter se vicissi-
tudinesq; custodiāt sed etiā locis qbus
dam specialit inberere: eaq; ingit' obli-
terenoscanſ. Nam qz necesse sit eos im-
mutatq; temptatiōib; certisq; vicijs atq; tpib;
exercere impugnatōes suas. h̄c li-
quido p̄pbam? qz nullus pōt sil' ceno-
toxie vanitate deludi 7 concupiscentia
fornicatiōis exuri: nec pōt tumida infla-
ri elatiōe supbię spiritual' 7 carnal' castri-
margie parit' humilitati submitti. Nec
pōt qz cachinis fatuis risuq; dissolu-
7 iracūdīe sub eodē tpe stimulis incita-
ni. seu certe edacis tristicię metore supple-
ri. sed necesse est vnuq; spūm ita sin-
gillatim impugnationē menū arripere.
vt cuz aut vict' abscesserit alij eam spūi
cedat acius impugnandā. aut certe si
victor extiterit: alij nibilominus tradat
sili illudendā. De eo qz non sunt
vnius fortitudinis contrarie po-
testates: nec tēptandi facultas
in eorum sit arbitrio collocata.

Illud etiā nequaq; **Lap. xx.**
ignorare debem⁹ nō esse om̄es
eiusdēferocitat⁹ 7 desiderij: sed
ne vniq; qdem fortitudinis atq; nequiticę
7 incipientib; qdem atq; infirmis non
nisi infirmiores spūs incertamē p̄pari.
7 his neqt̄is spiritualib; supat̄ ḡdatim
sp adūsus athletā christi robustior: pu-
gna succedit. Oro p̄patiōe siqdem vi-
rium ac pfect⁹ hūani etiam difficultas
colluctatiōis auget. Nullo enī mō quili-
bet sanctor̄ sufficeret taliuſ tātoꝝ qz bo-
stium sufferre neqt̄i. vel insidijs eorum
posset occurtere. s̄ nec crudelitatem qdēz
ac seniciā sustinere. si nō certamī nostro
clemētissim⁹ arbit̄ atq; agonitheta presi-
dens chrl⁹. 7 exeqret colluctatiū vires
7 imoderatos eoz repelleret ac refrena-
ret incurſus faceretq; cum temptatōne
exitum vt sustinere possumus.

CDe eo qz demones cū hoībus
nō sine suo labore configlant.

Nanc aut̄ colluctatōz **Ca. xxi.**
illos nō sine suo credim⁹ labo-
re p̄ficere. Habet namq; etiam
ipi in suo p̄flictu qndam anxietatem et
tristiciā. 7 maxie cū fuerint validiorib;
emul'si. viris sanctę perfectisq; congressi.
Alioq; iam nō p̄flictu nec luctatio: s̄
simplex tm 7 vt ita dixer̄ secura ill' esset
hoīm attributa deceptio. Et quō staret
illō apli qd̄ dicit. Nō est nob̄ collucta-
tio adūsus carnē 7 sanguinem s̄ aduer-
sus p̄ncipal⁹ 7 adūsus potestates: adū-
sus mūdi rectores tenebrarū harū: con-
tra spiritualia neqt̄i in celestib;. Et illud
Sic pugno nō qsl̄ aerē p̄berā s̄ Et itez
Bonū agonem certani. Abi enī agon
indicit: 7 certamē 7 pugna seu collucta-
tio-necesse ē vtrorūq; sudor 7 labor 7 sol-
licitudo subeat. 7 eq̄lit' illos vel sup te-
iectōe maneat dolor atq; cōfusio: vel de
victoria gaudium consequat̄ 7 palma.
Abi p̄o alio cū sudore luctāte: ali⁹ cuz
ocio ac securitate cōfligit. 7 ad deijien-
dum emulū sola p̄ virib; vt̄ volūtate.
nō pugna dicēda ē nec colluctatio neq;
certamē sed iniqua quedaz 7 irritationa
bil' o pugnatōis opp̄ssio. H̄z plane la-
borant 7 ipi nō min⁹ impugnātes hūa-
num gen⁹. 7 desudāt vt p̄ualeāt de vno
qz illā quā cupiūt obtinere victoriā. et
reto:quet in eos illa p̄fusio q nos mane-
bat si abi p̄is fuisse⁹ elis. b̄m illud **Ca**
put circuit⁹ coꝝ: labor: labio 7 ipozū ope-
riet eos. et p̄t̄et dol̄or ei⁹ in capute eius.
Et itez. Veniatilli laq;us quē ignorat-
7 captio quā absēdit ap̄p̄hendat eum
7 laqueū cadat i ipo: sc̄z quē sup hoīm
deceptōe molit. Dolēt igit etiā ipi non
min⁹ 7 quēadmodum nos elidūt ipi qz
sili elidunt. nec victi sine p̄fusio: disce-
dūt. Quas eoz ruinas atq; p̄flict⁹: ille
q̄ sanos interior̄ hoīs ocl̄os possidet q̄
tidie cernens vidensq; eos supgaudere
minis 7 casib; singulorū ac timēs ne de-
se quoq; euenire eis valeat ista leticia.
dominum tec̄p̄catur **Illumia inquietis**
oculos meos ne vnuq; obdormiā in mor-

bilitate aie et spiritualibus nequitiis

te neqñ dicat inimicus meus; prægredi
aduersus eū q̄ tribulant me exultabunt
si motus fuero. 2 deus mens ne supgan-
teant mibi; ne dicant in cordibus suis
engeinge aimē nostrę. nec dicant deo-
rabimus eū. 2 frenduerūt sup' me denti-
bus suis. dñe qñ respicies; insidias enī
in abscondito vt leo in cubili suo; insidia-
tur vt rapiat pauperem. 2 querat a deo
escā sibi. Qui rursus cunctis conatib⁹
expensis; cū deceptōnem nostrā non po-
tuerint obtinere sup' cassō labore suo ne-
cessē est vt p̄fundant' 2 erubescat q̄ que-
rūt aias nostras vt auferat eas. induan-
tur confusione 2 pudore qui cogitāt no-
bis mala. Hieremias qz Confundans
inquit illi 2 non cōfundar ego. pauēat
illi 2 nō pauēa ego. induc sup' eos iram
furorū tui 2 dupli p̄tritōne p̄tere eos.
Nulli etenī dubiū est; cū a nobis fuerit
supati cōtritōe eos dupli p̄terēdos. p̄-
mum q̄ homībus experientib⁹ sanctita-
tem illi cā possidētes amiserint causaq̄
extiterit p̄ditōis humānē. Deinde q̄ spi-
ritales substatię fuerint a carnalib⁹ ter-
renisq̄ denicte. Has igit̄ ruinas hostiū
suasq̄ victorias intuens vnusq̄ san-
ctorū cū exultatōe pelamat dices. Per
sequar inimicos meos 2 cōprehendam
eos; 2 nō conuertar donec deficiant. con-
fringam eos nec poterunt stare; cadent
subtus pedes meos. Cōtra quos etiaz
orās idem p̄p̄eta. Judica inq̄t dñe no-
centes me; expugna impugnātes me ap-
prehende arma et scutū; 2 exurge in ad-
iutorium michi. effunde frameā; et con-
clude aduersus eos q̄ persequuntur me
dic aimē meq̄ salutis tua ego sum. Quos
cū subditis 2 extinctis vniuersis passio-
nibus vicerimus; merebimur illā bñdi-
ctōnis vocem consequent' audire. Exal-
tetur manus tua sup' hostes tuos; 2 om-
nes inimici tui p̄ibunt. Hec igit̄ omia
2 his similia sacrī inserta volumib⁹
legentes sive canentes; nisi contra istas
nequicias spiritales quenob⁹ insidian-
tur dieb⁹ ac noctibus acceperimus fuis-

se conscripta; non mō ex eis edificatiō
nem ullam lenitatis ac patientie conse-
quemur sed etiā dirum quēdā atqz cō
trarium euangelice p̄fectōi concipiē
affectum. Non soluz enī docebim̄ non
orare p̄ inimicis nostris; nec diligere eos.
sed etiā detestari illos implacabili odio
puocabim⁹ et maledicere eis; atqz ora-
tōnem aduersus eos indesinent' effūde-
re. Que tali spū p̄locutos fuisse viros
sanctos 2 amicos dei intelligere sc̄leſiū
est ac prophaniū; q̄b⁹ an̄ aduentū chri-
sti idcirco nō est lex posita eo q̄ transcen-
dētes mādata eius euāgelicis parere p̄-
ceptis; 2 apostolice p̄fectōni studere pre-
uenientes dispensatōem t̄pis maluerūt

De eo q̄ non sit potestas noce-
di in arbitrio demonum collo-
cata

Lap. xxi.

DOn habere aut eos potestatem
quēq̄ hominū ledēdi exēplū
beati iob manifesta rōe demon
strat. Vbi nō amplius enī tēptare audeat
inimic⁹ q̄ diuinā ei dispensatōe cōcedi-
tur. 2 p̄fessio eorūdem spūnum euāgelic⁹
monumentis inserta testatur dicentiz.
Hie iūc̄ nos mitte nos in gregem por-
corum. Qui multom agis credendi sunt
in nullo hōim q̄ ad imāgines dei creati
sunt introire. p̄ arbitrio suo posse cū ani-
malia īmūda ac muta ingrediēdi absq̄
dei p̄missu nō haberet p̄tātem. Ceterz
nemo posset; nō dicā inueniū q̄s videm⁹
in hac heremo constantissime cōmorari
sed nec p̄fectorūz quidem tantis taliūq̄
hostiū agminib⁹ circūseptus in heremo
singulans habitare; si in ipis ess̄. p̄ vo-
luntate sua nocendi vel attemptandi fa-
cultas atqz libertas. Qd̄ evident⁹ etiaz
dñi ac salvatoris nostri cōfirmat sentē-
tia quā p̄ bñilitate hōis assumpti p̄tu-
lit ad pilatū ita dicent. Nō haberet in
me ullā p̄tātem; nisi datū tibi fuisse te
super. **D**e imminuta demo-
num p̄tāte. Lap. xxiij.

Ans tamen nobis experientia
nra 2 senioz religiōe p̄pertū es

Collatio VII abbatis Bereni

non eandem vim habere nūc dēmones
q̄ anteriore tpe inter anachoretas dū-
taxat principia: in quibz adhuc raritas
monachorū in heremo cōmanebat. Lā-
ta nanḡ erat eoz feritas: vt vixpanci
et ad modum stabiles atq̄ etate prone-
cti tolerare habitatōnem solitudis pos-
sent. Siquidem in ip̄is cenobis in qui-
bus cōmorabant octo vel decem: ita eo-
rum atrocitas grassabatur. et frequētes
ac visibiles sentiebant aggressus vtnō
auderent omnes panter noctibz obdo-
mire sed vicissim alijs degustatibz som-
num: alijs vigilias celebrantes: psalmis
zoratōnibus seu lectōnibus inhēbāt.
Cunq; illos ad soporem nature necessi-
tas inuitaret: exp̄ gefactis ad eoz q̄ dor-
mituri erāt custodiam similiter excubie
tradebantur. Unde dubitari non po-
test vnum e duobz: hanc nunc securita-
tem vel confidentiā non solū nobis qui
videmur p̄ experientia senectutis aliqua
tenus roborati: sed etiam iunioribz eta-
te conferre. Aut em̄ virtute crucis etiam
deserta penetrante: et vbiq; eius gratia
coruscante: retusa est nequicia demo-
num: aut negligētia nostra illos ab im-
pugnatōne nostra pristina reddidit len-
tiores: dum tēdignant aduersum nos
illa intentōne configere: qua tunc con-
tra illos probatissimos christi milites se-
uebant: hac sc̄z fraudulentia visibiliū
temptatōnum sine cessatōne durans eli-
entes. Intantū em̄ tempore videmis
corruisse nō nullos: vt necesse sit eos eti-
am remissioribz monitis appalpari mo-
do: ne desertis cellulis suis ad pernicio-
siores in q̄tudines reuoluant: et circū-
eentes ac vagi crassioribus: vt ita dixer-
im: vicijs implicentur: magnusq; fru-
ctus ab eis obtineri creditur: si solum
modo se etiaz cū q̄libet ignavia valeat
in solitudine continere: ac pro ingēti re-
medio soleat eis a senioribz dici: sedete
in cellulis v̄ris: et q̄stum libitum facit
māducate atq; bibite et dormite dum
modo in eis ingiter perduretis.

Qua rōe dēmones sibi in eoz
corpa quo s arrepturi sunt adi-
tum parent. **Lap. xxiij.**

Onstat ergo immundos spiri-
tus nō alit posse in illos quorū
obtēturi sunt corpora penetrare:
nisi p̄ns eoz mentes cogitatōesq; posse
derint. Quos cū timore ac memoria dei
vel spirituali meditatōe nudauerit velut
exarmatos oī p̄sidio ac munitōe dñia
nudatos facile vincēdos audient inua-
dunt: domiciliū deinceps in eis velut in
possessione sibi tradita presumentes

De eo q̄ miserabiliores sunt hi
qui vicijs q̄z qui ab ip̄is demo-
nibus possidentur. **Lap. xxv.**

Icet multo grauius constet ve-
lēmentijsq; verani hos q̄ cum
corporalit ab ip̄is supplici mi-
nime videantur: animo tamen pernicio-
sins possidentur: eorum sc̄z vicijs vel vo-
luptatibz inuoluti. **S**ed m̄ apli nanḡ
sententiā: a q̄ q̄s supat eius fuus effi-
citur. **R**isi q̄ in h̄ isti desperatius egro-
tant: q̄ cū sint eoz mancipia: nec impu-
gnari se ab illis nec dominatū eoz ferre
cognoscūt. **C**eterz corporalit traditos sa-
thane: vel infirmitatibz magnis etiā vi-
ros sanctos nonim p̄ leuissimis q̄bqz
delictis cum in illis ne tenuissimū q̄de
neuum aut maculam in illo iudicij die
patiat inneniri diuina clemētia omnes
sordis eoz scoriā fīm p̄plexē: imo dei sen-
tentiam excoquēs in p̄senti: vt eos tāq; z
auz vel argentū ignitū ad illā p̄petuita-
tem: nulla indigentes penali purgatiōe
trāsimittat. **E**t excoquā inq̄t ad purum
scoriā tuā: et auferā omē stannūz tuū: et
polīs vocabri ciuitas iusii: v̄bs fidel̄.
Et iterz. **H**ic p̄bat argentū et auz in
camio: ita eligit corda dñs. **E**t iterz. Au-
rum et argentū probatignis: vir autem
p̄bat in fornace būliatōnis. **E**t illō q̄z.
Quez em̄ diligit dñs corripit flagellat
autem omnem filium quem recipi-

De nece prophete seducti et in-
firmitate abbatis pauli: q̄z pro

Om̄ plenissimū p̄tē arreptū p̄tē demōnibz

De mobi. aie et spiritualib⁹ nequiciis

sua emēdatōe pm eruit. Lxxvi

Dicod in illo propheta atq^z homine dei: in tertio regū li bro maifeste videm⁹ ipletū. qui, p culpa vni⁹ iobediētie quā tñ nō de idustria nec vicō pprię vo luntaq^z alten⁹ circūuentōe p̄traxit cō festū a leone pterit: ita de eo scrip̄ta narrante. **C**ir tei est: q inobedientis fuit ori dñi-tradiditeū dñs leoni ⁊ pfregit eum in x̄ verbū dñi qd locut⁹ est. In q facto ⁊ solutōz delicti pntis atq^z errori incantati ⁊ iusticie merita. p qb^z p̄phetam sunz dñs tpalit⁹ tra didit rexatorū. parcitas ipa ⁊ cōtinētia rexatoris atq^z pdatoris ostēdit q; nichil penit⁹ audet voracissima bestia de tradito sibi cadanere degustare. **C**ui⁹ rei nris qz tpib⁹ saq^z euides cōtigit et apta pbatō in abbate paulo vel moyle q habitauit locū hui⁹ solitudinis: q calam⁹ nuncupat. **N**am prior cōmorat⁹ est in heremo q adiacet panephisi ciuitati: quā solitudinē nūc oī faciaz aq^z salissimē inundatōe cognoui⁹. **Q**ue qtiens flauerit spiritus aqlonis: de stagnis ipulsa ac supulsa adiacētib⁹ terris: ita omnē illi⁹ superficie regionis ptegit. vt antiq^z ibidem vicos q olim hac ipa de causa oī sunt habitatore deserti faciat velut insulas apparere. **H**ic igit abbas paulus in tantā cordis puritatē qete solitudis silencioq^z p̄ficerat: vt nō dicā vultū feminine: sed ne vestimenta q dem sexus illius p̄spectui suo pateretur offerti. **N**am cū eidē p̄genti ad cuiusdā seniori cellaz vna cum abbate archebio eiusdē solitudis accola. casu mulier obuiasset: offensus occurſu⁹ ei⁹. tanta fuga ad suū rursus mōasteriu⁹ p̄termissō qd arripuerat pie visitatōnis officio recuerit: quanta nullus a facie leouis vel immanissimi draconis aufigeret: ita vt ne memorati quidē abbatis archebij reuocantis eum clamore ac p̄cib⁹ flectetur: vt ad requirendum senem quemadmodum proposuerat cepto itinere per tenderent. **Q**uod licet celo castitatis et

puritatis ardore sit factū. tñ q; non sim scientiā p̄sumptum est: sed obseruantia discipline iusticie excessus ē mod⁹. **N**ō em̄ solā familiaritatē que vere est noxia seminarū: sed ipam quoq^z figurā sexus illius credidit exercrandam. tali p̄festim correptōe p̄cessus est: vt eius vniuersu⁹ corpus paraliseos valitudine solueret nullum q; in eo membrū penitus exple re suū p̄ualeret officiū. **S**iquidem non solū pedes ac manus: sed etiā lingue motus quo elocutō vociis exp̄mitur. ipseq^z aures ita auditus propri⁹ amiserūt sensum. vt in eo nihil amplius ex homine: q; immobilis tantū atq^z insensibilis figura remaneret. **E**o aut̄ redactus est: vt infirmitati eius nullo mō viroū diligētia deseruire sufficeret: nisi sola ei mulieribus sedulitas m̄istrass̄. **H**is delato ad cōnobiu⁹ sc̄rū p̄ginū cib⁹ acpō⁹ quēne nutu qdē petere poterat: feminine ingerebatur obsequio. exsplendisq^z omib⁹ nature necessitatib⁹: eadem illi⁹ diligētia p annos ferme qttuor. i. vsq^z ad vi tē sueterminū seruiebat. **Q**uicum tan ta esset oīm mēbrorū debilitate constri ctus: vt nulli in eo artus vivacē motū ac sensibilem retentarent. Inhibilominus tanta ex eo virtutum gratia pcedebat. vt cū de oleo quod de cadauere suo potius qz corpoze contigisset vnguent⁹ infirmi. confessim cunctis valitudinibus curarent: ita vt sup bac eius valitudine etiam ip̄s infidelib⁹ evidenter aperteq^z claresceret. ⁊ debilitatem mēbrorū oīm dispensatōne atq^z amore dñi contributam. ⁊ sanitatū gratiā. p testimonio puritatis ac manifestatōne meritorū eius sp̄issanci virtute p̄stari.

De temptatōe abbatis moysi

Lapitulu. xxvij.
Terdus vero quez dipimus in bac heremo cōmoratū cum ip̄e quoq^z singularis et incom pabilis vir eff̄ ob reprehensionē vnius sermonis quem contra abbatez macha riū disputā paulo durins. p̄mitit q

Op̄tū mīcū.

Collatio VII abbatis Hereni de mo

Dam sc̄z opinione p̄uentis tā dirō cōfestim est tradit⁹ demoni: vt humanas egestiones oī suo ab eo suppletus inge-
reret. Quod flagellū purgatōis gratia se dñs intulisse. ne sc̄z i eo vel momēta-
nei delicti macta resideret: velocitate cu-
ratōnis ei⁹ atq; aucto remedio denon-
stravit. Nam p̄tinuo abbate machario in oratōc submissō dicto citi⁹ neq; spiri-
tus ab eo fugatus abscessit.

De eo q; sperni nō debeant hi
qui spiritibus tradūtur immu-
dig Lap. xxvii

Ex quo manifeſte perpenditur
nō detere eos abominari v̄l' de-
spici q̄s videmus diversis tem-
ptatōib⁹ sine iſtis nequitie spiritib⁹ tra-
di. q̄r duo hec credere immobiliter nos
oportet. p̄mo q̄ sine dei p̄missu null⁹ ab
eis oīno temptet. scđo q̄ oīa que a deo
nobis inferunt: sine tristia ad p̄sens seu-
leta videant. velut a p̄fissimo patre cle-
mentissimoq; medico p̄ nostris utilita-
tibus irrogent. z idcirco eos velut peda-
gogis traditos humiliari. vt disceden-
tes ex h̄ mūdo. vel purgatōres ad vita-
z alia transferāt. vel pena leniore plectat̄
qui fm aplin traditi sunt in p̄nti satba-
ne in interitū carnis: vt sp̄u salvi fiant i
die domini nostri iſu christi.

Obiectio cur hi qui spiritibus
veratur immūdis a communioe
dñica separantur. Lap. xxix

Erman⁹. Et quomō nō solū
eos despici abhoib⁹ v̄l' horeri
sed etiā a cōmuniōe dominica
in n̄is p̄uincij p̄petuo videm⁹ abstine-
re fm illā euangelij sententiam. Nolite
sanctū dare canib⁹: neq; mittaq; margar-
itas vestras aī porcos. cū de ill⁹ quēad
modū dicis ita credendū sit q̄ eis pur-
gatōis vel utilitatis obtentu bū⁹ tem-
ptatōnis humiliatō tribuatur.

Responsio sup̄ p̄posita q̄stioe.

Eren⁹. Si habue Lap. xxx.
rimus banc sententiā imo fidē
quā sup̄ cōprehendi; vt z om-

nia p̄ dñm fieri z p̄ utilitate aīarum di-
spensari yniuersa credam⁹. non solū ne-
quaq; despiciemus eos s̄z etiā. p̄ eis tan-
q; p̄ mēbris nostris incessanter orabim⁹
eisq; totis viscerib⁹ ac pleno cōpatiem⁹
affectu. cū enī patitur vnū membrū cō-
patiunt oīa mēbra scientes nos absq; il-
lis utpote mēbris nostrj omnimodis cō-
sumari nō posse: quemadmodū legim⁹
ne anteriores qđem n̄os sine nobis re-
p̄missionis summā conseq; potuisse. ita
de illis aplo. p̄nunciante. Et hi omēs te-
stimonio fidei cōpbati nō accepēt re-
p̄missiones deo p̄ nobis melius aliquid
p̄uidente: ne sine nob̄ cōsumerent. **C**ō-
munione vero eis sacrosancta a seniori-
bus n̄is nu nq̄ meminim⁹ interdictaz
quinimō si possibile esset etiā q̄tide eis
impartire eam detere censebat. Nec ei-
fm euāgely sententiā quā incōgrue huic
sensui coaptatis. Nolite sanctū dare ca-
nib⁹. ad demonis escā sacrosancta com-
muniō. z nō potius ad purgatōis ac tu-
telam corpori aīeq; penitentia credenda
est: que ab hocce percepta cū qui in mem-
bris ei⁹ insidet sp̄um: seu in ip̄is latitare
conat̄ velut qđam exurens fugat incen-
dio. Hoc nāq; mō curatū z abbatē an-
dronicū nūq; asperimus aliosq; q̄ plu-
res. Magis nāq; ac magis inimicus in-
sultabit offenso: cū eū a celesti medicina
viderit segregatū. tantoq; duri⁹ ac fre-
quentius attemptabit qđto eū ab spiri-
tuali remedio longius senserit abdicatū.

De eo q̄ miseri sint hi qui sub-
di temporalibus illis tempta-
tionibus nō merentur Lap. xxxi.

Eternum illi sunt vere miseri ac
misrabiles iudicandi q̄ cum
se yniuersis crimib⁹ flagicijq; q̄
staminēt: nō solū nulluz visibilit̄ in eis
signū diabolice sup̄pletōis ostendit: sed
nec aliq; qđem opib⁹ eoꝝ p̄digna tēp̄ta-
tio: nec vllū flagellū correptōis infertur.
Non enī merent̄ celerē t̄p̄ s̄ isti⁹ expedi-
tamq; medicinā quoī duricia rimpe-
nitens cor: penaꝝ vite p̄sent̄ excedēs: the-

bilitate aie et spiritualib⁹ nequiciis.

sauricat sibi ipi iram et indignationem in die ire et reuelatōis iusti iudicij dei in q̄ h̄ymes eorū nō moriet et ignis eoz nō extinguet. **L**ōf quos propheta velut anni p̄ afflictōne sancto et videns eos erūnis varijs ac tēptationib⁹ subiacere et contra peccatores nō solū absq; vlo humiliatiōis flagello cursum mudi isti⁹ p̄traſire s̄z etiā affluentia diuitia et ac summa rez oim p̄ speritate gandere intolerabli celo ac sp̄us sui fetuore succensus excludat. **M**ei autē pene moti sunt pedes, pavilomin⁹ effusi sunt gressus mei. qz celauit sup iniq⁹: pacē peccator⁹ vidēs. qz non est respect⁹ morti eoz et firmamentū in plaga eoz. in labore hoīm nō sunt. et cuž homib⁹ nō flagellabūt. s̄z in futuro cū demonib⁹ puniendi. qz in p̄nti nō meruerunt in sorte ac disciplina filioz cū hoībus flagellari. **H**ieremias qz cū deo super hac impior⁹ p̄ speritate disceptās. licet neqz dubitare se de iusticia dñi p̄siteat dices. **I**ust⁹ qdē tu es dñe. si dispu tem tecū. **C**ausa tñ huī tāte ineqlitaqz iqrēs s̄biūgit et dicit. **T**erūtū si ita iusta loqr ad te. Quare via impior⁹ p̄ sperat bñ est omib⁹ qz p̄uaricant et iniq⁹ agunt. plātasti eos et radicē miserūt. p̄ficiunt et faciūt fructū. **P**rope esto oī eoz. et longea renib⁹ eoz. **Q**uoz ruinā deflēte domio p̄ pp̄hetā. et ad eoz curatione medicos atqz doctores sollicite dirigente et qdammō eos ad planctū silēti p̄uocāte ac dicēte subito cecidit babilō p̄trita est v̄lulate sup eā. tollite resinā ad dolorē eō si forte sanē. respōdet ut desperātes angelī. qz saluē humane cura cōmissa est vel certe propheta ex p̄sona aploz seu spiritualiū viroz atqz doctoz vidētiū duri ciam mēt eoz et impenites cor. **C**urānū mus babylonē et nō est sanata. reliq⁹ eā. et eam v̄nusqz sqz in terrā suā. qm peruenit v̄sqz ad celos iudiciz ei⁹. et elcūtum est v̄sqz ad nubes. **D**e istoꝝ igit̄ de spato lāguore ex p̄sona tei loq̄ ysaiaꝝ ad hierlm. A plāta pedis v̄sqz ad v̄ticē nō est in ea sanitas. vuln⁹ et liuor et pla-

ga tumēs nō est circūligata nec curata medicamē neqz fota oleo. **D**e diuer sitate studiorū ac voluntatū qz in aereis p̄tib⁹ ercentur.

Lapitulū .xxij.
Ostant esse immūdos sp̄us qz ihoīb⁹ studia nō dubie cōpro banū. Nam nō nullos eoz qz etiā faunos vulg⁹ appellat ita seductores et ioculatores eēmanifestū est. vt certa qz loca seu vias ingit obsidētes nequaqz tormenti eoz qz p̄terēties potuerint decipe delectent. s̄z de rīsu tñmō et illusione p̄tentī fatigare eos potius studeant qz nocere qzdam v̄o solūmō ī no cūis incubatōib⁹ hoīm p̄ noctare. alios ita esse furori ac trūculenti⁹ deditos. vt nō sint p̄tēt illoꝝ tñmō corpora quos suppleuerint atrocī dilaceratōe vexare. s̄z etiā irruere supēmīn⁹ trāseuntes atqz affligere illos scuissimā cede festinent. qz les illi in enāgelio describunt. ob quoz metū p̄ viam illā trāsire iam nullus audiēbat. qz eorūqz p̄siles bell' sanguis qz effusione p̄ insatia bili ferocitate gaude re nō dubiū est. Alios ita eorū corda qz ceperāt inani qzdam tumore videm⁹ infecisse. qz etiā bacuceos vulg⁹ appellat. vt semetiōpos v̄lra. p̄ceritatē corpori criegētes. nunc qdē se in qzdam fast⁹ gutturisqz sustollerēt. nūc velut acclines ad quēdā se tranquillitas et ad familiaritatis statū cōmanes blādosqz s̄bmitterēt esse velut illustres et circūspectabiles oībus estimātes. nunc qdē adorare se protestates sublimiores corporis inflectione monstrarēt. nunc v̄o ab alijs se crederēt adorari. et oīs mot⁹ qz v̄a officia aut supētē aut hñili⁹ paginē expolerēt. Alios repim⁹ nō solū studere mēdacijs. s̄z etiā blasphemias hoīb⁹ inspirare. **C**ui⁹ rei etiā nos testes sum⁹ qz audīnum⁹ aptissime demonem p̄fitentē p̄ artium et uno miū se impietatē sacrilegi dogmat⁹ edi disse. **Q**d etiā in qrto regū libro vnum exisdem ipis manifeste legim⁹ p̄dicātēz Egregiar inqt. zero sp̄us mēdax in ore

Collatio VII abbatis Sereni de mo

oim pp̄hetar̄ ei? De q̄b ap̄ls arguēs
illos q̄ ab ip̄is decipiunt̄ ita ifert. Atten-
dentes spiritib⁹ seductorib⁹ et doctrinis
demonior̄ in yp̄ocrisi loquentiū mēda-
ciūm. Esse aut̄ et alia demonum genera
id est mutoꝝ atq̄ surdoꝝ euangelia te-
stant. Intentores etiā libidinū atq̄ lux-
urie q̄ldam sp̄us pp̄heta commemorat.
sp̄us inquies fornicatōis decepit eos. et
fornicati sunt q̄ deo suo. Nocē nos q̄ si
ue diurnos ac meridianos demones si-
mili scripturarū auctoritas docet. De
quoꝝ diversitate plongū est si volum?
oia scripturaꝝ volumia pscrutātes sin-
gillati pcurrere. q̄ per pp̄hetam onocen-
tauri qui pilosi. q̄ sirene. q̄ lamie. q̄ vlu-
le qui strutōnes qui erici designant. q̄
aspis. q̄ basiliscus in psalmo. qui leo. q̄
draco quiue scorpius in euāgelio nun-
cupet. q̄ p̄nceps mundi hui?. q̄ rectores
tenebraꝝ harū. q̄ spiritualia nequitie ab
aplo nominent. Que vocabula non ca-
su nec fortuitu indita illis debem⁹ acci-
pere s̄ significatōne istaꝝ ferarum que
apud nos vel min⁹ noxie vel magis pni-
cione sunt illoꝝ ferocitates rabiesq̄ di-
stingui. et similitudine neqtie virulē-
te seu p̄ncipatus. quē istis inf̄ ceteras fe-
ras sine serpentes q̄dam excellētia mali-
cie suę pfert. illos q̄ eoꝝ vocabulū nūcu-
pari. vt sc̄z alius qdem ob velxemētiā
furoris et rabiem ferocitat̄ suę. et quam
p̄ncipatum inter ceteras spiritales neq̄
tias obtinuit leonis appellationē. Aliꝝ
basilisci ob illad mortiferū virus quod
pusq̄ sentiat̄ interimit. Aliꝝ vero ob te-
porem malicie suę onocentari aut eni-
ciū nomen strutionis fertus sit

Interrogatio vnde differētia
nequitiarū celestiuꝝ tanta pro-
cesserit. Lap. xxiiij.

Seranus. Nō qdeꝝ ambi-
ginus illos q̄ ordines quos
ap̄ls dinumerat ad istos refer-
ri. q̄ nō est nobis collectatio aduersus
carnē et sanguinem. sed ad iūsus p̄ncipa-
tus aduersus p̄tates ad iūsus mūdi re-

ctores tenetiarū harum. contra spirita-
lia neqtie in celestib⁹. Volum⁹ tñ nosse
vñ sit hec tanta inter eos differētia. vel
quemadmodū tātēneqtie extiterit gra-
dus. An ad hoc creati sint. vt hos ordi-
nes malitie sortirent. et quemadmodū
hnic nequitie militaret. Dilatio sup
absolutione p̄posite q̄stionis.

Erenus. L. q̄. La. xxiiij.
ppositiones vestre totū tps no-
cturne quiete ita nr̄is furentur
obtutib⁹. vt a propinquant̄ aurore ne
quaq̄ vicinia sentiamus. et usq̄ ad or-
tum solis insatiabilit̄ collationis hui⁹
joba co ntexere. puocem⁹. tñ qm̄ absolu-
tio p̄posito questionis cū ceperit inda-
gari. in qđam amplissimū ac p̄fundis-
simū nos educet pelagus questionū
qd p̄ntis hoz breuitas nō sinit trāsme-
ra. cōmodius reor. vt eā futurenoq̄ in-
dagini reseruem⁹. q̄ et mibi s̄b hui⁹ que-
stionis occasione te v̄to pensioni collo-
quio leticia spiritual ac fruct⁹ v̄terior cō-
ferat. et p̄positarū questionū sinus p̄bē-
te nobis l̄p̄sancto p̄speros flatus lite-
r⁹ penetrare possim⁹. Nob̄ez soporis
modicū degustātes discutiamus ob re-
pentem oculis nr̄is vicina iam luce to-
porem. ac deinceps piter ad ecclesiā pro-
cedentes qm̄ hoc facere dñice dici solē-
nitas cōmonet. reūsi post synaxin ea q̄
dñs ad instructionē cōmunē p̄ deside-
rio vestro largitus fuerit duplicito gau-
dio conferamus.

Explicit collatio p̄zia abbatis
Sereni de animē mobilitate et
spiritualibus nequitijs. Inci-
piunt capitula secūde collatio-
nis eiusdem senis. Lap. primū.

E humanitate abbat̄ sereni
ij Secunda p̄positio te di-
uersitate nequitiarū celestium
ij Responsio te multiplici elsa scri-
pturarum sanctorum.
ij Degmina sententia super intel-
lectu scripturarum sanctorum
v De eo q̄ p̄posita questio int̄ illa

Capitula

- vi q̄ media sunt tenēda teletat accipi
Deo q̄nihil malum a deo crea-
tum sit
- vii De inicio p̄ncipatuū seu ptātū
Delapsu diaboli z angelorum
Obiectio q̄ ruina diaboli ad de-
ceptionē eue p̄ncipium supererit
Respōsio dūcio lapsus diaboli
Dee q̄dicipit sine q̄ dicipit p̄ea
De constipatione dēmonū et in-
q̄studiis quā in h̄ aere sp̄ exercet
Deo q̄ impugnationē quā er-
ga hoies impendunt etiam ad
uersum se cōmoueant
- viii Un factū sit vt ptātum seu p̄nci-
patus nomia spiritaliū nequi-
tie sortirentur
- ix Deo q̄ nō sine cā sanci celesti-
busq̄ virtutibz angelorum sine
archangelorū nomia sint idita.
- x De subiectōne dēmonū quā suis
p̄ncipibus prebent fratris visio-
ne perspecta.
- xii Deo q̄ singulis homībus duo
semper angeli adhērent
- xv Differentia nequitie q̄ aduersis
spiritibus inest per duos philo-
sophos a ppobata.
- xvi Deo q̄ demones nibil adūsus
homines p̄ualeant nisi eoꝝ p̄us
mentes obſederint.
- xvii Interrogatio de apostatis ange-
lis qui in genesi cum filiabus bo-
minum concubuisse dicuntur.
- xviii Solutio proposito questionis.
Obiectio quēadmodum generi
seth cū filiabz cayn p̄phana co-
mixtio ante interdictuꝝ legis po-
tuerit imputari
- xix Respōsio q̄ naturali legi ab ini-
tio homines iudicio seu pene fue-
rint obnoxii.
- xx Quā iuste puniti sunt hi qui aīn di-
lunium peccauerunt.
- xxi De diabolo qđ dicit in euange-
lio quomō intelligēdū sit q̄ me-
dax est z pater eius

Expliciunt capitula**Collatio VIII.**

Incepit collatio secūda abba-
nis serenī de p̄ncipatibus seu
potestatibus **Capitulu.i.**

Onſima
tis q̄ diei solennitas
exigebat. z ecclē con-
gregatōe dimissione
versi ad cellā senis re-
fecti p̄mū lantissime sum⁹. **N**a pmurie
q̄ supiecta olei gutta quotidiāe refectio-
ni solebat apponi modicū liq̄mīnis mi-
scuit. z olei quiddā solito ppensi⁹ supfū-
dit. **N**ā illā olei guttaꝝ ob h̄ vnuſq̄ ſq̄
quotidiane refectioni instillat. nō vt ei⁹
ex h̄ gutt qndāl p̄cipiat suavitatē. q̄ p̄-
pe cui⁹ tant⁹ est mod⁹. vt vix ipius gut-
turis fauciꝝ q̄ meat⁹ nō dicā vngere. ſz
p̄transire sufficiat ſz vt h̄ vnuſ iactantia
cordis q̄ p̄ abstinentia districtiore blāde
solet ac latē irripiere. z stimulos elatio-
nis obtundat. q̄ quāto occulti⁹ exerceatur
nulloq̄ boim teste pficit. tanto subtili⁹
occultator; ſuum temptare non desinit.
Deinde apposuit ſale frictuꝝ olinas ter-
nas q̄b post h̄c ſupintulit canistrū ha-
bens cicer frictū qđ illi trogalia vocant.
ex q̄bus q̄na tm̄ ſumpſim⁹ grana. mixa-
ria bina. caricas singulas. hūc enim nu-
merum in illa heremo quenq̄ excessisse
culpabile est. **Q**ua refectio et trāfacta re-
pmissam questionis absolitionē cū re-
pōscere cepiſſem⁹. p̄ferte inq̄ ſenex inter-
rogationē v̄ram quā mature platā ad
huius horę distilleramus indaginem

**Secunda propositio de diuer-
ſitate nequitie rū celestiuꝝ **La.ij.****

Ermanus. **U**n quesum⁹ ta-
ta varietas adūſariaꝝ ptātum
z boiem ac diūſitas ista p̄cessit
q̄s btūs ap̄ls ita dinumerat. **N**ō est no-
bis collectatio adūſus carnē z sangu-
inem. ſz adūſus p̄ncipat⁹ z ptātes adū-
ſus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝ. ſz ſpiri-
talia neq̄tie in celeſtibz. Et iteruꝝ. **N**eꝝ
angeli. neꝝ p̄ncipat⁹. neꝝ p̄tutes. neꝝ
creatura alia poterit nos ſepare a chari-

Collatio VIII abbatis Bereni

tate dei q̄ est in christo iesu dño nro. Ergo tāta malicie diuisitas emula nobilis emersit: An ad h̄ p̄tates istas a dño cōditas esse credendū est: vt his p̄ hominē gradiby atq; ordiniby militarentur.

Responsio de multiplici esca scripturarū sanctorum. Cap. iij.

Erenus. Dīminarū scripturarū auctoritas: de his in q̄b nos voluit erudire q̄dā tā lucideitā his q̄ acutē ingeñū min? possident evidēt effata est: vt nō solū nulla occultioris sensus obscuritate velentur s̄ nec v̄lo q̄dem patrocino interpretationis indigeat in superficie voq; ac l̄re suos intellect; ac s̄niās p̄ferētā. q̄dam x̄o ita cōtecta: et quibuldam obcurata miseric̄is edidit: vt in corum discussione et intellectu immenſum nob̄ exercitij cāpum ac solicitudis reseruarēt. Quā rē m̄ltas ob cās dñi dispensasse manifestū est: paucum ne sacra diuina nullū habētia spirituali intellegit̄ velamē obductū cūcī homib; id est tā fidelib; q̄s p̄fanis eq̄li scia: et noticia pateret: et per h̄ inter inerter ac studiosos nulla esset virtus prudētiaeq; distantia: tū ut etiā inter ipos domeli- cos fidei dū intellectū spacia coraz eis inuensa tendant̄: esset in q̄b et desideriorū argueretur ignavia: et diligētia stu- diosorū: ac punitas cordis eoz mentisq; industria p̄baref. Ideoq; sat̄ p̄p̄scri- ptura diuina agro op̄tio ac fertili p̄pat̄ q̄ cū multa gignat ac p̄ferat q̄ ad hominē victum sine aliqua ignis coctione p̄fi- ciant̄: q̄dam nisi p̄us flāmē calore miti- gata atq; mollita omnē alperitatez sue deposuerit cruditasq; vel incōgrua erūt v̄lib; humanis vel nota. Nonnulla x̄o ita in v̄trūq; apta naſcunt̄: vt nec inco- cta sua cruditate displiceat vel offendat. et tū ignis calore lenita salubriora red- dant̄. Plura q̄z ad escā tm̄mō irratio- nabilū iumentoz et aialū mitiū: vel se- rarū seu volatiliū oriunt̄ v̄sum: cib; ho- minū mīme p̄futura: q̄ etiā ī sua aspen- tate manentia absq; v̄lla ignis p̄fectiōe vitalē inuenīt̄ cōseruit saturitatē. Quā

rationē sat̄ evidēt̄ aspicim⁹ in h̄ v̄ber- rimo spiritualiū scripturarū padiso con- tincri: in q̄ ita q̄dam significatiōe litte- replana ac lnculēta relplēdent̄: vt cum sublimiore interpretatione nō egeat̄: sim- plicem̄ līgē sono abūde pascat ac nutri- ant audientes: vt est illō. Audiisrl dñs deus tuus d̄e v̄n⁹ est. Et diliges dñm dñm tuū ex toto corde tuo: et extota aīma- tua: et extota x̄tū tua. Q̄dā autē si allegorie explanatiōe extenuata nō fue- rint: et spiritualiū signis examinatiōe molli- ta: nullom̄ ad salutarē interiorib; ci- bum sine corruptiōis labore pueniēt̄: ma- gisq; ex eoꝝ pceptōe lesio q̄s utilitas ali- qua subseq̄tur: vt est illud. Sit lumbi- v̄n̄ p̄cincti: et lucerne ardētes: et q̄ nō h̄ gladiū vendat tunicā suā et emat sibi gladiū: et q̄ non accipit crucē suā et seq̄t̄ menō est me dign⁹. Qd̄ q̄daꝝ districtis simi monachoz: habētes q̄dem celū dei s̄ nō fm scientiā: simplicit̄ intelligētes fecerūt sibi crucis lignicas easq; ingiter humeri circūferentes: nō edificationem s̄r̄ilū cuncti videntib; intulerūt. Nō nulla vero ad v̄traꝝ pceptionē: tā bi- storiam q̄s allegoricā ita cōmoda sunt ac necessaria: vt v̄traꝝ explanatio vita- les aiesuccos ipartiat̄: vt est illō. Si q̄s te p̄cussérin̄ dextrā matillā tuā p̄beil- li et alterā: et cū p̄sequunt̄ vos in ciuitate ista fugite in aliā: et si vis pfectus esse va- de vende oīa q̄ habes et da pan peribus et habeb̄ thecaūrū in celo: et veni sequere me. Producit sane et senū iūmenq; q̄b pabulis omnes scripturaz repleti sunt campi: simplex sc̄z puraꝝ narratio bi- storicelectionis: q̄ simpliciores quig; ac min⁹ capaces pfecte et integrē ratōis: de q̄b d̄i hoīes riumenta saluab̄ domic- fī stat⁹ ac mensurē sue pditionem: ad op̄tūm et labore actualē vite vegetiores robustioresq; reddant̄.

De gemina s̄nia super intelle- ctu scripturarū scāru. Cap. iij.

Qamobrem de his que aperta explanatiōe prolata sunt: nos quoq; constanter possum⁹ te-

De principatibus

finire audenter q̄s nostrā p̄ferre sententia
Ex quo quē meditationi & exercitio nō
reservans obiecta sanctis scripturis spi-
ritus diuin⁹ inseruit q̄busdā ea volens
indicij & opinionib⁹ colligi ita pedetē-
tim debent cauteq̄s cōferrī. vt sit eoz as-
sertio seu p̄firmatio in disputāt̄ vel su-
scipienti arbitrio collocata. Nonnq̄
em cū sup̄ vna re diuisa p̄mat sūia. neu-
tra eaz p̄t ab aliura iudicari & sine de-
trimēto fidei vel fixe vel mediē suscipi. i.
vt eis nec plena credulitas nec absolu-
ta refutatio deputet: p̄oziq̄ sequēs opi-
nio derogare non debeat. cum quelibet
earum fidei nō inneniat obſistere. qua-
le est illud q̄ helias venerit in iohanne &
itez sit an adnētū christi vētūr⁹. & te ab
bominatiōe desolationis q̄ steterit ilo-
co sancto p̄ illud ſimulacru ionis quod
hierosolimis in tēplo p̄ ſituz legim⁹. et
itez ſtare habeat in ecclā p̄ adnētū anti-
christi. illaq̄ oīa q̄ in euāgelio ſequunt̄
q̄ & impleta ante captiuitatē hierosoli-
morum. & in fine mūdi iſtius intelligun-
tur implenda. e quib⁹ neutra opinio im-
pugnat aliam. nec ſequētem prior intel-
lectus euacuat.

De eo quod proposita questio inter illa que media teneda sunt debeat accipi. *Lap. v.*

Hiccirco proposita a nob̄ q̄stio
licet nō saq̄ videat̄ nec frēquēt̄
inter boies ventilata nec apud
plurimos pateat̄ et ex hoc ipso apd̄ aliq̄s
ea que p̄seremus forsitan videant̄ am̄/
bigua ita debem⁹ nr̄am tempore sniam
qm̄ fideli trinitatis nihil p̄giūdicant̄ ut
inter illa habeantur que medię sunt te-
nenda quāq̄ non tali opinione qualis
suspiriorib⁹ tantū et conjecturis colligi
soler sed manifestis scripturaz̄ testimo-
nijs oia cōplentur.

De eo quod nihil a deo malum cre-
atum sit. Cap. vi.,

Blit ergo ut deū qc̄q̄ creasse
cōfiteamur qd̄ substātialit̄ ma-
lum sit dicente scriptura. Dia-
q̄ fecit deū bona sunt valde. Si enim a-

Deo tales isti creati sunt vel ad hoc facti
ut hos malitie gradus teneat ac sp̄ dece-
ptōnib⁹ trūinis locū vacent. p̄tra p̄di-
cte scripture sūniā infamabim⁹ teū ve-
hit creatorē atq̄ inuenitorē malorum.
qd sc̄ pessimas voluntates ac naturas
ip̄e p̄diderit ad hoc eas creās ut semp̄ i-
nequitia p̄seuerantes nunq̄ trāslire pos-
sint in bone voluntatis affectū. Hoc enī
q̄s fixas atq̄ immobiles nativitatis seu
nature sue conditōnes q̄libet industria
poterit immutare. nec ullo mō valebit n̄
esse quod natus est quemadmodum ne-
nos quidem p̄ditionē mortis euadere q̄
ob ade peccati mortales nascim⁹. nec an-
geli mortales effici qui ita creati sunt ut
mori non possint. Hancigit rationē di-
uersitatis huīns traditione patrum de
sanctorum scripturarū fonte p̄cepimus
De inicio principiūz seu po-
testatum. Cap.vii.

Hec pditionē hui⁹ visibilē cō-
ature spiritales celestesq; dñi
tes dñi fecisse. q; p h̄ ipo q; sci-
rēt se ad tātā bñtudis glaz bñficio crea-
toris ex nihilo fuisse. pductas. per petuas
et gr̄as referentes inde sinent ei⁹ laudib⁹
inhererent. nemo fideli⁹ dubitat. Nec
enī existimare debem⁹ creatiōis et offici⁹
sui pncipia ab hui⁹ mūdi pstitutōe deū
pmitis inchoasse. q̄si in illis anteriorib⁹
atq; innumeris seculis. ab oī. puidētia et
dispensatione diuina fuerit oculos. ac
nō hñs in quos lñtitat suę exerceret bñ-
ficia solis extiterit. atq; ab oī solita pre-
standi munificētia fuerit alienus. qđ de
illa immensa ac sine pncipio et incōpre-
hensibili maiestate satis humile est incō-
gruumq; sentire ipo dño de ill⁹ pntib⁹
hec dicente. Qñ facta sunt simul sidera
laudanēt me voce magna oēs boni an-
geli mei. Qui ġ intersunt creatiōi syde-
rum. an istud pncipiū in quo facti dī ce-
lum et terra. creati fuisse māiestissime cō-
pbant. quippe q; p istis oib⁹ visibilibus
creatur⁹ videntes eas ex nihilo pcessisse
creatore magna voce describunt et am-
miratione laudasse. Ante istud ergo tē.

Collatio VIII abbatis Sereni

porale pncipiū qd a moysi ponit. qd qd
mndo huic fm historiū uno iudaicum
sensum coenū esse describit. salvo scz
nro sensu q nos interpretam oīm reruz
christū esse pncipiū. i qoia creauerit pr
fm illud. Dia qipm facta sunt. 7 sine ip
so factū est nibil. An istud inqz genese
os tpale pncipiū omēs illas ptates celo
stelz vntutes deū creasse nō dubium est.
Quas apłs p ordinē dinumerās ita de
scribit. Quia in christo creata sunt oia
sue q in celis sue q in terra sunt. visibi
lia 7 inuisibilia. sine angeli sine throni.
sine dnationes sine pncipat̄ sine ptates.

De lapsu diaboli 7 angelorum.

Eisloꝝ itaqz numero La. viii.

Oro nōnullos pncipes fuille col
lapsos lamentatio ezechiel si
ue ysiae manifestissime docet. in quibus
pncipē tyri. aut illū luciferū q mane orie
batur. flebili plāctu ab eis cognoscim⁹
lamētari. Et de illo qdezi ita dñs ad eze
chiel. Fili hoīs leua planctū sup pncipē
tyri. 7 dices ei. Hec dicit dñs de⁹ Tu si
ēculū silitudinis. plen⁹ sapia. pfect⁹ de
core in delitijs padisi dei fūisti. Dis la
pis p̄ciosus operimentū tuū. sardi⁹. to
pas⁹. 7 iaspis. chrisolit⁹. onix 7 berill⁹.
saphir⁹. 7 carbūculus 7 smaragd⁹. Au
rum op⁹ decor⁹ tuū. 7 foramina tua in die
q condit⁹ es p̄parata sunt. Tu cherub
exten⁹ 7 ptegēs. 7 posui te in monte scō
dei in medio lapidū ignito 7 ambulasti
pfect⁹ in vijs tuis. a die p̄ditōnis tue. do
nec inuenta est inqz tū in te. In mltitu
dine negociationis tue repleta sunt in
teriora tua iniqtate. 7 peccasti. 7 eici te
de mōte dei. 7 pdidi te o cherub. ptegens
in medio lapidū ignito 7. Elenatum est
cor tuū in decorē tuo. pdidisti sapientia
tuā a decorē tuo. in terrā pieci te a n fa
ciem regū tedi te. vt cernerēt te in multi
tudine iniqitati tua 7. 7 iniqtate nego
ciatiōis tū ē polluisti sanctificatiōis tua.
ysias qz de alio. Quomō cecidisti de
celo lucifer q mane oriebar⁹. Corruisti i
terrā q vulnerabas gētes. q dicebas in

cordetto In celū pscēdā. sup astra tei
exaltabo soliū meū. sed eti in mōte testa
menti in laterib⁹ aq̄lonis. ascendaz sup
altitudinē nubium. 7 ero silis altissimo
Quos tñ nōnullos ex illa beatissima sta
tione ruisse scripture cōmēorat. dicens
tertiā partē stellaz draconē illū secū pa
riter p̄traxisse. An⁹ qz apłoz enidētius
dicit. Angelos vero qui nō seruauerūt
suū pncipatū s̄z dereliquerūt domiciliū
suū. in indiciū magni diei vīculētērnis
sub caligine seruauit. Illud etiā qd ad
nos dī. vos aut̄ sicut hoīes moriem⁹. 7 si
cut vn⁹ de pncipib⁹ cadet⁹. qd aliud qz
multos de pncipib⁹ cecidisse significat.
Quib⁹ indicijs h̄ratio diūsitas hnius
colligit. bas differētias o; dinū qz istar
sancta 7 celestiūqz virtutū adūse pote
states h̄re dicunt. vel ex illi⁹ anterior⁹ or
dinis gdū in quo vnaqz creatā fuerat
nūc etiā retentare. vel certe de celestibus
tenolutas ad similitudinē illaz vntū
qz ibidem p̄suerant. p neqz tū merito
in qz in malū vnaqz pfect⁹. hos inter se
gdus seu ordinū vocabula in parte cō
traria vendicasse. Obiectio qz
ruina diabolia deceptione eue
principium lumps erit. Lap. ix.

Ermanus. Nos hactenus
credebam⁹ causam initiumqz
ruine seu p̄uaricationis diabo
lice q de angelica statione deiectus est. i
nidiam extitisse. qn adā dūtaxat et euā
sinida calliditate decepit. Responsio
de inicio lapsus diaboli. La. x.

Erenus. Qd esse istd initius
p̄uaricatiōis illius sen deiectio
nis geneseos lectio manifestat.
qz an illoꝝ deceiptōz serpētini noīs eum
nota iussit ita dices. Herpēs auterat sa
piētior siue vt hebraici xp̄mūt libri cal
lidior cuncti bestijs terre quas fecit dñs
tens. In telligitis ergo qz ante illam cir
cūventionem primi hominis de angelis
ca discesserat sanctitate. ita vt nō soluz
noīs hui⁹ insigniri mereret̄ ifamia. sed
etiā in neqz tū tergiversatōe ceteris p̄c-

De principatibus

ferret bestiis terre. Nam enī tali vocablo scriptura bonū angelū designasset nec tebis q̄ in illa beatitudine perseverant diceret. Serpēs aut̄ erat sapientior oībō bestiis terre. Nam h̄ cognomē nō solus gabrieli sive michaeli nullo mō posset aptari. sed ne bono qdē cuiq̄ h̄i cōveniret. Aptissime itaq̄ et serpēt vocabulū et p̄atio bestiarū non sonat angeli dignitatem: sed p̄uaricatoris infamiam. Deniq̄ l̄tuor ac seductionis materia q̄ v̄tōiez deciperet instigat̄ est. de anterius ruine extitit causa. qd sc̄z de limo terrenp̄ime figuratū ad illā eum gloriam cerneret euocandū. vñ cū esset vñ de principib⁹ se meminerat corruisse. Et idcirco p̄orem ei⁹ lapsū q̄ supbiendo coruerat. quo etiā serpēs meruerat nūcipari. sc̄da ruina p̄ inuidiā subsecuta est. p̄ quā inueniens eū adhuc aliqd in se ērectū habentē ita vt etiā cuiusdaz colloquiū atq̄ cōsiliū cū hoīe haberet cōsortiū. senētia dñi v̄tilissime eū in imā deiecit. vt nō iam sicut an̄ iblime aliqd intuens incederet. sed vt solo colxens repet potius et humiliatus sup̄ ventrem terrenis viciorū escis et opib⁹ pasceretur occultū deinceps publicans inimicum. ac ponens inter ipm et hoīem v̄tiles ini- micicias salutareq̄ discordiā. vt dñ ca- uetur tanq̄ hostis noxiā amicicijs frau- dulenti ulterius homi nocere nō posset.

De eius qui decipit sive decipi- tur pena

Lap. xi.

Enī quo tñ et illud nos p̄cipue debet instruere. vt a mal consilijs declinem⁹. qd lic⁹ deceptio- nis auctor p̄grua pena et p̄demnatione plectat̄. ne ille qdē q̄ seducit supplicio careat. lic⁹ aliquātulo leuiore q̄ ille qui auctor deceptōis extiterit. Qd h̄ exp̄lū plenissime cernim⁹. Adā nāq̄ qui sedu- ctus est (imo vt apli verb eloqr) qui se- ductus nō est. s̄ seducte accēscens. in ex- icialem videt accessisse cōsensum. sudo- re vult⁹ ac labore tñmō condemnat. q̄ tñ illi nō per suā sed p̄ terre maledictiōz

sterilitatēq̄ decernitur. Masier h̄o q̄d hui⁹ rei p̄iasor extitit multiplicationē gemithū ac dolor⁹ atq̄ tristitie p̄meret. p̄petuo parīingo subiectiōis addicta. Serpēs aut̄ q̄ p̄mus incētor hui⁹ of- fense est perenni maledictione multatur. Nob̄rem sumā solicitudine et circūspe- ctione cauendū est a p̄silijs p̄anis. quia sicut auctorē puniūt̄ ita deceptū nec pec- cato faciunt carerē nec pena.

De constipatione demoni⁹ et inquietudine quam in hoc ae- re semper exercēt̄

(Lap. xii.)

Anta h̄o sp̄ium densitate co- slipatus est aer iste q̄ inter celū terramq̄ diffundit̄. in quo nō quieti nec ociosi v̄san̄t̄. vt saq̄ v̄tilit̄ ab humanis aspectib⁹ eos p̄uidetia diuīa abscondit atq̄ subtraxerit. Nam non solū terrore p̄cursus eoz v̄l'horrore val- tuum in q̄ se p̄ voluntate sua cum libituz fuerit trāsformant atq̄ corūtunt. into- lerabili formidine hoīes cōsternarentur neq̄q̄ valētes h̄ carnalib⁹ oculis intue- ri. s̄ etiā in ampliorēneq̄t̄ modū quo- tidiano iugiq̄ eoz exemplō et imitatōe succensa gens h̄uana p̄ficeret. et p̄ h̄ine hoīes et immūdas atq̄ aereas p̄tātes sie- ret noxia qdā familiaritas atq̄ p̄nicio- la p̄iunctio. dñ h̄ flagicia q̄ cū int̄ hoīes admittunt̄. vel parietū sept̄ vel locoru⁹. interuallo. et qdaz verecūdie p̄fusiōe ce- lan̄t̄. apta visione iuḡt̄ intendentes ad maiore furorū incitarent̄ insanīa. nulla sc̄z interueniēt̄ quiete; qua ab istis scele- ribus eos cernerēt̄ desinētes. qui p̄p̄ q̄s nulla lassitudo carnalis seu occupatio familiaris. ac distentio quotidiani vici⁹ quemadmodum nos a cep̄t̄ intentōni- bus etiā inuitissimos nonnunq̄ cessare compellunt. De eo q̄ impu- gnationem quam erga homies impendunt etiam aquerlū se commoueant.

(Lap. xiii.)

As nāq̄ ipu ḡtōnes q̄b̄ hoīes im- petūt̄. neq̄q̄ eos a flagicio p̄ crimiū purgare cessantes. etiāz

Lollatio VIII abbatis Sereni

cōtra se innicē ip̄os affectare certissimum est. **N**ā discordias atq̄ cōflict⁹ sup nō nullis gentib⁹ p̄ qdā sibi neq̄tiḡ z̄nacu la familiaritate suscep⁹. inde fesso certamine similiſ exercere nō desinūt. **Q**uod etiā in visione daniel⁹ p̄phete maſfestiſſime legim⁹ ſignatū: angelo gabriele ita narrante. **N**oli timere daniel⁹. q̄ ex dic p̄mo q̄ poſuisti cor tuū ad intelligēdum ut te affligeres in p̄ſpectu dei tui. expandi ta ſunt z̄ba tua. z̄ ego veni ppter finenes tuos. **P**rincepſ autē regni persarū reſtituit mihi viginti z̄ uno dieb⁹. z̄ ecce michaēl vñ⁹ de p̄ncipib⁹ p̄mis veit i ad intiorū menū. et ego remansi ibi iuxte regem persarū. **V**eni autē vt docerē te que vētura ſunt p̄polo tuo in noniſſimis diebus. **Q**uē p̄ncipem regni persarū adiūſariam p̄tatem eſſe q̄ ſanebat gēti persarū inimicanti p̄polo dei mīme dubitandūz eſt. q̄ q̄ ad impediendā utilitatē quā vī debat p̄ absolutionē quēſtionis. p̄ q̄ p̄pheta dñm exorauerat ab archangelo ministranda: liuens ſemeti p̄m obiçere ſeſtinauit ne oci⁹ ad danielē ſalutaran geli p̄ſolatio puolās. dei q̄z p̄plim cui gabriel archangelus p̄erat p̄ſoraret. **Q**ui tñ dicit ne tunc q̄de ob impugnationis illius rebementiaſ ſe facere potuiffiſ. ſed ab eodē adhuc fuiffe detinendūz. niſi in adiutoriū ſibi michaēl archangel⁹ adueniſſet. q̄ occurrens p̄ncipi regni p̄ſarū ſeſeq̄ cōflictui eius interſerens z̄ oppo niens. eñq̄ ab ip̄ins ipugnatōe ſubripiens. ad instructionem p̄phete poſt vicesi mum z̄ vnuž diem cōmeare feciſſet. **E**t poſt pauca. **E**t ait in q̄t angelus. **N**unq̄d ſciſ q̄re venerim ad te. **E**t nūc reu tar ut p̄lier aduersus p̄ncipem persarū. **C**ū eñ ego egrederer appariuit p̄nceps greco z̄ veniēs. **V**eritamē annūcialbo tibi qđ expreſſum eſt in ſcriptura veritāt̄. **E**nemo eſt adiutor me⁹ in hiſ omib⁹ niſi michaēl p̄nceps vñ⁹. **E**t ite. **I**n tpe illo cōſurget michaēl p̄nceps magn⁹ q̄ ſtat p̄ filiū p̄ſi tui. **L**ege ergo grecor⁹ q̄z p̄ncipem ſimilič alii nūcupari. q̄ vniq̄

fauens genti ſibi ſubditetā p̄polo iſraeli q̄ nationi perſarū erat adiūſus. **E**x quo liquido p̄uidet q̄ discordias gentiūz et cōflict⁹ atq̄ ſumultates q̄s inter ſe iſtis iſtigantib⁹ gerunt. etiā z̄tra ſeaduerſe exerceat p̄tates. z̄ illaz vel gaudere eas victoria vel diminutione triftari. z̄ ob h̄ nō poſſe illas inter ſequetas aut cōcor des exiſtere. dñ vnuſq̄ ſeq̄ p̄ his q̄b⁹ pre eſt cōtra alteri⁹ genti p̄ſale inquieta ſp emulatōe p̄tendit. **U**nde factum ſit ut poteſtatū ſeu p̄ncipatū no mina ſpiritalium nequitie ſor tirentur. **C**ap. xiiii.

Do ergo p̄ieter illas q̄ ſupiins expoſiuiſ ſopinones. etiā id circo dici p̄ncipat⁹ vel poteſta tes enidēti poſſum⁹ rōne colligere. q̄ ſc̄z vel diuertiſ gentib⁹ dominent ac p̄ſlit. v̄l certe q̄i iſeriores ſp̄ns atq̄ demonia de q̄bus etiā euangelia legiones eſſe p̄pria ip̄orū p̄fessione teſtant. qū eq̄ ſpiri taliſ nequitie ab ap̄lo nūcupant. ſuos exerceant p̄ncipat⁹. **N**on enī dñatōnes dici poſſunt niſi babeant in q̄ ſuas do minationes exerceant. nec poteſtates aut p̄ncipat⁹ vo cari queat. niſi fuerit in q̄ ſo poteſtates aut p̄ncipat⁹ ſuos agant. **Q**d etiā in euangeliō teſignari calūni. antib⁹ phariseis manifeſtissime repim⁹. in beelzebub p̄ncipe demoniorū h̄ eiſit demones. **N**am z̄ rectores tenebrarum legim⁹ a p̄pellari. z̄ alii mūdi hui⁹ p̄ncipem nūcupari. **Q**uos tamē gradus beatus apls in futurū cū oia chruſto ſue rint ſubiecta aſſerit euacuandoſ. cū tra dident inquietis regnuſ deo z̄ p̄n. cum euacuauerit omnem p̄ncipatū poteſta tem z̄ dominationem. qđ vtiq̄ non ali ter ſiet niſi fuerint de ip̄orū diſtione ſub lati. in quib⁹ in hoc ſeculo poteſtates ſu dominationes vel p̄ncipat⁹ agere co gnoscuntur.

De eo qđ nō ſine cauſa ſancis celeſtibusq̄ virtutibus angelo rum ſue archangelorum nomina ſint in ditta. **C**ap. xv

De principatibus

Dam q; in bonā partē horūz or
dinūz vocabula nō sine ratōe
cansane sint dīta. s; officiorū
vel meritorū seu dignitatū sint noīa. nul
li dubiū est. Etei de officio nūciandi an
gelos. i. nūcios appellari manifestū est
et archangelos q; ipsis angelis presint
noīs ipius ppietas docet. dñatōes etiā
ab eo q; qbusdā dominent. pncipatus
q; q; habeāt quorū sint pncipes atq; p
ores. et sedes q; ita scilicet deo cohoreant.
et domestice sint ei ac familiares. vt in ip
sis velut in quadam sede diuina maie
stas peculiarius requiescat. et quodam
modo sit in eis firmius reclinata.

De subiectione demonū quaz
suis principib; pben fratis
visione pspecta. **L**ap. xvi.

In Egi aut̄ bos immūdos spūs a
neq; potestatib; eis q; sbdi
tos esse p̄et illa scripturā te
simonia q; in euangelij q; calūnianti
bus pbarileis dñi legimus respōsione
descripta. Si ego in beelzebub principe
demonio et cūcō demones; etiā q; spicue
visions et expimenta sanctorum multa
nos edocēt. Nam cū vnus exfratribus
nostris in hac solitudine iter ageret ad
uesperascēte iam die templū quoddam
repiens: ibidē substtitit: respītā volēs
in eo synaxim celebrare. Abi dum psal
mos ex more decantat; t̄ps medie noctis
excessit. Lūq; finita solēnitate refectur?
Iassum corp; paululū rediisset: repente
cepit cateruas demonū vndiq; in vnūz
pfluentū innumerabiles intueri. q; infi
nita consūpatōe ac tr̄iectōe longissima
pcedentes. alie p̄ibant pncipē suū. alie
suo agmine sequebant. Qui tandem alii
q; et magnitudine p̄erior; cunctū et as
pectu terribilior; turmis infinitis circū
septus aduenit; ac posito solio cū in tri
bunali quodā sublimissimo confediss;
vni cuusq; actus diligēti cepit exami
natōe discutere illosq; q; nec dñ se circū
uenire emulos suos potuisse dicebant.
velut inertes ignatosq; et cōspectu suo

cum nota et iniuria summa iubebat ex
pelli. spacia tem poranti. et opus inani
ter ab eis expēlū cū fremitu et indigna
tione furoris expr̄ans: illos vero qui se
nunciabāt cōsignatos sibimet decepis
se. sumis laudib; cū exultatione ac sauo
re cūcto et velut victores' palmis remu
neratos ac redimitos seruit. utq; fortissi
mos bellatores ad exemplū cunctorum
gloriosissimos corā oībo emittebat. In
quo z numero cū qdā nequissim spūs
utpote quendā triumphū sublimissimū
delatur letioz aduenisset: nomen mona
chi optie cogniti designauit: asserens se
post quindecim annos qnib; cum ingiter
obsediisset. tandem aliq; preualuisse vt eū
eadem ipa nocte ruina fornicatōnis eli
deret. nā cū quadā sacra puella nō solū
ipulisse vt stuprō crīmē icurrer; dicebat.
s; etiā p̄suasisse vt eā ppetuo sibimet in
recoīgij retentaret. Hug cuius hac p
secutōe cū immane cunctōn gaudiū
fuiisset exortū. summis a pncipē tenebra
rum laudib; iste platus: magnisq; pre
conijs coronat; abscessit. Aurora itaq;
supueniēte cū oīs hēc ab oculi evanisi
demonū multitudo. dubitans frater te
assertōe spūs immūdi: magisq; id rā
qd inolita consuetudis sue fallacia sibi
voluisset illudere. et innocentī fratri in
urere crimen incesti: memor euangelice
sententij q; in veritate nō stetit: quia nō
est veritas in eo. cū loquit; mendaciū te
pp̄ijs loquit; q; mendax est et pater eius
Delusū petiit: vbi illuz quem spūs im
mundus asseruit esse teiectum nouerat
cōmanere. Erat siquidem illi etiam no
tissimus frater. Quem cum requisisset:
repperit q; eadē nocte qua deterrim ille
demon ruinā eius sue colorti vel princi
pi nūciauerat monasterio p̄istio dereli
cto vicum petisser: et cum designata pu
ella fuiisset lapsu miserabili tenolitus.
De eo q; singulis hominibus
duo semper angeli adhēreant.
Lapitulu. xvij.

Collatio VIII abbatis Bereni

Nam quod vnicuique nōm duos
colereant angelii id est bonus et
malus scriptura testatur. Debo
nis quidem salvator: ne contemnatis
inquietus vnu ex pueris istis. dico enim
vobis quod angelii eorum in celis sunt vident
faciem patris mei qui in celis est. Illud quod
Immittet angelus domini in circuitu suime
tum eum et ripet eos. Necnon etiam quod
in actibus apostolorum de petro dominus quod angelus
eius est. De utriusque vero liber pastoris
plenissime docet. Si autem consideremus
et illum qui beatum iacob expertus aperitissime
instruimus illum fuisse qui sunt in insidias ei
nunquam eum ad peccatum potuerit incitare. et
idcirco potestatem a domino poposcisse: ve
lut quod non virtute illius sed domini defensio
ne quoniam sicut pateretur vice. De iuda quod
dicitur: et diabolus sicut a ventris eius
**Differētia nequicie quod aduersis
spiritibus in eis p̄ duos philo
sophos approbata Lap. xvij.**

Tedifferentijs sane demonum
etiam per illos duos ph̄bos quod quō
dam magis artib; vel inertiā
eorum vel fortitudinem seu quācūq; neq; cūa fue
rant frequentē experti. multū cognitō
nis accepim⁹. Si autem despiciētes h̄tm
antonium velut xpianū hoīes et ipsiū ac si
nelris: volentesq; eū (et si nihil amplius
ledere potuissent) salte de cella sua ma
gicis p̄stigis et circuientiōe demonū p
turbare. Ipus ei nequissimos immisit
ad impugnatōem: morsu linoris ad
ducti eo quod maxime hoīum turba ad eum
quotidie conueniret. Cūq; illo nunc qui
dem impūlmente pectori suo frontisq;
signaculū crucis: nunc vero ad oratōrū sup
pliciū incubante ne a proximare quidem
dirissimi demones eidez. pr̄sus auderet
atq; ad eos quod illos direxerat absq; villo
reuerterent effectu. et alios illi in nequi
tia vehementiores rursus immitterent:
itidemq; ipis incassum suas expenden
tib; vires atq; inaniter redeuntib; po
tentiores nihilominus aduersus militi
tem christi victorem iterum desinunti ni

bil penitū p̄ualerent: eo p̄ficerunt tales
tateq; eorum in sidie tota magica arte q̄
site ut p̄ hoc euidentissime comp̄obaret
magis p̄fessioni christianorū inesse vir
tutem. quib; tamē seue tamē poten
tes umbrae quas estimabat sole lunāq;
si ad eas directe fuissent obducere potu
isse hunc non solum nihil ledere: sed ne
ad punctū quidem: de monasterio suo
valuerint perturbare.

De eo quod demones nihil aduer
sus hoīes p̄ualeat nisi obse
rante orū priusmentes. La. xir.

Conq; p̄ bac admiratione cōse
sum venientes ad abbatem an
thoniū impugnatōnum suarū
magnitudinem: et causas atq; insidias
patefecissent linoris occulti christianos
se fieri. p̄tinus populerū Recurso autē
die vel tpe afferuit se beatus anthoniū
amarissimis cogitationū stimulis tunc
fuisse pulsatū. Quo experimento sentētā
nostrā quā hesterno die in collatōe p̄iu
limus p̄banit ac definivit beāt⁹ antho
nius nullatenus demonē posse mentem
eiusq; vel corpus inuadere: nec h̄rē fa
cultatē in cuiuslibet aīam penitus irru
endi: nisi eam p̄mo testitur omib; co
gitatiōnib; sanctis: ac spirituali contem
platōne vacuam nudamq; reddiderit.
Sciendū tñ duob; modis sp̄us immuni
dos homib; obedire. Aut enī sanctitati
fidelij diuinā grā ac virtute subduntur
aut sacrificijs īmpiorū seu q̄busdam car
minib; deliniti velut familiarib; suis ob
temperant. Qua opinione pharisei q̄z
decepti arbitrati sunt etiam dñm salvato
rem hac arte demonijs īpassae: dicētes
In beelzebu b̄ p̄ncipe demoniorum hic
ejicit demones sī illā sc̄z p̄suetudinem
q̄ norant suos magos vel maleficos per
iūuocatōrū noīs illi⁹ acritū sacrificiorū
q̄ eū delectari et gaudeare cognoscūt: ve
luti domesticos eius effectos: h̄rē etiā in
demones ei subditos potestatē.

Interrogatio de apostatis an
gelis qui in genesi cūz filiabus

De principatibus

homini concubuisse dicuntur

Ermanus. Quia La. xx.

Confessio lectio paulo ante in medium dei dispensatione p̄lata est. quē nos oportune commonuit. ut id quod semper discere cupiebamus. nunc possimus congrue sciscitari. quid etiaz de illis apostatis angelis sentiendum sit optamus agnoscere. qui se cū filiabus hominum miscuisse dicunt. vtrū hoc possit spirituali nature fūm līram cōuenire. Illud q̄z euangeliste testimonium qđ de diabolo paulo ante dixisti. qđ medax est et pater ei⁹. simili⁹ desideramus audiire qui nā ei⁹ pater intelligēdūs sit.

Solutio p̄posite questionis.

Lapitulu. xxi.

Eccl⁹. Duas questiones nō mediocres pariter p̄posuistis. de quib⁹ quantū possum eodē quo p̄posuistis ordīe respondebo. Qul lo modo credendum est spiritales naturas coire cum femīs carnalit⁹ posse. Qđ si aliqui hoc fūm līram fieri potuissent; quō nunc q̄z vel frequent⁹ vel raro idipm nō euenire contingere. et absq̄z semine vel coitu viri aliquos nasci similit⁹ de mulieribus cōceptu demonū cerneremus. cū presertim constet eos libidinū sordib⁹ admodum delectari. quas pcul. Lubio p semetiōs exercere plusq̄z p homines malent. si illud vllomodo potuisset impleri ecclesiaste q̄z idipm. pñnciate. Quid est quod fuit idipm quod est. et quid est qđ factum est; idipm quod fiet. et nō est oune recēs sub sole quod loquac⁹ et dicat. ecce hoc nouum est; iam fuerunt in seculis que fuerunt ante nos. Sed ita q̄stio historie huius absoluītur. Post necem abel iusti. ne a fraticida et impio omelō minū genus exordiū sumeret. in locuz fratri exticti nascit⁹ seth. qui nō soluz posteritati. sed etiam fraterne pietati succederet. Enīus pgenies secuta patris iusticiam. a societate et cōiunctōne cognitōnis illius que ex cayn sacrilego delēbat; s̄q̄ diuisa p̄mansit; sicut etiam ge-

nealogie descriptō manifeste declarat ita dicens. Adam genuit seth. seth genuit enos. Enos genuit caynan. caynan au- tez genuit malalebel. Malalebel autem genuit iaretb. iareth autē genuit enoch. Enoch aut̄ genuit matusalā. Matusa- lam genuit lamech. lamech genuit noe. Item genealogia cayn ita diuisa describit. Layn genuit enoch. Enoch genuit yrath. Yrath genuit manialbel. mania- bel genuit matusabel. Matusabel genuit lamech. lamech genuit tubal. Itaq̄z il la generatō que de seth iusti p̄agine de scēdebat. sue linee ingit et agnatōi pmi xta. in p̄ris atq̄z attani sc̄itate lōga erate durauit. neq̄q̄ sc̄z sacrilegūs ac malicia neq̄ssime plis ifecta. que in semet impie- tatis germe velut attauit traditōne reti nebat in lectum. Donec ergo p̄seuerarie inter illos generatōnē eoꝝ ista discretō semen illud seth vtpote de optima radi ce p̄cedens. p merito sanctitatis taz sue q̄z patrum angeli dei sine vt diversa ex- emplaria cōtinent: filij dei vocati sunt. et contrario illi. ppter impietatē v̄l suaz vel patrum suoꝝ et opera terrena filij ho- minū nuncupant. Cum esset ergo inter ip̄os v̄sq̄ ad illud tps b̄ v̄til bona q̄z di- uisio. videntes post hec filij seth qui filij dei erant: filias eorū qui de cayn. pgenie nascebant. desiderio pulchritudi⁹ eorū accensi acceperunt sibimet de ip̄is v̄xo- res. que viris suis infundentes neq̄tias patrum suorum. ab illa eos ingenita san- citate ac simplicitate paterna protinus corruerūt. Ad quos satis cōgrue direc- ctum est illud eloquii. Ego dixi dixi estis et filij excelsi omnes. Vos autē sicut ho- mines moriem⁹. et sicut vñ de principi- bus cadetis. Quisq̄ ab illa vera phisice philosophie disciplina tradita sibi a maiorib⁹ exciderunt. quā prim⁹ homo ille qui vniuersarū naturarū institutōez e vestigio subsecutus est. potuit evidentē attingere: suisq̄ posteris certa rōe trans- mittere. Quippe qui mundi ip̄ius infan- tiā adhuc tenetam. et quodammodo pal-

b

Collatio VIII abbatis Bereni

pitantē rudemq; conspererat. et in quæ
tanta est non soluz sapientie plenitudo.
sed etiam gratia p̄petet: divina illa in-
sufflatōe trāfusa. ut vniuersis animan-
tibus nomīa rūdis adhuc mundi hui⁹
habitator imponeret. ac non solū oīge-
num bestiarū atq; serpentū furores vi-
rusq; discerneret. sed etiā ḥtutes herba-
rum arborū q; lapidumq; naturas ac
temporū needū expertorū vicissitudines
partiret. ita poterat efficacit' dicere. Do-
minus dedit mihi bonop horū quæ sunt
sciam veram. ut sciam dispositiōes orbis
terrū. et virtutes elementorū. inicium
et consummationē et medietatē temporū
annorū cursus et stellarū dispositiones.
vim spūum. et cogitatiōes hominū. differē-
tias arbōrū et ḥtutes radicū. et q; sunt ab-
scōdita et i. p̄uisa cognoui. Hac ḡ sciaj
om̄ naturarū p̄ successiones generatio-
num semen seth paterna traditiōe susci-
piens. donec dñisum a sacrilega p̄pagi-
ne pdurauit. quemadmodū sancte per-
ceperat. ita etiā vel ad tei cultū v̄l adiutii
litatem vite cōmuni exercuit. Cū vero
fuisset impie generationi pmixtū. ad res
pfanas ac noxias quæ pie didicerat in-
stinctu qđem demonum dirinavit. curi-
olasq; ex ea maleficio et artes atq; presti-
gias ac magicas sup̄stitiones audacter
instituit. docens posteros suos. ut sacl̄il-
la cultura diuini nois terelicta. vel ele-
menta bec vel ignē. vel aereos demones
venerarēt et colerēt. Hec igit̄ quā dñi⁹
curiosarū rerum noticia quō diluvio
non pierit. ac sup̄uenientib; seculis inno-
tuerit. licet h̄ minime absolutio proposi-
te questionis exposcat. tñ q; nos occasio
hui⁹ expositionis admonuit p̄stringēdū
brenit' puto. Quantū itaq; antiquæ tra-
ditiones ferunt. chām filius noe qui su-
perfitionib; istis et sacrilegis fuit artib;
ac pfanis infect⁹. sciēs nullū se posse sup̄
bis mēorialē libruj; in arcā psalus ifferre
in q; erat vna cū p̄e iusto ac sanctis fra-
tribus ingressurus. sceleras artes ac p̄-
phana cōmenta diuersorū metallorum
laminis. quæcū aquarū non corrumpe-

rentur iniuria. et varissimis lapidib; in-
sculpsit. Quæ diluvio pacto eadez qua
illa celauerat curiositate p̄quirens. sacri-
legiorum ac perpetue nequitie semina-
rium transmisit in posteros. Hac itaq;
ratione illa opinio vulgi qua credūt an-
gelos vel maleficia v̄l diuersas artes bo-
minibus tradidisse. in veritate comple-
ta est. De illis ergo quemadmodū dixi.
mus filijs seth et filiabus cayn nequio-
res filij p̄creati sunt. qui fuerunt robu-
stissimi venatores. violentissimi ac trucu-
lentissimi viri. qui p̄ enormitate corporū
vel crudelitatis ac malicie gigantes nū
cupati sunt. Hinc nq; fines inuadere
ac rapinas inter homines agere p̄mi cepe-
runt. preda potius exigere vitā suā q;
sudore opēis sui ac labore contenti. Et
quorū v̄sq; adeo scelera sup̄cereuerāt. vt
nisi inundatione diluvij alias mūdu s
expiari non posset. Ita ergo filijs seth li-
bidinis instigatione trāgressis. illō mā-
datum quod ab exordio mūdi hui⁹ na-
turali instinctu diutissime fuerat custo-
ditum. necesse fuerat p̄ litterā legis po-
stea reparari. Filiam tuam nō dabis filio-
eius uxori. ne de filiab; eoru; accipies
filio tuo. q; seducent corda vestra ut dis-
cedat a deo vestro et sequamī deos ea-
rum ac seruatis eis.

Obiectio quemadmodū gene-
ris seth cuj; filiabus cayn. p̄pha-
na commixtio ante interdictu; legi
potuerit imputari. L. xxiij.

Ermanus Menito potuiss;
illis ex hac p̄sumptione v̄l no-
uitate coniugij crimē trāgres-
sionis ascribi. si data fuisset illis ista p̄cep-
tio. At cum reiunctiōis istius obser-
vantia. nec dūm aliqua fuisset p̄stitutio
ne p̄fixa. quemadmodū illis pmixtio ge-
neris ad noxam debuit imputari q; nul-
lo fuerat interdicta mandato. Lex enim
non p̄terita solet criminā s̄ futura da-
nare.

Responsio q; naturali legi. ab i-
tio homines iudicio seu pene
fuerunt obnoxij. L. xxiij.

De principatibus

Arenus. De hominē creās omnem naturalitē ei scientiam legis iheruit qui e si fuisset ab homine sīm p̄positū dñi vt cepat custodita. nō vtiqz necessariū fuisset alia; dari q̄ p̄fam postea pmulgata est. Erat enī sup fluū extrinsecus offerri remediuū qd ad huc intrinsecū tenebat insertū. H̄z q̄a b̄ ut dixim⁹ corrūpi cepit libertate vsluzqz peccādi. velut hui⁹ exactor ⁊ executor ac vindic⁹. vt vīp̄is scriptare x̄bis eloqr. adiutrix apposita est mosayca legis seue rissima diraçō distictio. vt vel metu pe ne p̄ntis non penit⁹ bonum sc̄enaturā extingueret. fm p̄p̄hetiū az legē dās in adiutoriū. q̄ etiā fm aplm pedagog⁹ ve lut parvulis data fuisse describit. erudiens sc̄z eos atqz custodiens ne ab illa disciplina in qua naturalitē fuerāt instituti q̄ iam obliuione discederet. Nam q̄a sit homi ois sc̄ia legis ab inicio creatōis infusa. hinc manifeste pbat q̄ mandata legis absqz līe lectione aī legem imo aī diluuiū oēs sanctos obseruasse cognoscimus. Quēadmodū enī scire potuit abel nec dū lege mādante. q̄ offerre deo de p̄mitiūs ouū suarū. ⁊ d̄ adi p̄ iparū ad lacnificiū debuissz. nisi p̄ isitā sibi legē nat̄ alit⁹ fuisset edoc̄. Quēadmodū noe qd mundū vel qd immundū essz animal decreuisset. non dum b̄ legali distinguente mādato. nisi sc̄ia naturali fuisset instruct⁹. Un̄ enoch didicit ambulare cū deo. nullā legis illuminationē ab ali quo p̄secut⁹. Abi sem ⁊ iafeth legerant turpitudinem p̄ris tui nō reuelab. vt incedentes retrorsum p̄ris verenda velarēt. Un̄ monit⁹ abraqaz deuic⁹ hostib⁹ nibil accipe de eoꝝ spolijs acquiescit. ne returbationem labori sui cōsequeretur abstinuit. v̄l deicas sacerdoti melchisedech q̄ mosayca lege p̄cipiunt exsoluit. Un̄ idem ip̄e abraqa vnde loth. transentib⁹ ac pegrinis humanitat̄ iura ⁊ ablutionem pedum. nec dū euāgelico choruscā temandato suū policit obtulerūt. Unde iob tantā deuotionē fidei. tantam casti-

monie puritatē. tantā humilitat̄ mani, suetudinis mīe humanitat̄ sc̄iam consecutus est. quantā nūcne ab illis quides q̄ euangelia memorū tenent videm⁹ im pleri. Quē sanctoꝝ legimus aī legē vllum legis violasse mandatū. Quis illo rum nō custodivit. Undi isrl dñs deus tuus dñs vñ⁹ est. Quis nō impleuit illoꝝ. nō facies tibi sculptile neḡ vllā si milititudinēoꝝ q̄ in celo sunt line que ī terra. vel eoꝝ que sunt in aquis sub terra. Quis eoꝝ non obfuanit honora patrem tuū ⁊ matrem tuā. vel illa q̄ in decalogo subsequunt̄. nō occides. nō adulterabis. non facies furtū. non fallum testimoniū dices. nō concupisces uxorem p̄ximi tui. aliaꝝ his multo maiora. qui bus non solū legis. sed etiam euangeliū p̄uenere mandata. **D**e eo qui iuste puniti sunt hi qui ante diluuiū peccauerunt. **C**ap. xxiiij

Et ergo intelligim⁹ ab inicio deum omnia creasse pfecta. nec fuisse qd ordinationi eius pncipali velut impudicē ⁊ impfecte necesse es set supinduci. vel qd ei addi post h̄ op̄teret. si in illo statu ac dispositōe qua ab ipo creata sunt vniuersa māssissent. Etidcirco in eos q̄ aī legem imo aī diluuiū peccaverūt. iusto iudicio deū animadūtisse. pbabimus. qz transgressi naturale legem sine vlla mererūt excusatiōe p̄niri. Nec in illorum incidentis blasphemiam calūniam q̄ ignorātes hāc rationē derogant deo veteri testamento: ac detrahentes nr̄ē fidei subsannātesq̄ dicunt. Quid ergo placuit deo nostro. vt post tot annoꝝ milia legem voluerit. pmulgare. tāta secula passus homiez sine lege transire. Qz si postea melius aliqd adiunuerit. a p̄paret eū in p̄mordio mundi inferioria vel tēterioria sapuisse. ⁊ post hec velut experimenꝝ edocum cepisse rectiora. p̄spicere. ac pncipales ordinatioꝝ suas in melius emendare. Qd im mense p̄ficiē dei penitus cōnenire non poterit. nec sine ingenti blasphemia hec

b 2

Collatio VIII abbatis Bereni

beipsa heretica insania pferit dicite ecclasiaste. Cognoui qm omnia q fecit de ab inicio ipa erat in eternu. Super illa nō est qd addat. et ab illis nō est qd affatur. Et idcirco iustis nō est lex posita iniustis aut et nō subdit. impijs et peccatoribz sceleraqz et cōtaminaz. Illinanqz habētes natural illi? atqz inlīte legis sanā atqz integrā disciplinā. neqz legē hac extrinsecus adhibita lris descriptra qz in adiutoriū illi naturali data ē indigebat. Ex quibz aptissima ratōe colligit nec legem istā pscriptam lris ab inicio dan debuisse erat enī hoc superfūni fieri stante adhuc naturali lege et itē sp̄ manēt. nec enāgelicā pfectōz ēdi an legis potuisse custodiā. Nō c̄ poterāt audiē q te p̄cesserit in dext̄a maxilla tua p̄te illi et alterā. q contenti nō erāt talionis eq̄ilitate iurias pprias vlcisci. s̄le tales calces ac teloz vulnera. palapa levissima rependebat. et p minimo dēte p̄cutientium aias expetebat. H̄z nec dici poterat illi diligite inimicos v̄ros. in qz bus magnus fruct⁹ et utilitas ducebat ut amicos suos diligenter declinarer̄t v̄o inimicos. et solo ab eis odio desinerent. nec opprimere illos et inficere festinarer̄t.

Dediabolo qd dicitur in euangelio quomo intelligendum sic quia mendax est et pater eius.

Ilud x̄o qd vos. La. xxv. te diabolo monerat. q mēdāt est et p̄cius. q videlicz tā ipse qz p̄fūs mēdāx. p̄nuncian videat a dño. satqz absurdū est h̄ vel lenit opinari. Ut enī paulo oñ dixim⁹. spūs spūm nō generat. sicut nec aiam qdem pōt aia p̄creare. licet cōcretionē carnis nō dubite mus bñano semic coalescere. ita de v̄. qz substantia. i. carnis et aic aplo. p̄nunciant. et que quo auctore pcedat manus. festius explanāte. Deinde p̄res inqz carnis n̄e habuim⁹ crudidores et reuerebamur. nō m̄stomagis subiicieñ p̄i spirituum et vinemus. Quid hac divisione clāz potuit definire. vt carnis qdeñ n̄e

patres hoīcs p̄nunciaret. s̄imāru z vero deū solū esse p̄rem p̄stante p̄fmeret. Qz qz et in ipsa corpori hui cōcretionē miniſtrium tñmō. lomi sit ascritendū. summa vero conditiōis deo oīm creatori dīcente dauid. Manus tue fecerunt me et plasmanerūt me. Et bñs iob. Nōne sic lac inqz multissimi me. et coagulastime vt caseum. ossibz et nervis infernisti me. Et dñs ad hieremā. Pri⁹ qz te formare in vtero noui te. Ecclesiastes v̄o vtriusqz subtilitatem naturā atqz originē. examinatione ort⁹ atqz inicij ex quo vīc vnaqz pcessit. et p̄sideratione finis ad quē vna queqz cōtendit. satis evidēt ac p̄prie col ligens pariter qz de corpori hui atqz cōfessione disputans ita deseruit. Pri⁹ qz conuerat puluis in terraz sicut fuit. et spūs reutat ad deū q dedit eū. Quid apert⁹ potuit dicere qz vt materiā carnis quā puluerem nominavit. qz de boninis semie sumit exordiū eiusqz videat ministerio seminarī. velut e terra sūptā iterū reuerti. p̄nunciaret ad terram. spīrituz vero qz nō p̄comixtōnē sexū s vtriusqz p̄creat. sed specialit̄ a deo solo tribuitur. ad auctorem suū redire signaret. Qd etiā per illam dei insufflationē q adam p̄mit animavit. evidēt p̄fmit. Quibus testimonij manifeste colligim⁹ p̄rem spūum neqz dici posse nisi deū solū. qz eos exhibilo cū voluerit fac̄ s̄blisse re. bonies vero carnis nostre p̄fes tātū. mō nominari. Itaqz et diabolus fīm⁹ qd vel spūs vel angelus bonus creatus est. patreñ nemiem habuit nisi deum cōditorez suū. Qui cum supbia fuissest claus et dixisset in corde suo. ascendaz sup altitudinē nubiuz ero similis altissimo factus est mēdāx. et in veritate nō stetit sed de p̄pao nequit et thēcauro mēdaciū p̄frens. non solū mēdāx sed etiā pater ipius mēdaciū factus est. q deitati h̄o re p̄mittens ac dicens. eritis sicut dī. i. v̄ritatē nō stetis. sed ab inicio factus es ho mēdāx. vel adam mortale faciēs. v̄latel instigatione sua p̄ manū fris interimes

Capitula

Sed iam disputationē nostrā diuarum ferme noctiū incubratione pfectam dici tertij subsequēs aurora cōcludit. ac de profundissimo questionū pelago naviculam collationis hui⁹ ad tutissimū silentij portū cōpēdīo nře rusticitat⁹ attraxit. In qđ nos qđem pfectū qđto interius statu⁹ diuinī spūs introduxit. tanto diffusior pcedens oculorū aciē sp̄ apieſ imēlitas ac fm̄ sūiam salomonis longi⁹ fieri nob̄ magi⁹ qđ erat. et alta pfectū qđ iueniet ēa. Nob̄ dñm dēp̄cēm uti nob̄ veltim⁹ eius v̄l̄ charitas qđ cade re nescit immobilis pseueret. qđ nos et sapientes prudentesq; poterit conservare et a diaboli telis ptegere et custodire semper illos. His etenī custodib⁹ impossibile est quēpiam laqueos eius incurrire. Inter pfectos aut̄ r̄mpfectos ista distātia est. qđ in illis qđem fixa (et vt ita dixerim) maturior charitas tenaci⁹ persue rans firmius eos custodit ac faciliter facit in sanctitate durare in illis vero velut ī firmius collocata. ac facilis refrigerescēs citius facit eos peccatorū laqueis ac se p̄ips implicari. Quib⁹ auditis ita fmo nibus eius accensi sumus. vt cū maiore sitis ardore ad nostram cellam reūtere mur̄ qđ ad ipius veneramus.

Explícit collatio secūda abbatis sereni. **I**niciunt capitula collationis prime abbatis ysavac de oratione. Lapi primum.

O Roemium collationis.
 ij Verba abbatis ysaac sup oratōnis qualitate
 iiij Quemadmodum pura ac sincera paratur oratio
 iiiij De mobilitate animę plume vel pennule compate
 v Decausis quibus mens nostra aggrauatur.
 vi De visione cuiusdam senis quā sup fratris iq̄eta opatōe p̄s̄p̄xit.
 viij Interrogatio de eo qđ maior⁹ difficultatis sit custodire cogitationes longis qđ parare.

- vij Responsio de diversis orationū qualitatibus.
- ix De qđ tripartita orationū specie
- x De ordine specierū que sup orationis qualitate ponuntur
- xi De obsecratione
- xii De oratione
- xiii De postulatione
- xiv De gratiam actione.
- xv Utru quattuor orationū sp̄es sit et omnibus an singillatim et vicissim unicusq; sint necessarie.
- xvi Ad quas orationum species nos metip̄os tendere debeamus
- xvii De quatuor supplicationum generibus a domino initiat⁹
- xviii De oratione dominica.
- xix De eo qđ adueniat regnū tuū
- xx De eo qđ dicit fiat voluntas tua.
- xxi De pane superstantiali sine quotidiano.
- xxii De eo qđ dicit dimitte nob̄ debita nostra. et reliqua
- xxiii De eo qđ dicit et ne nos inducas ī temptationem.
- xxiv De eo qđ nō tebeat alia postulari qđ hec tantū qđ orationis dominice modulo continentur
- xxv De q̄litate sublimioris oratiōis
- xxvi De diuīlis cōpunctionū causis.
- xxvii De varijs cōpunctionū q̄litatib⁹.
- xxviii Interrogatio de eo qđ non sit in nostra p̄tate p̄fusio lachrymarū
- xxix Responsio de diversitate cōpunctionū qđ p̄ lachrymas digerūb⁹.
- xxx De eo qđ elici nō tebeat lachry me qđ non spontanee p̄ferunt.
- xxxi Sententia abbatis anthoni⁹ sup orationis statu.
- xxxii De exauditiōnis īdicio.
- xxxiii Obiectio qđ p̄dictē exauditiōnis fiducia tantū sanctis conueniat.
- xxxiv Responsio de diversis exauditionum causis
- xxxv De oratione intra cubiculum et clauso ostio deferenda.
- xxxvi De utilitate breuij ac tacite orationis

Collatio IX abbatis ysac

Incipit collatio pria abba
tis ysac de oratione.

Lap. primū

E perpe

tua orationis atq; incessibili ingitate
qd in sedo istituto
nu; libro pmissu; est-collatiōes senis
bui; quēnunc in mediū pferim; id ē ab
batis ysac dño fāente cōplebūt. Qui
bus explicat; t p̄cept; beatissime memo
rie pape castoris. t desiderio vro o bea
tissime papa leonti. t sancte frater elladi
satissimē me credo. volumi; amplitu;
dine p̄mitis exensata. q̄ studentib; nob
non solū sermone succincto narrāda p;
stringere. s̄etia plurima silentio p̄terire
in maiorē modū q̄ disposeram; exten
sa est. Premissa nāq; sup diuīsis institu
tis disputatōe copiosa quā nos studio
breuitat resecare maluimus. h̄ ad extre
num beatus ysac intulit verba.

Verba abbatis ysac sup ora
tionis qualitate. Lap. ii.

Onis monachi finis cordisq;
pfectio ad ingē atq; in diruptā
orationis p̄fuerantiā tendit. t
q̄tū humane fragilitati cōcedit ad im
mobilitē tranquillitatē menti ac pfectam
nitē puritatē. Ob quā possidendā om
nem tā labore corpori q̄ tritione; spūs
indesesse q̄rim; t iungit exercem;. t est in
ter alterutru; recipia q̄dam inseparabilq;
coniunctio innicē sibi mutua ratiōe cō
nexa. Nam sicut ad oratiōis p̄fectionē
oīm tēdit structura xtutū. ita nisi bui;
culmine hec oīa fuerint colligata atq; cō
pacta. nullomō firma poterūt vel stabili
lia pdurare. Quemadmodū sine ill' ac
quiri vel cōsumari non pōt b̄ te qua lo
quimur p̄petua orationis ingisq; tran
quillitas. ita ne ille q̄dem xtutes q̄ bāc
preservūt absq; bui; possunt assiduita
te cōpleri. Et ideo nec recte tractare de
orationis affectu. nec ad ei; p̄ncipalē fi

nem q̄ vniuersarū xtutū molitiōe p̄ficiē.
subitanea disputatiōe poterim; intrare
nisi p̄us vniūsa quē illi; obtentu vel abs
cidenda sunt vel parāda p̄ordinē di
numerata fuerit atq; discussa. t fm enā
gelice pabole disciplinā ea q̄ ad spirita
lis ac sublimissime illi; extictionē p̄ti
nēt turrī supputata fuerit ac diligēt an
cōgesta. Quetū nec p̄derūt p̄pata nec
recte supponi sibimet excella culmia p
fectionis admittent. quia nec supposita
poterūt molētāte celstitudis susinere. mi
si p̄us vt cōi v̄sus xtbo. ppri; aliqd exp
mam. diligēt cōgesto p̄us oī repurgio vi
cioz z effossis succiduis mortuisq; mide
rib; passionū viue (vt aiūt) ac solide t̄re
pectoris nū. uno illi euangelice petrē in
sublime scansura supiecta fuerit simpli
citat; t humilitat; firmissima fundamē
ta. q̄b; hec turrī spūaliū xtutū molitiōi
bus extruenda t immobilit̄ valeat sta
biliri. t ad summa celoz fastigia p̄fidē
tia p̄prie firmitat; attolli. Fundamentis
etenitalib; innitentez. q̄uis passionum
imbres largissimi. p̄fundant. q̄uis ci p
secutionū violenti torētes instar arietis
illidat. q̄uis irruat zincubat adūla
riorū spūnum sena tēpestas. non solū mi
na nō diruet s̄ nec ipa aliquēt verabit
impulsio. Quemadmodum
paratur pura et sincera oratio.

Lidcirco v̄teo fer. Lap. iii.
vōre ac punitate q̄ debet emitti
possit oratio. h̄ sūt oīmodis ob
suanda. Dūmū sollicitudo rerū carna
liū generalit̄ absidēda est. tēden nullū
negocij causēne nō solū cura s̄ne mō
ria q̄dem penit; admittēda. detractōes
vaniloq; seu m̄tiloq; scurrilitates q̄
similit̄ amputāde ire p̄ oīb; sine tristicie
pturbatio fundit; erēda. concupie car
nalis ac filargirie non? somes radicitus
euellēdus. t ita his ac similib; vicijs ex
trusis penit; et absclisis q̄ boīm q̄ p̄nt
patere ac notari 2spectib;. taliq; vt dijū
mus repurgij emūdatiōe p̄missa q̄ sim
plicitatis t innocentie puritate p̄ficitur

De oratione

iacienda sunt primi p̄fundē būilitas in
cōcussa fundamina. q̄ sc̄ turre pulsatu
ram celos valeat sustinere. deinde sup
ponēda virtutū spiritualis extractio. et ab oī
discursu atq̄ enagatione lubrica qm̄
inhibit⁹. vt ita paulatī ad p̄ēplatōz
dei ac spiritualis intuit⁹ icipiat sublimari.
Quicqd enī an oratōis horā aīa nra cō
cepit. necesse est vt orantib⁹ nob⁹ p̄ inge
stionē recordationis occurrat. Mōbrem
qles orātes volum⁹ iūeniri. tales nos an
orationis tps p̄pare debem⁹. Ex p̄cedē
ti enī statu mēs atq̄ anim⁹ in supplica
tione format. corundēqz actuū. p̄cūben
tib⁹ nob⁹ ad p̄cem. Ab oī q̄ vel sensuum
an oculos imago pludēs. antirasci nos
fm p̄cedentez q̄litatē faciet. ant tristari
aut concupias cansasue p̄teritas retrā
ctare. aut risu fatuo qd etiā pudet dice
re cuiusqz scurrilis dicti vel facti titilla
tione pulsari. aut ad p̄ores faciet volita
re discursus. Et idcirco quicqd oranti
bus nobis nolum⁹ vt irrepat. an oratio
nem te abdiq̄ nri pectori extrudere festi
nemus. vt illud apli possimus implere.
Sine intermissione orate. et in oī loco le
uantes puras man⁹ sine ira et discepta
tione. Alias nāqz mandatū istud p̄fice
renō valebim⁹. nisi mens nra ab om̄i vi
cioū purificata stagio. virtutib⁹ tm̄ ve
lat naturalib⁹ bonis dedita īgi om̄po
tentis dei cōtemplatione pascatur.

De mobilitate aīmē plume vel
pennule compate.

Lapitulū. iiiij.

Quoniam qualitas aīmenō inepite
subtilissime plume seu pene le
uissime cōpat. q̄ si humor⁹ cui
plam exēsecus accidens corruptōne ve
ciata nō fuerit vel infusa. mobilitate sō
stantie suę tenuissimi spūs adiumento.
velut naturaliter ad sublimia celestiaqz
instollit. Si vero humor⁹ cuiusqz asper
gine vel infusione fuerit p̄guata. nō mō
in nullos aereos volat⁹ naturali mobili
tate raptabit⁹. sed etiā ad ima terre con
cepti humor⁹ pondere dep̄met. Ita mēs

q̄nra si accendentib⁹ vicijs curisqz mun
danis aggrauata nō fuerit noxiue libi
dinis būore corrupta. velut nat'li pu
ritatis sue bñficio sublevata. levissimo
spiritualis meditationis afflatu sublima
bitur ad superna. et bñilia deserēs atq̄ ter
rena ad celestia et innisibilia transseret.
An. prie sat̄ precep̄ dñcis ammone
mur. Videte neq̄n ḡuenē corda v̄a in
trapula et ebrietate et curi secularib⁹. Et
idcirco si volum⁹ orationes n̄as nō so
lum celos s̄ etiā ea q̄ sup celos sunt pe
netrare. curem⁹ mentē ab omnibus terre
nis vicijs expurgata cūctisqz emūdatā
fecib⁹ passionū ad subtilitatem p̄ducere
naturalē. vt ita ad deū vel ipa vel oratō
eius nullo vicio et pondere p̄guata ul
tra celo et fastigia possit ascendere

Decausis quibus mēs nostra
aggrauatur. **L**ap. v.

Tandū tñ quib⁹ ex causis gra
uij mentez dñs designauerit.
Nō enī adulteria. nō fornicati
ones. nō homicidia. non blasphemias.
non rapinas q̄ mortalia esse et dñabili
lia nullus ignorat. s̄ trapulā posuit et
ebrietate et curas sine sollicitudines secul
lares. **Q**uemq̄ nemo hoīm mūdi hui⁹
cauet aut damnabilia indicat. vt etiam
nōnulli qd p̄det dicere semetip̄os mo
nachos nuncupātes hisdem ipsis disti
ctionib⁹ velut innoxijz et utilibus impli
cent. **Q**uetria licet fm l̄am p̄p̄cta et
carnalē faciat et aggrauet aīam. atq̄ a
deo separēt ac dēp̄mat ad terrena. dubi
tare non possum⁹. esset tñ eoz fac̄l' decli
natio si bucusqz p̄tigeret isti⁹ p̄cepti ne
cessitas. et maxie nob⁹ qui tā longa remo
tione ab oī actuali hui⁹ cōsūtatiōe disū
gim⁹. et istis visibilib⁹ curat⁹ ebrietatib⁹
et trapul⁹ penit⁹ nulla occasione miscem⁹.
Ver⁹ est alia q̄ trapula nō min⁹ noxia
et ebrietas spiritualis difficult⁹ evitāda. cu
ra q̄z ac sollicitudo seculari. q̄ nos etiam
post om̄ facultatū nostrā p̄fectā renū
cationem et vini epularūqz cōtinētiam
cunctarū. equidem in solitudine consti

b 4

Dura et celi p̄cepta

Collatio IX abbatis ysaac

tatos frequenter inueniuntur de quibus pplexi
experciscimini inquit quod estis ebrii et non
a vino. Alius quod. Obstat pescite et ammi-
ramini fluctuate et vacillate inebriamini
et non a vino monemini et non ab ebrietate.
Luius ebrietatis et crapule vinum conse-
quenter necesse est ut sum pplexa furor dra-
conum sit. Impinguum vinum de qua radice
pedat ad uerte. Ex vinea enim sodomo et
vitis eorum et sarmentum eorum ex gomor-
ra. **C**lis etiam fructum vitis isti atque sar-
menti germe agnoscere. Quia eorum uia
fellis botrus amaritudinis in ipsis. **N**on
omnia nisi fuerimus cunctis viciis expur-
gati et ab omnibus passionum crapula sobrium.
absque vino et ebrietate vini epularumque de-
litiis et affluentia erit cor nostrum ebrieta-
te et crapula magis noxia pregrauatum.
Nam quod seculares curae etiam in nos qui
nullis actibus mundi isti admiscemur
cadere non nullumque possint manifesta rore
monstrant sum regulam seniorum quod quecumque ne
cessitatem vice quotidiani et inenitabili-
tem venum carnis excedit ad secularem de-
finierunt curam et sollicitudinem prouincere
ut verbi gratia si cum possit operatio unius
solidi necessitate nostri corpori expedire
ad duos vel trios solidorum acquisitorum
nos in etiis propensione velim ope ac la-
bore distendere et cum duarum velam su-
ficiat tunica et ad vinos scilicet nocte ac diei
trium vel quattuor fieri per curam domini
cumque vnius sine duarum habitatio suffici-
at cellas et ambitione seculari atque ampli-
tudine delectati quattuor seniores quoniam cel-
las et has easdem exquisito ornatus et ca-
paciores quam vinos desiderat extruamus
passione libidinis mundialis in quibus
possimus preferentes.

De visione cuiusdam senis quam
super fratris inquietam operato-
ne prospexit.

Capitulum vi.

Quod non sine instinctu demo-
num fieri manifestissima nos ex-
perimenta docuerunt. Nam qui-
dam probatissimus seniorum cum transiret

intra cellam fratris cuiusdam hac anni
mi qua diximus egritudine laborantis
ut pote qui in extremitate reparandoque su-
per flum inquietus quotidianis disten-
tionibus desudaret et eminus co-sperisset
cum graui malleo saxum durissimum co-
terentem vidissetque ethiopem quandam
astantem ille et una cum eodem ictu mal-
lei iunctis consertisque manibus illiden-
tem eumque ad operis illius instanti igni
tis facie instigantem diutissime substi-
tit vel impressionem dirissimi demonis
vel fraudem tante illusionis ammirans.
Cum enim nimia lassitudine fatigatus frat-
re reliquit etiam iam iactus finem opus voluntatis
imponere instigatione spiritus illius anima-
tus itaque resumere malleum nec desinere
ab intentione cepti operis virgebat ita
ut isdem eius incitamentis infatigabili-
ter sustentatus tanti laboris non sentiret
injuriam. **L**andem igit senex tam dira
demonis ludificatione per motus ad cel-
lam fratris divertit salutansque eum quod
inquit est frater istud opus quod agis:
A ille. Laboramus ait contra istud di-
rissimum saxum. vixque illud potuimus
aliquem conterere. Ad hec senex. **B**enedix
isti vix potuimus. Non enim solus eras cum il-
lud cederes sed fuit alius tecum quem non
vidisti qui tibi in hoc opere non tam ad
intorqueque violissimus impulsor astabat
Et idcirco moribus ambitus secularis no-
stris mentibus non inesse non utique eorum
tum negocioque abstinentia coprobabit que
etiam si velimus expertere vel explorare non
possimus neque illarum rerum despex-
ctus quas si affectauerimus tam apud spi-
ritales viros quam apud seculi homines no-
tables prima fronte reddemus sed cum etiam
illa que nostrae superpetunt potestati et ho-
nestate quadam videntur obnubili nec
apud cunctos homines ex aperio repre-
hensibiles faciunt rigida mentis distri-
ctione respuimus. **E**t reuera non min-
us que parua videatur et minima que
que ab his qui nostre professionis sunt cer-
nimus indifferenter admitti pro quali-

118. Laboramus

De oratione

tate sua aggrauant monachi mentem. q̄ illa maiora quē fūm suum statum seu cōparationem secularium sensus inebria, reconsueverunt. non sinentes deposita sece terrena ad deum in quo semp̄ defixa esse debet intentio monachus respirare. cui ab illo summo bono vel parua separatio. mors presens ac pñciosissim⁹ interitus est credendus. Cūq̄ mens tali fuerit tranquillitate fundata vel ab omniū carnalium passionum neib⁹ absoluata. et illi vni summoq̄ bono tenacissima adheserit cordis int̄ētio. apostolicū illō implebit. Hinc intermissione orate et in omni loco levantes puras manus. sine ira et disceptatione. Hac enim puritate si dici potest sensu mētis absorpto. ac de terreno situ ad spiritalem atq̄ angelicā similitudinez reformato. quicqđ in sere ceperit. quicqđ tractauerit. quicqđ egerit purissima ac sincerissima erit oratio.

Interrogatio de eo q̄ maioris difficultatis sit custodire cogitationes bonas q̄ parare

Capitulū. vii.

Ermanus. Utinā simili modo atq̄ eadem facilitate qua se mina spiritualiū cogitationum plerūq̄ concipimus. etiam perpetuitatē earum possidere possumus. Cum enī fuerint siue p̄ memoriā scripturarum. seu p̄ recordationē spiritualiū quorūq̄ actuū. vel certe per intuitum sacramentoū celestium nostro corde concepte. ille sensibili quadam fuga dilapse a nobis quanto tuis evanescunt atq̄ deperent. Cūq̄ ali as quaslibet occasiones spiritualium sensuum mens nostra reppererit. rursq̄ alijs casu aliter irrepentibus. ipse q̄que ap̄ prehense fuerat lubrica volubilitate difugiunt. ita vt nullam constantiā sui retinens anim⁹. nec potestate p̄ pria sanctarum cogitationū possidens firmitatem. etiam tūc cum eas videtur vtcunq̄ retinere. fortius illas. et nō de industria cōcepisse credatur. Quomodo enī oris earum nostro arbitrio putabitur ascri-

tendus. quarā perseverantia non consistit in nobis. Sed ne forte sub hui⁹ questionis īdagie a cēpto narrationis ordine longius euagantes expositionē. p̄ positam super oratōnis statu diutius retardemus. de qua principaliter sitimus instituti. suo hanc temporū reseruātes. de qualitate orationis instatissime quesimus informari. presertim cum nullo tēpore nos ab ea cessare beatus apostolus moneat dicens. Hinc intermissione orate. Et ideo primum de qualitate eius te sideramus instituti. id est qualis debeat emitti semper oratio. teneat qualit̄ hāc eandem quecumq̄ est possidere vel exercere sine intermissione possimus. Non enim parua cordis intentione eam perfici posse. et experientia quotidiana. et p̄secutio tuę sanctitatis ostendit. q̄ finem monachi ac totius perfectionis culmen in orationis consummatione consistere diffinisti.

Responsio de diuersis orationum qualitatibus.

Capitulū. viii.

Vaac. Uniuersas orationū species ablesq̄ ingenti cordis actione animi puritate et illumina, tione sancti spiritus arbitror comprehendere non posse. Totenim sunt quot in anima una immo in cunctis animabus statutus queunt qualitatesq̄ generari. Et iō licet sciamus nos p̄ hēdū die cordis nostri uniuersas orationum species nō posse perspicere. tamen in quantum medio critas experientię nostrę assequi prenalue rit digerere eas vtcunq̄ temptabimus. Scdm mensuram nanq̄ puritatis in qua mens unaqueq̄ proficit. et qualitatem statutis in quo vel ex accidentibus inclinatur vel per suam renouatur industriam. ipse quoq̄ momentis singul' reformantur. et idcirco uniformes orationes emitti semper a nemine posse certissimum est. Alter enim quisq̄ suppliat cum alacer est. aliter cum tristis sen desperationis pondere pregrauat

Collatio IX abbatis Ysaac

aliter cu3 spiritualibus successibus viget
aliter cu3 impugnationū mole deprimit.
aliter cum veniam peccatorum. alit̄ cum
acquisitionem gratiē seu cuiuslibet vir-
tutis exposcit. vel certe extinctionē cuius-
libet vicij deprecatur. aliter cu3 cōsidera-
tione gebenne ac futuri iudicij timore
cōpungit. aliter cu3 sp̄e futuroz bonorū
desiderioz inflamat. alit̄ cu3 in neces-
sitatibz ac p̄iculis. alit̄ cum in securitate
ac tranquillitate p̄sat. alit̄ cu3 sacramen-
torū celestī revelationibz illustrat. alit̄
cu3 sterilitate p̄tutū ac sensu3 ariditate
cōstringit.

De quadripartita orationum specie. Cap. ix.

Ildcirco his suporationu3 q-
litate digestis. licet nō qntū ex-
posita materie magnitudo. sed
qntum vel t̄pis admittit angustia. vel cer-
te cape tenuitas ingenij nūc et cordis p re-
nalet habitudo. maior nob̄ nūc iminet
difficultas vt ipsas singillatī orationū
sp̄es exponam. q̄ sapls quadripartita
ratiōe distinxit ita dicēs. Dep̄cor itaq
pmo oīm fieri obsecrationes. orationes
postulationes grāractiones. Quenon
inaniē ab plo ita fuisse divisa mīme du-
bitandū est. Et pm̄it̄ indagandū quid
obsecratione qd̄ oratiōe. quid postula-
tione. qd̄ gratiāractione signet. teind̄ p
quirendū. vtrū h̄esp̄es ab orāte sint pa-
riter assūmēde. i. vt omēs simul in vnaq
q̄ supplicatiōe iungantur. an vicissim
singillatimq̄ sint offerēde. vtputa nūc
qd̄ obsecrationes. nūc h̄o orationes
nūc aut̄ postulationes seu grāractiones
oporet̄. pm̄i. an certe ali⁹ qd̄ obsec-
tiones. ali⁹ h̄o orationes. ali⁹ aut̄ postu-
lationes. ali⁹ grāractiones deo tebeat
exibere fm̄ mensuram sc̄ etatis suę in
qua vnaqueq̄ mens p̄ intentionis pro-
ficiat industria. De ordine specie
rum que super orationis qualiti-
tate ponuntur. Cap. x.

Ildcirco pm̄um p̄petrates ip-
se sunt noīm h̄itorumq̄ tracta-
de. ac discutiendū qd̄ inter ora-

tionem et obsecrationē ac postulationē
intersit. Deinde similiꝝ p̄scrutandū vtrū
singillatim sint an pariꝝ exhibēde. Ter-
tio indagandū. vtrū etiam ipse ordo q̄
ita est apli auctoritate disposit⁹ aliquid
amplius instruat auditore. an simplicit̄
accienda sit ista distinctio. et indifferē-
ter putāda sit ab illo talie fuisse digesta
qd̄ mibi satis videt absurdū. Non enī
credendū est aliqd̄ transitorie ac sine ra-
tione sp̄ūm sanctū p̄ aplum p̄tulisse. Et
idcirco eodem quo cepimus ordine. put
domin⁹ donauerit singula retractem⁹.

De obsecratione. Cap. xi.

Opcor ita q̄ pmo oīm fieri ob-
secrationes. Obsecratio est im-
ploratio seu petatio p̄ peccatis.
qua vel p̄ p̄ntibus vel p̄ p̄teris admissis
suis vnuquisq̄ cōpūct⁹ veniā depecaſ.

De oratione. Cap. xii.

Rationes sunt q̄bvalūd̄ aliqd̄
offerimus seu votem⁹ deo. qd̄
grece dicit̄ id est votū
Nam vbi vñ in greco

in latino legitur vota
mea dño reddā. Qd̄ fm̄ p̄petratez h̄bi
ita exprimi p̄t̄ orationes meas dño red-
dam. Et illud qd̄ legimus in ecclesiaste
si votum votū deo ne morā fecerit redde
illud in greco similiꝝ scribit̄

id ē. si oraueris ora-
tionem domino. nemoram feceris redde
re illam. Quod ita ab unoquoq̄ nost̄
implebitur. Oramus cum renunciātes
huic mundo spondemus nos mortifica-
tos cunctis actibus et cōversationi mī-
dane tota cordis intentione domino ser-
uituros. Oramus cum p̄mittimus secu-
lari onere cōtempio ac terrenis opibus
spretis. in oī contritione cordis ac pan-
pertate sp̄ūs nos domino colesuros. Ora-
mus cum pollicemur nos purissimā cor-
ponis castitatem seu immobile patiētiā
exhibituros esse perpetuo. vñ cū te corde
mīo radices ire sine tristicię mortem ope-
rantis votem⁹ fundit̄ erū edas. que

De oratione

cū desidia resoluti. atq; ad antiquā viciā recurrentes mīmē fecerim⁹. erim⁹ oratio num n̄ farū ac votoꝝ rei. dicitq; de nobis. Meli⁹ est nō vovere. q; vovere et nō reddere. Qd̄ s̄m grecum dici pōt. meli⁹ est non orare q; orare et non reddere.

De postulatione. Cap. xiiij.

Quartio loco ponunt̄ postulatio nes q;s. p alijſ q;dū ſum⁹ in fer uore ſpūs pſtituti ſolem⁹ emit tere. vel p canis ſc̄nris. vel p toti⁹ mun di pace poſcentes et vt ipius apli⁹ x̄bis eloquar. cū p oib⁹ homib⁹ p regibus et oib⁹ qui in ſublimitate ſunt ſupplicam⁹.

De gratiarū actione. Cap. xiiij.

Quarto teinde loco graꝝ actio nes ponunt̄. q;s mens vel cū p terita tei recolit bñficia. vel cū pñtia cōtemplat. ſeu cū in futurū que et quāta p̄parauerit deus hiſ q; diligūt euꝝ. p̄spicit p ineffabiles excessus deo refert. Qua etiā intentione nonnūq; pre ces vberiores emitti ſolent. dū illa q; re posita ſunt in futuro sanctoꝝ p̄mia puriſſimus oculis intuēdo. ineffabiles teo gratias cū immēſo gaudio ſpūs noſter instigatur effundere.

Untrū quattuoꝝ orationū ſpeci es ſimil et omnibus an ſinguli lati et viciflum ynicuq; ſint ne cessarie. Cap. xv.

Ex q;bis quattroꝝ ſpecieb⁹ licet nonnunq; ſoleant occaſiones ſupplicationū pinguiū genera ri naꝝ et de obſecrationis ſpecie q; de co punctione naſcit peccatorꝝ. et de oratio ni ſtati q; de fiducia oblationū et ſum matione votoꝝ. p ſcie pſfluuit puritate et de postulatione q; de charitat ardore pcedit. et de grārum auctōne q; de bñficio rum dei et magnitudiſ a cpietati eius cō fideratione generali. fermentiſ ſimil ſe piliſſime nouin⁹ p̄ces ignitasq; prodire. ita ut cōſtet oēs has q;s p̄diximus ſpēs oib⁹ homib⁹ viles ac necessariaſ iueniri ut in uno eodēq; viro nunc qdem obſec rationū. nūc aut orationū. nūc poſtula

tionū puras ac feruentiſſimas ſupplica tōnes variat⁹ emittat affect⁹. tñ pma ad incipientes videt peculiari⁹ p̄tinere. qui adhuc vicioꝝ ſuorꝝ aculeis ac memoria remordet. Scda ad illos q; in pfectu iā ſpirituali a ppetitu q; p̄mtū qđam mētis ſublimitate p̄ſtitut. Tertia ad eos qui p fectionē votoꝝ ſuorū opib⁹ adimplētes inſcedere. p alijſ q;dū pſideratiōe fragili tatis eoꝝ et charitatē ſtudio p̄noccatur. Quarta ad illos q; iam penaſ ſciē ſpi na de cordib⁹ euilla. ſecuri iam munifi cētias dñi ac miserationes q;s vel in pte rito tribuit vel in pnti largit vel p̄parat ī futuro. mēte puriſſima retractates ad illā ignitā et q; ore bñvīm cōphendi nec ex p̄mi pōt orationē feruētissimo corde ra ptant. Nōnūq; ſtū mens q; in illū veruꝝ puritatē pſicit affectū. atq; in eo iam ce perit radicari. ſoletb⁹ oia ſil p̄tēq; cōcipi ens atq; in modū cuinsdā incōp̄hensibi lis ac rapacißime flāmē cūcta quolitās ineffabiles ad deū p̄ces puriſſimi vigo ris effundere. q;s ipē ſpūs intpellans ge mitib⁹ inenarrabilib⁹ ignoranib⁹ nobis emittit ad deū. tāta ſc̄z in illi⁹ horę mo mēto p̄cipiens. et ineffabilit̄ in ſupplica tiōe pſundēs. qnta nō dicā ore pcurre re. ſed ne ipa q; dem mēte valeat alio tpe recordari. Et inde eſt q; in qlib⁹ mēſura q;s p̄ſit⁹ nōnūq; puras intētasq; p̄ces inuenit̄ emittere q; et de illo p̄mo et hñi. li ordine q; eſt ſup recordatiōe futuri in dicis q; adhuc ſub terrori pena ac me tu examis pſtitut⁹ ē. ita ad horā p̄pūgīt ut non minore ſpūs alacritate de obſec rationis pinguedine repleat. q; ille q; per puritatē cordis ſui munificentias dei p lustrans atq; pcurres ineffabili gaudio leticiaq; resoluit. incipit enī ſm ſentētiā dñi plus diligere. q; ſibimet ampliora cognoscit indulta. Ad quas ora tionum ſpēs noſmenplos ten dere valeamus. Cap. xvi.

Amen expetende ſunt nobis per pfectū vite consumatio nemiq; p̄tutum ille potius ſupplicatio

Collatio IX abbatis Ysaac

num sp̄es q̄ vel te cōfēplatiōe futuroz
bonoz v̄l de charitātē ardore fūdūt̄ seu
certe vt būli? z fm̄ incipientiū mēsurā
loquar. pro acquisitione quarūq; vir-
tutūz seu vicij cuinlibet extincōe gene-
rant. Aliē enī ad illa sublimiora q̄ p̄di-
ximus supplicationū genera queire nul-
laten? poterim? nislīg ordinē postulatio-
num istarū sensim mens nra fuerit ḡda-
tiq; puecta. **D**e quatuor suppli-
cationum generibus a domino
iniciatis. **L**ap. xvij.

As q̄tuor supplicationū speci-
es ita etiā dñs exēplo suo nob̄
iniciare dignat̄ est. vt in h̄q̄
impleret illud qđ de ipo dñ. **Q**ue cepit
iesus facere z docere. **N**am obsecōnis
gen? assumit cū dicit. **P**ř si possibile est
trāseat a me calix iste. vel illud qđ expō-
na ei? cātatur in ps. **D**eus deus me? re-
spice in me q̄reme tereliq̄sti, aliaq; his
similia. **O**ratio est cū dicit, ego te clarifi-
cani sup̄ terrā. op̄ cōsumani qđ dedisti
mibi vt sacerem. sine illō. z p̄ eis sc̄ifico
meiōm vt sint z ipi sanctificati in dīta-
te. **P**ostulatio est cū dicit. **P**ř q̄s dedisti
mibi volo vt rbi ego sum et ipi sint me-
cum vt videant glaz meā quam dedisti
mibi. vel certe cū dicit. **P**rignosce eis.
nō enī sciunt qđ faciūt. **G**ranūactio est
cū dicit. **L**ōfiteor tibi dñe p̄ celi z t̄rē q̄
abscōdīt̄ h̄a sapientib⁹ z prudentib⁹. z
renelaſſt̄ ea parun l̄ita p̄ q̄: sic fuit pla-
citū an te. vel certe cū dicit. **P**ř grās ago
tibi qm̄ andisti me. ego autē sciebam q̄
sp̄ me andis. **Q**ue tñ q̄tuor supplicatio-
num genera licet singillat̄ ac diuīlo tpe
fm̄ illū quē p̄bēndimus modum idem
dñs noster dīfixerit offerenda. tñ etiam
sil ea in supplicationē pfecta p̄bēdi pos-
se identidē suis ostendit exēplos. p̄ illam
sc̄orationēz quā ad finem euāgeliū fm̄
iobem legim? em̄ copiosissime p̄fudisse
Ex cui? textu qr̄ longū eit vniūla p̄orre-
re diligens in q̄sitor b̄ita esse lectōis ipi?
serie poterit edoceri. **Q**ue sensū apls q̄z
i ep̄la ad pb̄li p̄b̄s q̄tuor supplicatio-

num sp̄es aliquātū immūtato ponēs or-
dine evidēt̄ exēplos. ostēditq̄ tebere eas
nōnūq̄ sil sub ardore vni? supplicatiōis
offerri. ita dices. **H**z in oī ofōne z obsecō-
tione cū gratiarūactōe petitiōes v̄rē in
notescāt̄ ap̄ dñ. per quod voluit nos
in h̄ special? erudit̄ qđ z in oratione z
obsecōtōe grānūactio tebeat cū posin-
lationemisceri. **D**e oratiōe dñica.
Ecitaq; su pplicatio. **L**. xvii
nū genera sublimior adhuc sta-
t̄ ac p̄celsior subseq̄t̄ q̄ p̄tēpla-
tiōe dei solius z charitātē ardore forma-
tur. p̄ quē mens illi? dilectione resoluta
atq; teiecta familiarissime deo velut pa-
tri. p̄prio peculiari pietate colloquitur.
Quē statū tebere nos diligent̄ expetere
formula dñice oōois insituit̄ dices. **P**ř
nī. q̄ yniuersitat̄ dñ ac dñm p̄rem esse
voce p̄pria p̄fiterēt̄. de cōditione seruili i
adoptionē filioz nos p̄fitemi ascitos. ad
iūcientes teinde. q̄ es in celis. vt cōmo-
tiōz v̄tēp̄ntis q̄ in hac degim? terra. ve-
lut pegrinā. atq; a n̄o p̄ nos longissi-
me ſepantē toto horrore vitātes. ad illaz
pot̄y regionez in q̄ p̄rem n̄m cōmorari
fatem ſumo desiderio p̄perem?. n̄ibilqz
admittam? eiusmodi qđ indignos nos
bac nra p̄fessione ac nobilitate tātē ad-
optionis efficiēt̄. z hereditate patna ve-
lūt̄ tegeneres p̄uet. z irā nos faciat̄ iūſti-
cie ei? ac ſeu eritātē incurrire. **I**n quemſi
lioz ordinē gradūz p̄fecti illa cōtinuo
q̄ eft̄ in bonis filijs pietate flagrabim?
z affectu. vt iam nō p̄nīis v̄tilitatib⁹
h̄. p̄nīi patri gla totūz p̄pendā? affectuz
dicentes ei. **S**anctificeſ nomē tuum. no-
ſirum desideriū noſtrū gaudiū gloriam
noſtri patris eſſe teſtant̄-imitatores ef-
fecti illius qui dixit. **Q**ui a ſemicōpo lo-
quitur gloriā v̄riā querit. q̄ aūt̄ querit
gloriā ei? q̄ misit illū. hic verax ei. z inuit
ſticia in eo non eſt. **D**enicq; vas electio-
nis hoc repleteſ affectu etiam anathe-
ma fieri optat a christo. dummodo ei fa-
milia multiplex acquirat̄. z ad gloriā
ſui patris ſalvū ſou? iſraelitē pleb ac

De oratione

crescat. Securum enim optat interire per christum quod nouit neminem mori posse per vita. Et iterum. Hancem inquit quantum nos infirmi sumus vos aut potentes eritis. Et quod mirum si vos electos per christi gloriam et fratres suos pueris et genitibus praelegio anathema fieri optata christo. cum nichil easque prophetas vellat se mendacem fieri et ab inspiracione sancti spiritus alienum dumque ploras illas et captiuitatem ex tua vaticinatio predictam dixerat plebs inde a natione evadat. ut in qua non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer. ut permittamus illi legislatorum affectum. quod cum fratribus suis etiam pituris non renuit intire dices. Obscurum domine peccauit populus iste peccatum magnum. aut dimitte eis hac nocte aut si non facis dele me de libro tuo quod scripsisti. Potius autem congrue sicut illud quod dicit. sanctificetur nomen tuum. etiam taliter accipi. Sanctificatio dei nostra perfectio est. Itaque dicentes ei sanctificetur nomen tuum. alijs habebis dicimus. Tales nos facito propter ut sanctificationem tuam vel intelligere quanta sit vel capite mereamur. vel certe ut in nostra conversatione spirituali actus appareat. Quod tunc efficaciter implet in nobis. quoniam videt homines opera nostra bona. et glorificat patrem nostrum qui in celis est. **D**e eo quod dicit adueniat regnum tuum.

Secunda petitio mensura. La. xix. Purissime advenire iam iamque regnum sui prius exoptat. vel istud scilicet quotidie christus regnatur sanctus. quod ita sit cum diaboli impio et extinctione fetentium viciorum deinceps cordibus pulsanteus in nobis per virtutem bonae fragratiarum cepit dominari. et deinceps fornicatoe castitas. supato furore tranquillitas. calcasta superbia humilitas. in nostra mente regnauerit. vel certe illud quod constituto tempore omnibus est perfecit ac dei filius generaliter reprobussum. in quo eis dicit a christo. Venite benedicti prius mei. possidete paratum vobis regnum a constituto mundi. intentis illud quod amio obtutib; ac defixis destinans et expectans dicensque ad eum,

Veniat regnum tuum. Non enim testimonia conscientiae sunt. cum apparuerit. mox ei se futurum esse consortem. Hec enim dicere vel optare criminorum nullus audebit. quod nec videre tribunal iudicis volet. quodque sub aduentu eius non palmarum nec primaria suis meritis. sed penam nouit. perinde repesandam.

De eo quod dicit fiat voluntas tua.

Fertia supplicatio. La. xx. **S**icut filius est. Fiat voluntas tua sic in celo et in terra. Non potest esse tamen maior oratio quam optare ut terrena mereantur celestibus coegeri. Nam quod est aliquid dicere. fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. quod ut sint hoies filii angelorum. et sic voluntas dei ab illis implet in celo. ita etiam hic quod in terra sunt non sua sed eius uniuersitate faciat voluntatem. Hoc quod nemo ex affectu dicere qualemvis nisi in sollo quod deum credit oia que videntur vel aduersa vel prospera per nos utilitatibus dispensare. magisque eum per suorum salutem et commodis pruidenter ac quod sollicitum quod nos ipsos esse per nos. Ut certe aliter accipiendo. Voluntas dei saluatoris est. sed illa beatissimi pauli sententiam. quod oes hoies vult salvos fieri et ad agnitionem Christi venire. De quod etiam voluntate ysaias prophetas et persona dei prius et ois inquit voluntas mea siet. Dicentes ergo ei. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Hec enim alijs oramus habebis. ut sicut hic quod in celo sunt ita oes qui in terra consistunt tua passus agnitione saluentur. **D**e panis suu per substatiali sive quotidiano.

Einde panem nostrum La. xxi.

Dicit hodie. Quod alius euangelista quotidianum dixit. Illud nobilitatem ac substatiam eius significat qualitatem. quia scilicet super omnes substantias sit. atque omnes creaturas sublimitas magnificetiam eius ac sanctificationis excedat. sed vero proprietatem usus ipsum atque utilitatem exprimit. Nam cum dicit quotidianum. ostendit quod sine ipso nullo die spiritalem vitam capere valeamus. Cum dic hodie. ostendit enim quotidie esse sumendum et besternam prebitionem. non sufficere

Collatio IX abbatis Ysaac

nisi nob̄ hodie q̄z similiſ fuerit attribu-
tus om̄q; nos tpe hanc orationē tebe
re pſundere indigentia ei⁹ q̄tidiana cō-
moneat. q̄ nō eſt dies quo nō opus sit
nobis huīus eſu ac pceptione cor interi-
oris nostri hoīis confirmare. **L**icet iſtud
qđ dī hodie, ⁊ ad pñtem vitā pſſit itel-
ligi⁹, dū in hoc ſeculo cōmorām̄ preſta
nobis hunc panē. **N**onim⁹ eī eū bis q̄
meruerint a te ⁊ in futuro eſte pſtandū.
ſed rogamus vt eū nobis hodie largiar̄
q̄nifi eū p̄cipere quis in hac vita meru-
erit in alia eius p̄ticeps eſte nō poterit.
De eo q̄dicit dūmitte nobis de
bita noſtra et reliqua. **L**ap. xxiij.

Edimittē nob̄ debita nra. ſic
et nos dimittim⁹ debitorib⁹ no-
ſtris. **O** ineffabilis dei clemen-
tia. q̄ non ſolū nobis oratiōis tradidit
formā. ⁊ acceptabilē ſibi in nobis morū
noſtroꝝ iſtituit disciplinā. ac p̄neceſſi-
tatem tradite formule qua ſe p̄cepit a
nobis ſporari. irę parit ⁊ triftiſe euellit
radices. ſed etiā occaſionē rogañib⁹
tribuit. eisq; reſerat viā qua clemens ac
pium p̄bent erga ſe dei iudiciū. p̄mulga-
ri vel p̄dire. ⁊ quodammodo p̄tātem tri-
buit qua iudic̄ noſtri poſſim⁹ ſniam te-
perare ad veniam delictoꝝ noſtror̄. ex-
emplio enī noſtre remiſſionis coartantes
dū dicim⁹ ei. ⁊ dimittē nob̄ ſicut et nos
dimittim⁹. **I**taq; ſecur⁹ hui⁹ oratiōis fi-
ducia de ſuis admiſſis veniam poſtula-
bit. quiſq; remiſſus erga ſuos dūtaxat
nō erga dū ſuī extiterit debitores. **H**o-
lem⁹ nō nulli qđ eſt deten⁹ erga illa qui-
dem q̄ admittunt̄ ad iniuriaꝝ dei q̄nū
magnoꝝ ſint criminū. placidos nos ⁊
clementiſſimos exhibere erga noſtrarū
vero vel paruiflmaꝝ offendionū debita
exactores immates atq; inexorabiles in-
ueniri. **Q**uiſq; iſgit in ſe delinqūti ſrī
nō ex corde dimiliterit; nō indulgentiā ſz
cōdēnationē deprecatione hac ſibimet
impetrabit. ſuaq; pfeſſiōe ſemetiōm po-
ſet dir⁹ iudicari. dicēs remitte mihi ſi-
cut ⁊ ego remiſi. **Q**d̄ cu illi ſm ſuā peti-

tionē fuerit repenſatū. qđ alind ſbſeq̄t
q̄ v̄t exēplo ſuo iplacabili ira ⁊ irremiſ-
ſa ſuia puniat. **I**deoq; ſi clement̄ volu-
mus iudicari. nos q̄z erga illos q̄ i nos
deliq̄unt oportet eſſe clemētes. **T**im enī
remittere nobis q̄tum nos remiſerimus
eis. q̄ nobis q̄cūq; malignitate nocuēt
Qd̄ formidat̄ nō nulli cu in ecclēſia
Horatio ab vniuſa plebe p̄cinit. hūc lo-
cum taciti p̄termittr̄ ne ſez ſemetipſos
obligare pot⁹ q̄ exenſare ſua pfeſſione
videant̄. nō intelligētes q̄ fruſtra cani-
lationes has iudiciū oīm p̄tendere molia-
tur. q̄ quemadmodū iudicatur⁹ ſit ſu-
plicib⁹ ſuī ſuī voluit temōſtrare. **D**ū enī
erga eos nō vult immiſſi atq; in exorabi-
lis iueniri. formā ſuī iudicij designauit
vt quēadmodū nos ab illo iudicari cu-
pim⁹. ita n̄ros fratres ſi qđ in nob̄ deliq̄-
rint iudicem⁹. q̄ iudiciuꝝ ſine miā ſiet ci-
q̄ nō fecerit miſicordiā. **D**e eo q̄dici-
t et ne nos inducas i temptationem.
Lap. xxiij.

Einde ſequit̄. **E**t n̄nos indu-
cas in temptationē. **D**e q̄ non
mīma naſciſ questio. **S**i enim
oram⁹ ne p̄mittam̄ temptari. vñ erit in
nob̄ x̄. ſtātie ꝑpbāda ſm illā ſniam
Dis vir q̄nō eſt temptat⁹ nō eſt p̄bat⁹.
Nō ḡ. h̄ ſonat. ne iudicat nos in tempta-
tionē q̄ ſi nō p̄mittat nos aliq̄n tempta-
ri. ſz ne p̄mittat in temptationē poſitos ſu-
perari. **T**emptatus eſtenī iob. ſz nō eſt
duct⁹ in temptationē. **N**ō enī tedit in-
ſipiētiā deo. nec ad illā ad quā traheba-
tur temptatori voluntatē. ore impio blaſ-
phem⁹ itrauit. **T**emptat⁹ eſtabiaā. ſz
temptis eſtioſeph. ſz neuter illoꝝ inductus
eſt in temptationē. q̄ null⁹ eoz cōfēſſum
p̄buit temptatori. **D**eniq; ſeq̄t. **S**z libera-
nos a malo. i. ne p̄mittas nos a diabolo
temptari ſupra id qđ poſſim⁹. ſz fac cu
temptatiōe eſtitū ut ſuſtunere poſſimus.
De eo q̄ non debeant alia po-
ſtulari. q̄z hec tantū que oratio-
nus dominice modulo continē-
tur. **L**ap. xxiij.

De oratione

Greditis ergo qualis nobis ab ipso qui p̄illam exorandus est indice orationis sit modulus et forma proposita, in qua nulla dinitiarum petitio, nulla memoria dignitatem, nulla potentatus ac fortitudinis postulatio, nulla corporeae sanitatis seu temporalis vite mentio continetur. Nihil enim caducū vult a se nihil vile nihil trāle eternitatū conditor implorari. Itaq; magnificencie eius ac munificentie maximam irrogabit iniuriam, quisq; his semper item petitionib; pretermis trāsitorium aliquid et caducū ab eo maluerit postulare, et offensam poti? q; ppiciatōz indicis sui vilitate oratōis incurret.

De qualitate sublimioris orationis.

Lap. xxy.

Hecigitur oratio licet omnē vi- teatur p̄fectionis plenitudinē continere, ut pote que ipius domini auctoritate vel iniciata sit vel statuta, puebit tam domesticos suos ad illū p̄celliōrem quē superiōrē cōmemorauim⁹ statum, eosq; ad illam ignēā ac perpaucis cognitā vel exptaz (imo ut proprie dixerim) ineffabilem orationē ḡdu eminentiore perducat, que omnem transcen- dens humanum sensum, nullo nō dicā sono vocis nec lingue motu nec vlla v̄torum p̄nunciatione distinguitur, sed quam mens infusione celestis illius lumenis illustrata, non humanis atq; angustis designat eloquijs, sed cōglobatis sensibus velut de fonte quodam copiosissimo effundit vberitatem, atq; ineffabiliter eructat ad dñm, tanta promens in illo breuissimo tempori p̄ucto, quāta nec eloqui facile, nec mens percurrere in se metip̄am reuersa p̄ualeat. Quem statū dñs q; inter illarū supplicationum formulas, quas vel solus in monte sedens vel tacite fudisse describit, similit̄ signavit, cū in orationis agonia constitut⁹ etiaq; guttas sanguis imimitabili intentionis p̄fundit exemplo.

De diversis compunctionu causis.

Lapitulū. xxvi.

Dis vero possit diversitates et causas ipsas atq; origines cōpunctionū quantalibet expiencia peditus sufficienter exponere quibus inflammata mens atq; succensa ad orationes puras ac feruentissimas incitat. Quarā pauca quantum potuerim⁹ ad p̄ns per illuminationē dñi reminisci exempli gratia p̄ponemus. Nonnūq; etenim psalmi cuiuscunq; psiculus occisionem oratōis ignitē decantantibus nobis p̄buit, interdum canora fraterne vocis modulatio ad intētam supplicationem stupentiū animos excitanit. Nonnūq; distinctionē gravitatemq; psallentis etiaq; astantib; plurimū contulisse fervoris, necnō exhortatio viri pfecti et collatio spiritalis, frequenter ad vlerimas preces iacentiū erexit affectū. Scimus etiam fratris seu cari cuiuslibet interitu non minus nos ad plenam compunctionem suos raptatos. Recordatio q; teoris ac negligentie nostre nō nunq; nobis salutarem sp̄us inuenit ardorem. Atq; in hunc modum nulli dñbium est occasioes innumerās non esse q; bus per tei gratiam teor ac somnolentia nostrārū mentiū valeat excitari.

De variis compunctionum qualitatibus.

Lap. xxvij.

Venadmodū v̄o vel q; mo- dis isteip̄e p̄nctiones de inti- mis aīg p̄clauib; p̄ferat, nō mi- nor difficultas est indagare. Frequentē p̄ineffabile gaudiū et alacritatē sp̄s saluberrime p̄nctionis fruct⁹ emergit, ita ut etiā in clamores q;sdā intolerabilis gau- dij imēsitate p̄cipiat, et cellā vicini iocū ditas cordis et exultatōis penetret ma- gnitudo. Nonnūq; v̄o tāto silētio mēs in secretū, p̄fide taciturnitas abscondit, ut oēm penit̄ sonuz v̄o stupor subite il- lumīnatōis includat, oēsq; sēlus attonit, sp̄s v̄l p̄tineat int̄sec⁹ vel emittat, ac desideria sua gemitib; ienarrabilib; effūdat ad teū. Int̄clū v̄o tāta p̄nctionis abūdātia ac dolore suppleat, ut alias eā digerere n̄ laçmā et evaporatōe n̄ possit.

Collatio IX abbatis Ysaac

Interrogatio de eo qnō sit in nostra potestate, p̄fusio lachrymarum.

Lap. xxvij.

Ermanus. Hunc qdem cōpūctiōs affectū expte aliq̄ mea q̄z exiguitas non ignorat. Frequenter enī recordatione delictoz̄ meorum obortis lachrymis ita sum hoc ineffabili vt p̄fatus es gaudioz̄ visitante dñō vegetatus. vt desperare me illorum veniam nō debere leticie ipius magnitudino dictaret. Quo statu nibil reor esse sublimius si reparatio eius nostro sub iaceret arbitrio. Nam nonnūq̄ cupiēs ad simile me lachrymarū cōpunctionē totis viribns excitare. omnesq; errores meos atq; peccata ante oculos statuēs vberatē illam fletuē renocare non possum. vt ita oculi mei in modū cuīsdam durissime silicis prēdurantur. vt nulla proslus ex eis humoris gutta dissillet. et ideo quātum michi in illa lachrymarū p̄fusionē congaudeo. tñ doleo q̄ illā cū volveto recuperare non valeam.

Responsio de diuersitate cōpūctionum que per lachrymas dīgeruntur.

Lap. xxii.

Isaac. Nō omis lachrymarum p̄fusio uno affectu vñ virtute deppromit. Aliter enim ille emanat fletus q̄ peccatoz̄ spina cor nostrum cōpungente p̄fertur. de quo dicitur. Laboravi in gemitu meo lanabo p̄ singulas noctes lectum meū. lachrymis meis strati meum rigabo. Et iterū. Dēduc quasi torrentem lachrymas p̄ diem et noctē. et nō des requiem tibi. neq; tacēat pupilla oculi tui. Aliter q̄ de p̄templatione eternoz̄ bonorū. et desiderio illius future claritatis exorit. p̄ qua etiaz vberiores lachrymarū fontes de intollerantia gandij et alacritatis immensitate prumpunt. dū sicut aīma nostra ad deū fontem viuum. dicens. Qñ veniā et ap̄parebo ante cōspectū dei. fuerū mibi lachrymē mee panes die ac nocte. cum eu latu quotidie et lamentatione. p̄clamas

teu mībi qm̄ incolatus mens plonga tus est. et multuz̄ incola fuit anima mea. Aliter p̄fluunt lachryme que absq; vñ la quidem taliū criminū consciētia. sed tñ de metu gebenne et horribilis illiū indicij recordatione p̄cedunt. cuius terrore p̄plexa p̄culsus orat ad deum. nō intres inquiens in iudicio cum seruo tuo. quia non iustificabit in conspectu tuo om̄is viuens. Est etiā aliud lachrymarū genus. qd̄ nō p̄ sua consciētia sed p̄ aliea duricia peccatiq; generalē. q̄ samuel sallem. quo illā q̄z hie rū vel in p̄terit hie remias vel in euangelio dñs fleuisse describitur ita dicens. Quis dabit capitū meo aquā. et oculis meis fontem lachrymarum. et plorabo in die et in nocte infēctos filię populi mei. Ad certe quales ille sunt lachryme de quib; in psalmo cētēsimop̄mo canit. Quia cinerē sicut pā nem manducavi. et p̄ me cū fletu miscebam. Quas certū est nō illo affectu. p̄ mi quo in sexto psalmo ex p̄sona penitētis emergunt. sed p̄ anxiitatib; vite huiusq; angustijs et eruminis. quib; iuslū in hoc mundo positi depriment. Qd̄ etiā psalmi ipius non solū textus sed etiā iutulus evidēt ostendit. q̄ ex p̄sona pauperis illius de quo in euangelio dicimur. Beati pauperes spū. qm̄ iporū est regnū celoz̄. ita describit. Oratio pauperis cum anxiatis fuerit. et coram deo effudēt precem suā. Ab his ḡlachrymis m̄ltum distat ille q̄ obdurato corde d̄ sicd oculis exp̄munt. quas scilicet nō penit̄ infructuosas esse credamus. bono enim p̄posito earū attēptatur emissio. ab his presertim q̄ nec dum vel ad scientiā peruenire p̄spectam. vel p̄missoriū seu p̄sentium viciorū potuerunt ad purum late mundari. De eo q̄ elici non debent lachryme quādō nō sp̄tanee p̄foruntur.

Lap. xx.

Ab his tamē qui in affectū iam trāsiere virtutum nequaq; debet hoc modo extorqueri p̄fatio lachrymarum. nec exterioris homis

De oratione

magnopere affectandi sunt fletus. q̄ etiā si fuerint vtcunḡ p̄ducti. nūq̄ ptinge- read illam spontanearū lachrymarū poterunt vberatatem. Magis enī suppli- cantis animum suis conatib⁹ distracten- tes humiliabūt atq̄ ad ima demerent & ab illa celesti sublimitate deponēt in qua attonita mens orantis indeclinabi- liter detet esse defixa. eamq̄ compellent precum suarū intentione laxata erga ste- tiles & coactias lachrymarū guttulas egrotare. **Sententia abbatis antonij super orationis statu.**

Ex orationis vere **La. xxri** p̄cipiatis affectū. nō meā vos sed beati anthony ſniam pferā. Quem ita nonnunq̄ in oratione noui- mus perſtitisse. vt eodem in excessu men- tis frequenter orante. cum solis ortus ce- pisset infundi. audierimus eum in feruo. respūs p̄clamantē. Quid me impedit sol. qui ad hoc iam oris. vt me ab huic veri luminis abſtrahas claritate. **L**ni etiam hec q̄ est ſuor orationis fine cele- ſis & plusq̄ humana ſentētia. Non eſt inquit pfecta oratio in qua ſemonach⁹ vel hoc ipm quod orat intelligit. Et vt nos q̄ ſm mensuram tenuitatis noſtre huic ammirāde ſentētie ſuadijcerē ali- quid audeamus. orationis que exaudit a dño inq̄ ſum experti ſumus iudicia p- ferem. **D**e exauditionis iudicio.

Oculi orantes nos **La. xxxii** nulla interpellauerit belitatio. & fiduciam petitionis nre qua- dam. desperatione teiecerit ſzobtinuiſ. ſe nos hora ipa oratiōi effuſione quod poſcimus ſenſerimus. non ambigamus preces noſtras ad deū efficacit̄ penetraſſe. **L**ni enim quis exaudiri atq̄ obtine- re merebitur. quantū vel inspici ſea deo vel deum crediderit poſſe pſtare. Irretra- ctabilis nanq̄ eſt dñi noſtri illa ſentētia. que cunḡ orantes petitis. credite q̄ acci- pietis & venient vobis. **O**biectio q̄ predicte exauditionis fiducia tantuſ sanctis coueniat. **L. xxxiiij**

Ermanus. Hāc exaudito- nis fiduciam nimirū de pſcien- tie puritate credim⁹ emanare. Leterū nos q̄ cor adhuc peccator⁹ ſpi- na compungit. quemadmodū eam ha- bere poſſamus nullis patrocinatib⁹ me- ritis quibus eraudiendas oratiōes noſtras fiducialiter preſumamus.

Respoſio de diuersis eraudi- tionum cauſis. **L**ap. xxxiiij

Via ac. Diuersas exaudito- num cauſas eſt ſm animarū diuersum ac variū ſtatū euā gelica ſiue pphetica testat̄ eloquia. Ha- bes enī in du orū cōſenſione fructum ex- audiotionis dñica voce ſignatum. ſm il- lud. Si duo ex vobis conſenſerint ſu- terram. de omni re quācūq̄ petierit ſiet illis a patre meo qui in celis eſt. Habes aliam in fldei plenitudine que grano ſy- napis cōpatur. Si enim inq̄t habueri- tis fidem ſicut granum ſynapis. dicetis monti huic transi binc & transibit. et ni- bil im poſſibile erit vobis. Habes in aſſi- duitate orationū quā. ppter indefeffā p- titiōne pſeueraſtiam im portunitatē ſermo dominic⁹ nominauit. Amen enī dico vobis. q̄ ſi non ppter amiciciā. vel ppter im portunitatem eius ſurget & da- bit ei quantū opus habuerit. Habes in elemosinā ſum ſuor fructu. Inclu de inq̄t ele- mosinam ī corde pauperis & ipa orabit p te in tpe tribulationis. Habes in eme- datione vite & operib⁹ misericordic. ſm illud. Dissolute colligationes impietat̄. ſolue fasciculos depimentes. Et p̄ pau- ca quibus in fructuosa ieunij ſterilitas caſtigatur. **L**unc inquit inuocabis & do- minus exaudiet te. & clamabis et dicet. Ecce aſſum. Nonnunq̄ ſane exaudiri etiā tribulationum nimetas facit. ſm il- lud. Ad dñm cum tribularer clamani & exaudiuit me. Et iterū. Ne afflitemq̄ ad- uenam. qui ſi clamauerit exaudiam euz q̄ misericors ſum. Videlis ergo q̄t mo- dis obtineat exauditionis gratia. vt nul- lis adimpetrāda ea que ſalutaria ſunt

... 12

Lollatio IX abbatis Ysaac

eterna conscientie sue desperatio frā-
gatur. Ut enim miseriariū nostrarum
contemplatione cōcedamus nos omni-
bus illis quas supra memoravimus pe-
nitatis desitutus esse virtutibus. et nec illā
nos habere laudabilem duorum conser-
tionem. nec illam fidem grano synapis
compatam. nec illa opera pietatis q̄ pro
pheta describit. num vel importunitatē
que omni volenti suppeditat habere nō
possimus. Per quā etiam solā sī nō p
amiciarū merito atq̄ virtutum inter-
pellationis assiduitate daturum se dñs
quicqd oratus fuerit remittit. Et id
circo absq̄ hesitationis infidelitate pre-
cibus insistendū est. obtenturosq; nos
earū ingitate cūcta q̄ fm tñ poposceri
minime dubitandum. Hortatur enim
nos dñs. volens ea quē sunt eterna cele-
stia q̄ p̄stare. vt eum importunitate nřa
qdāmmō coartem. q̄ in portu nos
non modo nō despicit nec r̄futat. sed etiā
inuitat et laudat eisq; p̄stitutum sequic
qd p̄seueranter sperauerint benignissi-
me pollicetur dices. Detite et accipietis
querite et inueniet. pulsate et aperiet vo-
bis Omnis enī qui petit accipit. et qui q̄
rit inuenit. et pulsanti aperiet. Et iterū
Dīa q̄cunq; petierit in oratiōe credetes
accipietis. et nihilim possibile erit vobis
Et idcirco si cuncte nos exaudiitionum
quas predixim cause omnino deficiunt.
saltem animę importunitatis instantia-
quę absq; vlla vel meriti vel laboris dif-
ficultate in cuiuscq; volentis sita ē po-
testate. Pro certo autē nō exaudiendum
se supplicans quisq; nō dubitet cum se
dubitauerit exaudiri. Hic dilucide ma-
nifestat q̄ infatigabiliter dñi tebeamus
orare et non deficere. Qd autē infatigabi-
liter dño supplicandum sit. etiā illo bī
daniel docem⁹ exēplo. q̄ n̄ exaudit⁹ a pri-
ma die qua cepit orare. post p̄mam et vi-
cesimam diem consequit̄ sue petitionis
effectum. Unde non debemus nos q̄za
cepta orationū nostrarū intentione ces-
fare si nos exaudiri tardius senserimus

ne forte aut exauditōis grā dispensatōe
dñi utiliter differat. aut angel⁹ diuinū
ad nos beneficin⁹ delaturns. a facie om-
nipotentis egressus resistente dialobo re-
moretur. quem certū est transmissus mur-
neris desiderium ingerere non posse. si
nos a proposito petitōis itētione cessas-
se reppererit. Quod etiam supradicto p
phete pculdubio accidere potuisse. nisi
virtute incomparabili in primū atq; vice
simū diem orationū suarum p̄seuerā-
tiam protelasset. Ab huīs igitur fidei
cōfidentia nulla penitus desperatione
frangamur. cum orationem nostrā nos
obtinuisse mīme senserimus. nec h̄site-
mus super dñi sponsione dicentis. Om-
nia quecumq; petieritis in oratione cre-
dentes accipietis. Retractare nāc nos
p̄uenit illā beati ioh̄is enāgeliſte senten-
tiam. qua ambiguitas huīs questiōis
evidenter absolvit. Hec est inquit fidu-
cia quam habemus ad deum. quia quic
quid petierimus fm voluntatem ei⁹ au-
dit nos. Ergo sup his tm̄ plenam nos
zindubitablem iussit exaudiitionis ba-
bere fiduciam. quę non nostris commo-
dis nec solacijs temporalib⁹. sed domini
congruū voluntati. Quod etiā in ora-
tione dominica admiscere p̄cipimur di-
centes. Fiat voluntas tua sc̄z nō nostra.
Si enī et illud apostoli recordemur. qm̄
quid oremus fm quod oportet nescim⁹.
intelligimus nos nonnūq; saluti nostre
contraria postulare. et cōmodissime nob̄
ab eo qui utilitates mīas rectius q̄ nos
ac veracius intuetur. ea quę polscim⁹ ve-
negari. Qd illi q̄z magistro gentiū acci-
disse non dubiū est. cum oraret auferri a
se angelum satiane qui utiliter ad colo-
phisandū eum a p̄positus fuerat domi-
ni voluntate dicens. Dropter quod ter
dñm rogan⁹ vt discederet a me. et dixit
mibi. Sufficit tibi gratia mea. na⁹ vir-
tus in infirmitate pficit. Quē sensū etiā
dñs orā sex persona hominis assumpti-
vt formam quoq; orandi nobis quād
modum et cetera suo p̄reberet exēplo. in-

De oratione

et oraret expressit. Pris possibile est tra-
seat a me calix iste verutu non sicut ego
volo sed sicut tu. cu utiqz eius a pris vo-
luntate non discrepare voluntas. Ne-
nerat eni saluare qd pierat. et dare aiam
suam redemptionem p multis. de q ipse
dicit. Nemo tollit aiam meam a me. s
ego pono eam a meipso. Potestatem ha-
beo ponendi ea. et potestate habeo iteru-
sumendi eam. Ex cui persona sup vni-
tate voluntat sue qua cum pte ingiter
possidebat. p beatum qz danid psalmo
trices monono ita cantatur. Ut sacerdē
voluntatem tuam deus me volui. Nam
et si de patre legim. Hic eni deus dixer-
it mundū vt vngeneratum filium suum da-
ret. et de filio nichilominus inuenimus.
q dedit semetipm p peccatis nris. Et quē
admodum de illo refertur qui etia pro
prio filio suo nō pepercit sed p nobis oī-
bus tradidit eum. ita de isto narrat. ob-
latus est qz ipse voluit. Ecclita patris et fi-
lii voluntas vna p omnia designat. vt
etiam in ipso resurrectionis dñice sacro
opatio non dissona fuisse doceat. Nam
sicut resurrectionem corporis eius patres
operatum beatus aplnus predicit dicēs.
Et deum patres qui suscitauit eū a mor-
tuis. ita filius suscitaturum se templuz
sui corporis ptestatur. Soluite inquietes
templum hoc. et ego in tribus dieb susci-
tabo illud. Et idcirco his que predixim
exemplis dominicis erudit. cunctas ob-
secrationes nostras simili nos qz dete-
misoratione concludere. et hanc voce
cunctis petitionib nostris semp adiun-
gere. verutamen non sicut ego volo s si
cut tu. Hatis vero constat illū trine cur-
nationis numerū q solet in congregatiōe
fratrum ad concludendam synaxim cele-
brari. eum qui intento animo nō suppli-
cat obseruare non posse.

De oratione intra cubiculz et clauso ostio deferenda La. xxxv

Ne omnia sane illud enange-
licum pceptum diligentius ob-
seruandum est. vt intrantes in

cubiculum nostrum clauso ostio nostro
oremus patrem nostrum. quod a nobis
ita implebitur. Intra nostrum cubiculum
supplicam. cu ab omnī cogitationu
sine sollicititudinum strepitu cor nostrū
penitus amouētes. secreto quodammodo
ac familiariter preces nostras dño rese-
ramus. Clauso oramus ostio. cum stir-
ctis labijs omniq silentio supplicam.
non vocum sed cordium scrutatori. In
abscondito oramus qn corde tantū zin-
tentia mente petitiones nostras soli pan-
dimus deo. ita vt ne ipse quidem aduer-
se valeant potestates genus nostre peti-
tionis agnoscere. Propter quod cu sū-
mo est orandum silentio. non solum ne
fratres astantes nostris susurrijs vel da-
moribus auocemus. et orantium sensus
obstrepamus. sed vt ipos qz inimicos
nostros qui orantibus nobis maxie in-
sidiantur lateat nostre petitionis inten-
tio. Ita enim pceptu illud implebam.
ab ea que dormit i sinu tuo custodi clau-
stra oris tui.

De utilitate breuis et tacite ora- tionis. Cap. xxxvi.

B qd frequenter quidē s bre-
uiter est orandum. ne immorā-
tibus nobis locum vel temp̄i
serere aliquid nostro cordi iisdicator pos-
sit inimicus. Istud namq est sacrificiu
verum. q sacrificium deo sp̄is p̄stitutus.
Hec salutaris oblatio. ista sunt pura li-
bamina. istud sacrificium iusticie. istud
sacrificiu laudis. he sunt vere ac p̄igues
hostijs. ista sunt holocausta medul-
lata. que contritis et humiliatis cordib
offerunt. queqz hac qua diximus disci-
plina et intentione sp̄is exhibentes. effica-
ci poterimus virtute cantare. Dirigat
oratio mea sicut incensum in conspectu
tuo. elevatio manuum mearū sacrificiu
vespertinum. Quod etiam nos oportu-
na cōmonet deuotione persoluere. horū
ipius ac noctis aduentus. de quo qdem
licet p tenuitatis nostre mensura multa
prolata videantur. dimq sit protracta

Lapitula

collatio, p sublimitate tñ ac difficultate
materic pauc admodū credi disputatū.
His sc̄i ysac b̄monib⁹ stupēti poti⁹ q̄
repleti, vespertina synaxi celebrata sop̄o
re paululū mēbra laxauim⁹. primoq̄ di
luculo sub placito plenior tractat⁹ ite⁹
reūsuri ad nostra discussim⁹ tam de pre
cepto⁹ acquisitione q̄ te pmissorū sa
tietate gaudentes. Excellentia siquidē
orationis nobis tñmō premonstratam
ordinē vero atq̄ x̄tutem qua etiam per
petuitas eius vel acquirendā est vltene
da. nec dum nos integrē pcepisse illi⁹ dī
putationibus senseramus.

Explícit collatio priā abbatis
ysaac de oratione. **L**apitula
collationis secunde eiusdem se
nis. **L**ap. primum.

- P**roemium.
iij De consuetudine q̄ sup si
gnificatione pasce intra egypti
principiam retentatur
iiij De abbatē serapione ⁊ anthro
pomorifatū heresi quā simpli
citat̄ errore contraxit
v De ereditu nostro ad abbatē ysā
ac ⁊ inquisitione erroris quem
senex predictus incumit
vi Responsio de origine heresos sur
perius comprehendē
vii Quib⁹ ex causis vnicuiq; nostr⁹
aut humil̄ christus iesus. aut
glorificatus apparet
viii In quo noster finis seu perfecta
beatitudo consistat
ix Interrogatio sup eruditioē pfe
ctionis per quam possimus ad
perpetuā dei memorā puenire.
x Responsio de efficacia intellect⁹.
q̄ per experientiam colligitur
De institutioē orōnis perpetue
De pfectione orationis ad quaz
predicta traditioē cōscendit
xi Interrogatio quemadmodū spi
ritales cogitationes immobili
ter teneantur
xii Demytabilitate cogitationum.

Collatio x

xiiij Responsio quemadmodū stabi
litas cordis seu cogitationum
possit acquiri.

Expliciunt capitula. **I**nspicit
collatio secunda abbatis ysā
ac de oratione. **L**ap. primum.

Pter hec
Tanachoretarū institu
ta sublimia. que vtcū
q̄ donante deo licet ī
perito digesta sunt sū
lo. quiddam nos interserere atq̄ cōtex
re quod velut pulchro co:pori neuū qn
dam videatur aponere narratiōis ip
suis ordo compellit. q̄q̄ non dubitem⁹
ex ipso nō minimaz instructionē super
omnipotētis dei que in geneti legit ima
gine quibusq; simplicioribus conferen
dam. p̄sertim cum tanti dogmatis can
sa x̄tatur. vt error seu ignoratio eius si
ne ingenti blasphemia. ⁊ catholice fidei
detrimento esse non possit.

De consuetudine que sup signi
ficatione pasce intra egypti pro
vinciam retentatur. **L**ap. vi.

Tatra egypti regionez mos iste
antiq̄ traditione suat. vt per
acto epiphaniōrū die. que pñi
cie illius sacerdotes vel dñci baptismi.
vel b̄m carnē nativitatē esse definiunt. ⁊ id
circo vtriusq; sacri solennitatē nō bisa
rie vt in occiduis puitijs. s̄z b̄m vna diei
hui⁹ festiuitate p̄celebrat. eple pontificis
alexandrini p̄ vniuersas dirigātur egypti
ecclias. q̄b⁹ ⁊ initiu q̄dragēsime ⁊ dies
pasce n̄ solū p̄ cinitates oēs s̄z et p̄ vniū
la monasteria designat. **H**ecm hūc igit
motē p̄ dies admodū paucos q̄ su pior
cū abbate ysaac fuerat agitata collatio
theophili p̄dicti yr̄b ep̄i solēnes eple cō
mearunt. q̄b⁹ cū tenūciōe pascali p̄
ineptam q̄ antropomorphitarum here
sim longā disputatiōe dissennit. eāq; co
pioso sermone destruxit. Qd̄ tanta est
amaritudine ab vniuerso p̄modū ge
nere monachorū. q̄ p̄ totam p̄niciam

A. 1400 p̄ monachos lycet q̄ p̄f
q̄ similitudine vniuersi dñi p̄p̄dū inscribit
vñiūciōe lycet p̄p̄dū s̄c̄t̄b̄t̄iūciōe

abbatis ysaac de oratione

egipti morabantur. p simplicitatis errore suscepimus. ut ex contrario memoratum pontificis velut heresi granissima deprauatum pars maxima seniorum ab uniusculo fraternitatis corpore decerneret tenebrandum. quod scilicet impugnare scripture sancte semper videtur. negas omnipotente deum humanae figure compositione formatum. cum ad eius imaginem creatus adam scriptura manifestissime testaretur. Denique et ab his quod erat in herero scithi cōmorantes. quicquid pfectio ac scia omibus quod erant in egypti monasteriis permanebant. ita est hec epistola refutata. ut pro abbatem paucum non congregatio presbiterorum nullus ea certorū presbiterorū qui in eadem herero alijs tribus ecclesijs presidebant nec legi quod tam ac recitari in suis cōuentibz prorsus admitteret. **De abbate serapione et antropomorphitarum hereesi quā simplicitatis errore contrariat.**

Lap. iii.

Expter hōs ergo quod habet detinebat errore fuit antiquissime distinctionis atque in actuali disciplina propter consummatum noī serapionem cuius impietia super predicti dogmatis opinione tam per iudicabat cuncti veram tenetibz fidem. quodcum ipse vel vite merito vel antiquitate tamen omnes fere monachos anteibat. **C**ūque hic sancti presbiteri paucum multa adhortationibz ad tramitem recte fidei non posset adduci. eo quod nouella ei habet plus asilio nec ab anterioribz aliquā perturbata videretur. accidit ut quodam dyaconus summe sciens vir noī photinus desiderio vindendi fratres quod in herero eadem cōma nebant de capadocie partibz adueniret. **Q**uēbūt paucum summa ḡtulatione suscipiens ad confirmationē fidei quod fuerat predicti pontificis liris cōprehensa predicta in mediū corā cūctis fratribz sciscitatur. quemadmodū illud quod in genesi dicitur. Faciamus locum ad imaginem et similitudinem nostram. catholicę totū orientem interpretaremus ecclesie. **C**ūque ille non habet humilem lumen sed spiritualiter imaginem

dei ac similitudinem tradi ab uniusculo electarū principibz explanaret id quod copioso sermone ac plurimis scripturarum testimoniis apparet nec posse in illā immensam et incomprehensibilem atque inuisibilē maiestatē aliquid homini cadere quod humanā compositione valeat ac similitudine circumscribi. quippe quod incorporeā et incomposita simplex natura sit. quod sicut oculis comprehendit ita mente non valeat estimari. tandem senex multis ac validissimis doctissimi viri assertionibz motus. ad fidem catholicę traditionis attractus est. **C**ūque super habens assensu infinita vel abbatem paucum vel nos oīs leticia r̄pleuisse quod scilicet virū tante antiquitas tantumq; virtutibus summatis impietia sola et similitudine r̄fusitatis errantem. ne quod usque ad finem deuiriare dñs a tramite recte si deum promisisset et pro gratiarum actione surgentes p̄ces dñs pariter funderemus. ita ē in oratione senex mente p̄fusus eo quod illā antropomorphon imagine deitatem quā pponere sibi in oratione p̄fuerat ab omnibus sicut in amostris sicut sentiret. ut in amarissimis sicut tenuerunt a me deum meum. et quem nunc teneam non habeo. vel quem adorem aut interpellam iam nescio. **H**abui quod re valde p̄moti. nec non etiam p̄terite collationis virtute adhuc in nostris cordibz insidente. ad abbatem ysaac credimus. quem comitintuentes his monibus adorsi sumus. **D**ereditu nostro ad abbatem ysaac et inquisitione erroris quemener p̄dictus incurrit. *Lap. iii.*

Licet nos etiam citra eius rei que non per oborta est nouitatē. p̄terite collationis que super orationis statu digesta est. desiderium recurseremus ad tuam beatitudinem postpositam omnibus inuitaret. adiecitnam aliquid huic curpiditati etiam abbatis serapionis tamquam error. nequissimum et arbitramur demonum calliditateceptus. Non enim

Collatio x abbatis ysaac

parua desperatione deicim consideran-
tes eum labores tantos q̄s per quinqua-
gita annos in hac heremo laudabiliter
exegit. ignorātie huius vicio nō solū pe-
nitus perdidisse sed etiā perpetue mortis
incurrisse discrimen. **N**ū ergo vel cur ci-
bicta gravis error irreperitur p̄mū tesi-
deramus agnoscere. deinde q̄sum? iedo-
ceni. quemadmodū ad illā orationis q̄li-
tatem de qua p̄dem nō solū copiose sed
etiā magnifice disputasti puenire possi-
mus. **I**n hoc enī p̄fecit in nobis ammi-
rabilis illa collatio ut sup̄p̄ē tñmō mē-
tis incuteret. non quēadmodū eam per-
ficeret vel apprehendere valerem ostēde-
ret.

Responso de origine hereseos superius cōphēse. L. v

Isaac. Non est mirandum ho-
minem simplicissimū. et de sub-
stantia ac natura divinitatis
nunq̄ penit eruditio. rusticitat̄ vicio et
cōsuetudine erroris antiqui usq; nūc te-
tineri vel decipi potuisse. et vt veri dicā
in errore pristino perdurare q̄ nō recen-
ti sicut putat̄ demonum illusione. sed
ignorantia p̄stine gentilitatis infert. dū
hūm consuetudinem erroris illi quo de-
mones hūm figura cōpositos excolebāt
nūc q̄ illā incomprehensibili atq; ineffabi-
lež veri numinis maiestatē sub circumscri-
ptione alicuī imaginationis existimant
adorandā. nihil se tenere vel habere cre-
dentes. si p̄posita non habuerit imagi-
nem quandā quā in supplicatione posi-
ti in giter interpellēt. eamq; circumferant
mente ac p̄ oculis teneat semp affiraz.
Sup quorū hoc errore cōpetenter diri-
gitur illa sentētia. **E**t mutauerūt ḡiam
incorruptibilis dei in similitudinē ima-
ginis h̄ois corruptibilis. **H**ieremias q̄z
Populus inquit mens mutauit ḡiam
suam in ydolum. **Q**ui error licet origine
hac qua diximus quorūdam sensib⁹ sit
inolitus. nihilominus tñ in illorum q̄z
animis qui nunq̄ gentili superstitione
polluti sunt. s̄b colore testimonij huius
quo dicit. **F**aciamus h̄oiez ad imaginē

et similitudinem n̄ram. imp̄itia seu rusti-
citate faciēt cōtracti est. ita vt etiā here-
sis que dicit antropomorphitarū sub
occasione detestande huius interpreta-
tionis emerſerit. q̄ immensam illam ac
simplicē diminitatis substantiā liniamē-
tis nostris et humana figuratione cōpo-
sitam pertinaci p̄ueritate contendit.
quā tñ si quis fuerit catholic⁹ dogmati-
bus institutus vt gentile blasphemiam
detestabit̄. et ita ad illā orationis purissi-
mam p̄ueniet q̄litatem. q̄ nō solū nūl-
lam diminitatis effigiem. nec liniamētā
corporea (qd̄ dictu q̄z nefas est) in sua
sup̄p̄atione miscebit. sed nec ullā q̄dež
in se memoriam dicti cuiusq; uel facti
specie seu formā cuiuslibet characteris ad-
mitteret. **Q**uibus ex causis vnicui
q̄z nostrū aut humiliis christus
iesus aut glorificatus appare-
at.

L. vi

Sed mēsūrā nanc̄ puritat̄
sue sicut sup̄iore collatione pre-
fatus sum unaq;q; mens in
oratione sua vel erigit̄ vel format̄. tātū
sc̄a terrenarū ac materialiū rex cōtem-
platione discedens quātum cā stat̄ sue
puerit puritat̄. feceritq; iesum vel hu-
mīlē adhuc et carneū. vel glorificatiū
et in maiestatis sue glā venientem inter-
nis obtutib⁹ aīcquideri. **N**ō enim pote-
runties itineri veniētē in regno suo. qui
adhuc sub illa quodammodo in daica in-
firmitate detent̄. non queunt dicere cuž
apostolo. **E**t si cognouimus hūm carnem
christum. sed nūciā nō nouim⁹. **G**ili-
li soli purissimis oculis diminitatez ip̄i⁹
speculātur. q̄ de humiliis ac terrenis
operibus et cogitationibus ascendētes
cū illo secedūt ī excello solitudinē mōte.
q̄ liber ab oīm terrena et cogitationē ac
perturbationē tumultu. et a cunctiorū
viciōrum permissione secretis fide puris-
simā ac obtutis eminentia sublimatis.
gloriā vult⁹ eius ac claritatis ei⁹ reue-
lat imaginē bis qui merent̄ eum mū-
dis q̄imē obtutib⁹ intueri. **C**eterū videt̄

De oratione.

Iesus etiam ab his quod in ciuitatibus et castellis ac viculis conmorantur, i. qui in actuali conuersatione sunt atque in opibus constituti, sed non in illa claritate qua illis apparuit qui cum ipso possunt in predicto virtutum more concordare, i. petro iacobo et iohanni. Ita enim in solitudine et moysi apparuit et helye locutus est. Quod volens nam dñs confirmare ac pfecte nobis relinquere puritatis exempla, et quodcum cum ipse fons in violabilis sanctitatis ad obtinendam puritatem secessionis adiutorio ac solitudinis beneficio extrinsecus non egeret, non enim poterat ullis turbarum sordibus puritas plenitudo maculari, nec contamiari humano consortio quod vniuersa polluta mutant atque sanctificat, secessit tamen solus in monte orare, quod hoc scilicet nos instruens secundum exemplo, ut si iterpellare nos quoque voluerimus, tamen puro et integro cordis affectu, ab omni inquietudine et confusionem turbarum similitus secedamus, ut in hoc corpore conmorate ad similitudinem quandam illius beatitudinis quod in futuro repromittit sanctis, vel ex parte aliquos nos aptare possumus, sicut nobis omnia et in omnibus deus.

In quo noster finis seu pfecta beatitudo consistat. Lap. viij.

Quoniam enim pfecte consummabitur in nobis illa nostri salvatoris oratio quod pro suis discipulis orauit ad patrem dicens, ut dilectio qua dilexisti me in eis sit et ipi in nobis et iterum, ut oes unum sint, sicut tu pater in me et ego in te, ut et ipi in nobis unum sint, quoniam illa dei perfecta dilectio qua prior nos ille dilexit, in nostri quod transierit cordis affectum, hac dominica oratione completa quam credimus nullomodo posse cassari. Quod ita fiet cum omnis amor, omne desiderium, omne studium, omnis conatus, ois cogitatio nostra, omne quod videmus, quod loquimur, quod speramus, deus erit, illaqueuntas vnitatis quem nunc est patris cum filio et filii cum patre in nostrum fuerit sensum metesque transfusa, i. ut quemadmodum nos ille

sincera et pura atque indissolubili diligenter charitate nos quod ei perpetua et inseparabile charitate inngamur, ita scilicet eidem copulati, ut quicquid speramus, quicquid intelligimus, quod quicquid loquimur deus sit, in illo inquit peruenientes quem prediximus finem, quem idem dñs orans in nobis optat impleri, ut omnes sint unum sicut nos unum sumus, ego in eis et tu in me, ut sint et ipsi consummati in unum. Et iterum, Pater quos dedisti mihi volo ut ubi ego sum et ipsi sint mecum. Hec igitur destinatio solitaria, hec debet esse ois intentio, ut imaginem future beatitudinis in hoc corpore possidere mereatur, et quodammodo arram celestis illius conseruat, satonis et glorie incipiat in hoc vasculo pregestare. Hic in quoque finis totius perfectionis est, ut eo usque extenuata mens ab omni situ carnali ad spiritualia quotidie sublimetur, donec omnis eius conversatio omnis voluntatio cordis una et ingis efficiatur oratio. Interrogatio super eruditio pfectio p quam possimus ad perpetua dei mes moriam peruenire. Lap. viij.

Ermianus. Maior nobis ad posterite collationis illius ammiracionem ob quam hic recurrimus magnitudo stupori accrescit. Quantum enim incitamento doctrine huius ad desiderium pfecte beatitudinis inflammat, tam maiore desperatione cocidimus, ignorantes quemadmodum disciplinam tante sublimitatis expetere vel obtainere possimus. Quapropter quod in celo positam dintina meditatione voluere ceteramus, quia necesse est loquaci forsitan psecutione, pferri, quod ut explicari ea a nobis patienter admittas. Quod sciamus beatitudinez tuam nullis offendit sole inceptis infirmorum, quod vel ob hanc sunt in medium pferende, ut quodque in eis absurda sunt corrigantur. Quantum itaque opinio nostra sese habet, cuiuslibet artis seu discipline perfectio, necesse est ut a quibusdam moliby incipiens rudimentum faciliter

i 4

Lollatio x abbatis ysaac

rib⁹ primo ac tenuerim⁹ initij⁹ ibnat⁹.
vt quodā rationabili lacte nutrita pau-
latim educataq⁹ succrescat. atq⁹ ita ab
imis ad summa sensim gradatimq⁹ con-
scendat. quib⁹ cum fuerit planiora pri-
ncipia ⁊ quodammodo ianuas arrepte p⁹-
fessionis ingressa. ad penetralia q⁹ perse-
ctionis et excella fastigia consequent⁹ et
absq⁹ labore pueniat. Nam quēadmo-
dum. pñunciare pñeroū quispiam sim-
plices poterit copulas sillaba p⁹. nisi pñs
elementorū caracteres diligenter agnoue-
rit. **V**el quō citatam legendi pñtiā cōse-
quetur. qui brenes ⁊ gangistas descri-
ptiones noīm nec dum est ydone⁹ cōiu-
gare. Qua aut̄ ratiō eis q⁹ pñtiā ḡmmati-
ce discipline minus instruct⁹ ē v̄l rheto-
ricam facundiam vel philosophicā sci-
entiam consequet⁹. Qua ppter huic q⁹
sublimissim⁹ discipline p⁹ quam instrui-
mūr deo iugit⁹ inherere. nō dubito quā
dam institutionis inesse fundam̄ia. qui-
bus pñmū firmissime collocatis. post h̄
supposita extollant⁹ pfectionis excella fa-
stigia. **C**ui⁹ bec esse pñcipia tenuiter su-
spicamur. vt pñmū nouerim⁹ qua medi-
tatione teneat⁹ vel cogite⁹ deus. **D**einde
hanc candem q̄cunq⁹ est in materia quem
admodū valcamus immobilit⁹ custodi-
re. qđ etiam nō ambigim⁹ culmen tot⁹
pfectionis existere. **E**t idcirco quandam
memorię huius materiā qua dēmēte cō-
cipitur vel ppetuo teneat⁹ nobis cupim⁹
demonstrari. vt eam p⁹ oculis retentātes
cum elapsos nos ab eadez senserimus.
habeamus in pmpetu quo resipescentes
ilico reuertam⁹ ac resumere illā sine vlla
circutus mora ⁊ inquisitionis difficul-
tate possim⁹. **E**uenit nāq⁹ vt cū de theo-
rijs spiritualib⁹ euagati ad nos in tñplos
velut de letali sopore conuertim⁹. ⁊ tanq⁹
expergesfacti materiā querimus qua illā
que obruta est spiritalem memoriam re-
fuscarē possim⁹. retardati ipius inq-
uisitionis mora. pñsq⁹ reperiam⁹ eā a nō
conatu iterū denoluam⁹. ⁊ anteq⁹ spiri-
talis qđam pariat⁹ in tñtus. pcepta co-

vis evanescat intentio. **Q**uā cōfusionē
idcirco nobis accidere satis certum est.
qđ speciale aliquid p⁹ oculis pñpositū velut
formulam quandam stabilē non tene-
mus. ad quā possit vagus anim⁹ p⁹ m̄l-
tos anfract⁹ ac discursus varios reu-
cari. ⁊ post longa naufragia velut portū
quietis intrare. Ita qđ sit. vt hac ignora-
tione ac difficultatem ē ingiter prepe-
rita. errabunda semp ⁊ velut ebria per
dinersa iactet⁹. et ne illud qđem qđ casu
pot⁹ qđ industria sibimet occurrent spi-
ritale diu ac firmiter teneat⁹. dum aliō ex
alio semp recipiens sicut introitus eorū
atq⁹ pñcipia ita etiam finem discessūq⁹
non sentiat.

Responsio de efficacia intelle- ctus qui p̄ experientia colligitur.

Visaac. Inquisitio vestra taz
minuta atq⁹ subtilis p̄ expuri-
tatis presignat indicum. **N**ec
enī debis saltem interrogare. non dicā
intro aspicere atq⁹ discernere quispiaz
p̄ualebit⁹ nisi quem diligens ⁊ efficax
mentis industria ac sollicitudo pernigil
ad pscrutandam istarū pñfunditatē pro-
uexerit questionū. castigateq⁹ vñtingis
intentio p̄ experientiā fecerit actualē. attē
ptare puritatis huins limina ianuasq⁹
pullare. **E**t idcirco qđm video vos nō di-
cam p̄ foribus orationis illius vere de
qua differimus assitisse. s̄ ipis quodā
modo experientie manibus penetralia ei⁹
⁊ iteriora palpare. ⁊ quēdā mēbra iam
iamq⁹ contingere. nec me laboraturum
credo. vt iam intra aulam quodammodo
ipius oberrantes in abdita qđ inquātū
dñs direxerit introducā. nec vos ad itro
spiciedā h̄ qđ temōstrāda sūt vllō diffi-
cultatē obſtaclō retardādos. **P**roxim⁹
ē cognitioni est qui qđ inquirere debe-
at prudenter agnoscit⁹. nec a scientia lō-
ge est qđ cepit intelligere qđ ignorat⁹. **E**t
idcirco nō vereor notā pditionis vel le-
uitatē incurrere. si ea qđ in supiore tracta-
tu de pfectione oronis differēs disputa-

9. Novembris 1515
C. 15. b. 619. f. 19. v. 2.

De oratione

tioni substraterā ppalauerō. quorū p̄titum
vob ī exercitio ac studio collocat
etia sine mīsterio nū sermonis p̄ dei gra
tiam arbitro; fuisse rescrandam

De institutiōe oratiōis ppetue

Onus ppter hū illā insti **L. x.**
tutionē quā paruulo p̄ erudi
tioni prudentissime p̄ pastis. q̄
alias elementorū traditionē p̄muū p̄cipe
nō p̄nt nec eoz v̄s agnoscere lineaſ. vel
intrepida mānū queūt describere caracte
res q̄ p̄ tipis quibusdam et formulē cere
diligentē impreſſis effigies eoz exprimere
contemplatione ingi et quotidianā imi
tatione cōſuēscat. hui⁹ q̄ spiritualē theo
ri tradenda vob est formula. ad quā sp̄
tenacissime v̄m intuitu ſedigentes. vel
eandē salubrit̄ voluere in dirupta ingi
tate diſcas. vel sublimiores intui⁹ ſcan
dere illi⁹ v̄ſu ac meditatiōe poſſiſ. **H**ec
igit vob huius quā q̄ritis discipline at
orationis formula pponer. quā vniſq̄
q̄ monachus ad iugē dei memoriam ten
dens incessabili cordis volutatione me
ditari. expulsa oīm cogitationū varieta
te p̄ſtneſcat. q̄ nec alias eā vlo mō pote
rit retentare. niſi ab oībus fuerit corpo
ralib⁹ curſ ac ſollicitudinib⁹ absolutus.
Nque ſicut nob̄ a pauc⁹ q̄ antiquissimo
rum p̄m residui erant edita eſt. ita a no
bis q̄z nō niſi rarissimis ac vere ſitictib⁹
intimat. Erit nāq̄ ad ppetuā dei mē
riam poſſidendā. hec in ſepabilitate ppo
ſita vobis formula pietatis. Deus in
in adiutorium meum intende. domine
ad adiuuandum me fessa. **D**ic manq̄
pſicul⁹ nō immerito de toto scripturaz
excerptus eſt instrumēto. Recipit ei oēs
affect⁹ q̄cūq̄ inſerri hūane p̄nt nature
et ad oēm ſtatū atq̄ vniuersos incurſus
pprieſat et cōpetent̄ aptatur. **H**abet ſiq̄
tem adiūſus vniuersa diſcrimina inuoca
tionem dei. haber hūilitatē pie pſeffio
nis. habet ſollicitudis ac timoris ppetui
vigilantia. habet pſiderationē fragili
taſ ſue exauditionis fiduciā. pſidētiā
p̄ntis ſp̄q̄ aſtant̄ preſidi⁹. **Q**ui enī in

giter ſuū inuocat p̄ectorē. certū eſt eum
eſſe ſp̄ntem. **H**ab̄ amoris et charitatis
ardorē habet in ſidiariū p̄templationem
inimicorūq̄ formidinē. quib⁹ pſpiciens
ſemetiūm dienocuq̄ vallatu. pſiteſ ſe
nō poſſe ſine ſui deſensori autilio libera
ri. **D**ic pſiculus oībus infeſtatione de
monum laborantib⁹ inexpugnabilis mu
rus eſt. ipenetrabilis lorica ac munitiſſi
mus clipeſ. **I**ſte in accidia et anxietate
animi collocatos. ſeu trifticia v̄l cogita
tionib⁹ q̄buſciq̄ depreſſos. ſaluſ reme
dia deſperare nō patit. oſtēdēs illū quē
inuocat in ſpicere in uigilā certamia. at
q̄ a ſuis ſu p̄plicib⁹ nō abeſſe. **I**ſte nos ī
spiritualib⁹ ſuccesſib⁹ cordiſq̄ leticia cō
ſtitutos a monet extollit penitus nō tebe
re nec inſlari de pſpero ſtatū quē ſine p̄
fectorē deo retineri non poſſe teſtaſ. dñz
non ſoluz eā ſp̄ ſed etiā velociter ut ſibi
auxilietur implorat. **I**ſte in qua verſicu
lus vnicuiq̄ noſtrum in qualibet quale
tate degeni necessariuſ et utiſis innenit
Nam qui ſemper et in omnibus deſide
rat adiuuari. maniſtataſ q̄ non tantum
in hreibus duris ac triftib⁹ ſed etiam in
ſecūdiſ ac letiſ parimodo deo egeat ad
iutore. ut quemadmodum ex illis erui
ta in iſtis eum faciat immorari. in neu
tro ſciens humanam fragilitatem ſine il
liuſ opitulatione ſubliſſere. **C**aſtrimar
gie paſſione perſtrinor. cibos quoſ he
remus ignorat inquiro. et in ſqualida ſo
litudine in geruntur mihi odores rega
lium feruolorum. atq̄ ad illorum deſide
ria ſentio me inuitiſſimum trahi. dicēdū
ſubinde mihi eſt. **D**eſ in ad. m. in. dñie
ad adiu. me fe. **A**nticipare horā ſtatute
refectionis inſtigor. ſeu modum in ſte ac
ſolite parcitat̄ retinere cū magno cordiſ
mei dolore contendō. cum gemitu mihi
eſt proclamandum. **D**eſ in adiutoriū
meum intende domine ad adiūnādum
me feniua. **J**eiunijs me ob impugna
tionem carniſ diſtrictiorib⁹ indigenteſ
ſtomachi. phibit̄ laſſitudo ſeu ventrari
ditas conſtrictioq̄ deterret. ut effectus

Collatio x abbatis Ysaac

meo desiderio tribuatur. vel certe ut est carnalis concupiscētē absq; temperamento distinctionis ieiunij cōqescat. orandum ī est. Deus in adiu. m. in. dñe ad ad. me festina. Accedens ad refectionē hora legittima suggeste. pceptionem panis ex horro. atq; ab omni esu naturalis necessitatis excludor. cu3 eiulatu. pclamādū est mibi. Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. me festina. Volentē me ob stabilitatē cordis insistere lectioni. interpellās capitīs probibet dolor. horaq; tertia facie meam ad sacram pagina3 somnus alludit. deputatum quieti tempus vel transgre- di vel puenire compello. ipm deniq; canonicum synaxeos psalmorūq; modū itercidere me grauissima somni cogit. pssio. similē. pclamandum est in Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. me fe. Sublatō ab oculis meis sopore. multe me noctibus diabolici artib; in somnis video fatigatū. omnēq; a palpebris meis refectōs nocturne quietē exclusam. cum suspirijs orandum est mibi. Deus in ad. meā intendē. domine ad adiuuā. me fe. Adhuc me in colluctatione positū viciorū titillatio carnis repente cōpūgit. et ad p̄sen- sum p̄trahere dormientē blāda oblectatione conatar. ne ignis alienus exestuās vrat suave olentes flosculos castitatis. clamandū mibi est. Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. m. fe. Per exticta sentio libidinis incentiua. genitalem mēbris meis intepuisse feruorem. ut parta hec virtus īmo gratia dei in me dintius vel perpetuo pseueret. intente dicendum est mibi Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. me festina. Irē. philararie. tristicie. stimulinq; etor. cogorq; ppositam atq; amicam mihi interrum pere lenitatem. ne in amaritudinem fell p̄turbatiōe furor abducār cū sumo mibi gemitu. pclamādū ē. Deus in ad. m. in. dñe ad ad. m. fe. Accidie. cenodoxie. superbie elatione p̄tēptor. ac de aliorū negligētia vel tepercōe quiddam sibi mēs subtili cogitatione blandit. ne ī me p̄ualeat hec inimici p̄nicioſa sugge-

stio. cū omni contritiōe cordis otandū est mibi. Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. me fe. Humilitatis et simplicitati ḡram superbie tumore deposito. ingi cōpūctiōe sp̄s acquisiſi. nerursum veniat mibi pes superbie et manus peccatoris moue at me. granisq; de victorie mee elatiōe confodiar. totis michi. pclamandū est virib;. Deus in ad. m. inten. dñe ad ad. me fe. Enagationib; aīe innumeris ac diuersis. et instabilitate cordis exestuo. nec cogitatōnum dispersiones valeo coer- cere. ipamq; orationē meā fundere absq; interpellatiōe atq; fantasmate ianū figuraz. fmonūq; et actuū retractatiōe non possum. tantaq; me sentio sterilitati huīs ariditate cōstrictū. vt nullas omnia spiritualium sensutum generatōnes pturire me sentiā. vt de loco animi squa- lo merear liberari. vnde me gemibns multis atq; suspirijs expedireno possū. necessarie. pclamabo. Deus in ad. m. in. dñe ad ad. m. fe. Directionē rursus ani- me stabilitate. cogitationum. alacrita- tem cordis. cum ineffabili gaudio et mē- tis excessu visitatione sancti sp̄s me se- tio consecutum. exuberantia q̄z spirita- lium sensuū redūdere. reuelationem sa- cratissimorum intellectuum. et antea pe- nitutis mibi occulorū. reperitina domini illustratione p̄cepi. vt in his merear diu- tis immorari. sollicite michi est freqnē- ter q̄z clamandum. Deus in adiutoriū meū inten. dñe ad adiuuandū me festina. Nocturnis dēmonum terrorib; circū- nullantibus exagitōr. et immundorum spiritū fantasmatibus inquietōr. spes ipa michi salutis ac vite trepidationis horrore subtrahitur. ad salutarem versi- culi huīs portum configuiens totis vi- ribus exclamabo. Deus in adiutorium meum intende. domine ad adiuuandū me festina. Rursus cum fuero consola- tione domini reparatis. et ipsius ani- matus aduentu. velut innumeris ange- lorum milibus me sensero circumsep- tum. ita vt eorum quos morte gravis

De oratione

antea tremiscebam. et quoniam tactus immo
viciniam horrore mens et corpori sentie
bam. repente conatus expetere audebam.
ac provocare conflictus. ut in me constantie
huius vigor per te gloriam dintus imoret.
tota mihi est viribus clamandu. **D**e in
adiut. m. in. dñe ad ad. m. fe. **H**uius igitur
versiculi oratio in adiustis ut eruam. in p
speris ut seruum ne extollamur. incess
sabili ingitate fundenda est. **H**uius inquit
versiculi meditatio in tuo pectore indu
pta volnatur. **H**unc in ope quilibet seu mi
nisterio vel in itinere constitutus decatate
non desinas. **H**unc et dormies et recies
in ultimis nature necessitatibus medita
re. **H**ec voluntatio cordis velut formula
tibi salutaris effecta. non solum illesum ab
omni demoni incisione custodiet. sed eti
am cunctis te vitiis terrene contagionis
expurgans. ad illas invisibilis theorias
celestesque perducet. atque ad illam incessabi
lem ac perpauam expertum pueret orationis
ardorem. **H**unc versiculum meditati tibi
sommus irrepas. donec incessabiliter ei exer
citatione formata etiam per soporem cundem
cantare consuecas. **H**ic tibi exercefa
cto per me occurrat. iste emigilanti cogita
tiones anticipet viuisas. iste te de tuo co
surgentem cubili curvationi genui tra
dat. atque illinc deinceps ad omne opus
actusque deducat. hic te omni tempore precepit.
hunc meditaber. sim pcepta legislatoris
sedens in domo et ambulans in itinere.
dormiens atque consurgens. hunc scribes
in limine et ianuis ovis tui. hunc in parle
tibz domus tue. ac penetrabilibus tui pe
ctoris collocabis ita ut lxx ad orationem
procedenti sit tibi accinuis decantatio.
et exinde consurgentem. atque ad oes vultus
vitae necessarios incedeti. fiat erecta et in
gisoratio. **D**e perfectione orationis
ad quam predicta traditione co
scenditur. **C**ap. xi.

Hec mens indelinenter for
mulam teneat. donec vultus eius
incessabiliter et inqui meditatione
firmata. cunctarum cogitationum dini

tias amplasque substantias abiiciat esse
faret. atque ita per seculi huic paupertate
reconstricta. ad illam evangelicam beatitudinem
quae inter ceteras beatitudines pri
matum tenet prona facilitate perueniat.
Beatissimi inquit pauperes spiritu. quoniam
iporum est regnum celorum. **E**t ita quod per
istiusmodi paupertatem egregius pau
per existens illud prophetum implebit elo
quium **P**aup et inops laudabunt nomem
domini. **E**t renara quod maior aut sanctior potest
esse paupertas quam illius qui nihil se pre
sidij nihil virium habere cognoscet. te
aliena largitate quotidiani poscit auxi
lium. et vitam suam atque substatia singu
lis quibusque momentis divina ope intel
ligens sustentari. verum se mendicum domini
non immerito proficitur. suppliciter ad eum
quotidie clamans. **E**go autem mendicus et
paup sum. deus adiuua me. **E**t sic ad illam
quam multiformem scientiam dei ipso illuminante
conscendentis incipiet deinceps subli
mioribus ac sacrationibus mysteriis sa
ginari. Nam illud quod dicitur per prophetam.
Montes excelsi ceruis. petra refugium
erinacis. **Q**uod satis proprie huic quem
diximus sensui coaptatur. eo quod quisque
in simplicitate atque innocentia perseue
rans nulli est norius vel molestus. sed sua
tm simplicitate contentus solum se ab
insidiantium preda desiderat contuta
ri. velut erinaci spiritualis effectus in genit
gelice illius petre velamine protegatur.
id est memoria dominice passionis. pre
dictaque versiculi incessabili meditacione
munitus infestatq; inimici declinet insidias.
De his spiritualibus erinacis et in prouer
biis ita dicitur. **E**t erinaci gens inuallida
qui fecerunt in petris domus suas. **E**t
renara quid inuallidius christiano. quod
infirmius monachus. cui non solum nul
la iniuriarum vindicta suppeditat. sed ne
lenis quidem tacitaque commotio saltem
intrinsecus pullulare concedit. **Q**uisque
autem ex hoc proficiens statu. non solum in
nocentie simplicitatem possidet. sed etiam
discretionis virtute magnitus viru-

Collatio x abbatis Ysaac

Ientorū serpentī exterminator effectus
est h̄ns contritū satanam sub pedibus
suis. et ad figurā rationabilis cerni men-
tis alacritate puenit. pascet in prophetid
atq; apostoli montib; i. excellētissimis
eoꝝ ac sublimissimis sacramentis. quoniam
ingi pascua vegetatus oꝝ qꝝ psalmoꝝ
affectus in se recipiēt. ita incipiet decan-
tare. vt eos non tam qꝝ a prophetā cōposi-
tos s̄z velut a se editos. quasi orationes
pprā fundens cordis cōpunctiōe depro-
mat. vel certe ad suā psonā estimet eos
fuisse directos. eorū qꝝ sententias nō tunc
tm̄mō p. ppletam aut in prophetā fuisse cō-
pletas. sed in se quotidie geri impleriꝝ
cognoscat. **L**uc enī scripture dñi enob-
clarus ppatescūt. et quodam mō eaz ve-
ne medullęq; pāduunt. qn̄ experientia no-
stra carū nō tm̄ p̄cipit sed etiā puenit no-
tionem. sensusq; x̄borꝝ nō p expositionē
nobis s̄z p documēta referant. Eundem
nanq; recipientes cordis affectum qꝝ qſ.
qꝝ decantatus vel conscript⁹ est psalm⁹
vel auctores eti⁹ facti p̄cedem⁹ magin-
tellectum ip̄ius qꝝ sequen̄. i. vt prius di-
ctorū x̄tutem qꝝ noticiā colligentes. qd
in nobis gestum sit vel quotidianis ge-
ratur incursiō supueniente eorū medi-
tatione quodam mō recordem⁹. et quid i
nobis vel negligentia nr̄a pierit. vel dili-
gentia cōquisierit. vel puidentia diuina
contulerit. vel instigatio fraudanerit ini-
mici. vel subtraxerit lubrica ac subtil ob-
linio. vel itulerit humana fragilitas. seu
impudica fefellerit ignoratio. decantates
reminiscamur. D̄es nanq; los affectus
in psalmis innuenim⁹ expressos. vt ea q̄ i-
currerint velut in speculo purissimo per
uidentes efficacius agnoscamus. et ita
magis affectib; erudit⁹. nō vt audita. s̄z
tanq; pfecta palpem⁹. nec tāq; memorie
cōmendata. sed velut ip̄i rex nature in-
sita. de interno cordis parturiam⁹ affe-
ctu. vt eoꝝ sensus non textu lectionis. s̄z
experiētia p̄cedente penetrem⁹. atq; ita
ad illā oratiōis incorruptionē mēs nr̄a
pueniat. ad quā in supiorē tractatu qꝝ.

tum dñs tōnare dignat⁹ est ordo colla-
tionis ascēdit. q̄ non solū null⁹ imagīs
occupat intuitu. s̄z etiā nlla vōc nulla
x̄toꝝ psecutione distinguit. ignita x̄o
men⁹ intentione p̄ineffabilem cordis ex-
cessum inexplibili sp̄ns alacritate p̄ferit
quāq; mens extra oꝝ sensus ac visibi-
les effecta materias. gemitib; ienarrabi-
libus atq; suspirijs profundit ad teum

Q Interrogatio quemadmodū
spiritales cogitationes immo-
biliter teneantur. **L**ap. xii.

Ermanus. Non solū nobis
traditionē spirituali būi⁹ quam
poposcim⁹ discipline. sed ip̄am
plane p̄fectionē satis apte atq; dilucide
putam⁹ expressam. Quid enī pōt esse p-
fecti⁹ quid uel sublimi⁹. qꝝ dei memoriaz
tam cōpendiosa meditatiōe cōpliciat.
qꝝ vniuersitāculi volutatione a cunctis
visibiliū termīs emigrare. et quodam mō
affect⁹ orationū cunctarꝝ breui fīmōe cō-
cludere. Et idcirco vnum qđ supeſt ad
huc nobis p̄camur exponi. quemadmo-
dum hūc eundē x̄siculū quē nobis vi-
ceformule tradidisti. stabiliter retenere
possim⁹. vt sicut p̄ dei grām sum⁹ a se-
cularium cogitationū ineptijs liberati. ita
spiritales qſq; immobilit̄ retentem⁹ af-
sequi valeam⁹. **D**emutabi-
litate cognitionum. **L**ap. xii.

Am enī capitulum cuiuslibet
psalmi mens nr̄a cōcepit. in /
sensibilit̄ eo subtracto ad alte-
rius scripture textū nesciens stuporq;
deuoluit. **L**uc illud in semetipā cepit
volutare. nec dñ illo ad integrū ventila-
to. oborta alterius testimonij memoria
meditationē materię p̄oris excludit. de
bac qꝝ ad alterā subintrante alia medi-
tatione transfert. et ita anim⁹ sp̄ de psal-
mo rotat⁹ ad psalmū. de euangelij textū
ad apl̄transiliens lectionem. de bac qꝝ
ad prophetica deuolut⁹ eloquia. et exinde
ad quasdam spiritales telatus histori-
as. p̄ oꝝ scripturarꝝ corp⁹ istabil⁹ vag⁹ qꝝ
iactat⁹. nihil p̄ arbitrio suo p̄qualens vel.

De oratione

abijcere vel tenere nec pleno quicq; iudi-
cio et examinatione finire. palpator tñ
modo spiritualiū sensuum ac degustator
non generator nec possessor effectus. atq;
ita mens mobilis sp; ac vagia in tpe qz sy-
naxeos velut ebria p diuina distractib;. nl
lum officiū cōpetenter exoluens. Verbi
grā. Cū orat psalmū aut aliquā recolit
lectiones. cū decantat aliud quid vel me-
ditat qz textus ipius cōtinet psalmi. cū
lectionem recitat. faciendū aliqd voluit
factumue remiscit. atq; in hunc moduz
nibil discipliate nec oportune recipiēs
vel emittens. velut fortuitis agi videtur
in cursibus retinendi ea qbus delectat.
vel immorādi in eis non habens p̄tātēz.
Necessariū ergo nobis est p̄ oīb; nosse.
quēadmodum hec spiritalia cōpetenter
explere possimus officia. vel certe hunc
eundem p̄sicolū quem nobis vice for-
mule tradidisti immobilit̄ custodire. vt
oīm sensuū ortus ac finis non in sua vo-
lubilitate fluctuent. sed in nostra ditiōe
consistant. **R**espōsio quemadmo-
dum stabilitas cordis seu cogi-
tationuz possit acquiri. **L**a. xiiij.

Visaac. Licet p̄dem super hac
re disputantibus nobis de ora-
tionis statu quantū reo; sit suf-
ficienter expressu; tñ qz vobis hec eadē
p̄scitis iterari. de confirmatione cordis
breuiter intimabo. Tria sunt que vagā
mentem stabilem faciunt. vigilie medita-
tio. et oratio. Quarū assiduitas et ingis
intentio conferunt aīme stabilem firmi-
tatem. Que tñ alias nullo mō poterit ap-
prehendi nisi p̄ operis nō filargiries; sa-
cri cenobiū v̄sibus dedicati infatigabilē
ingitatē omnes omnino sollicitudines
et cure vite p̄ntis prius fuerint abdicatae
vt ita illud apostolicū mandatū. sine in-
termissione orate. possim⁹ implere. Per
parū nanq; orat. quisq; illo tñ tpe qz ge-
nua flectunt orare consuerit. Nunq;
vero orat. quisq; etiā flexis genib; ena-
gatione cordis qlicuq; distractib;. Etid.
circo quales orantes volumus inneniri

tales nos esse oportet an tps orandi. De
cessit est enī mentem in tpe supplicatōnis
sue de statu p̄cedenti formari. illq; eam
cognitionib; orantem vel ad celestia s̄b
limari vel ad terrena temergi. quib; āte
orationē fuerit immorata. Hucusq; ab
basysaac attoniq; nobis scđaz collatio-
nem de orationis q̄litate digessit. Cui⁹
doctrinā sup illius p̄dicti p̄siculi medi-
tatione quā velut informatiōis loco ab
incipientib; tradiderat retinendā. amū-
rates admodū. et excollere tenacissime cu-
piētes. utpote quā cōpendiosam ac faci-
lem credebamus. difficultorem satis ad
obseruandum experti sum⁹. quā illō stu-
dium nřm quo solebamus antea p̄ om-
ne scripturarum corp⁹ absq; ullius ob-
seruantie vinculo varia passim medita-
tione discurrere. Constatigit neminem
p̄suis ob impitiā litteraz; a pfectiōe co-
dis excludi. nec rusticitatē obesse ad ca-
pescendam aīe puritateq; compendio-
sissime adiacet cunctis si mō sanam et in-
tegram mentis intentionē iugū ad tēn⁹
p̄siculi huius meditatione seruauerit.

Explicit collatio secūda abba-
tis visaac de oratione.

Expliciunt decem colla-
tiones Lassiani.